

พัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย



นางสาววาสิฎฐี สุวรรณพานิชย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF DEMONSTRATIVES IN THAI

Miss Wasitthi Suwanphanich



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2017

Copyright of Chulalongkorn University

| | |
|---------------------------------|--|
| หัวข้อวิทยานิพนธ์ | พัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย |
| โดย | นางสาววาสิฎฐี สุวรรณพาณิชย์ |
| สาขาวิชา | ภาษาไทย |
| อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก | ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาส โปธิแพทย์ |
| อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม | อาจารย์ ดร. มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ |

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. เทพี จรัสจรวงเกียรติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาส โปธิแพทย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร. มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ดาวเรือง วิทยารัฐ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. นิดา จำปาทิพย์)

วาสนุณี สุวรรณพานิชย์ : พัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย (DEVELOPMENT OF DEMONSTRATIVES IN THAI) อ.ที่ปริกษาวิทยานพนธ์หลัก: ผศ. ดร. วิภาส โภธิแพทย์, อ.ที่ปริกษาวิทยานพนธ์ร่วม: อ. ดร. มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์, 225 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในเอกสารภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงพัฒนาการของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน คำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ 4 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น บอกรายละเอียด เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริกษเชื่อมโยภความ คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำในแต่ละสมัยปรากฏและทำหน้าที่ได้ดังนี้ 1) สมัยสุโขทัย คำว่า นี้ นั้น และ อัน ทำหน้าที่แทนนาม ขยายนาม และแสดงการเน้น ในขณะที่คำว่า หั้น ทำหน้าที่แทนนาม และขยายนาม ส่วนคำว่า นี้ ทำหน้าที่แทนนาม 2) สมัยอยุธยา-ธนบุรี คำว่า นี้ และ นั้น ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนาม ขยายนาม และแสดงการเน้น ส่วนคำว่า นี้ ทำหน้าที่ขยายนาม 3) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 คำว่า นี้ และ นั้น ทำหน้าที่แทนนาม ขยายนาม และแสดงการเน้น คำว่า นี้ ทำหน้าที่แทนนาม แสดงการเน้น บอกรายละเอียด และเป็นคำเรียก คำว่า นั้น ทำหน้าที่แทนนาม และแสดงการเน้น คำว่า โน้น ทำหน้าที่ขยายนาม และแสดงการเน้น ส่วนคำว่า โฟ้น ทำหน้าที่ขยายนาม 4) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 คำว่า นี้ นั้น นั้น และ โน้น ทำหน้าที่แทนนาม ขยายนาม และแสดงการเน้น คำว่า นี้ ทำหน้าที่แทนนาม ขยายนาม แสดงการเน้น บอกรายละเอียด เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริกษเชื่อมโยภความ คำว่า โน้น ทำหน้าที่แทนนาม ส่วนคำว่า โฟ้น คำหน้าที่แสดงการเน้น และ 5) สมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2490-2559) คำว่า นี้ นั้น นั้น และ โน้น ทำหน้าที่แทนนาม ขยายนาม และแสดงการเน้น คำว่า นี้ ทำหน้าที่แทนนาม ขยายนาม แสดงการเน้น บอกรายละเอียด เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริกษเชื่อมโยภความ คำว่า โน้น ทำหน้าที่แทนนาม และแสดงการเน้น ส่วนคำว่า โฟ้น ทำหน้าที่แทนนาม และขยายนาม และคำว่า โน้น ทำหน้าที่แทนนาม

คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะโดยอาศัยปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ซึ่งเกี่ยวข้องกัตำแหน่งในการปรากฏคำระบุเฉพาะ และปัจจัยทางวจนปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกัหน้าที่และความหมายในทางวจนปฏิบัติของคำระบุเฉพาะ ส่วนกระบวนการทางภาษาที่สำคัญซึ่งทำให้อำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ มี 6 กระบวนการ ได้แก่ การขยายปริบท การปรากฏ การวิเคราะห้ใหม่ การสุณคุณสมบัตของหมวดคำเดิม การจางทางความหมาย การคงค้ความหมายเดิม และการแข็งแ่งร่งขึ้นของความหมายทางวจนปฏิบัติ

ภาควิชา ภาษาไทย

ลายมือชื้อนสิต

สาขาวิชา ภาษาไทย

ลายมือชื้อ อ.ที่ปริกษาหลัก

ปีการศึกษา 2560

ลายมือชื้อ อ.ที่ปริกษาร่วม

5780172422 : MAJOR THAI

KEYWORDS: DEMONSTRATIVE / DEIXIS / GRAMMATICALIZATION / SYNTAX

WASITTHI SUWANPHANICH: DEVELOPMENT OF DEMONSTRATIVES IN THAI. ADVISOR: ASST.

PROF. VIPAS POTHIPATH, Ph.D., CO-ADVISOR: MINGMIT SRIPRASIT, Ph.D., 225 pp.

The research aims at 1) studying the appearances and categories of demonstratives and their grammaticalized related words in Thai from Sukhothai period until present and 2) studying the relationship between demonstratives and their grammaticalized related words in Thai from Sukhothai period until present.

The study suggests that demonstratives can be classified into 2 categories; i.e., pronouns and adjectives. As for their grammaticalized related words, they can be classified into 4 categories; i.e., emphatic markers, mood markers, attention-getting devices, and discourse markers with coherence function. The findings about demonstratives and their grammaticalized related words in each period are as follows: 1) During Sukhothai period, /n:i/, /nân/, and /pân/ can be classified as pronouns, adjectives, and emphatic markers. /hân/ can be classified as pronouns and adjectives. As for /n:i/, it can be classified as pronouns. 2) During Ayutthaya-Thonburi period, /n:i/ and /nân/ can be classified as pronouns, adjectives, and emphatic markers. /n:i/ can be classified as adjectives. 3) During King Rama I – King Rama III of Rattanakosin period, /n:i/ and /nân/ can be classified as pronouns, adjectives, and emphatic markers. /n:i/ can be classified as pronouns, emphatic markers, mood markers, and attention-getting devices. /nân/ can be classified as pronouns and emphatic markers. /nó:n/ can be classified as adjectives and emphatic markers. /phó:n/ can be classified as adjectives. 4) During King Rama IV – King Rama VIII of Rattanakosin period, /n:i/, /nân/, /nân/ and /nó:n/ can be classified as pronouns, adjectives, and emphatic markers. /n:i/ can be classified as pronouns, adjectives, emphatic markers, mood markers, attention-getting devices, and discourse markers with coherence function. /nô:n/ can be classified as pronouns. /phó:n/ can be classified as emphatic markers. 5) At present (1947-2016 A.D.), /n:i/, /nân/, /nân/ and /nó:n/ can be classified as pronouns, adjectives, and emphatic markers. /n:i/ can be classified as pronouns, adjectives, emphatic markers, mood markers, attention-getting devices, and discourse markers with coherence function. /nô:n/ can be classified as pronouns and emphatic markers. /nú:n/ can be classified as pronouns and adjectives. Finally, /nú:n/ can be classified as pronouns.

The development from demonstratives into the grammaticalized related words was motivated by 2 factors; i.e., syntactic factor involving demonstrative's position in the sentence, and pragmatic factor involving pragmatic function and pragmatic meaning. As for the processes influencing development of demonstratives, there are 6 processes; i.e., extension, reanalysis, decategorialization, desemanticization, persistence, and pragmatic strengthening

Department: Thai

Field of Study: Thai

Academic Year: 2017

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาส โภธิแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่ได้ให้ความรู้และแนวคิดในการวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาและช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ด้วยความซาบซึ้งใจยิ่งในความกรุณาที่อาจารย์มีให้เสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่กรุณาให้ความรู้ ข้อสังเกต และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ อาจารย์ ดร.ดาวเรือง วิทยารัฐ และอาจารย์ ดร.นิดา จำปาทิพย์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์รวมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ เทพกาญจนา ที่กรุณาให้ความรู้ทางด้านอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ และให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาคำระบุเฉพาะ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาภาษาไทยให้แก่ผู้วิจัย

ในระหว่างการศึกษาและการทำวิจัย ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาจากโครงการสู่ความเป็นเลิศด้านภาษาและวรรณคดีไทย ของภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2557 ที่คอยช่วยเหลือ และต่างเป็นกำลังใจให้กันและกันเสมอมา

ขอขอบคุณนางสาววิรัชพัชร จรัสเพชร ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา และขอบคุณที่ ๆ ในสถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องบริการเอกสารโบราณ หอสมุดแห่งชาติ ที่ช่วยเหลือและกรุณาอำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัยในการค้นคว้าเอกสารต้นฉบับ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาของผู้วิจัยที่มอบความรักความห่วงใย คอยสนับสนุน และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ความรักและความเข้าใจของคนในครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้วิจัยมีพลังใจที่เข้มแข็ง และมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปได้

สารบัญ

หน้า

| | |
|---|----|
| บทคัดย่อภาษาไทย..... | ง |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... | จ |
| กิตติกรรมประกาศ..... | ฉ |
| สารบัญ..... | ช |
| สารบัญตาราง..... | ฅ |
| สารบัญแผนภูมิ..... | ฉ |
| บทที่ 1 บทนำ | 1 |
| 1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา | 1 |
| 1.2 วัตถุประสงค์ | 4 |
| 1.3 สมมติฐาน | 4 |
| 1.4 ขอบเขตในการวิจัย | 4 |
| 1.5 ข้อมูลในการวิจัย | 5 |
| 1.6 วิธีดำเนินการวิจัย | 7 |
| 1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ | 8 |
| 1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ | 9 |
| 1.9 สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย | 9 |
| 1.10 ข้อตกลงเบื้องต้น | 9 |
| บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม..... | 10 |
| 2.1 มโนทัศน์พื้นฐาน | 10 |
| 2.1.1 ตัวบ่งบอก (Deixis)..... | 10 |
| 2.1.2 คำระบุเฉพาะ (Demonstratives)..... | 12 |
| 2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา | 16 |

| | |
|---|-----|
| 2.2.1 คำเนื้อหาและคำไวยากรณ์..... | 17 |
| 2.2.2 ความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ | 17 |
| 2.2.3 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ | 18 |
| 2.2.4 ลักษณะสำคัญของการกลายเป็นคำไวยากรณ์..... | 21 |
| 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... | 22 |
| 2.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำระบุเฉพาะ | 22 |
| 2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย..... | 36 |
| บทที่ 3 หน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | 39 |
| 3.1 เกณฑ์ในการจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | 39 |
| 3.2 หน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | 42 |
| 3.2.1 คำระบุเฉพาะ | 42 |
| 3.2.2 คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ..... | 50 |
| บทที่ 4 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยสมัยต่าง ๆ..... | 61 |
| 4.1 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย | 62 |
| 4.1.1 คำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย..... | 62 |
| 4.1.2 คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย | 75 |
| 4.2 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี..... | 79 |
| 4.2.1 คำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี | 79 |
| 4.2.2 คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี..... | 86 |
| 4.3 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 | 90 |
| 4.3.1 คำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3..... | 90 |
| 4.3.2 คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 | 99 |
| 4.4 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 | 106 |

| | |
|--|-----|
| 4.4.1 คำระบุเฉพาะในสมัยสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8..... | 106 |
| 4.4.2 คำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 | 116 |
| 4.5 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2490-2559) | 126 |
| 4.5.1 คำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน | 126 |
| 4.5.2 คำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2490-2559)..... | 136 |
| บทที่ 5 การกลายเป็นคำไวยกรณ์ของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย..... | 147 |
| 5.1 คำระบุเฉพาะขยายนาม <i>นี่ นั้น โน้น</i> > คำแสดงการเน้น <i>นี่ นั้น โน้น</i> | 147 |
| 5.1.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะขยายนาม <i>นี่ นั้น โน้น</i> ไปเป็นคำแสดงการเน้น <i>นี่ นั้น โน้น</i> | 148 |
| 5.1.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะขยายนาม <i>นี่ นั้น โน้น</i> พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น <i>นี่ นั้น โน้น</i> | 150 |
| 5.1.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะขยายนาม <i>นี่ นั้น โน้น</i> พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น <i>นี่ นั้น โน้น</i> | 152 |
| 5.2 คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่ นั้น โน้น</i> > คำแสดงการเน้น <i>นี่ นั้น โน้น</i> | 153 |
| 5.2.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่ นั้น โน้น</i> ไปเป็นคำแสดงการเน้น <i>นี่ นั้น โน้น</i> | 153 |
| 5.2.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่ นั้น โน้น</i> พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น <i>นี่ นั้น โน้น</i> | 156 |
| 5.2.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่ นั้น โน้น</i> พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น <i>นี่ นั้น โน้น</i> | 157 |
| 5.3 คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> > คำบอกมาลา <i>นี่</i> | 158 |
| 5.3.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> ไปเป็นคำบอกมาลา <i>นี่</i> | 158 |
| 5.3.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> พัฒนาไปเป็นคำบอกมาลา <i>นี่</i> | 161 |
| 5.3.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> พัฒนาไปเป็นคำบอกมาลา <i>นี่</i> | 164 |

| | |
|---|-----|
| 5.4 คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> > คำเรียก <i>นี่</i> | 165 |
| 5.4.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> ไปเป็นคำเรียก <i>นี่</i> | 165 |
| 5.4.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> พัฒนาไปเป็นคำเรียก <i>นี่</i> | 167 |
| 5.4.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> พัฒนาไปเป็นคำเรียก <i>นี่</i> | 169 |
| 5.5 คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> > ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ <i>นี่</i> | 169 |
| 5.5.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> ไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ <i>นี่</i> | 170 |
| 5.5.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> พัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยง ความ <i>นี่</i> | 172 |
| 5.5.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี่</i> พัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ <i>นี่</i> | 173 |
| บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ | 178 |
| 6.1 สรุปผลการวิจัย..... | 178 |
| 6.2 อภิปรายผล | 193 |
| 6.3 ข้อเสนอแนะ | 199 |
| รายการอ้างอิง | 202 |
| ภาคผนวก..... | 218 |
| ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... | 225 |

สารบัญตาราง

| | |
|--|-----|
| ตารางที่ 1 คำระบุเฉพาะภาษาอิตาลี | 13 |
| ตารางที่ 2 คำระบุเฉพาะและกริยาวิเศษณ์แสดงเวลาในภาษากันนาดา | 34 |
| ตารางที่ 3 หน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | 60 |
| ตารางที่ 4 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยต่าง ๆ | 61 |
| ตารางที่ 5 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย.... | 78 |
| ตารางที่ 6 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา- ธนบุรี | 89 |
| ตารางที่ 7 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัย รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3..... | 105 |
| ตารางที่ 8 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัย รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8..... | 125 |
| ตารางที่ 9 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน | 143 |
| ตารางที่ 10 พัฒนาการของคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน | 144 |
| ตารางที่ 11 หน้าที่ของคำว่า <i>นี้</i> ในสมัยต่าง ๆ..... | 183 |
| ตารางที่ 12 หน้าที่ของคำว่า <i>นั่น</i> ในสมัยต่าง ๆ | 183 |
| ตารางที่ 13 หน้าที่ของคำว่า <i>นี่</i> ในสมัยต่าง ๆ..... | 184 |
| ตารางที่ 14 หน้าที่ของคำว่า <i>อัน</i> ในสมัยต่าง ๆ | 184 |
| ตารางที่ 15 หน้าที่ของคำว่า <i>หั้น</i> ในสมัยต่าง ๆ | 185 |
| ตารางที่ 16 หน้าที่ของคำว่า <i>โห้น</i> ในสมัยต่าง ๆ..... | 186 |
| ตารางที่ 17 หน้าที่ของคำว่า <i>นั่น</i> ในสมัยต่าง ๆ | 186 |
| ตารางที่ 18 หน้าที่ของคำว่า <i>โน้น</i> ในสมัยต่าง ๆ..... | 187 |
| ตารางที่ 19 หน้าที่ของคำว่า <i>โน่น</i> ในสมัยต่าง ๆ..... | 187 |
| ตารางที่ 20 หน้าที่ของคำว่า <i>นู้น</i> ในสมัยต่าง ๆ..... | 188 |
| ตารางที่ 21 หน้าที่ของคำว่า <i>นู่น</i> ในสมัยต่าง ๆ..... | 188 |

สารบัญแผนภูมิ

| | |
|---|-----|
| แผนภูมิที่ 1 เส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะขยายนาม <i>นี้ นั้น โน้น</i> เป็นคำแสดงการเน้น <i>นี้ นั้น โน้น</i> | 148 |
| แผนภูมิที่ 2 เส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี้ นั้น โน้น</i> เป็นคำแสดงการเน้น <i>นี้ นั้น โน้น</i> | 153 |
| แผนภูมิที่ 3 เส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี้</i> เป็นคำบอกมลา <i>นี้</i> | 158 |
| แผนภูมิที่ 4 เส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี้</i> เป็นคำเรียก <i>นี้</i> | 165 |
| แผนภูมิที่ 5 เส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนาม <i>นี้</i> เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ <i>นี้</i> | 170 |
| แผนภูมิที่ 6 เส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย | 176 |

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โดยทั่วไป แต่ละภาษาย่อมมีคำที่ใช้บ่งชี้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ผู้พูดกำลังกล่าวถึง พร้อมกันนั้นก็บอกด้วยว่า สิ่งที่กำลังกล่าวถึงนั้นอยู่ใกล้ไกลผู้พูดหรือผู้ฟังมากน้อยเพียงใด คำที่ใช้บ่งชี้สิ่งใด ๆ และบอกระยะห่างระหว่างสิ่งนั้นกับผู้พูดหรือผู้ฟัง นักภาษาศาสตร์เรียกคำดังกล่าวว่า “คำระบุเฉพาะ” (demonstratives) และเรียกสิ่งที่กล่าวถึงว่า “สิ่งอ้างอิง” (referent)

ตำราไวยากรณ์ไทยหลายเล่มในปัจจุบันระบุว่า คำในภาษาไทยที่ทำหน้าที่อย่างคำระบุเฉพาะมี 8 คำ ได้แก่ *นี้* *นี่* *นั่น* *นั้น* *โน้น* *โน่น* *นู่น* และ *นู่น* คำระบุเฉพาะเหล่านี้มีลักษณะที่แตกต่างกัน 2 มิติ มิติแรก คือ ระยะห่างระหว่างผู้พูดซึ่งเป็นจุดอ้างอิงกับสิ่งอ้างอิง และมิติที่ 2 คือ หน้าที่ของคำระบุเฉพาะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) *นี่*คือบ้านของฉัน

(2) *โน่น*คือบ้านของฉัน

ตัวอย่าง (1) *นี่* อ้างถึง *บ้าน* ซึ่งอยู่ใกล้ผู้พูด ส่วนตัวอย่าง (2) *โน่น* อ้างถึง *บ้าน* ซึ่งอยู่ห่างจากผู้พูดมากเป็นระยะไกลมาก

นอกจากความแตกต่างในด้านระยะห่างแล้ว คำระบุเฉพาะในภาษาไทยยังทำหน้าที่แตกต่างกันด้วย ส่วนใหญ่ *นี้* *นั่น* *โน่น* *นู่น* มักจะทำหน้าที่แทนนาม ส่วน *นี่* *นั่น* *โน้น* *นู้น* มักจะทำหน้าที่ขยายนาม เช่น

(3) *นี่*คือบ้านหลังใหม่ของฉัน

(4) บ้านหลัง*นี้*ของเธอหรือ

นี่ ในตัวอย่าง (3) ทำหน้าที่แทนนาม *บ้าน* ส่วน *นี่* ในตัวอย่าง (4) ทำหน้าที่ขยายนาม *บ้าน*

แม้ว่าคำระบุเฉพาะ *นี้* *นั่น* *โน่น* *นู่น* มักจะทำหน้าที่แทนนาม ส่วนคำระบุเฉพาะ *นี่* *นั่น* *โน้น* *นู้น* มักจะทำหน้าที่ขยายนาม แต่ในบางกรณี *นี้* *นั่น* *โน่น* *นู่น* ก็อาจจะทำหน้าที่ขยายนาม ส่วน *นี่* *นั่น* *โน้น* *นู่น* ก็ทำหน้าที่แทนนามได้ เช่น

(5) รถนี้จอดทิ้งไว้นานแล้ว

(6) ขึ้นมานั่งบนนี้สิ

ตัวอย่าง (5) แสดงให้เห็นว่า *นี้* ซึ่งโดยทั่วไปทำหน้าที่แทนนาม ในตัวอย่างนี้กลับทำหน้าที่ขยายนาม *รถ* ส่วนในตัวอย่าง (6) แสดงให้เห็นว่า *นี้* ซึ่งโดยทั่วไปทำหน้าที่ขยายนามกลับทำหน้าที่แทนนามบอกสถานที่ เนื่องจากปรากฏหลังคำบุพบท *บน*

นอกจากคำระบุเฉพาะซึ่งทำหน้าที่แทนนามและขยายนามแล้ว ในภาษาไทยยังพบคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ทำหน้าที่อื่นด้วย พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

(7) ประเทศญี่ปุ่นนั้นแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 47 จังหวัด

(8) “นี่กานดา ฉันมีอะไรจะให้เธอดู”

(9) “ทำไมคุณไม่บอกผมก่อน”

“เมื่อวานฉันไม่เจอคุณเลยนี่คะ”

ตัวอย่าง (7) แสดงให้เห็นว่า *นั้น* ซึ่งวางอยู่หลังคำนาม *ประเทศญี่ปุ่น* ไม่ได้ทำหน้าที่แทนนามหรือขยายนาม แต่ทำหน้าที่เน้นหรือแสดงว่าผู้พูดกำลังมุ่งความสนใจหรือให้ความสำคัญกับ *ประเทศญี่ปุ่น* ในขณะที่ตัวอย่าง (8) *นี้* ทำหน้าที่เรียกความสนใจจากผู้ฟังให้หันมาสนใจสิ่งที่ผู้พูดกำลังจะพูด ส่วนตัวอย่าง (9) *นี้* ทำหน้าที่แสดงเจตนาของผู้พูด นั่นคือเจตนาชี้แจงหรือบอกกล่าวที่มีนัยโต้แย้ง

อย่างไรก็ตาม *นั้น* และ *นี้* ดังตัวอย่าง (7) (8) และ (9) ก็ไม่ใช่คำระบุเฉพาะ เพราะไม่ได้ทำหน้าที่บ่งชี้หรืออ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตำราไวยากรณ์ไทยฉบับต่าง ๆ ก็จำแนกให้คำที่ทำหน้าที่ดังตัวอย่าง (7) (8) และ (9) อยู่ในหมวดคำอื่นด้วยเช่นกัน เช่น อิวาซากิ และปรียา อิงคาภิรมย์ (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005) จำแนกให้คำที่ทำหน้าที่อย่างคำว่า *นั้น* ในตัวอย่าง (7) เป็น “ตัวบ่งชี้แก่นความ” (topic marker) และจำแนกให้คำที่ทำหน้าที่อย่างคำว่า *นี้* ในตัวอย่าง (9) เป็น “อนุภาค” (particle) นววรรณ พันธุมธา (2554) จำแนกให้คำที่ทำหน้าที่อย่างคำว่า *นี้* ในตัวอย่าง (8) เป็น “คำเรียก” และจำแนกให้คำที่ทำหน้าที่อย่างคำว่า *นี้* ในตัวอย่าง (9) เป็น “คำบอกมาลา”

ถึงแม้ว่าคำเช่น *นั้น* และ *นี้* ในตัวอย่างที่ (7) (8) และ (9) จะไม่ใช่คำระบุเฉพาะ เป็นแต่เพียงคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ แต่คำเหล่านี้ก็น่าจะมีความสัมพันธ์กับคำระบุเฉพาะ หรืออาจมีที่มาจากคำระบุเฉพาะ เนื่องจากยังหาความเชื่อมโยงทางความหมายกับคำระบุเฉพาะได้ ดังเช่นคำว่า *นี้* ในตัวอย่าง (8) ที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว

(8) “นี่กานดา ฉันมีอะไรจะให้เธอดู”

นี่ ในตัวอย่าง (8) เป็นคำเรียก ทำหน้าที่เรียกความสนใจจากผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังหันมาสนใจที่สิ่ง
 ที่ผู้พูดกำลังจะพูดต่อไป ส่วนคำระบุเฉพาะโดยทั่วไปก็ใช้เพื่อดึงความสนใจจากผู้ฟังไปยังวัตถุสิ่งของ
 หรือสถานที่ในสถานการณ์การสนทนา (Diessel, 1999) จะเห็นได้ว่า นี่ ที่เป็นคำเรียกกับคำระบุ
 เฉพาะมีลักษณะคล้ายกัน นั่นคือใช้เรียกความสนใจจากผู้ฟังเช่นกัน อย่างไรก็ตาม คำทั้ง 2 ชนิดมี
 ความแตกต่างกันที่ นี่ ที่เป็นคำระบุเฉพาะจะมีความหมายชี้เฉพาะ ส่วน นี่ ที่เป็นคำเรียกไม่ได้มี
 ความหมายชี้เฉพาะถึงสิ่งใดแม้แต่ว่าผู้พูดเอง เป็นแต่เพียงคำที่ใช้เรียกความสนใจของผู้ฟังเท่านั้น

จากกรณีตัวอย่างของคำเรียกจะเห็นว่า มีความเชื่อมโยงทางความหมายระหว่าง นี่ ที่เป็นคำ
 ระบุเฉพาะ กับ นี่ ที่เป็นคำเรียก ดังนั้นจึงน่าจะสนใจว่า นี่ ที่ทำหน้าที่อื่น ๆ จะมีความสัมพันธ์ทาง
 ความหมายกับคำระบุเฉพาะหรือไม่ และคำอื่น ๆ เช่น นี่ นั้น จะทำหน้าที่อื่นนอกจากเป็นคำระบุ
 เฉพาะได้หรือไม่ อย่างไร

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยพบว่า คำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย
 ที่ยังปรากฏมาจนถึงปัจจุบันได้แก่ นี่ นั้น และ นี่ ในสมัยสุโขทัย คำว่า นี่ และ นั้น ทำหน้าที่ได้ทั้ง
 ขยายนามและแทนนาม นอกจากนั้น คำว่า นั้น ยังเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย ส่วนคำว่า นี่ ทำ
 หน้าที่แทนนามเพียงหน้าที่เดียวเท่านั้น (Diller & Juntanamalaga, 1988; Prasithrathsint, 1999)
 เมื่อเปรียบเทียบคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยกับปัจจุบันพบว่า มีคำระบุเฉพาะในภาษาไทยปัจจุบัน
 หลายคำที่ยังไม่ปรากฏในสมัยสุโขทัย อีกทั้งปัจจุบันก็ยังพบคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะอื่น ๆ เช่น คำ
 เรียก และคำบอกมาลาด้วย ดังนั้น การศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแบบ
 ข้ามสมัยจะช่วยให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะและความสัมพันธ์ระหว่างคำระบุเฉพาะกับคำที่มี
 รูปเดียวกับคำระบุเฉพาะได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ การปรากฏคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ และการที่คำกลุ่มนี้มีความหมายที่สามารถ
 เชื่อมโยงกับคำระบุเฉพาะได้มีลักษณะสอดคล้องกับปรากฏการณ์ทางภาษาที่เรียกว่า “การกลายเป็น
 คำไวยากรณ์” (grammaticalization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่กล่าวถึงการกำเนิดและพัฒนาการของคำ
 ไวยากรณ์ การศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์จึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาความสัมพันธ์ของ
 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะด้วย

ด้วยเหตุที่คำระบุเฉพาะในภาษาไทยมีความหลากหลาย แต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน คำระบุเฉพาะในแต่ละสมัยก็ปรากฏและทำหน้าที่ได้ไม่เท่ากัน อีกทั้งมีความเป็นไปได้ว่า คำระบุเฉพาะมีการพัฒนาไปทำหน้าที่อื่น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคำระบุเฉพาะในเชิงประวัติ เพื่อให้ทราบว่าเป็นแต่ละสมัยมีคำระบุเฉพาะคำใดบ้าง และเมื่อเวลาผ่านไปคำระบุเฉพาะแต่ละคำมีการพัฒนาหน้าที่ทางไวยากรณ์อย่างไรบ้าง รวมทั้งศึกษการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เพื่อให้ทราบปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่นอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในเอกสารภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพัฒนาการของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

1.3 สมมติฐาน

1.3.1 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำปรากฏในสมัยต่าง ๆ ได้ไม่เท่ากัน

1.3.2 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำในแต่ละสมัยทำหน้าที่ได้ไม่เท่ากัน

1.3.3 คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะมีพัฒนาการมาจากคำระบุเฉพาะ และพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยมีทั้งที่สอดคล้องและสวนทางกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

1.4.1 ศึกษาข้อมูลคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ รวมทั้งรูปแปรของคำทั้ง 2 กลุ่มในภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แต่ไม่ศึกษาข้อมูลในภาษาไทยถิ่น

1.4.2 ศึกษาเฉพาะเอกสารภาษาไทยที่บันทึกด้วยอักษรไทยเท่านั้น

1.4.3 ศึกษาเฉพาะข้อมูลที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แล้วเท่านั้น

1.4.4 ศึกษาเฉพาะเอกสารประเภทร้อยแก้วเท่านั้น ไม่ศึกษาเอกสารประเภทร้อยกรอง เนื่องจากเอกสารประเภทร้อยกรองมีฉันทลักษณ์บังคับ ทำให้โครงสร้างประโยคแตกต่างกับประโยคที่ใช้ในการสนทนาทั่วไป

1.4.5 ไม่ศึกษาคำที่มีคำระบุเฉพาะหรือคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะเป็นส่วนประกอบและใช้ในลักษณะตายตัว เช่น ฉะนั้น ฉะนั้น ทั้งนี้ เพราะฉะนั้น แม้กระนั้น แต่จะกล่าวถึงเมื่อมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1.5 ข้อมูลในการวิจัย

1.5.1 เบื้องต้น ผู้วิจัยแบ่งสมัยในการเก็บข้อมูลคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยเป็น 12 สมัย ได้แก่

- 1) สมัยสุโขทัย
- 2) สมัยอยุธยา
- 3) สมัยธนบุรี
- 4) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1
- 5) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2
- 6) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3
- 7) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4
- 8) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5
- 9) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 6
- 10) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 7
- 11) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 8
- 12) สมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2490-2559)

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละสมัยแล้ว ผู้วิจัยจึงจะรวมสมัยที่ได้ผลการวิจัยเหมือนกันและมีลำดับต่อเนื่องกันเป็นสมัยเดียวกัน และแยกสมัยที่ผลการวิจัยแตกต่างกันออกจากกัน

1.5.2 ข้อมูลสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 จะใช้จากเอกสารที่สามารถสืบค้นต้นฉบับได้หรือเอกสารที่ยังไม่ได้ปริวรรตรูปเขียนเท่านั้น เนื่องจากเอกสารในสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 ส่วนหนึ่งไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ แต่ถูกปริวรรตรูปเขียนให้มีรูป

วรรณยุกต์เมื่อตีพิมพ์เผยแพร่ จึงต้องใช้เอกสารต้นฉบับหรือเอกสารที่ยังไม่ได้ปริวรรตรูปเขียน ประกอบการพิจารณา เพื่อจำแนกคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะด้วย สำหรับคำที่ไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์และไม่ได้มีรูปเขียนที่แสดงความแตกต่างจากคำอื่น ๆ อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลแยกจากคำที่ปรากฏรูปวรรณยุกต์

1.5.3 หากเอกสารฉบับใดพบต้นฉบับเพียงบางส่วน ไม่ได้พบต้นฉบับที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะใช้เฉพาะข้อความที่พบในเอกสารต้นฉบับเท่านั้น

1.5.4 เนื่องจากเอกสารสมัยสุโขทัยถึงสมัยธนบุรีที่ตรงตามเงื่อนไขในข้อ 1.5.2 และ 1.5.3 มีอยู่เป็นจำนวนน้อย อีกทั้งยังจำกัดประเภทของเอกสาร ผู้วิจัยจึงจะศึกษาเอกสารทั้งหมด

1.5.5 ข้อมูลตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์เป็นต้นไป ผู้วิจัยจะเก็บจากเอกสารที่คัดเลือกเป็นตัวแทนของเอกสารแต่ละสมัยโดยกระจายประเภทของเอกสารและผู้แต่งเพื่อให้ความหลากหลายและครอบคลุมลักษณะการใช้ภาษาหลายรูปแบบ

ผู้วิจัยแบ่งประเภทเอกสารที่ใช้ในการศึกษาเป็น 6 ประเภทตามวัตถุประสงค์ในการเขียน ได้แก่

- 1) เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อบันทึกหรือบอกเล่าเหตุการณ์ เช่น จารึก พงศาวดาร จดหมายเหตุ ข่าว
- 2) เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อบังคับใช้หรือประกาศให้รับทราบและปฏิบัติตาม เช่น กฎหมาย หมายรับสั่ง ประกาศของทางราชการ
- 3) เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อให้ความรู้ เช่น ตำรา พระบรมราชาธิบาย
- 4) เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อความบันเทิง เช่น เรื่องสั้น บทละครพูด นวนิยาย
- 5) เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อพูดคุยโต้ตอบกัน เช่น พระราชหัตถเลขา สาส์น จดหมาย
- 6) เอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงความคิดเห็น ชักจูง หรือโน้มน้าวใจ เช่น บทความ แสดงความคิดเห็น บทวิจารณ์ บทบรรณาธิการ

1.5.6 การเก็บข้อมูลในสมัยรัตนโกสินทร์เป็นต้นไปจะเก็บตามประเภทของเอกสาร ประเภทละ 2 เล่มต่อ 1 สมัย รวมเป็น 12 เล่มต่อ 1 สมัย หากสมัยใดมีเอกสารบางประเภทไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากเอกสารประเภทอื่นเพิ่ม แต่หากเอกสารที่พบทั้งหมดในสมัยนั้นไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากเอกสารทั้งหมดเท่าที่ปรากฏ

1.5.7 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเอกสารจำนวน 100 หน้าต่อ 1 เล่ม (ขนาด A5 หรือใกล้เคียง) ไม่รวมภาพประกอบ และเก็บข้อมูลเฉพาะ 100 หน้าแรกเท่านั้น แต่หากประโยคในหน้าที่ 100 ยังไม่สิ้นสุดผู้วิจัยจะศึกษาต่อในหน้าถัดไปจนจบประโยค หากเอกสารเล่มใดมีจำนวนไม่ถึง 100 หน้า ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากเอกสารเล่มอื่น ๆ ในประเภทเดียวกันให้ได้ครบหรือใกล้เคียงจำนวนที่กำหนดให้มากที่สุด

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.6.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งบอก (deixis) คำระบุเฉพาะ (demonstratives) คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะหรือพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะ การจำแนกหมวดคำ และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

1.6.2 รวบรวมข้อมูลคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะตามขอบเขตและข้อมูลที่กำหนด

1.6.3 ศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทย กำหนดเกณฑ์ในการจำแนกคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะโดยใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์ คือ

1) เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ใช้คุณสมบัติทางความหมายของคำระบุเฉพาะในการจำแนกคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะออกจากกัน

2) เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ใช้กรอบประโยคทดสอบจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะโดยพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏ

1.6.4 วิเคราะห์การปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในแต่ละสมัย และวิเคราะห์ช่วงสมัยของพัฒนาการ

1.6.5 วิเคราะห์พัฒนาการทางไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะ พร้อมทั้งปัจจัยและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง

1.6.6 สรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 คำระบุเฉพาะ (demonstratives) หมายถึง คำที่ใช้บ่งชี้หรืออ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาศัยบริบทในการตีความ พร้อมทั้งบอกระยะห่างระหว่างจุดอ้างอิงกับสิ่งอ้างอิง

1.7.2 ตัวบ่งบอก (deixis) หมายถึง หน่วยทางไวยากรณ์ที่ความหมายขึ้นอยู่กับบริบทและจุดอ้างอิง

1.7.3 ศูนย์กลางของการบ่งบอก (deictic center) หมายถึง จุดสำคัญที่ใช้อ้างอิงหรือใช้เทียบกับสิ่งอ้างอิง เพื่อให้ทราบความหมายของสิ่งอ้างอิง

1.7.4 ความหมายแสดงการบ่งบอก/ ความหมายบ่งบอก หมายถึง ความหมายที่แสดงการชี้เฉพาะและอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาศัยบริบทในการตีความ ความหมายดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญของตัวบ่งบอกและคำระบุเฉพาะ

1.7.5 การใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา (exophoric use) หมายถึง การใช้คำระบุเฉพาะอ้างถึงสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสถานการณ์การสนทนาหรือบริบทแวดล้อมผู้พูด (Diessel, 1999) ในงานวิจัยนี้อาจพบการใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา 2 กรณี ได้แก่

1) กรณีที่ผู้เขียนเป็นผู้พูดหรือผู้กล่าวข้อความนั่นเอง เช่น หากผู้เขียนส่งจดหมายมาจากประเทศจีน ในจดหมายเขียนว่า “ที่นี่อากาศหนาวมาก” การตีความคำว่า *นี้* ย่อมจะต้องอ้างอิงกับสถานที่ที่ผู้เขียนข้อความนั้นอยู่ ในตัวอย่างนี้ คำว่า *นี้* จึงอ้างถึงประเทศจีน

2) กรณีที่มีตัวละครเป็นผู้พูด ส่วนผู้เขียนเป็นเพียงผู้เล่าเรื่อง เช่น ผู้เขียนบรรยายว่า แม่ลูกคู่หนึ่งพากันไปเดินเล่นที่หน้าบ้าน ขณะนั้นมีคนแก่ตัวหนึ่งบินมาเกาะที่รั้วบ้าน ลูกจึงร้องเรียกให้แม่ดูด้วยความตื่นเต้น “แม่จ๋า ดูคนนั้นสิจ๊ะ” กรณีนี้ การตีความคำว่า *นั่น* ต้องอ้างอิงกับผู้พูดซึ่งในที่นี้คือ *ลูก* ไม่ใช่ผู้เขียนซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง การที่ *ลูก* อ้างถึง *นกแก้ว* ซึ่งปรากฏอยู่ในสถานการณ์ขณะที่กล่าวคำพูดเป็นการอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา

1.7.6 การใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างตาม (anaphoric use) หมายถึง การใช้คำระบุเฉพาะอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว (Diessel, 1999)

1.7.7 การใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท (discourse deixis) หมายถึง การใช้คำระบุเฉพาะอ้างถึงเนื้อหาหรือข้อความทั้งหมดของปริจเฉท (Diessel, 1999)

1.7.8 การใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงสิ่งที่รู้ร่วมกัน (recognitional use) หมายถึง การใช้คำระบุเฉพาะอ้างถึงความรู้หรือประสบการณ์เฉพาะที่ผู้พูดและผู้ฟังมีร่วมกัน (Diessel, 1999)

1.7.9 คำเนื้อหา (content words/ lexical items) หมายถึง คำที่ใช้บรรยายสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เป็นคำที่มีความหมายเฉพาะในตัวเอง เช่น คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์

1.7.10 คำไวยากรณ์ (function words/ grammatical words) หมายถึง คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น คำบุพบท คำสรรพนาม คำระบุเฉพาะ

1.7.11 การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) หมายถึง การขยายขอบเขตทางไวยากรณ์ของคำ จากคำเนื้อหาไปเป็นคำไวยากรณ์ หรือจากคำไวยากรณ์ไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากยิ่งขึ้น (Kurylowicz, 1965: 52 อ้างถึงใน Lehmann, 1985: 7)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ทำให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย

1.8.2 ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างข้อสรุปในทางแบบลักษณะภาษาเชิงประวัติ

1.9 สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

- * หมายถึง 'ผิดไวยากรณ์'
- > หมายถึง 'กลายเป็น'
- [] สิ่งปรากฏในวงเล็บสี่เหลี่ยมคืออรรถลักษณะ หรือคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

1.10 ข้อตกลงเบื้องต้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข้อความที่ปรากฏนั้น ผู้วิจัยจะแสดงตัวอย่างที่ปริวรรตรูปเขียนแล้วเพื่อความสะดวกของผู้อ่าน ยกเว้นคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ผู้เขียนจะคงตามต้นฉบับที่ยังไม่ได้ปริวรรต เนื่องจากคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 จำนวนหนึ่งไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ และไม่สามารถตัดสินได้ว่าเป็นคำระบุเฉพาะคำใด เช่น ข้อความที่ยังไม่ได้ปริวรรตคือ “แลอัทโนศิตวาจทำให้ยิ่งกว่านี้ ดวยที่อนันเปนเมอิ่งนอย” ผู้วิจัยจะแสดงเป็น “แลอัทโนศิตวาจทำให้ยิ่งกว่านี้ ด้วยที่นั่นเป็นเมืองน้อย”

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยเกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีและการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ซึ่งจะได้ทบทวนในบทนี้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะแบ่งหัวข้อในการนำเสนอเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 2.1 มโนทัศน์พื้นฐาน 2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา และ 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 มโนทัศน์พื้นฐาน

ก่อนจะกล่าวถึง “คำระบุเฉพาะ” (demonstratives) ซึ่งเป็นประเด็นหลักในการศึกษา ผู้วิจัยจะกล่าวถึง “ตัวบ่งบอก” (deixis) ก่อน เนื่องจากคำระบุเฉพาะและตัวบ่งบอกมีความสัมพันธ์กันในแง่ที่คำระบุเฉพาะมีคุณสมบัติเป็นตัวบ่งบอกชนิดหนึ่ง

2.1.1 ตัวบ่งบอก (Deixis)

ประเด็นสำคัญที่จะนำเสนอในหัวข้อนี้ได้แก่ ความหมายและลักษณะของตัวบ่งบอก และลักษณะการใช้ตัวบ่งบอก ทั้ง 2 ประเด็นนี้เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจคำระบุเฉพาะในหัวข้อต่อไป

2.1.1.1 ความหมายและลักษณะของตัวบ่งบอก

ตัวบ่งบอก หรือ Deixis เป็นคำที่มาจากภาษากรีก หมายถึง การชี้ หรือการแสดง ตัวบ่งบอกเป็นรูปภาษาแสดงการบ่งชี้ที่ความหมายของถ้อยคำขึ้นอยู่กับบริบทของถ้อยคำ ดังนั้น ผู้ฟังจะเข้าใจความหมายของถ้อยคำที่แสดงการบ่งชี้เหล่านั้นได้ก็ต่อเมื่อเข้าใจบริบทของถ้อยคำหรือสถานการณ์การพูด เช่น หากกล่าวว่า “พรุ่งนี้ฉันจะอยู่ที่นั่นทั้งวัน” ผู้ฟังจะเข้าใจความหมายได้ก็ต่อเมื่อรู้ว่า พรุ่งนี้ ซึ่งเป็นวันที่ถัดจากวันนี้คือวันอะไร ฉัน ซึ่งหมายถึงผู้พูด คือใคร และ ที่นี้ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำคือสถานที่ใด ตัวบ่งบอกจึงประกอบด้วยคำหลายชนิด เช่น บุรุษสรรพนาม (ฉัน เธอ I, you, me) คำบอกเวลา (วันนี้ เมื่อวาน สัปดาห์หน้า today, next year) กริยาวิเศษณ์บอกเวลา และสถานที่ (now, here, there) รวมทั้งคำระบุเฉพาะ (นี่ นี้นั้น นั้น this, that) ด้วย

ความหมายของตัวบ่งบอกนอกจากจะขึ้นอยู่กับบริบทของถ้อยคำแล้ว ยังต้องอาศัย ศูนย์กลางของการบ่งบอก (deictic center)¹ เป็นจุดอ้างอิงด้วย เนื่องจากตัวบ่งบอกมีลักษณะที่ผู้พูด เป็นศูนย์กลาง (egocentric) ความหมายของตัวบ่งบอกจึงต้องอ้างอิงกับผู้พูด เช่น ความหมายของตัว บ่งบอกบุรุษต้องอ้างอิงกับตัวผู้พูด ความหมายของตัวบ่งบอกเวลาต้องอ้างอิงกับเวลาที่ผู้พูดกล่าว ถ้อยคำ ความหมายของตัวบ่งบอกสถานที่ต้องอ้างอิงกับสถานที่ที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำ

2.1.1.2 ลักษณะการใช้ตัวบ่งบอก

ฟิลมอร์ (Fillmore, 1971 อ้างถึงใน Levinson, 1987: 65) จำแนกความแตกต่าง ในการใช้ตัวบ่งบอกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้แบบประกอบท่าทาง (gestural usage) และ การใช้แบบสัญลักษณ์ (symbolic usage) การใช้แบบประกอบท่าทางจะต้องอาศัยเสียง ภาพ สัมผัส ลักษณะทางกายภาพ และการสังเกตการณ์ในสถานการณ์การพูดในการตีความ เช่น “This one’s genuine, but this one is fake.” ในสถานการณ์นี้ ผู้พูดต้องใช้ท่าทางประกอบเพื่อบอกให้ชัดเจนว่า *this one* ในอนุภาคยี้ใดหมายถึงสิ่งใด ส่วนการใช้แบบสัญลักษณ์ต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับเวลาและ สถานที่ในสถานการณ์การพูดในการตีความ เช่น “This city is really beautiful.” ผู้ฟังจะตีความได้ ว่า *This city* คือเมืองใดก็ต่อเมื่อรู้ว่าเมืองที่ผู้พูดอยู่ในขณะที่กล่าวคำพูดนั้นคือเมืองใด

นอกจากการใช้แบบประกอบท่าทางและการใช้แบบสัญลักษณ์แล้ว ลักษณะการใช้ ตัวบ่งบอกยังสามารถจำแนกได้อีก 2 มิติ คือ มิติของการใช้แบบบ่งบอก (deictic usage) และการใช้ แบบไม่บ่งบอก (non-deictic usage) และมิติของการใช้รูปอ้างอิงตาม (anaphoric usage) และการใช้ รูปไม่อ้างอิงตาม (non-anaphoric usage)

การใช้ตัวบ่งบอกแบบไม่บ่งบอก คือ การใช้ตัวบ่งบอกโดยไม่ได้อ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะ เช่น “ก็ทำนี้บ้าง โน่นบ้างไปตามเรื่อง” หรือ “Oh, I did this and that” ทั้ง *นี้* *โน่น* และ *this that* ในตัวอย่างต่างก็เป็นตัวบ่งบอกที่ไม่ได้แสดงการบ่งบอก (สุจริตลักษณ์ ตีพิมพ์, 2552: 15) จะเห็นได้ว่าจากตัวอย่างดังกล่าว ผู้ฟังไม่สามารถจะระบุได้อย่างชัดเจนว่าผู้พูดทำอะไร ส่วนการใช้ตัว บ่งบอกแบบบ่งบอกเป็นการใช้ตัวบ่งบอกโดยทั่วไป คือมีการอ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะและมีการ อ้างอิงกับศูนย์กลางของการบ่งบอก เช่น ผู้พูดชี้หนังสือที่วางอยู่บนชั้นแล้วกล่าวว่า “หนังสือเล่มนี้ขาย

¹ ผู้วิจัยใช้ศัพท์บัญญัติในหัวข้อ 2.1.1.1 และ 2.1.1.2 ตามสุจริตลักษณ์ ตีพิมพ์ (2552)

ดีมาก” คำว่า *นี้* อ้างถึงหนังสือเล่มที่ผู้พูดชี้ และอ้างอิงกับตัวผู้พูดซึ่งเป็นศูนย์กลางของการบ่งบอก แสดงว่าหนังสือเล่มดังกล่าวอยู่ที่ใกล้ผู้พูด

การใช้ตัวบ่งบอกในอีกมิติหนึ่งคือการใช้ตัวบ่งบอกแบบรูปอ้างอิงตาม หมายถึงการใช้ คำเพื่ออ้างถึงสิ่งที่เคยกล่าวถึงมาแล้ว ดังตัวอย่าง “John came in and he lit a fire.” คำว่า *he* ใน ที่นี้อ้างถึงคนคนเดียวเท่ากับ *John* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว (Levinson, 1987: 67) ส่วนการใช้รูปไม่อ้าง ตามจะมีลักษณะตรงกันข้าม คือจะไม่ได้อ้างถึงสิ่งที่เคยกล่าวถึงมาก่อน เช่น “This is the best volleyball match I have ever seen.” หรือ “หนังสือเล่มนี้ขายดีมาก” ทั้ง *volleyball match* และ *หนังสือ* ต่างก็ได้ถูกกล่าวถึงมาก่อน ทั้ง *This* และ *นี้* จึงมีลักษณะการใช้แบบรูปไม่อ้างตาม

2.1.2 คำระบุเฉพาะ (Demonstratives)

จากการทบทวนเรื่องตัวบ่งบอกทำให้เห็นว่า คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกชนิดหนึ่ง ดังนั้น การตีความคำระบุเฉพาะจึงขึ้นอยู่กับบริบทและศูนย์กลางของการบ่งบอกเช่นเดียวกับตัวบ่งบอก

ดีสเซล (Diessel, 1999) ซึ่งศึกษาคำระบุเฉพาะจากข้อมูลหลายภาษากล่าวถึงลักษณะสำคัญของคำระบุเฉพาะเอาไว้ 3 ประการ ประการที่หนึ่ง คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกที่มีหน้าที่เฉพาะทาง วากยสัมพันธ์ คำระบุเฉพาะไม่เพียงทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามหรือคำขยายนาม เช่น *this* และ *that* เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นกริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ได้อีกด้วย เช่น *here* และ *there*

ประการต่อมา ดีสเซลเสนอว่าคำระบุเฉพาะเป็นคำที่มีหน้าที่ในทางวจนปฏิบัติหลายหน้าที่ แต่หน้าที่พื้นฐานก็คือใช้ดึงความสนใจของผู้ฟังไปยังวัตถุสิ่งของหรือสถานที่ในสถานการณ์การสนทนา

ประการสุดท้าย คำระบุเฉพาะแต่ละคำแตกต่างกันด้วยอรรถลักษณะเฉพาะ และในภาษา ส่วนใหญ่จะมีคำระบุเฉพาะอย่างน้อย 2 คำซึ่งบอกระยะที่แตกต่างกัน ได้แก่ คำระบุเฉพาะแสดง ระยะใกล้ (proximal demonstrative) และคำระบุเฉพาะแสดงระยะไกล (distal demonstrative)

ลักษณะสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจะใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกคำระบุเฉพาะในบทถัดไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีคุณสมบัติเป็นตัวบ่งบอกและการบอกระยะ ทั้งนี้ ถึงแม้ตัวบ่งบอกจะมีการใช้ แบบไม่บ่งบอกด้วย แต่ผู้วิจัยพิจารณาว่าคำระบุเฉพาะต้องเป็นตัวบ่งบอกที่ใช้แบบบ่งบอกเท่านั้น เพราะการใช้แบบไม่บ่งบอกไม่สอดคล้องกับหน้าที่ทางวจนปฏิบัติของคำระบุเฉพาะ คือการเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังที่ดีสเซลได้เสนอไว้

2.1.2.1 ลักษณะทางความหมายของคำระบุเฉพาะ

ดีสเซล (Diesel, 1999) จำแนกลักษณะทางความหมายของคำระบุเฉพาะออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการบ่งบอก และลักษณะทางคุณสมบัติ

2.1.2.1.1 ลักษณะการบ่งบอก (deictic features) เป็นลักษณะที่แสดงตำแหน่งของสิ่งที่อ้างอิงซึ่งสัมพันธ์กับศูนย์กลางของการบ่งบอก ลักษณะการบ่งบอกนี้ไม่ได้บอกเพียงระยะห่างระหว่างสิ่งที่อ้างอิงกับศูนย์กลางของการบ่งบอก แต่ยังบอกลักษณะอื่น ๆ ด้วย เช่น สิ่งอ้างอิงอยู่ใกล้ผู้พูด หรือใกล้ผู้ฟัง หรือห่างออกไปจากทั้งผู้พูดและผู้ฟัง สิ่งอ้างอิงอยู่เหนือหรืออยู่ใต้ศูนย์กลางของการบ่งบอก

ในภาษาส่วนใหญ่จะมีคำระบุเฉพาะอย่างน้อย 2 คำซึ่งแสดงตำแหน่งของสิ่งที่อ้างอิงในระยะแตกต่างกัน ได้แก่ คำระบุเฉพาะแสดงระยะใกล้ (proximal demonstrative) ซึ่งอ้างอิงถึงสิ่งที่อยู่ใกล้จุดศูนย์กลางของการบ่งบอก และคำระบุเฉพาะแสดงระยะไกล (distal demonstrative) ซึ่งอ้างอิงถึงสิ่งที่อยู่ไกลจากศูนย์กลางของการบ่งบอก เช่น ในภาษาอังกฤษ คำระบุเฉพาะแสดงระยะใกล้ ได้แก่ *here* และ *this* คำระบุเฉพาะแสดงระยะไกล ได้แก่ *there* และ *that*

2.1.2.1.2 ลักษณะทางคุณสมบัติ (qualitative features) เป็นลักษณะที่แสดงคุณสมบัติของสิ่งที่อ้างอิง ลักษณะทางคุณสมบัตินี้มีหลายประเภท เช่น เพศของสิ่งที่อ้างอิง ความเป็นมนุษย์หรือไม่เป็นมนุษย์ของสิ่งที่อ้างอิง พจน์หรือจำนวนของสิ่งที่อ้างอิง ดังตัวอย่างภาษาอपालัย (Apalai) ใช้ลักษณะ “การเป็นสิ่งมีชีวิต” (Animacy) ของสิ่งที่อ้างอิงในการจำแนกความแตกต่างของคำระบุเฉพาะ

ตารางที่ 1 คำระบุเฉพาะภาษาอपालัย

| | มีชีวิต (ANIMATE) | | ไม่มีชีวิต (INANIMATE) | |
|-------------------------|----------------------------------|---------------------------|----------------------------------|---------------------------|
| | ไม่เป็นหมวดหมู่ (non-collective) | เป็นหมวดหมู่ (collective) | ไม่เป็นหมวดหมู่ (non-collective) | เป็นหมวดหมู่ (collective) |
| แสดงระยะใกล้ (PROXIMAL) | mose | moxiamo | seny | senohne |
| แสดงระยะกลาง (MEDIAL) | mokyro | mokaro | moro | morohne |
| แสดงระยะไกล (DISTAL) | moky | mokamo | mony | monohne |

(Koehn & Koehn, 1986: 95 อ้างถึงใน Diesel, 1999: 48)

2.1.2.2 ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะ

ดีสเซล (Diesel, 1999) จำแนกลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา การใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตาม การใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท และการใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงสิ่งที่รู้ร่วมกัน รายละเอียดมีดังนี้

2.1.2.2.1 การใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา

(**exophoric use**) คือ การใช้คำระบุเฉพาะดึงความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสถานการณ์การสนทนาของผู้พูดและผู้ฟัง การใช้คำระบุเฉพาะลักษณะนี้มีลักษณะเด่น 3 ประการ คือ 1) ผู้พูด (หรือบุคคลอื่น) เป็นจุดอ้างอิงในการอ้างอิง 2) แสดงระยะห่างในการอ้างอิง 3) มักใช้ท่าทางการชี้ประกอบ

ในปริบทการเขียน ผู้พูดก็คือผู้เขียน แต่ในกรณีที่เป็นเรื่องเล่า ผู้พูดอาจเป็นตัวละครในเรื่องเล่านั้นก็ได้อีก การตีความสิ่งอ้างอิงในกรณีนี้ต้องยึดตัวผู้พูดเป็นหลัก กล่าวคือ ต้องพิจารณาว่าใครเป็นคนกล่าวคำพูดนั้น ดังตัวอย่าง

มีรถคันหนึ่งจอดทิ้งไว้ริมถนน หัวขโมยคนหนึ่งเดินผ่านมา เห็น ก็เปิดประตูขึ้นรถและขับรถออกไป ต่อมาถูกตำรวจเรียกเพื่อตรวจสอบ หัวขโมยบอกกับตำรวจว่า “รถคันนี้ของผม” แต่ตำรวจไม่เชื่อ

จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่า ผู้พูดข้อความ “รถคันนี้ของผม” คือ หัวขโมย การตีความสิ่งอ้างอิงจึงต้องใช้ หัวขโมย เป็นจุดอ้างอิงในการตีความ ไม่ใช่ผู้เขียนข้อความซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง สิ่งที่หัวขโมยอ้างถึงคือ รถ ซึ่งอยู่ใกล้กับ หัวขโมย และปรากฏอยู่ในสถานการณ์ขณะที่ หัวขโมย กล่าวคำพูดนั้น เมื่อ หัวขโมย อ้างถึง รถ จึงถือว่าเป็นการอ้างถึงสิ่งที่อยู่ภายนอกปริบทภาษาของ หัวขโมย การใช้คำระบุเฉพาะเช่นนี้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษาด้วยเช่นกัน

2.1.2.2.2 การใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตาม (anaphoric use) คือ

การใช้คำระบุเฉพาะอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว ดังตัวอย่างภาษาเยอรมัน

Der Anwalt sprach mit einem Klienten Da er/der

The lawyer talked with a client since he/this one

nicht viel Zeit hatte, vereinbarten sie ein weiteres

not much time Had agreed on they a further

Gespräch nächste Woche.

conversation next week

‘The lawyer talked to a client. Since he didn’t have much time, they agreed to have another meeting next week’

(Diessel, 1999: 96)

จากตัวอย่าง “ทนายความได้สนทนากับลูกความ แต่เพราะเขามีเวลาไม่มากนัก ทั้งสองจึงตกลงว่าจะมาพบกันอีกครั้งในสัปดาห์หน้า” จะเห็นว่า *er/der* ‘he/this one’ ในภาษาเยอรมันอ้างอิงถึง *einem Klienten* (a client) ‘ลูกความ’ ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้วในตอนต้น การใช้คำระบุเฉพาะลักษณะนี้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตาม

2.1.2.2.3 การใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท (discourse deictic use) คือ การใช้คำระบุเฉพาะอ้างอิงเนื้อหาของปริจเฉท การใช้คำระบุเฉพาะลักษณะนี้จะไม่ได้อ้างอิงนามวลีที่เคยปรากฏมาแล้วหรือถูกกล่าวถึงมาก่อน แต่จะอ้างอิงประพจน์ (proposition) หรือเนื้อหาของข้อความ ดังตัวอย่าง

A: Hey, management has reconsidered its position.

They’ve promoted Fred to second vice president.

B: a. That’s false.

b. That’s a lie.

(Webber, 1991: 111-112 อ้างถึงใน Diessel, 1999: 101)

คำระบุเฉพาะ *that* ในประโยค a. และ b. ไม่อ้างอิงนามวลีใดเพียงนามวลีเดียว แต่อ้างอิงข้อความ A ทั้งข้อความ แต่คำระบุเฉพาะในประโยค a. อ้างถึงค่าความจริงของข้อความ A (That’s false. แสดงว่าข้อความ A เป็นเท็จ) ขณะที่คำระบุเฉพาะในประโยค b. อ้างถึงการแสดงเจตนาของข้อความ A (That’s a lie. แสดงว่าข้อความ A นั้นแสดงการโกหก) (Webber,

1991: 112 อ้างถึงใน Diessel, 1999: 101) อย่างไรก็ตาม การใช้คำระบุเฉพาะ *that* ทั้งในประโยค a. และ b. ก็เป็นการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉทเช่นกัน

2.1.2.2.4 การใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างอิงถึงสิ่งที่รู้ร่วมกัน (recognitional use) เป็นการใช้คำระบุเฉพาะอ้างอิงถึงความรู้หรือประสบการณ์เฉพาะที่ผู้พูดและผู้ฟังมีร่วมกัน เช่น

I couldn't sleep last night. That dog (next door) kept me awake.

(Gundel, Hedberg, & Zacharski, 1993: 278 อ้างถึงใน Diessel, 1991: 106)

จากตัวอย่างคำนาม *dog* ‘สุนัข’ ที่ปรากฏร่วมกับคำระบุเฉพาะ *that* ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรก จึงไม่ได้อ้างอิงถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว และไม่ได้อ้างอิงถึงสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสถานการณ์การสนทนาขณะนั้น แต่อ้างอิงถึงสิ่งที่ผู้พูดและผู้ฟังรู้จักและเข้าใจตรงกัน กล่าวคือ ผู้พูดและผู้ฟังต่างเข้าใจความหมายตรงกันว่า *that dog* หมายถึงสุนัขตัวใด เพราะมีความรู้หรือประสบการณ์ร่วมกันมาก่อน การใช้คำระบุเฉพาะในลักษณะนี้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างอิงถึงสิ่งที่รู้ร่วมกัน

จากการทบทวนเรื่องลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะพบว่า คำระบุเฉพาะมีลักษณะการใช้ที่หลากหลาย ลักษณะการใช้เหล่านี้คือหน้าที่ในทางวัจนปฏิบัติซึ่งแยกจากหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ ดังนั้น คำระบุเฉพาะที่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์เหมือนกันก็อาจจะมีลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันได้ เช่น “ผู้ชายคนนี้ไม่น่าไว้วางใจเลย” (ผู้พูดใช้ท่าทางประกอบให้เห็นว่าอ้างอิงบุคคลใด) กับ “เธออย่าไปกับสมรักษ์เลย ผู้ชายคนนี้ไม่น่าไว้วางใจ” จะเห็นว่าคำว่า *นี้* ทั้ง 2 ตัวอย่างขยายคำนาม *ผู้ชาย* และคำลักษณะ *คน* เหมือนกัน แต่ประโยคแรก *นี้* ใช้แบบอ้างอิงภายนอกบริบทภาษา ส่วนประโยคหลัง *นี้* ใช้แบบรูปอ้างอิงตาม

2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

การที่คำระบุเฉพาะพัฒนาไปทำหน้าที่อื่นและมีหน้าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละสมัยสอดคล้องกับปรากฏการณ์ทางภาษาที่เรียกว่า “การกลายเป็นคำไวยากรณ์” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะอธิบายประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ คำเนื้อหาและคำไวยากรณ์ ความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ และลักษณะสำคัญของการกลายเป็นคำไวยากรณ์

2.2.1 คำเนื้อหาและคำไวยากรณ์

แนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจำแนกคำเป็น 2 ประเภท ได้แก่ “คำเนื้อหา” หรือคำหลัก (content words หรือ lexical items) และ “คำไวยากรณ์” หรือคำหน้าที่ (function words หรือ grammatical items)

คำเนื้อหา คือ คำที่ใช้บรรยายสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เป็นคำที่มีความหมายเฉพาะในตัวเอง และจัดอยู่ในหมวดคำเปิด (open class) คือหมวดคำที่สามารถเพิ่มจำนวนสมาชิกได้ เช่น คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ ส่วนคำไวยากรณ์ คือ คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ และจัดอยู่ในหมวดคำปิด (closed class) ซึ่งจำนวนสมาชิกเปลี่ยนแปลงได้ยาก เช่น คำบุพบท คำสรรพนาม คำกำกับนาม คำระบุเฉพาะ ดังนั้น คำเหล่านี้จึงมีลักษณะเฉพาะทางไวยากรณ์ เช่น มีตำแหน่งเฉพาะในการปรากฏ มีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ (Bybee, Perkins & Pagliuca, 1994: 5; Hopper & Traugott, 2003: 4)

เนื่องจากคำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกชนิดหนึ่งซึ่งความหมายของคำขึ้นอยู่กับบริบทและศูนย์กลางของการบ่งบอก คำระบุเฉพาะจึงมีสถานะเป็นคำไวยากรณ์ แม้ว่าคำระบุเฉพาะส่วนหนึ่งจะทำหน้าที่ขยายนาม (“บ้านนี้ไม่มีคนอยู่”) ซึ่งโดยทั่วไปมักจะจำแนกเป็นคำเนื้อหาก็ตาม

2.2.2 ความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์

คำว่า “grammaticalization” หรือ “การกลายเป็นคำไวยากรณ์” เป็นคำที่ใช้เรียกกระบวนการที่คำเนื้อหาเปลี่ยนแปลงไปเป็นคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ ปรากฏใช้เป็นครั้งแรกโดย อองตวน เมเยต์ (Antoinne Meillet) นักภาษาศาสตร์ชาวฝรั่งเศส เมเยต์ได้ให้คำจำกัดความของ grammaticalization ซึ่งแปลได้ว่า “the shift of an independent word to the status of grammatical element” (Meillet, 1992 อ้างถึงใน McMahon, ผู้แปล, 1994: 160) กล่าวคือ การกลายเป็นคำไวยากรณ์คือการเปลี่ยนแปลงของคำอิสระไปมีสถานะเป็นหน่วยทางไวยากรณ์

ตัวอย่างการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่น คำกริยาหลักแสดงการเคลื่อนที่ *go* ซึ่งเป็นคำเนื้อหาในประโยค “He is going to school.” ‘เขากำลังไปโรงเรียน’ กลายเป็นคำช่วยกริยาแสดงอนาคต ซึ่งเป็นหน่วยทางไวยากรณ์ อยู่ในรูปของ *be going to* เช่นในประโยค “It’s going to rain.” ‘ฝนกำลังจะตก’

ต่อมาการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น จึงมีผู้ศึกษาและให้คำจำกัดความ “การกลายเป็นคำไวยากรณ์” อย่างหลากหลาย รวมทั้งแสดงให้เห็นแง่มุมของการ

กลายเป็นคำไวยากรณ์ที่แตกต่างจากเดิม คูรีโลวิช (Kuryłowicz, 1975 [1965]: 52 อ้างถึงใน Norde, 2009: 6) ให้คำนิยามว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ “การขยายขอบเขตทางไวยากรณ์ของคำ จากคำเนื้อหาไปสู่คำไวยากรณ์ หรือจากคำไวยากรณ์ไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากยิ่งขึ้น” นอกจากนั้น ฮอปเปอร์และทรอกอต (Hopper & Traugott, 2003: 4) ยังได้อธิบายว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับคำเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นกับหน่วยสร้าง (construction) ด้วย ดังตัวอย่างภาษาอังกฤษเก่า (Old English) *þa hwile þe* ‘that time that’ เมื่อผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์แล้วกลายเป็น *hwile* ‘while’ ซึ่งเป็นคำเชื่อมบอกเวลา

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้นิยามการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ คูรีโลวิช (Kuryłowicz, 1975 [1965]) เนื่องจากนิยามดังกล่าวครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย เพราะคำระบุเฉพาะเป็นคำไวยากรณ์อยู่แล้ว การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะจึงเป็นการขยายขอบเขตทางไวยากรณ์ของคำไวยากรณ์ให้กลายเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น

2.2.3 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้อย่างหลากหลาย สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจะเลือกใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามแนวทางของไฮเนอและคูเทวา (Heine & Kutava, 2007) เป็นหลักในการวิเคราะห์ เนื่องจากครอบคลุมทั้งกระบวนการทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ รวมทั้งกระบวนการทางเสียงด้วย และแสดงกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับ ทำให้เห็นภาพรวมของกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับชัดเจน แต่หากพบว่าการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะเกี่ยวข้องกับกระบวนการอื่นนอกเหนือจากที่ไฮเนอและคูเทวาเสนอไว้ ผู้วิจัยจะใช้นิยามแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์กระบวนการอื่น ๆ เพิ่มเติม

ไฮเนอและคูเทวา (Heine & Kutava, 2007) เสนอกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ 4 กระบวนการ ตามลำดับกระบวนการที่เกิดขึ้น ได้แก่ การ

ขยายปริบทการปรากฏ (extension) การจางทางความหมาย (desemanticization) การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (deategorialization) และการกร่อนเสียง (erosion)²

2.2.3.1 การขยายปริบทการปรากฏ (extension) คือกระบวนการที่คำหนึ่ง ๆ เกิดความหมายใหม่เมื่อปรากฏในปริบทใหม่เพิ่มขึ้นจากเดิม ความหมายที่เกิดขึ้นใหม่นั้นเป็นความหมายทางไวยากรณ์ ดังตัวอย่าง

- a. John died *in* London.
- b. John died *in* Iraq.
- c. John died *in* a car accident.

จากตัวอย่าง คำว่า *in* ในประโยค a. และ b. เป็นคำบุพบทแสดงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ปรากฏหน้าคำบอกสถานที่ คือ *London* และ *Iraq* แต่ในประโยค c. นั้น *in* ได้ขยายปริบทในการปรากฏมาปรากฏหน้า *a car accident* ซึ่งไม่ใช่คำบอกสถานที่ *in* จึงถูกตีความเป็นคำที่ใช้แสดงสาเหตุ จะเห็นได้ว่า *in* ปรากฏในปริบทที่หลากหลายขึ้นกว่าเดิม ไม่ได้จำกัดเฉพาะในปริบทที่แสดงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เท่านั้น

2.2.3.2 การจางทางความหมาย (desemanticization) คือ กระบวนการที่ทำให้องค์ประกอบทางความหมายบางส่วนหายไป ดังตัวอย่างคำเรียกส่วนของร่างกาย (body part term) เช่น *back*, *head* ซึ่งถูกตีความใหม่เป็นคำบุพบทแสดงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ เมื่อมโนทัศน์จากวงความหมายวัตถุทางกายภาพ (ส่วนของร่างกาย) ถูกนำไปใช้แสดงมโนทัศน์ในวงความหมายทิศทางและสถานที่ ความหมายที่เป็นรูปธรรมที่หมายถึงส่วนของร่างกายก็จะจางลง และมีความหมายในเชิงพื้นที่แทน เช่นเดียวกับคำว่า *หน้า* และ *หลัง* ซึ่งเป็นคำเรียกส่วนของร่างกายในภาษาไทย เมื่อคำว่า *หน้า* และ *หลัง* ถูกตีความเป็นคำบุพบท เช่น “เขายืนอยู่หน้าบ้าน” “บ้านเขาอยู่หลังโรงเรียน” ความหมายที่เป็นส่วนของร่างกายก็จะจางลง

2.2.3.3 การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (deategorialization) คือ กระบวนการที่คำสูญเสียคุณสมบัติบางอย่างของหมวดคำที่เป็นสมาชิกอยู่แต่เดิม ทำให้คำคำนั้นไม่ใช่สมาชิกของหมวดคำเดิมอีกต่อไป แต่ในขณะเดียวกันก็จะได้คุณสมบัติของหมวดคำใหม่มาแทน ดัง

² ตัวอย่างภาษาอังกฤษและคำอธิบายของกระบวนการทั้ง 4 กระบวนการ (หัวข้อ 2.2.3.1 ถึง 2.2.3.4) มาจากไฮเนอและคูเตวา (Heine and Kutava, 2007)

ตัวอย่าง คำกริยาที่อยู่ในรูป ‘กริยา-ing’ (gerundival form) ในภาษาอังกฤษ เช่น *barring*, *concerning*, *considering* จะสูญเสียคุณสมบัติของคำกริยา เช่น ไม่สามารถผันตามการณลักษณะและกาลได้ ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำช่วยกริยาได้

2.2.3.4 การกร่อนเสียง (erosion) คือ การที่คำสูญเสียบางเสียงไปซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังตัวอย่าง วลี *by the side of* กลายเป็นคำบุพบท *beside* ในภาษาอังกฤษ ในกรณีนี้นอกจากจะเกิดการกร่อนเสียงแล้ว ยังเกิดการกร่อนของหน่วยคำ (morphological erosion) ร่วมด้วย ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าการกร่อนเสียงจะเป็นผลมาจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ แต่การกลายเป็นคำไวยากรณ์ก็ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการกร่อนเสียงทุกกรณี

นอกจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของไฮเนอและคูทาวา (Heine & Kutava, 2007) แล้ว การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะยังสอดคล้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์อื่น ๆ ดังนี้

2.2.3.5 การคงเค้าความหมายเดิม (persistence) คือ การที่คำซึ่งกลายเป็นคำไวยากรณ์ยังรักษาร่องรอยทางความหมายของคำเดิมเอาไว้ การคงเค้าความหมายเดิมนี้อาจส่งผลต่อการจำกัดการปรากฏของคำไวยากรณ์ด้วย ตัวอย่างเช่น *be going to* ในภาษาอังกฤษซึ่งเดิมมีความหมายแสดงเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมาย ต่อมาเมื่อกลายเป็นคำช่วยกริยาแล้ว ความหมายนั้นก็ยังคงสืบเนื่องต่อมา ส่งผลให้การใช้คำช่วยกริยา *be going to/be gonna* จำกัดเฉพาะการกล่าวถึงความตั้งใจในอนาคต แผนการ หรือกำหนดการ (Hopper & Traugott, 2003: 3)

2.2.3.6 การแข็งแรงแรงขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ (pragmatic strengthening) คือ การที่ความหมายทางวัจนปฏิบัติซึ่งเกิดเคียงคู่กับความหมายเชิงเนื้อหาปรากฏเด่นชัดขึ้นจนกลายเป็นความหมายประจำรูปความหมายใหม่ ดังตัวอย่าง³ คำกริยาเคลื่อนที่บอกทิศทางในภาษาไทย ได้แก่ *ขึ้น ลง เข้า ออก ไป* และ *มา* ที่ปรากฏหลังกรรมกริยาวลีที่แสดง ความหมายของการเคลื่อนที่ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม เช่น “ฉันล้างรถไม่ออก” “ฉันยุเพื่อนไม่ขึ้น” “ฝ่ายค้านโค่นรัฐบาลไม่ลง” นอกจากจะมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่บอกทิศทางแล้ว ยังมี ความหมายอื่น ๆ ซ่อนอยู่เบื้องหลังด้วย ความหมายดังกล่าวได้แก่ 1) เหตุการณ์นั้นได้สิ้นสุดลงและมี

³ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2559: 103-105) ยกตัวอย่างจากงานวิจัยของกิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา และ อุเอะฮาระ (Thepkanjana & Uehara, 2005: 178-179)

ผลบางอย่างเกิดขึ้นซึ่งก็คือการเคลื่อนที่ของสิ่งที่ถูกกระทำ และ 2) ผู้กระทำประสบความสำเร็จในการกระทำตามเป้าหมาย ความหมายที่แสดงว่าผู้กระทำประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้นปรากฏเด่นชัดขึ้นด้วยกระบวนการแข็งแกร่งขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ ทำให้คำกริยาเคลื่อนที่บอกทิศทาง *ขึ้น ลง เข้า ออก ไป และ มา* กลายเป็นคำที่ใช้บ่งชี้ความสำเร็จของการกระทำ ซึ่งอาจถือว่าเป็นกริยาช่วยประเภทหนึ่ง (กึ่งกาญจน์ เทพกาญจน์, 2559: 100-105)

2.2.3.7 การวิเคราะห์ใหม่ (Reanalysis) เกิดจากการที่ผู้ฟังเข้าใจโครงสร้างและความหมายของรูปภาพหนึ่ง ๆ ต่างจากผู้พูด ทำให้เกิดการวิเคราะห์โครงสร้างของคำหรือรูปภาพอย่างใดอย่างหนึ่งต่างไปจากเดิมโครงสร้างเดิม ดังตัวอย่าง คำว่า Hamburger เกิดจาก [Hamburg] + [er] หมายถึง สิ่ง (อาหาร) ที่มาจากเมือง Hamburg แต่ผู้ฟังเข้าใจว่าคำดังกล่าวเกิดจาก [ham] + [burger] ในเวลาต่อมาจึงปรากฏคำว่า cheese หรือ beef แทนคำว่า ham ได้ การที่ผู้ฟังเข้าใจโครงสร้างของคำต่างไปจากเดิมเช่นนี้ทำให้เกิดการวิเคราะห์ใหม่ (Hopper & Traugott, 2003: 50)

2.2.4 ลักษณะสำคัญของการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ลักษณะสำคัญของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่เห็นพ้องกัน คือ การกลายเป็นคำไวยากรณ์มีการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว (unidirectionality) นั่นคือ เป็นการเปลี่ยนแปลงจากคำบอกเนื้อความไปสู่คำไวยากรณ์ หรือจากคำไวยากรณ์ไปสู่คำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแบบย้อนกลับ เช่น คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ในภาษาอังกฤษ *go* ซึ่งเป็นคำเนื้อหา พัฒนาไปเป็นคำช่วยกริยาแสดงอนาคตกาล ในรูป *be going to/gonna* ซึ่งเป็นคำไวยากรณ์

ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งคือการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด และการเปลี่ยนแปลงจากคำเก่าไปเป็นคำใหม่ไม่ได้เกิดการแทนที่กันในทันที แต่จะมีระยะที่ปรากฏใช้ทั้งคำเก่าและคำใหม่ร่วมกัน ก่อนจะเหลือแต่การใช้คำใหม่เพียงอย่างเดียว ดังแผนภาพด้านล่างนี้ ฮอปเปอร์และทรอกอต (Hopper & Traugott, 2003: 49) อธิบายว่า B จะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ แต่ B อาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากระยะที่ A และ B ปรากฏร่วมกัน

$$A > \left\{ \begin{array}{c} B \\ A \end{array} \right\} > (B)$$

ระยะที่ปรากฏทั้งคำเก่าและคำใหม่ร่วมกันนี้ก็คือการปรากฏซ้อนกันในภาษา (Layering) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ฮอปเปอร์ (Hopper, 1991) ได้เสนอไว้

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 2.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำระบุเฉพาะ และ 2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์

2.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำระบุเฉพาะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำระบุเฉพาะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 2.3.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของคำระบุเฉพาะ และ 2.3.1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของคำระบุเฉพาะ

2.3.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของคำระบุเฉพาะ

2.3.1.1.1 งานวิจัยที่ใช้ข้อมูลภาษาไทย

งานวิจัยเกี่ยวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ของคำระบุเฉพาะเพื่อจำแนกหมวดคำ ดังนี้

1) พระยาอุปกิตศิลปสาร (2544) จำแนกคำระบุเฉพาะให้อยู่ใน 2 หมวดคำ คำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนามเรียกว่า “นิยมนสรพนาม” เป็นคำสรรพนามชนิดหนึ่ง ได้แก่ *นี่ นั่น ไน้น* คำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ขยายนามเรียกว่า “นิยมิพิเศษณ์” เป็นคำวิเศษณ์ชนิดหนึ่ง ได้แก่ *นี่ นั่น ไน้น*

แม้ว่าพระยาอุปกิตศิลปสารจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า คำใดเป็นนิยมนสรพนาม และคำใดเป็นนิยมิพิเศษณ์ แต่ก็ให้ข้อสังเกตว่าอาจมีการใช้ปนกันได้ กล่าวคือ คำว่า *นี่ นั่น ไน้น* ที่โดยรูปคำเป็นคำนิยมนสรพนามอาจใช้เป็นคำวิเศษณ์ได้ในบางบริบท เช่นเดียวกับคำว่า *นี่ นั่น ไน้น* ที่โดยรูปเป็นคำนิยมิพิเศษณ์ก็อาจใช้เป็นคำสรรพนามได้ การจะพิจารณาว่าคำเหล่านี้เป็นคำชนิดใดจึงต้องพิจารณาจากหน้าที่ในบริบทที่ปรากฏด้วย

2) วิจิตรน ภาณุพงศ์ (2543) จำแนกคำระบุเฉพาะให้อยู่ใน 2 หมวดคำ คำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนามอยู่ใน “หมวดคำสรรพนาม” ส่วนคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ขยายนามอยู่ใน “หมวดคำบอกกำหนด” สำหรับหมวดคำบอกกำหนดนั้นจำแนกเป็นอีก 2 หมวดย่อย คือ

“หมวดคำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา” ได้แก่ *นี้ นั้น โน้น นุ่น ไหน*⁴ และ “หมวดคำบอกกำหนดเสียงโท” ได้แก่ *นี้ นั้น โน้น นุ่น* โดยใช้เกณฑ์ในการจำแนกตามทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง

วิจินต์ ภาณุพงศ์ ยังได้ให้ข้อสังเกตว่า คำบอกกำหนดเสียงตรี เมื่อตามหลังคำนามจะมีความหมายชี้เฉพาะเจาะจงที่คำนามนั่นเอง เช่น *รถคันนี้* เจาะจงที่ตัวรถ หมายถึงรถที่ผู้พูดกล่าวถึงอย่างเดียว ในขณะที่คำบอกกำหนดเสียงโท เมื่อตามหลังคำนามจะมีความหมายบ่งสถานที่ของคำนามนั้นด้วย เช่น *รถนี้* หมายถึง รถที่จอดอยู่ในที่ใกล้ ๆ ผู้พูด

3) นววรรณ พันธุมธา (2554) จำแนกคำระบุเฉพาะในภาษาไทยตามระยะห่างเป็น 3 ระยะ ได้แก่ *นี้* *นี้* ใช้กล่าวถึงสิ่งที่อยู่ใกล้ *นั่น* *นั่น* ใช้กล่าวถึงสิ่งที่อยู่ไกลออกไป *โน้น* *โน้น* หรือ *นู่น* *นู่น* ใช้กล่าวถึงสิ่งที่อยู่ไกลออกไปมาก

ส่วนการจำแนกหมวดคำนั้น นววรรณ พันธุมธา จำแนกให้คำระบุเฉพาะอยู่ในหมวด “คำชี้เฉพาะ” ซึ่งเป็นหมวดคำย่อยที่ปรากฏได้ใน 2 หมวดคำหลัก คือ คำแทน และคำขยาย สำหรับคำชี้เฉพาะซึ่งเป็นหมวดคำย่อยของคำขยายนั้นใช้ขยายได้ทั้งคำนามและคำกริยา คำชี้เฉพาะที่ใช้ขยายคำกริยาได้แก่ คำว่า *นี้* *นั่น* *โน้น* *นู่น* และ *อื่น* คำเหล่านี้จะใช้ร่วมกับคำแยกประเภทอย่าง ส่วนคำชี้เฉพาะ *นี้* *นั่น* *โน้น* *นู่น* มักไม่ใช้ขยายคำกริยา

4) ดิลเลอร์และปรีชา จันทนะมาพกะ (Diller & Juntanamalaga, 1988) ศึกษาตัวบ่งบอกในภาษาไทยในหลายมิติ⁵ ทั้งนี้ ศึกษาเฉพาะตัวบ่งบอกที่เป็นคำระบุเฉพาะเท่านั้น และได้จำแนกให้ *นี้* *นี้* *นั่น* *นั่น* *โน้น* และ *โน้น* อยู่ในกลุ่มคำระบุเฉพาะมาตรฐานที่ใช้โดยทั่วไป ส่วน *นู่น* และ *นู่น* รวมทั้ง *ที่* *ที่* *ที่* *ที่* *ที่* *ที่* ไม่ใช่คำระบุเฉพาะมาตรฐานที่ใช้โดยทั่วไป

ด้านการจำแนกระยะของคำระบุเฉพาะ ดิลเลอร์และปรีชา จันทนะมาพกะ กล่าวว่า คำระบุเฉพาะในภาษาไทยแสดงระยะที่แตกต่างกัน 3 ระยะ คือ *นี้* *นี้* แสดงระยะใกล้ *นั่น* *นั่น* แสดงระยะกลาง และ *โน้น* *โน้น* แสดงระยะไกล ส่วน *นู่น* และ *นู่น* เป็นรูปแปรของ *โน้น* *โน้น* จึงแสดงระยะเดียวกัน แต่ก็ยังกล่าวด้วยว่า สำหรับผู้พูดภาษาไทยบางคนอาจรู้สึกที่ *นู่น* และ *นู่น* แสดงระยะไกลมากกว่า *โน้น* และ *โน้น* หากพิจารณาเช่นนี้จะส่งผลให้ภาษาไทยมีระบบคำระบุเฉพาะที่แสดงระยะที่แตกต่างกัน 4 ระยะ ดิลเลอร์และปรีชา จันทนะมาพกะ ยังตั้งข้อสังเกต

⁴ สำหรับงานวิจัยนี้ คำว่า *ไหน* ไม่ใช่คำระบุเฉพาะ เนื่องจากไม่มีคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะตามที่กำหนด

⁵ จากงานวิจัยเรื่อง Deictic derivation in Thai

ด้วยว่า ชนิดของสระที่ประกอบในคำระบุเฉพาะมีความสัมพันธ์กับการแสดงระยะ คือ สระหน้า (นี่ นี) บอกระยะใกล้ สระกลาง (นั่น นั้น) บอกระยะกลาง และสระหลัง (โน้น โน้น นู้น นู้น) บอกระยะไกล นอกจากนี้ ดิเลอร์และปรีชา จันทนะมาพกะ ยังกล่าวถึงตัวบ่งบอกที่ทำหน้าที่อื่นด้วย เช่น คำเรียก ตัวบ่งชี้แก่นความ คำบอกมาลา

5) อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithratsint, 2000) ศึกษาเฉพาะคำว่า *นี่* และจำแนกคำว่า *นี่* เป็น 2 ชนิด ได้แก่ คำว่า *นี่* ที่เป็นตัวกำหนด (determiners) และคำว่า *นี่* ที่เป็นสรรพนามระบุเฉพาะ (demonstrative pronouns) หรือคำระบุเฉพาะแทนนาม คำว่า *นี่* ที่เป็นตัวกำหนดปรากฏได้กับคำนามทุกชนิด ในขณะที่ *นี่* ซึ่งเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามมักจะปรากฏร่วมกับคำบุพพทที่แสดงเวลาและสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น จาก ตั้งแต่ ก่อน ตาม นอกจาก กว่า และ มักจะไม่ปรากฏเป็นประธานหรือกรรมของประโยค

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ยังตั้งข้อสังเกตอีกว่า คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* จะไม่ปรากฏกับคำบุพพทที่มักจะปรากฏร่วมกับคำนามที่มีความหมายเป็นรูปธรรม เช่น ด้วย (*ด้วยนี่) ให้ (*ให้นี่) แก่ (*แก่นี่) นอกจากนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ยังวิเคราะห์ว่า คำว่า *นี่* แต่เดิมเป็นตัวกำหนด ทำหน้าที่ขยายนาม ต่อมาจึงพัฒนาไปเป็นคำแทนนาม ส่วน *นี่* แต่เดิมเป็นคำแทนนาม ต่อมาจึงใช้เป็นตัวกำหนด ดังนั้น *นี่* และ *นี่* จึงมีหน้าที่ทับซ้อนกัน

6) อิวาซากิและปรียา อิงคาภิรมย์ (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005) จำแนกความแตกต่างทางระยะห่างของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ *นี่ นี่* แสดงระยะใกล้ *นั่น นั้น* แสดงระยะกลาง (medial) *โน้น โน้น* แสดงระยะไกล และยังกล่าวถึงคำระบุเฉพาะเน้นระยะไกล (emphatic distal demonstratives) ได้แก่ *นู้น* และ *นู้น* ด้วย

ส่วนการจำแนกคำระบุเฉพาะ อิวาซากิและปรียา อิงคาภิรมย์ ได้จำแนกคำระบุเฉพาะเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะการใช้ ดังนี้

(1) คำระบุเฉพาะแบบบ่งบอก (deictic demonstratives) คือ คำระบุเฉพาะที่บ่งชี้ถึงบุคคลหรือสิ่งของในสถานการณ์ขณะที่กำลังพูดอยู่นั้น เช่น “*นี่*คุณพ่อสุดาภรณ์” “*บ้าน*เขาอยู่ทาง*โน้น*”

(2) คำระบุเฉพาะแบบอ้างตาม (anaphoric demonstratives) คือ คำระบุเฉพาะที่บ่งชี้ถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ คำพูด หรือความคิดที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว ดังเช่น

ตัวอย่างด้านล่าง ในตอนต้นปรากฏประโยค “มีชายแก่คนหนึ่งอาศัยอยู่ในกระท่อมเก่า” ต่อมาผู้เขียนต้องการกล่าวถึงชายคนเดิมอีกครั้ง จึงใช้คำว่า *ชายคนนั้น* เพื่ออ้างถึงผู้ชายคนเดียวกัน

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีชายแก่คนหนึ่งอาศัยอยู่ในกระท่อมเก่า
วันหนึ่งมีหญิงสาวสวยคนหนึ่ง มาเยี่ยมชายคนนั้นที่บ้าน

งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่าการบอกระยะของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยมีทั้งที่แบ่งออกเป็น 3 ระยะ และ 4 ระยะ แตกต่างกันที่การกำหนดระยะของคำว่า *นั่น* และ *นู่น* กล่าวคือ ในตำราไวยากรณ์ส่วนใหญ่มักจำแนกให้ *นั่น* และ *นู่น* แสดงระยะเดียวกับ *โน้น* และ *โน่น* แต่ก็มีบางกรณีที่ผู้พูดใช้คำว่า *นั่น* และ *นู่น* แสดงระยะไกลกว่า *โน้น* และ *โน่น* จึงจำแนกให้เป็นคำระบุเฉพาะที่แสดงระยะอีกระยะหนึ่ง

ด้านการจำแนกหมวดคำ นักวิชาการภาษาไทยส่วนใหญ่จำแนกคำระบุเฉพาะออกเป็น 2 หมวดคำ ได้แก่ คำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนาม และคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ขยายนาม คำระบุเฉพาะ *นี้ นั้น โน้น นู่น* และ *นี่ นั่น โน่น นู่น* ไม่ได้มีหน้าที่ประจำคำแบบตายตัวสามารถใช้แทนกันได้ใบบางกรณี การพิจารณาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะจึงต้องพิจารณาลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำในแต่ละบริบท นอกจากนั้น การจำแนกคำระบุเฉพาะอาจจำแนกตามลักษณะการใช้ได้อีกด้วย

2.3.1.1.2 งานวิจัยที่ใช้ข้อมูลภาษาต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับคำระบุเฉพาะในภาษาต่างประเทศมีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกบทพจนานุกรมที่ศึกษาคำระบุเฉพาะในภาษาต่าง ๆ ในภาพรวม เพื่อให้เห็นลักษณะของคำระบุเฉพาะที่หลากหลาย และอาจแตกต่างหรือคล้ายคลึงกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทย

ดีสเซล (Diessel, 1999) ศึกษาคำระบุเฉพาะในภาษาต่าง ๆ จำนวน 85 ภาษา และจำแนกคำระบุเฉพาะออกเป็น 4 ประเภทตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์ ได้แก่

1) สรรพนามระบุเฉพาะ (demonstrative pronouns) หรือคำระบุเฉพาะแทนนาม เป็นคำสรรพนามอิสระ ปรากฏเป็นส่วนเติมเต็มกริยาและบุพบท

2) ตัวกำหนดระบุเฉพาะ (demonstrative determiners) เกิดร่วมกับคำนามในนามวลี

3) กริยาวิเศษณ์ระบุเฉพาะ (demonstrative adverbs) เป็นสถานวิเศษณ์หรือคำวิเศษณ์บอกสถานที่ ทำหน้าที่ขยายคำกริยา

4) ตัวระบุ⁶ระบุเฉพาะ (demonstrative identifiers) ใช้ในอนุพจน์สัมพันธ์กริยา⁷หรืออนุพจน์ไวยากรณ์

ดีสเซล (Diessel, 2013a) ยังได้ศึกษาความแตกต่างทางระยะห่างของคำระบุเฉพาะในภาษาต่าง ๆ โดยศึกษาจากคำระบุเฉพาะขยายนาม ผลการวิจัยพบว่า สามารถจำแนกกลุ่มภาษาตามความแตกต่างทางระยะห่างของคำระบุเฉพาะได้เป็น 5 กลุ่ม คือ

1) ภาษาที่คำระบุเฉพาะไม่มีความแตกต่างทางระยะห่างพบ 7 ภาษา เช่น ภาษาเยอรมันคำระบุเฉพาะ *der, die, da* และ *dieser* ล้วนแต่มีระยะเป็นกลาง (distance-neutral) คือ ไม่แสดงระยะ แต่ยังคงใช้ดึงความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่งเช่นเดียวกับคำระบุเฉพาะที่แสดงระยะห่าง หากจะแสดงความแตกต่างของระยะ ต้องเติมคำระบุเฉพาะที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ *hier* แสดงระยะใกล้ และ *da* แสดงระยะไกล ลงในรูปคำที่ไม่แสดงระยะ ดังตัวอย่าง

Das Bild hier gefällt mir besser als das da.

DEM picture here like me better than DEM there

'I like this picture better than that one (over there).'

(Diessel, 2013a)

2) ภาษาที่คำระบุเฉพาะมีความแตกต่างทางระยะห่าง 2 ระยะ ได้แก่ คำระบุเฉพาะแสดงระยะใกล้ และคำระบุเฉพาะแสดงระยะไกลพบ 127 ภาษา เช่น ภาษาฮีบรูปัจจุบัน *ze* เป็นคำระบุเฉพาะแสดงระยะใกล้ ส่วน *hu* เป็นคำระบุเฉพาะแสดงระยะไกล แต่ในขณะเดียวกัน *ze* ก็อาจใช้แบบไม่แสดงระยะได้

3) ภาษาที่คำระบุเฉพาะมีความแตกต่างทางระยะห่าง 3 ระยะพบ 88 ภาษา แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. ประเภทที่จำแนกระยะห่างเชิงระยะทาง (distance-oriented

⁶ “ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 39) ใช้คำว่า “ตัวระบุ” แทนคำว่า “identifier”

⁷ “สัมพันธ์กริยา” (copula) หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “วิกตรรกกริยา” (linking verb) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 22)

systems) จะแสดงระยะห่างระหว่างสิ่งที่อ้างอิงกับศูนย์กลางของการบ่งบอก เช่น ภาษาฮันซิบ (Hunzib) มีคำระบุเฉพาะขยายนาม 3 คำ คือ *bad* แสดงระยะใกล้ *bal* แสดงระยะกลาง และ *ag* แสดงระยะไกล และ 2. ประเภทที่จำแนกระยะห่างเชิงบุคคล (person-oriented systems) จะมีคำระบุเฉพาะ 1 คำที่แสดงระยะใกล้ผู้ฟัง เช่น ภาษาญี่ปุ่น มีคำระบุเฉพาะขยายนาม 3 คำ คือ *kono* แสดงระยะใกล้ผู้พูด *sono* แสดงระยะใกล้ผู้ฟัง *ano* แสดงระยะห่างจากผู้พูดและผู้ฟัง

4) ภาษาที่คำระบุเฉพาะมีความแตกต่างทางระยะห่าง 4 ระยะพบ 8 ภาษา

5) ภาษาที่คำระบุเฉพาะมีความแตกต่างทางระยะห่าง 5 ระยะหรือมากกว่าพบ 4 ภาษา

ดีสเซลกล่าวโดยสรุปว่า ภาษาที่คำระบุเฉพาะมีความแตกต่างทางระยะห่างมากกว่า 3 ระยะขึ้นไปมักจะจำแนกระยะห่างเชิงบุคคล (distance-oriented) เช่น ภาษาเฮาซา (Hausa) มีคำระบุเฉพาะ 4 คำ คือ *nán* แสดงระยะใกล้ผู้พูด *nan* แสดงระยะใกล้ผู้ฟัง *cán* แสดงระยะห่างจากผู้พูดและผู้ฟัง และ *can* แสดงระยะห่างไกลออกไปจากผู้พูดและผู้ฟัง

นอกจากนั้น ดีสเซล (Diesel, 2013b) ยังได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างคำระบุเฉพาะแทนนาม (pronominal demonstratives) กับคำระบุเฉพาะขยายนาม (adnominal demonstratives) ในภาษาต่าง ๆ จำนวน 201 ภาษา ผลการวิจัยพบว่า สามารถแบ่งกลุ่มภาษาตามความแตกต่างของคำระบุเฉพาะแทนนามกับคำระบุเฉพาะขยายนามออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) ภาษาที่คำระบุเฉพาะแทนนามกับคำระบุเฉพาะขยายนามมีรูปเหมือนกันพบ 143 ภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ *this* และ *that* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม ดังตัวอย่าง “I don’t like that” (แทนนาม) “this book” (ขยายนาม)

2) ภาษาที่คำระบุเฉพาะแทนนามกับคำระบุเฉพาะขยายนามใช้คำต่างกันพบ 37 ภาษา เช่น ภาษาฝรั่งเศส *celui* และ *celle* ทำหน้าที่แทนนาม ขณะที่ *ce* และ *cette* ปรากฏร่วมกับนามและทำหน้าที่ขยายนาม

3) ภาษาที่คำระบุเฉพาะแทนนามกับคำระบุเฉพาะขยายนามมีลักษณะการผันคำแตกต่างกันพบ 21 ภาษา เช่น ภาษาตุรกี คำระบุเฉพาะแสดงระยะใกล้ *bu* และ คำระบุเฉพาะแสดงระยะไกล *o* มีรูปเหมือนกันทั้งที่ทำหน้าที่แทนนามและขยายนาม แต่ต่างกันที่คำระบุเฉพาะแทนนามจะผันไปตามการกและพจน์ ดังตัวอย่าง (1) ส่วนคำระบุเฉพาะขยายนามไม่มีการผันคำและจะปรากฏอยู่หน้านามที่ผัน ดังตัวอย่าง (2)

- (1) *Ali bun-u unut-ami-yor.*
Ali this-acc forget-cannot-prog
 ‘Ali is unable to forget this.’
- (2) *bu gazete-yi*
this newspaper-acc
 ‘this newspaper’

(Kornfilt, 1997: 312, 315 อ้างถึงใน Diessel, 2013b)

งานวิจัยของดิสเซล (Diessel, 1999; 2013a; 2013b) ทำให้เห็นภาพรวมของคำระบุเฉพาะในภาษาต่าง ๆ ว่าอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คำระบุเฉพาะส่วนใหญ่จะมีความแตกต่างทางระยะห่างอย่างน้อย 2 ระยะ และคำระบุเฉพาะแทนนามกับคำระบุเฉพาะขยายนาม มักจะมีรูปเหมือนกัน

2.3.1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของคำระบุเฉพาะ

2.3.1.2.1 งานวิจัยที่ใช้ข้อมูลภาษาไทย

งานวิจัยภาษาไทยที่พบเป็นงานวิจัยที่ศึกษาคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยซึ่งเป็นเพียงช่วงสมัยหนึ่งในการศึกษาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะเท่านั้น ได้แก่ งานวิจัยของดิลเลอร์และปรีชา จันทนะมาพกะ (Diller & Juntanamalaga, 1988) และงานวิจัยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithratsint, 1999)

1) ดิลเลอร์และปรีชา จันทนะมาพกะ (Diller & Juntanamalaga, 1988)

ศึกษาคำระบุเฉพาะและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยสมัยสุโขทัยในฐานะที่เป็นตัวบ่งบอกและได้เสนอว่า ในสมัยสุโขทัยมีตัวบ่งบอกทั้งหมด 7 คำ ได้แก่ 1. *ที่* เป็นคำบอกสถานที่ (locative) แสดงระยะใกล้ 2. *นี้* เป็นคำบอกสถานที่ แสดงระยะใกล้ 3. *นี่* เป็นคำระบุเฉพาะ แสดงระยะใกล้ 4. *หั้น* เป็นคำบอกสถานที่ แสดงระยะกลาง 5. *นั้น* เป็นคำระบุเฉพาะ แสดงระยะกลาง-ไกล 6. *อัน* เป็นคำที่ใช้แบบรูปอ้างอิงตาม มีความหมายชี้เฉพาะ (definite anaphoric) 7. *พุ้น* เป็นบอกสถานที่และคำระบุเฉพาะแสดงระยะไกล นอกจากนั้น ยังสันนิษฐานว่า *โพ้น* ก็อาจจะเป็นตัวบ่งบอกด้วยเช่นกัน และสามารถใช้แทน *พุ้น* ได้

2) อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint, 1999) ศึกษาเฉพาะคำว่า นี้ และ นั่น ในภาษาไทยสมัยสุโขทัยโดยมุ่งศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นี้ และ นั่น ปรากฏเป็นตัวกำหนด ทำหน้าที่ขยายนามมากที่สุด เช่น “ขदानหินนี้ ชื่อมนังศิลาบาตร” รองลงมาทำหน้าที่เป็นคำแทนนาม ปรากฏหลังคำบุพบท เช่น “จารึกไว้ดั่งนี้” และปรากฏน้อยที่สุด คือ ปรากฏเป็นประธานและกรรมของคำกริยา เช่น “หากใสนั้นแล้วแล”

ในด้านลักษณะทางอรรถศาสตร์ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์กำหนดอรรถลักษณะของคำระบุเฉพาะเป็น 5 อรรถลักษณะ คือ [DXS] (=deixis) แสดงการบ่งบอก [NR] (=near) แสดงระยะห่างของการอ้างอิง [SPC] (=specificity) แสดงความจำเพาะ [DFN] (=definiteness) แสดงการชี้เฉพาะ และ [EMP] (=emphasis) แสดงการเน้น จากอรรถลักษณะทั้ง 5 อรรถลักษณะสามารถจำแนกความหมายได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

(1) ความหมายของคำระบุเฉพาะที่แสดงความจำเพาะ (specificity) ประกอบด้วยอรรถลักษณะ [DXS] [SPC] [NR] ได้แก่ นี้ ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+DXS, +SPC, +NR] และ นั่น ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+DXS, +SPC, -NR] ความหมายของคำระบุเฉพาะกลุ่มนี้แสดงความจำเพาะของสิ่งอ้างอิง แสดงให้เห็นว่า สิ่งอ้างอิงไม่ใช่สิ่งธรรมดาทั่วไป แต่เป็นสิ่งที่เฉพาะเจาะจง ถึงแม้ว่าผู้พูดจะกล่าวถึงสิ่งนั้นเป็นครั้งแรก เช่น “ขदानหินนี้ ชื่อมนังศิลาบาตร” “พระศรีรัตนมหาธาตุอันนี้ ไช้ธาตุนันสามัญ”

(2) ความหมายของคำระบุเฉพาะที่แสดงการชี้เฉพาะ (definiteness) ประกอบด้วยอรรถลักษณะ [DXS] [DFN] [NR] ได้แก่ นี้ ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+DXS, +DFN, +NR] และ นั่น ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+DXS, +DFN, -NR] ความหมายของคำระบุเฉพาะกลุ่มนี้จะแสดงการชี้เฉพาะสิ่งที่ถูกกล่าวถึงมาแล้ว เช่น “ขุนจิ้งนั้นชี้ข้างสราย เป็นสารสูงใหญ่... ข้างสรายนั้น เดินเจ็บหนักหนา” จากปริบทคำว่า นั่น แสดงการชี้เฉพาะ ข้าง อ่างถึงข้างที่ ขุนจิ้ง ชี้ ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้วในประโยคก่อนหน้า

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์กล่าวถึงความแตกต่างของความหมายที่แสดงความจำเพาะกับความหมายที่แสดงการชี้เฉพาะเอาไว้ว่า ความหมายแสดงความจำเพาะจะแสดงว่าเป็นสิ่งนั้นไม่ใช่สิ่งอื่น เช่น “บ้านนี้” หมายถึง “บ้านหลังนี้โดยเฉพาะ ไม่ใช่บ้านหลังอื่น” ส่วนความหมายแสดงการชี้เฉพาะจะแสดงว่าเป็นสิ่งนั้นที่ได้กล่าวไปแล้ว “บ้านนี้” ที่แสดงความหมายชี้เฉพาะจึงมีความหมายว่า “บ้านที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว”

(3) ความหมายของคำระบุเฉพาะที่แสดงการเน้น (emphasis) ประกอบด้วยอรรถลักษณะ [DXS] [EMP] [NR] ได้แก่ นี้ ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+DXS, + EMP, +NR] และ นั่น ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+DXS, +EMP, -NR] ความหมายของคำระบุเฉพาะกลุ่มนี้แสดงการเน้นสิ่งอ้างถึง โดยไม่ได้แสดงความจำเพาะหรือการชี้เฉพาะ เช่น “เมืองสุโขทัยนี้ มีสี่ปากประตู” เนื่องจาก เมืองสุโขทัย มีเพียงแห่งเดียว ผู้พูดจึงไม่จำเป็นต้องแสดงความจำเพาะว่าเป็นเมืองสุโขทัยแห่งใด คำระบุเฉพาะในประโยคตัวอย่างจึงมีความหมายแสดงการเน้น

นอกจากความหมายที่จำแนกได้เป็น 3 กลุ่มแล้ว ยังพบการใช้คำว่า นี้ เป็นตัวบ่งชี้แก่นความ (topic markers) ด้วย ตัวบ่งชี้แก่นความนี้ได้สูญเสียความหมายแสดงบ่งบอก (deixis) หรือสูญเสียอรรถลักษณะ [DXS] แต่เพิ่มอรรถลักษณะ “บ่งชี้แก่นความ” [TPC] (=topic marker) เข้ามาแทน จึงมีอรรถลักษณะ [-DXS, +TPC] เช่นตัวอย่าง “เมื่อยามอันสถาปนานั้น เป็น 6 คำแล”

จากการทบทวนงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องทำให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย ทั้งด้านรูปคำที่ปรากฏ ลักษณะทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ และคำระบุเฉพาะที่ขยายหน้าที่ไปเป็นคำชนิดอื่น แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมลักษณะและพัฒนาการของคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน งานวิจัยของดิลเลอร์และปรีชา จันทนะมาหกะ (Diller & Juntanamalaga, 1988) ศึกษาตัวบ่งบอกในภาษาไทยสมัยสุโขทัย รวมทั้งในภาษาไทยปัจจุบัน (ดูหัวข้อ 2.3.1.1) โดยเน้นวิเคราะห์หน้าที่และลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำแต่ละคำ แต่ไม่ได้กล่าวถึงพัฒนาการในช่วงระหว่างสมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ส่วนงานวิจัยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint, 1999) มุ่งวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำว่า นี้ และ นั่น ในสมัยสุโขทัยโดยจำแนกให้ทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดและคำแทนนาม นอกจากนั้นยังจำแนกความหมายและวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำว่า นั่น และ นี้ ด้วย แต่ก็ไม่ได้ศึกษาคำระบุเฉพาะอื่น ๆ และคำระบุเฉพาะที่ปรากฏในสมัยต่อมา

2.3.1.2.2 งานวิจัยที่ใช้ข้อมูลภาษาต่างประเทศ

งานวิจัยที่ศึกษาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาต่าง ๆ ในภาพรวมได้แก่ งานวิจัยของ ดีสเซล (Diessel, 1999) และงานวิจัยของไฮเนอและคูทาวา (Heine & Kutava, 2002)

ดีสเซล (Diessel, 1999) ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะในภาษาต่าง ๆ จำนวน 85 ภาษา ผลการวิจัยพบว่า คำระบุเฉพาะทั้ง 4 ประเภท (ดูหัวข้อ 2.3.1.1.2) พัฒนาไปเป็นหน่วยทางไวยากรณ์ชนิดอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ เนื่องจากหน่วยทางไวยากรณ์ที่พัฒนามาจากคำระบุเฉพาะมีหลายชนิด ผู้วิจัยจึงจะเลือกแสดงตัวอย่างบางชนิดเท่านั้น แต่จะกล่าวถึงหน่วยทางไวยากรณ์ทั้งหมดที่พัฒนามาจากคำระบุเฉพาะตามผลการศึกษาของดีสเซล

1) สรรพนามระบุเฉพาะ (demonstrative pronouns) หรือคำระบุเฉพาะ แทนนามพัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่น ๆ ได้ดังนี้

(1) สรรพนามบุรุษที่ 3 (third person pronouns) สรรพนามระบุเฉพาะในบางภาษาอาจพัฒนาไปเป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ได้ และยังสามารถพัฒนาต่อไปเป็นรูปติดที่เป็นสรรพนาม (pronominal clitics) ได้อีกด้วย เช่น ในภาษาฝรั่งเศส รูปติดที่เป็นสรรพนามพัฒนามาจากสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะ *ille* ในภาษาละตินสามัญ (Vulgar Latin) อีกชั้นหนึ่ง

(2) ประพันธสรรพนาม (relative pronouns) ในบางภาษา ประพันธสรรพนามพัฒนามาจากสรรพนามระบุเฉพาะ เช่น ภาษาเยอรมัน ดังตัวอย่าง

a. *Er har einen neuen Vorschlag gemacht,*
 he has a new suggestion made
der mir besser gefallen hat.
 REL me better pleased has.

‘He made a new suggestion, which I liked better,

b. *Er har einen neuen Vorschlag gemacht;*
 he has a new suggestion made
der hat mir besser gefallen.
 DEM has me better pleased.

‘He made a new suggestion; this one I liked better’

(Diessel, 1999: 121)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า *der* ในประโยค a. และ b. ไม่มีความแตกต่างทางด้านรูปคำ แต่ *der* ในประโยค a. ทำหน้าที่เป็นประพันธสรรพนาม ปรากฏในอนุพากย์ที่ไม่อิสระ และต้องปรากฏในตอนต้นของอนุพากย์เท่านั้น ส่วน *der* ในประโยค b. เป็นสรรพนามระบุเฉพาะ ปรากฏในอนุพากย์อิสระ และสามารถปรากฏหลังสรรพนามที่เป็นกรรมรอง คือ *mir* และคำกริยาแท้ คือ *hat* เป็น *Mir hat der besserr gefallen* ได้

(3) ตัวนำส่วนเติมเต็ม (complementizer) ตัวนำส่วนเติมเต็มมักจะพัฒนามาจากสรรพนามระบุเฉพาะที่ใช้เป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท ดังตัวอย่าง ภาษาเยอรมันในยุคกลาง (Middle high German)

joh gizalta in sâr thaz thiû sâlda untar in uuas
and told them immediately that the luck among them was
'And he told them immediately that good fortune was among them.'

(Harris & Campbell, 1995: 287 อ้างถึงใน Diessel, 1999: 123)

จากตัวอย่าง อนุพากย์แรกครอบคลุมไปถึงสรรพนามระบุเฉพาะ *thaz* ด้วย แต่เมื่อสรรพนามระบุเฉพาะ *thaz* ถูกวิเคราะห์ใหม่เป็นตัวนำส่วนเติมเต็ม *thaz* จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของอนุพากย์รองในภาษาเยอรมันสมัยใหม่

นอกจากสรรพนามระบุเฉพาะจะพัฒนาไปเป็น (1) “สรรพนามบุรุษที่ 3” (2) “ประพันธสรรพนาม” และ (3) “ตัวนำส่วนเติมเต็ม” แล้ว ยังสามารถพัฒนาไปเป็น (4) “ตัวเชื่อมประโยค” (sentence connectives) และ (5) “หน่วยแสดงความเป็นเจ้าของ” (possessives) ได้อีกด้วย

2) ตัวกำหนดระบุเฉพาะ (demonstrative determiners) พัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่น ๆ ได้ดังนี้

(1) คำกำกับนามชี้เฉพาะและตัวบ่งชี้หมวดนาม (definite articles and noun class markers) คำกำกับนามชี้เฉพาะมีที่มาจากตัวกำหนดระบุเฉพาะที่ใช้แบบรูปอ้างอิงตาม เกิดจากการที่คำระบุเฉพาะสูญเสียหน้าที่ในการบ่งบอกและกลายเป็นตัวบ่งชี้แสดงการชี้เฉพาะทั่ว ๆ ไป เช่น คำกำกับนาม *the* ในภาษาอังกฤษ นอกจากนั้น ตัวกำหนดระบุเฉพาะอาจกลายเป็นตัวบ่งชี้หมวดนามได้อีกด้วย

(2) ตัวบ่งชี้พจน์ (number markers) คำระบุเฉพาะอาจพัฒนาไปเป็นตัวบ่งชี้แสดงพหูพจน์ (plural markers) ได้ ในภาษากลุ่มเซติก (Chadic) หลายภาษา ตัวบ่งชี้แสดงพหูพจน์กับคำระบุเฉพาะมีความสัมพันธ์กันทางหน่วยคำ ดังตัวอย่าง ภาษามูปุน (Mupun)

| | |
|----------------|--------------|
| <i>saar</i> | ‘hand’ |
| <i>saar mo</i> | ‘hands’ |
| <i>mo</i> | ‘these/they’ |

(Frajzyngier, 1997: 201 Diessel, 1999: 137)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ตัวบ่งชี้พหูพจน์ *mo* มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่หมายถึง ‘these/they’ แสดงให้เห็นว่าคำระบุเฉพาะที่แสดงพหูพจน์พัฒนาไปเป็นตัวบ่งชี้พหูพจน์ได้

นอกจากตัวกำหนดระบุเฉพาะจะพัฒนาไปเป็น (1) “คำกำกับนามชี้เฉพาะและตัวบ่งชี้หมวดนาม” และ (2) “ตัวบ่งชี้พจน์” แล้ว ยังสามารถพัฒนาไปเป็น (3) “ตัวเชื่อม” (linkers) (4) “ตัวบ่งชี้ขอบเขตอนุพากย์สัมพันธ์⁸” (boundary markers of postnominal relative clauses) (5) “ตัวกำหนด” (determinatives) และ (6) “คำกำกับนามไม่ชี้เฉพาะแบบเฉพาะ-เจาะจง” (specific indefinite articles) ได้อีกด้วย

3) กริยาวิเศษณ์ระบุเฉพาะ (demonstrative adverbs) พัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่น ๆ ได้ดังนี้

(1) กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (temporal adverbs) กริยาวิเศษณ์ระบุเฉพาะในบางภาษามีความสัมพันธ์กับคำที่ใช้แสดงเวลา ดังตัวอย่างภาษากันนาดาหรือกันนทะ (Kannada) กริยาวิเศษณ์แสดงเวลา *i:ga* ‘now’ และ *a:ga* ‘then’ มีความสัมพันธ์กับรากศัพท์แสดงการบ่งบอกเช่นเดียวกับที่ปรากฏในคำระบุเฉพาะ ดังแสดงในตาราง

⁸ “อนุพากย์สัมพันธ์” หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “คุณานุประโยค” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 22)

ตารางที่ 2 คำระบุเฉพาะและกริยาวิเศษณ์แสดงเวลาในภาษากันนาดา

| | DEM DETs | DEM PROs | DEM ADVs | TEMP ADVs |
|----------|-----------|--------------|-------------|-------------|
| ระยะใกล้ | <i>i:</i> | <i>ivanu</i> | <i>illa</i> | <i>i:ga</i> |
| ระยะไกล | <i>a:</i> | <i>avanu</i> | <i>alla</i> | <i>a:ga</i> |

(Schiffmann, 1983: 38-39 อ้างถึงใน Diessel, 1999: 140)

(2) หน่วยเติมหน้ากริยาแสดงทิศทางหรือสถานที่ (directional/ locational preverbs) หน่วยเติมหน้ากริยา คือ หน่วยเช่น *con-*, *re-* และ *dis-* ในภาษาละตินซึ่งแนบติดกับคำกริยา หน่วยเติมหน้ากริยาแสดงทิศทางมักจะมีที่มาจากกริยาวิเศษณ์ระบุเฉพาะ ดังตัวอย่างภาษาเยอรมัน หน่วยเติมหน้ากริยาแสดงทิศทาง *hin* ‘hither, ที่นี่’ และ *her* ‘thither, ที่นั่น’ พัฒนามาจากรากศัพท์คำระบุเฉพาะ *hi* ซึ่งยังปรากฏอยู่เฉพาะในบางคำ เช่น *hin her hier* ‘here’ และ *heute* ‘today’ บางครั้ง *hin* และ *her* ยังสามารถใช้เป็นคำกริยาวิเศษณ์ได้อย่างอิสระ แต่ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เป็นหน่วยเติมหน้ากริยา

4) ตัวระบุระบุเฉพาะ (demonstrative identifiers) พัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่น ๆ ได้ดังนี้

(1) สัมพันธกริยาที่ไม่ใช่กริยา (nonverbal copulas) สัมพันธกริยาที่ไม่ใช่กริยาในบางภาษาพัฒนามาจากตัวระบุระบุเฉพาะ เช่น ภาษาฮีบรู (Hebrew) ชุดคำระบุเฉพาะ *ze* (M.SG เพศชาย เอกพจน์) *zot* (F.SG เพศหญิง เอกพจน์) และ *éle* (PL พหูพจน์) นอกจากจะทำหน้าที่เป็นตัวระบุระบุเฉพาะแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นสัมพันธกริยาได้อีกด้วย

การใช้ตัวระบุระบุเฉพาะในภาษาฮีบรูจะต้องสอดคล้อง (agreement) กับเพศและพจน์ของนามที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง (predicate nominal) ซึ่งปรากฏตามมา เมื่อตัวระบุระบุเฉพาะกลายเป็นสัมพันธกริยา สัมพันธกริยานั้นก็ต้องสอดคล้องกับนามที่เป็นภาคแสดงด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่าง

ha-báyit shelHa zot dugma tova
 the-house.M.SG your COP/DEM.F.SG example.F.SG good
 ‘Your house is a good example.’

(Glinert, 1989: 189 อ้างถึงใน Diessel, 1999: 146)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า สัมพันธกริยาที่ปรากฏคือ *zot* ซึ่งเป็นเพศหญิง เอกพจน์ สอดคล้องกับเพศและพจน์ของนาม *dugma* ที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง

(2) ตัวบ่งชี้จุดสำคัญ (focus markers) ในบางภาษาตัวบ่งชี้จุดสำคัญอาจพัฒนามาจากตัวระบุบุรุษเฉพาะในอนุพากย์ไกรกริยา ดังตัวอย่าง ภาษาโมกิลีส (Mokilese)

ioar Wilson ma pwehng ih mehu

FOCUS Wilson REL told him that

'It was Wilson who told him that.'

(Harrison, 1976: 311 อ้างถึงใน Diessel, 1999: 149)

ตัวบ่งชี้จุดสำคัญ *ioar* ในภาษาโมกิลีสสามารถสับย้อนกลับไปสู่รูปแสดงการบ่งบอกแบบเก่าซึ่งมีที่มาจากแหล่งที่มาเดียวกับตัวระบุบุรุษเฉพาะในภาษาโปนาเปน (Ponapean)

นอกจากตัวระบุบุรุษเฉพาะจะพัฒนาไปเป็น (1) “สัมพันธกริยาที่ไม่ใช่กริยา” และ (2) “ตัวบ่งชี้จุดสำคัญ” แล้ว ยังสามารถพัฒนาไปเป็น (3) “ส่วนเติมเต็มโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์” (expletives) ได้อีกด้วย

ส่วนไฮเนอและคูเทวา (Heine & Kutava, 2002) ศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นในภาษาต่าง ๆ กว่า 500 ภาษา รวมทั้งภาษาไทยด้วย สำหรับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุบุรุษเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่า คำระบุบุรุษเฉพาะในภาษาต่าง ๆ พัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่นได้ 8 ชนิด ได้แก่ 1) ตัวนำส่วนเติมเต็ม (complementizer) 2) คำเชื่อม (conjunction) 3) สัมพันธกริยา (copula) 4) คำชี้เฉพาะ (definite) 5) ตัวบ่งชี้จุดสำคัญ (focus) 6) บุรุษสรรพนาม, สรรพนามบุรุษที่ 3 (personal pronouns, third personal pronouns) 7) ตัวบ่งชี้อนุพากย์สัมพันธ์ (marker introducing relative clauses) และ 8) ตัวบ่งชี้อนุพากย์วิเศษณ์ (marker introducing adverbial clauses) นอกจากนั้น ไฮเนอและคูเทวายังแสดงให้เห็นว่า ในบางภาษา คำระบุบุรุษเฉพาะก็เป็นผลมาจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำอื่นได้เช่นกัน ได้แก่ คำที่มีความหมายว่า HERE THERE และ GO

ถึงแม้ว่าดิสเซิล (Diessel, 1999) จะศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะโดยตรง แต่ก็ไม่ได้ศึกษาคำระบุเฉพาะในภาษาไทย ส่วนไฮเนอและคูเทวา (Heine & Kutava, 2002) ถึงแม้ว่าจะศึกษาข้อมูลในภาษาไทยด้วย แต่ผลการวิจัยยังไม่ครอบคลุมการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยทั้งหมด ดังจะเห็นได้ว่า ในภาษาไทยมีคำที่มีรูปเหมือนคำระบุเฉพาะแต่ทำหน้าที่เป็นคำบอกมาลาหรือคำเรียก แต่ในผลการวิจัยของไฮเนอและคูเทวา รวมทั้งดิสเซิลไม่ได้กล่าวถึงคำบอกมาลาและคำเรียก จึงยังไม่ได้แสดงให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยได้ทั้งหมด

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย

งานวิจัยเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก อาจจำแนกตามช่วงสมัยในการศึกษาได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นการศึกษาแบบเฉพาะสมัย เช่น “กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย” (จรัสดาว อินทรทัศน์, 2539) “คำแสดงการขอร้องในภาษาไทย: การศึกษาตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์” (นพวรรณ เมืองแก้ว, 2556) กลุ่มที่ 2 เป็นการศึกษแบบข้ามสมัย เช่น “การศึกษาเชิงประวัติของคำว่า ‘แล้ว’ ‘อยู่’ ‘อยู่แล้ว’” (มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์, 2546) “ ‘ยัง’: การศึกษาเชิงประวัติ” (สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ, 2551) “กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำ ‘ไว้’” (สัณห์ธวัช ธัญวงษ์, 2557)

นอกจากจะจำแนกตามสมัยในการศึกษาแล้ว ยังอาจจำแนกตามความเป็นไวยากรณ์ของคำได้อีกด้วย โดยจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มเช่นกัน กลุ่มแรกเป็นการศึกษาคำเนื้อหาที่กลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่น “การศึกษาคำช่วยหน้ากริยาที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย” (ไพทยา มีสัถย์, 2540) “พัฒนาการของคำว่า “เป็น” ในภาษาไทย” (สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ, 2555) “การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์” (กนกวรรณ วารีเขตต์, 2556) ส่วนกลุ่มที่ 2 เป็นการศึกษาคำไวยากรณ์ที่กลายเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น ได้แก่ “อนิย-สรรพนามและปลุจฉาสรรพนาม: การศึกษาเชิงประวัติ” (รุ่งอรุณ ทีฆชุณหเถียร, 2545) และ “การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ ‘ด้วย’” (นพรัฐ เสน่ห์, 2556)

เนื่องจากคำระบุเฉพาะเป็นคำไวยากรณ์ การศึกษาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะจึงเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของคำไวยากรณ์ไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาคำไวยากรณ์ที่กลายเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากยิ่งขึ้น ได้แก่งานวิจัยของรุ่งอรุณ ทีฆชุณหเถียร (2545) และนพรัฐ เสน่ห์ (2556)

รุ่งอรุณ ทีฆชุนทเถียร (2545) ศึกษาเรื่อง “อนิยมสรรพนามและปจฉาสรรพนาม: การศึกษาเชิงประวัติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และพัฒนาการของอนิยมสรรพนามและปจฉาสรรพนามที่มีรูปเดียวกันในสมัยต่าง ๆ ผลการวิจัยพบอนิยมสรรพนามและปจฉาสรรพนามที่มีรูปเดียวกันทั้งหมด 30 รูป ได้แก่ *ใด ผู้ใด ใคร อันใด อะไร สิ่งใด สิ่งไร ประการใด กระไร แห่งใด ที่ใด ไหน ที่ไหน เมื่อใด เมื่อไร เมื่อไหร่ อย่างไร ยังไง ไร ฉันทใด เช่นไร เช่นใด เท่าใด เท่าไร เท่าไหร่ เพียงใด เพียงไร เพียงไหน แค่นั้น ทำไม*

การศึกษาความแตกต่างของอนิยมสรรพนามและปจฉาสรรพนามในด้านวากยสัมพันธ์พบว่า อนิยมสรรพนามปรากฏได้ในบริบทต่อไปนี้ คือ 1) ปรากฏหน้าหน่วยขยายนาม 3 ประเภท ได้แก่ หน่วยขยายบอกจำนวน หน่วยขยายบอกการบ่งชี้ และหน่วยขยายบอกการไม่บ่งชี้ 2) ปรากฏในตำแหน่งกรรมของกริยาวลีบอกปฏิเสธ 3) ปรากฏในประโยคที่มีคำลงท้ายแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ 4) ปรากฏในอนุพากย์ และ 5) ปรากฏในประโยคเชื่อม บริบทดังกล่าวนี้ปจฉาสรรพนามไม่สามารถปรากฏได้ ปจฉาสรรพนามจะปรากฏได้ในบริบทต่อไปนี้ คือ 1) ปรากฏตามลำพังในประโยคความเดียว 2) ปรากฏตามลำพังในอนุพากย์หลักของประโยคความซ้อน และ 3) ปรากฏตามลำพังในอนุพากย์หลักของประโยคความรวม

ในด้านความหมาย อนิยมสรรพนามจะปรากฏในบริบทที่แสดงความหมายเฉพาะเจาะจงหรือไม่ก็ได้ ผู้พูดรู้ข้อมูลหรือไม่ก็ได้ และผู้พูดไม่ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง ขณะที่ปจฉาสรรพนามปรากฏได้เฉพาะในบริบทที่แสดงความหมายเจาะจง ผู้พูดไม่รู้ข้อมูล และต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

ในด้านการกลายเป็นคำไวยากรณ์ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงจากปจฉาสรรพนามไปเป็นอนิยมสรรพนาม ได้แก่ การแยกคำ การบังคับการปรากฏ การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม การวิเคราะห์ใหม่ การทำให้มีความหมายทั่วไป และการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์

นพรัฐ เสน่ห์ (2556) ศึกษาเรื่อง “การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ ‘ด้วย’” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หมวดคำและความหมายเชิงไวยากรณ์ของคำ *ด้วย* ในภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน และศึกษาปัจจัยและกลไกการเปลี่ยนแปลงของคำ *ด้วย* ตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ผลการวิจัยพบว่า คำ *ด้วย* ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันปรากฏในหมวดคำได้แตกต่างกัน โดยจะปรากฏอยู่ในหมวดคำ 5 หมวดคำ คือ 1) หมวดคำเชื่อมอนุพากย์ 2) หมวดคำบุพบท 3) หมวดคำเชื่อมนาม 4) หมวดคำกริยาวิเศษณ์ และ 5) หมวดคำลงท้าย

จากการวิเคราะห์ความหมายเชิงไวยากรณ์ของคำ *ด้วย* พบว่า หมวดคำเชื่อมอนุพากย์มี 1 ความหมาย ได้แก่ บอก ‘สาเหตุ’ ขณะที่หมวดคำบุพบทที่มีความหมายบอกการกของคำนามข้างท้าย 9 การก ได้แก่ 1) บอก ‘ผู้ร่วม’ 2) บอก ‘เครื่องมือ’ 3) บอก ‘สาเหตุ’ 4) บอก ‘ลักษณะ’ 5) บอก ‘ผู้ทำ’ 6) บอก ‘สถานที่’ 7) บอก ‘แหล่งเดิม’ 8) บอก ‘วิธีการ’ และ 9) บอก ‘เนื้อความ’ ในแต่ละช่วงสมัยมีจำนวนความหมายบอกการกแตกต่างกัน ส่วนหมวดคำเชื่อมนามมีความหมายบอก ‘ความคล้อยตาม’ หมวดคำกริยาวิเศษณ์มีความหมายบอก ‘การเข้าร่วม’ และ หมวดคำลงท้ายมีความหมายบอก ‘การขอร้อง’

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำ *ด้วย* ในภาพรวมทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยอุปลักษณะ และปัจจัยความใกล้ชิดกันทางชื่อ ส่วนกลไกในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ กลไกขยายความหมายเชิงอุปลักษณะ กลไกการจางลงของความหมายเดิม กลไกการคงเค้าความหมายเดิม กลไกการวิเคราะห์ใหม่ และกลไกการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม นอกจากนี้ “กระบวนการเกิดคำใหม่” ก็ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอรรถ-วากยสัมพันธ์ของคำ *ด้วย* ได้เช่นกัน

จากการทบทวนกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยโดยตรง งานวิจัยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint, 1999) มุ่งเน้นศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำว่า *นี้* และ *นั่น* เฉพาะในสมัยสุโขทัย งานวิจัยของดิลเลอร์และปริชา จันทนะมาพกะ (Diller & Juntanamalaga, 1988) ศึกษาตัวบ่งบอกในภาษาไทยสมัยปัจจุบันและสมัยสุโขทัย แต่ไม่ได้กล่าวถึงการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ส่วนการศึกษาคำระบุเฉพาะของดีสเซล (Diessel, 1999) ไม่ได้ใช้ข้อมูลภาษาไทย และเป็นการศึกษาภาพรวมของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะในหลายภาษา จึงยังไม่มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยโดยตรง

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ในการจำแนกคำระบุเฉพาะออกจากคำชนิดอื่น และจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ก่อนจะศึกษาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะและการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะในบทต่อ ๆ ไป

บทที่ 3

หน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

ประเด็นสำคัญที่จะกล่าวถึงในบทนี้แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่ หัวข้อแรกคือเกณฑ์ในการจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ส่วนหัวข้อที่ 2 คือหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะซึ่งจำแนกโดยใช้เกณฑ์ในหัวข้อแรก

3.1 เกณฑ์ในการจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

สำหรับการศึกษาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะนั้น ขั้นแรกต้องจำแนก “คำระบุเฉพาะ” กับ “คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ” ออกจากกันก่อน จากนั้นจึงจำแนกหน้าที่ต่าง ๆ ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ด้วยเหตุนี้ การใช้เกณฑ์ในการจำแนกเพียงเกณฑ์เดียวจึงไม่สามารถจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์ในการจำแนก ได้แก่

- 1) เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ใช้พิจารณาคุณสมบัติทางความหมายของคำระบุเฉพาะ เพื่อจำแนกคำระบุเฉพาะออกจากคำที่ไม่ใช่คำระบุเฉพาะ
- 2) เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ใช้พิจารณาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะโดยอาศัยกรอบประโยคทดสอบในการจำแนก

เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์

ขั้นแรก ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ในการจำแนกคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะออกจากกัน เกณฑ์ดังกล่าวมาจากคุณสมบัติทางความหมายของคำระบุเฉพาะ

คุณสมบัติหรือลักษณะสำคัญของคำระบุเฉพาะประการแรกคือคำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกชนิดหนึ่ง (Diessel, 1999: 2) คำระบุเฉพาะจึงมีคุณสมบัติของตัวบ่งบอก นั่นคือ ความหมายของคำต้องอาศัยบริบทและศูนย์กลางของการบ่งบอกเป็นจุดอ้างอิงในการตีความ เช่น “คุณอภิวัฒน์มาถึงที่นี่ตั้งแต่เช้า” คำว่า *นี่* ในประโยคตัวอย่างอ้างอิงถึงสถานที่ที่ผู้พูดอยู่ขณะที่กล่าวคำพูดนั้น และมีผู้พูดเป็นศูนย์กลางของการบ่งบอก ผู้ฟังจะรู้ว่า *นี่* หมายถึงที่ใดก็ต่อเมื่อรู้ว่าผู้พูดอยู่ที่ใดขณะกล่าวคำพูดนั้น จะเห็นว่าการตีความคำว่า *นี่* ขึ้นอยู่กับบริบท คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นตัวบ่งบอกและเป็นคำระบุเฉพาะด้วย

เนื่องจากคำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอก คำระบุเฉพาะจึงมีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะ เช่น “รองเท้า (คู่) นั้น ของใคร” คำว่า นั้น ขยายนาม รองเท้า อ้างถึงรองเท้าคู่ที่ผู้พูดกำลังให้ความสนใจ ต่างกับ “รองเท้านั้นมีใช้มากกว่าห้าพันปีแล้ว” ตัวอย่างนี้ คำว่า นั้น ไม่ได้อ้างถึงรองเท้าคูใดคูหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะคำว่า รองเท้า ในตัวอย่างนี้หมายถึงรองเท้าทั่ว ๆ ไป ไม่ได้เฉพาะเจาะจงเหมือนตัวอย่างแรก คำว่า นั้น ในตัวอย่างแรกจึงเป็นคำระบุเฉพาะ ส่วนคำว่า นั้น ในตัวอย่างหลังไม่ใช่คำระบุเฉพาะ

ดังนั้น หากคำระบุเฉพาะถูกละไป จะทำให้นามวลีหรืออนุพยางค์นั้น ๆ สูญเสียความหมายที่แสดงการบ่งบอก และอาจทำให้สื่อความหมายผิด หรือได้ใจความไม่สมบูรณ์ เช่น “ดารา(คนนี้)ชอบสร้างกระแส มีแต่ข่าวฉาวทั้งนั้น” ตัวอย่างนี้หากละข้อความในเครื่องหมายขลิขิต ผู้ฟังจะไม่ทราบว่าผู้พูดหมายถึงดาราคณใด หรืออาจตีความว่าหมายถึงดาราทั่วไปทุก ๆ คนก็เป็นได้

นอกจากคุณสมบัติในการบ่งบอกแล้ว คุณสมบัติอีกประการหนึ่งของคำระบุเฉพาะคือแสดงตำแหน่งของสิ่งอ้างอิงในระยะต่าง ๆ โดยอ้างอิงกับศูนย์กลางของการบ่งบอก (Diesel, 1999: 2, 36) เช่น นี้ แสดงระยะใกล้ นั้น แสดงระยะไกล โน้น แสดงระยะไกลมาก เป็นต้น

จากคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะดังกล่าวสามารถสร้างเป็นเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ในการจำแนกคำระบุเฉพาะออกจากคำที่ไม่ใช่คำระบุเฉพาะได้ 2 ข้อ คือ

- 1) คำระบุเฉพาะต้องแสดงการบ่งบอก คือต้องมีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ชี้เฉพาะ) โดยอาศัยปริบทและศูนย์กลางของการบ่งบอกเป็นจุดอ้างอิงในการตีความ
- 2) คำระบุเฉพาะจะมีความหมายแสดงตำแหน่งของสิ่งอ้างอิงในระยะต่าง ๆ

คำระบุเฉพาะจะต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวทั้ง 2 ข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมบัติข้อแรกซึ่งจะไม่ปรากฏเป็นคุณสมบัติของคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ส่วนคุณสมบัติข้อที่ 2 นั้นอาจจะยังปรากฏอยู่ในคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์นี้มีความสำคัญในการจำแนกคำระบุเฉพาะเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากในบางกรณีคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะสามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบเดียวกันได้ จึงต้องอาศัยเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ดังกล่าวในการจำแนกหน้าที่ของคำด้วย ดังตัวอย่าง

- | | | | |
|-----|----------|-----|-----------------------|
| (ก) | หนังสือ | นี้ | จะให้เอาไปไว้ที่ไหน |
| | (นามวลี) | | (กริยาวลี) |
| (ข) | ซัมซุง | นี้ | บริษัทของเกาหลีใช่ไหม |
| | (นามวลี) | | (กริยาวลี) |

ตัวอย่าง (ก) “หนังสือนี้จะให้เอาไปไว้ที่ไหน” คำว่า *นี้* มีความหมายอ้างถึง *หนังสือ* ซึ่งอยู่ในระยะใกล้ผู้พูด ผู้ฟังจะสามารถเข้าใจได้ว่าผู้พูดหมายถึงหนังสือเล่มใดก็ต่อเมื่ออยู่ในสถานการณ์เดียวกับผู้พูด หรือมีบริบทอื่น ๆ ในการตีความ โดยมีผู้พูดเป็นจุดอ้างอิงในการตีความ หากละคำว่า *นี้* จะทำให้ประโยคตัวอย่าง (ก) สูญเสียความหมายที่แสดงการบ่งบอก และอาจทำให้สื่อความหมายผิดได้ คำว่า *นี้* ในตัวอย่าง (ก) จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายคำนาม *หนังสือ* ขณะที่ตัวอย่าง (ข) *ซัมซุง* มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นี้* จึงไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ขยายนามวลี *ซัมซุง* เพื่อแสดงการชี้เฉพาะอีก นอกจากนั้น หากละคำว่า *นี้* ใน ตัวอย่าง (ข) ก็ไม่ได้ทำให้สูญเสียความหมายที่แสดงการบ่งบอก คำว่า *นี้* ในตัวอย่าง (ข) จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำแสดงการเน้นซึ่งมีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

การจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะเริ่มจากการจำแนกคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะออกจากกันด้วยเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ จากนั้นจึงพิจารณาว่าคำดังกล่าวปรากฏในตำแหน่งใดโดยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในการจำแนกขั้นต่อไป

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์

ตามแนวคิดของไวยากรณ์โครงสร้างซึ่งอาศัยตำแหน่งเป็นเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำตำแหน่งที่คำหนึ่ง ๆ ปรากฏนั้นจะสัมพันธ์กับชนิดหรือหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ของคำนั้น ทำให้ตั้งสมมติฐานได้ว่าคำชนิดใดจะปรากฏในตำแหน่งใดได้บ้าง (วิจิตรน ภาณุพงศ์, 2543) ดังนั้น คำที่ทำหน้าที่เดียวกันหรือเป็นคำชนิดเดียวกันจึงปรากฏในตำแหน่งเดียวกันได้ เช่น “ฉัน วิ่ง” “นก บิน” คำว่า วิ่ง และ บิน ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันคือหลังนามวลี ทั้ง 2 คำจึงทำหน้าที่เหมือนกันและเป็นคำชนิดเดียวกัน คือ คำกริยากรรม

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์เพื่อจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ โดยศึกษากรอบประโยคทดสอบของ วิจิตรน ภาณุพงศ์ (2543) ประกอบกับการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ตำแหน่งที่คำแต่ละชนิดจะสามารถปรากฏได้มาสร้างเป็น “กรอบ

ประโยคทดสอบ” เพื่อใช้เป็นกรอบในการจำแนกหน้าที่ของคำ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขในการปรากฏ เพื่อให้จำแนกหน้าที่ของคำได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างกรอบประโยคทดสอบคำระบุเฉพาะขยายนาม

นามวลี _____

เงื่อนไขการปรากฏ

1. ต้องเป็นส่วนหนึ่งของนามวลี เช่น “โรงเรียนนี้มีนักเรียนแค่ห้าสิบคน” คำว่า *นี้* ขยายคำนาม *โรงเรียน* และเป็นส่วนหนึ่งของนามวลี *โรงเรียนนี้*
2. อาจปรากฏติดกับนามวลี หรือมีคำลักษณนามมาคั่นก็ได้ เช่น “รถคันนี้้นำเข้ามาจากประเทศเยอรมนี” คำว่า *นี้* ปรากฏหลังลักษณนาม *คัน*

กรอบประโยคทดสอบที่ใช้จำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละหน้าที่นั้นผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

3.2 หน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

จากการใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์และเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในการพิจารณา สามารถจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะได้ทั้งสิ้น 6 หน้าที่ ผู้วิจัยจะนำเสนอหน้าที่ของคำระบุเฉพาะก่อน จากนั้นจึงจะนำเสนอหน้าที่ของคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ดังนี้

3.2.1 คำระบุเฉพาะ

ในภาษาไทย มีผู้ศึกษาคำระบุเฉพาะโดยใช้ชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น “นิยมสรรพนาม” และ “นิยมวิเศษณ์” (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2544) “คำบอกกำหนด” (วิจิตร ภาณุพงศ์, 2543) “คำชี้เฉพาะ” (นววรรณ พันธุมธา, 2554) ถึงแม้จะใช้ชื่อเรียกต่างกัน แต่การจำแนกคำระบุเฉพาะในตำราไวยากรณ์และงานวิจัยภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน คือจำแนกตามหน้าที่ และจำแนกได้เป็น 2 ชนิด ได้แก่ คำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนาม และคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ขยายนาม สอดคล้องกับผลการศึกษาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะที่ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารในสมัยต่าง ๆ

เพราะฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า คำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม ดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

3.2.1.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนาม หรือคำระบุเฉพาะแทนนาม คือ คำที่ใช้แทนวลีอนุภาคย์ หรือประโยคที่ทำหน้าที่เหมือนนามวลี เพื่ออ้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งเช่นเดียวกับคำสรรพนามอื่น ๆ และปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำสรรพนาม อาจทำหน้าที่เป็นประธาน กรรม หรือปรากฏตามลำพังก็ได้ ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการภาษาไทยบางคน เช่น พระยาอุปกิตศิลปสาร (2544) วิจิตรน ภาณุพงศ์ (2543) นววรรณ พันธุเมธา (2554) อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint, 2000) จึงจำแนกให้คำระบุเฉพาะแทนนามเป็นคำสรรพนามชนิดหนึ่ง

เมื่อศึกษาการจำแนกหมวดคำและกรอบประโยคทดสอบของวิจิตรน ภาณุพงศ์พบว่า คำสรรพนาม นี้ นี้ นั้น นั่น โน้น โน่น นู่น และ นู่น สามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบคำนามและคำกริยาโดยแทนที่คำนามในกรอบประโยคทดสอบได้ นอกจากนั้นยังสามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบคำบุพบทได้อีกด้วย เนื่องจากคำสรรพนามสามารถปรากฏในตำแหน่งหลังคำบุพบทได้เช่นเดียวกับคำนาม

กรอบประโยคทดสอบของ วิจิตรน ภาณุพงศ์ (2543: 51-53, 76) ที่คำสรรพนามปรากฏได้

กรอบประโยคทดสอบที่ 1

ก. (นาม/สรรพนาม) กริยาอาการ แล้ว

ข. (นาม/สรรพนาม) กำลัง กริยาอาการ

กรอบประโยคทดสอบที่ 2

ก. (นาม/สรรพนาม) กริยากรรม (นาม/สรรพนาม) แล้ว

ข. (นาม/สรรพนาม) กำลัง กริยากรรม (นาม/สรรพนาม)

กรอบประโยคทดสอบที่ 3

ก. (นาม/สรรพนาม) กริยาทวิกรรม (นาม/สรรพนาม) (นาม/สรรพนาม) แล้ว

ข. (นาม/สรรพนาม) กำลัง กริยาทวิกรรม (นาม/สรรพนาม) (นาม/สรรพนาม)

กรอบประโยคทดสอบที่ 10

(นาม/สรรพนาม) ช่วยหน้ากริยา กริยาอาการ บุพบท (นาม/สรรพนาม)

จากการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนามยังสามารถปรากฏในตำแหน่งอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากกรอบประโยคทดสอบของวิจินต์ ภาณุพงศ์ ได้ ผู้วิจัยจึงสร้างกรอบประโยคทดสอบคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนามให้ครอบคลุมข้อมูลทั้งหมด ดังต่อไปนี้

ก. แทนนามที่เป็นประธาน

ก) _____ กิริยาวลี นามวลี

เงื่อนไขการปรากฏ

1. เป็นประธานของอนุพจน์หรือประโยคเพียงคำเดียว หรืออาจปรากฏร่วมกับคำประกอบหน้าชื่อได้ เช่น ไอนี้ อายนั่น เจ้านั้น
2. กิริยาวลีที่ปรากฏตามมาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาคแสดงอาจละได้ เช่น “นั่น (คือ) อะไรนะ”

ตัวอย่างที่ 1

เขายังถามแขกที่เ็นอำเภอยิ่งใหญ่ ว่าเคยเห็นน้ำในบ่อข้างๆไม่ เจ้านั้น ว่าตั้งแต่มาอยู่ได้เห็นครั้งเดียว

(พระราชหัตถเลขาส่วนพระองค์ฯ พระราชทานแด่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชินี หน้า 76)

ตัวอย่างที่ 2

...จึงได้เก็บรวบรวมนามเจ้าแผ่นดินที่ดี ๆ มาลงให้หมด เลยเป็นคัตลอกพระนามเจ้าแผ่นดินซึ่งอาจจะนับได้ดังต่อไปนี้ 1. บรมราชาธิราช 2. รามาธิ 3. สรรเพ็ช 4. มหาจักรพรรดิ 5. ราเมศวร 6. ธรรมราชาธิบตี ธรรมิกราช (หมายความว่า ทรงธรรม) 7. สุริเยนทราชาธิบตี (หมายความว่าอาทิตย์วงศ์) 8. เอกาทศรัฐ 9. ไตรโลกนาถ 10. ประทุมสุริยวงศ์ นี้เป็นพยานชัดอย่างหนึ่งว่าเจ้าแผ่นดินมีชื่อต่าง ๆ ไม่ใช่ชื่อว่ารามาธิบตีอย่างเดียว

(ว่าด้วยพระนามพระเจ้าแผ่นดิน ในประมวลพระราชนิพนธ์เบ็ดเตล็ด ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า 103)

ตัวอย่างที่ 1 คำว่า *นั่น* ทำหน้าที่แทนนามปรากฏร่วมกับคำประกอบหน้าชื่อ *เจ้า* และทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ส่วนตัวอย่างที่ 2 คำว่า *นี่* ปรากฏลำพังเพียงคำเดียวในตำแหน่งประธานของประโยค และทำหน้าที่แทนนามเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 1

ข. แทนนามที่เป็นกรรมหรือคำบอกสถานที่

ข) (นามวลี) กริยาวลี _____

เงื่อนไขการปรากฏ

1. เป็นกรรมของอนุพจน์เพียงคำเดียว หรืออาจปรากฏร่วมกับคำประกอบหน้าชื่อได้ แต่หากเป็นคำบอกสถานที่จะไม่ปรากฏร่วมกับคำประกอบหน้าชื่อ
2. นามวลีที่เป็นประธานของอนุพจน์สามารถละได้ เช่น “อยู่^{นี่}เอง”

ตัวอย่างที่ 3

มาลัย มา^{นี้}แน่ะ

(น้อยอินเสน หน้า 79)

ตัวอย่างที่ 4

“อู๋...ดู^{นั่น}ซีคะ คุณเที่ยง ดอกอะไรก็ไม่ทราบ สวยจัง”

(ข้ามสีทันดร หน้า 88)

ตัวอย่างที่ 3 คำว่า *นี่* ทำหน้าที่แทนนาม อ้างถึงสถานที่ที่ผู้พูดอยู่ขณะกล่าวถ้อยคำ และต้องการให้ผู้ฟัง *มา* ยังสถานที่นั้น ส่วนตัวอย่างที่ 4 คำว่า *นั่น* เป็นกรรมของคำกริยา *ดู* ทำหน้าที่แทนนามเช่นกัน อ้างถึงดอกไม้ที่ผู้พูดเรียกให้ผู้ฟังหันไปดู

ค. แทนนามที่เป็นกรรมของบุพบท

ค) บุพบท _____

เงื่อนไขการปรากฏ

คำแทนนามที่เป็นกรรมของบุพบทจะเป็นส่วนหนึ่งของบุพบทวลี เช่น “ฉันจะรอที่^{นี้}นะ” คำว่า *นี่* เป็นส่วนหนึ่งของบุพบทวลี *ที่นี้*

ตัวอย่างที่ 5

แม่เล็กคงจะทราบจากโทรเลขแล้ว ว่าตุ๊กออฟเียนัวจะมารับฉันที่วินีส
ลูกโตกับจี้ระจะมานั้น

(พระราชหัตถเลขาส่วนพระองค์ฯ พระราชทานแด่
สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชินี หน้า 56)

ตัวอย่างที่ 6

...กรมสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี จึงเสด็จขึ้นไปทอดพระเนตร
พระอุโบสถเก่าขอบพระทัยจะสร้าง จึงตรัสสั่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จขึ้นไปเฝ้า กรมพระราชวังบวรฯ กราบทูลขอเป็นวัดสำหรับภักดินในกรม กรม-
พระราชวังบวรฯ ได้มีพระบัญชาสั่งหลวงสุทธิรัตนให้หักบัญชีชื่อวัดเขมา ยกมาเป็น
อารามของสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินีมาแต่บัดนั้น

(ชุมนุมพระบรมราชาธิบายและประชุมพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 4 หน้า 62)

ตัวอย่างที่ 5 คำว่า นั้น อ้างถึงสถานที่ วินีส ที่ได้กล่าวถึงแล้ว ทำหน้าที่แทนนามและ
ปรากฏหลังคำบุพบท ที่ ส่วนตัวอย่างที่ 6 คำว่า นั้น ไม่ได้แสดงระยะห่างในเชิงพื้นที่ แต่แสดง
ระยะห่างเชิงเวลา อ้างถึงช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ซึ่งได้ผ่านมาแล้ว ทำหน้าที่แทนนาม ปรากฏร่วมกับ
คำบุพบท แต่

ง. แทนนามโดยปรากฏคำพัง

ง) # _____ (คำลงท้าย) (ประโยค)

เงื่อนไขการปรากฏ

1. ปรากฏคำพังเพียงคำเดียว หรือปรากฏร่วมกับคำอุทาน คำบอกมาลา หรือคำ
เสริมอื่น ๆ ได้ เช่น “นั้น” (ชี้ให้ดูบางสิ่งบางอย่าง) “โน้นแน่ะ” “อ้าว! นี่ไง หาเจอแล้ว”
2. อาจปรากฏประโยคตามมา แต่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประโยคที่ตามมา เช่น “นั้น
เขาทำอะไร”

ตัวอย่างที่ 7

จรรยา บางทีก็จะได้ บางทีก็จับไม่ได้ ถ้าคนฉลาดก็เห็นจะจับยาก
 สักหน่อย เออนั่นแน่ครับ คุณหลวงสรราชูราก็มือเรียกแล้ว
 (นายทหารทั้งสามพากันเดินออกไป พุดกันไปพลาง)
 (ความดีมีไชย หน้า 99)

ตัวอย่างที่ 8

บุญญา (เคঁนเสียงแกล้งร้อง) ว้าย!
 เช่ง เฮ้ย! นั่นร้องเอ็ดตะโรไปทำไม
 บุญญา ก็นางนะผู้ชายแตะต้องตัวเขาต้องว้ายไม่ใช่หรือ?
 (ความดีมีไชย หน้า 103)

ตัวอย่างที่ 7 คำว่า นั่น อ้างถึง *คุณหลวงสรราชูร* ซึ่งอยู่ไกลจากผู้พูด ทำหน้าที่แทนนาม และเป็นส่วนหลักของวลี ส่วนคำว่า *เออ* *แน่* และ *ครับ* เป็นคำอุทาน คำบอกมาลา และคำบอกสถานภาพตามลำดับ ส่วนตัวอย่างที่ 8 คำว่า นั่น อ้างถึงการกระทำของ *บุญญา* ที่เคঁนเสียงแกล้งร้อง *ว้าย!* ไม่ได้อ้างถึงตัว *บุญญา* เอง คำว่า นั่น จึงไม่ได้เป็นประธานของประโยค และไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประโยค *ร้องเอ็ดตะโรไปทำไม* กล่าวคือ คำว่า นั่น และประโยค *ร้องเอ็ดตะโรไปทำไม* ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันในทางวากยสัมพันธ์ แต่มีความสัมพันธ์กันในฐานะที่เป็นแก่นความกับเนื้อความ (topic-comment) คำว่า นั่น ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำแทนนามคำเดียว

3.2.1.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ขยายนาม หรือคำระบุเฉพาะขยายนาม คือ คำที่ทำหน้าที่ขยายนามวลีแล้วทำให้นามวลีนั้นมีความหมายชี้เฉพาะ คำระบุเฉพาะขยายนามจะปรากฏหลังนามวลีที่ขยาย นักวิชาการภาษาไทยจำแนกให้คำระบุเฉพาะที่ขยายนามอยู่ในหมวดคำต่าง ๆ เช่น “นิยมวิเศษณ์” (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2544) “คำบอกกำหนด” (วิจิตรน ภาณุพงศ์, 2543) “คำชี้เฉพาะ” (นवरธรณ พันธุเมธา, 2554) ซึ่งเป็นหมวดคำย่อยของหมวดคำขยาย “ตัวกำหนด” (determiners) (Prasithrathsint, 2000)

อนึ่ง คำนามหรือนามวลีในงานวิจัยนี้จะหมายรวมไปถึงคำนามที่เกี่ยวข้องกับเวลา เช่น *ครั้ง* *คราว* *สมัย* *วัน* *ปี* ด้วย คำนามกลุ่มนี้อาจมีนักไวยากรณ์บางคนจำแนกเป็น “หมวดคำบอก

เวลา” ต่างหาก แต่ผู้วิจัยพิจารณาว่า คำกลุ่มนี้มีลักษณะเหมือนคำนามและทำหน้าที่เป็นนามได้ เช่นเดียวกับคำนามอื่น ๆ เช่น ปรากฏร่วมกับคำบุพบทหรือคำขยายได้

เมื่อศึกษาการจำแนกหมวดคำและกรอบประโยคทดสอบของวิจิตรน ภาณุพงศ์ พบว่า “คำบอกกำหนด” หรือคำระบุเฉพาะขยายนามสามารถปรากฏได้ในกรอบประโยคทดสอบ สำหรับคำบอกกำหนด ดังนี้

นาม จำนวนนับ ลักษณะนาม _____ กริยากรรม ช่วยหลังกริยา

(วิจิตรน ภาณุพงศ์, 2543: 71)

ผู้วิจัยได้นำกรอบประโยคทดสอบของวิจิตรน ภาณุพงศ์ มาดัดแปลงให้ครอบคลุม ปรับปรังในการปรากฏคำระบุเฉพาะขยายนาม ทำให้ได้กรอบประโยคทดสอบ ดังนี้

จ. ขยายนาม

จ) นามวลี _____

เงื่อนไขการปรากฏ

1. ต้องเป็นส่วนหนึ่งของนามวลี เช่น “โรงเรียนนี้มีนักเรียนแค่ห้าสิบคน” คำว่า นี้ ขยายคำนาม โรงเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของนามวลี โรงเรียนนี้

2. อาจปรากฏติดกับนามวลี หรือมีคำลักษณนามมาคั่นก็ได้ เช่น “รถคันนี้นำเข้ามาจากประเทศเยอรมนี” คำว่า นี้ ปรากฏหลังลักษณนาม คัน

ตัวอย่างที่ 9

ข้าพเจ้าหวั่นใจเป็นกำลัง หันมาเห็นป่าวชายหนึ่งที่ไวใจ ก็สั่งว่าจงรีบ
ลงเรือไปบอกคุณแม่ที่บ้านโน้นมาโดยเร็ว

(ความไม่พยายาบท หน้า 76)

ตัวอย่างที่ 10

หนังสือเรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีป คัดแล้ว 2
ตอน ได้ส่งมาถวายทรงตรวจพร้อมด้วยจดหมายฉบับนี้

(สาส์นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 1 หน้า 17)

ตัวอย่าง 9 คำว่า โน่น ปรากฏหลังนามวลี บ้าน และเป็นส่วนหนึ่งของนามวลี บ้าน โน่น ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะว่าหมายถึงบ้านหลังใด ส่วนตัวอย่างที่ 10 คำว่า นี้ เป็นส่วนหนึ่งของนามวลี จดหมายฉบับนี้ ทำหน้าที่ขยายคำลักษณนาม ฉบับ และขยายค่านาม จดหมาย เพื่อชี้เฉพาะว่าหมายถึงจดหมายที่ปรากฏข้อความดังกล่าวนี้

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า คำระบุเฉพาะมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ แสดงการบ่งบอก และแสดงระยะห่างระหว่างจุดอ้างอิงกับสิ่งอ้างอิง ฉะนั้น คำระบุเฉพาะย่อมจะชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน แต่จากการศึกษาพบว่า มีคำซึ่งมีรูปเหมือนคำระบุเฉพาะและสามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบคำระบุเฉพาะแทนนามและคำระบุเฉพาะขยายนามได้ แต่ไม่มีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะ และไม่ได้ชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 11

คราวนี้เป็นจบทางเรือแน่ ออกจะเสียดายที่อยู่ เคยอยู่ชินสบายเป็นบ้านเป็นเรือนแล้วจะขึ้นบกไป ย้ายที่เปลี่ยนที่นอนมันขาดโน้นขาดนี้ ต้องจัดห้องใหม่รำไป

(ไกลบ้าน หน้า 119)

ตัวอย่างที่ 12

อีกข้อหนึ่งคลื่นได้น้ำหนุนเรือ ทำให้เรือทั้งโคลงทั้งยวบ เล่นเอาผมหายอวดเก่ง รับประทานข้าวเย็นแล้วนั่งคุยกันเดี๋ยวคนนั้นก็บ่น คนนี้ก็บ่นเรื่องคลื่นได้น้ำ ทำเอาผมรู้สึกออกจะชอบกล ผมกลัวจะเสียทำเลเสียไปนอนเสีย

(จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ หน้า 61)

จากตัวอย่างที่ 11 คำว่า โน่น และ นี้ ปรากฏหลังคำกริยา ขาด ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ปรากฏค่านาม คำว่า โน่น และ นี้ จึงทำหน้าที่แทนนาม แต่เมื่อพิจารณาความหมายจะเห็นว่า ทั้งคำว่า โน่น และ นี้ ไม่ได้แสดงการบ่งบอก และไม่ได้ชี้เฉพาะอย่างชัดเจนว่าหมายถึงสิ่งใด หากเปรียบเทียบกับตัวอย่าง 1 ถึงตัวอย่าง 10 จะเห็นว่า ทั้ง 10 ตัวอย่างผู้ฟังสามารถระบุได้อย่างแน่นอนว่าคำระบุเฉพาะเหล่านั้นหมายถึงสิ่งใด แต่ในตัวอย่าง 11 ผู้ฟังไม่อาจจะระบุได้ว่าสิ่งที่เป็นกรรมของคำกริยา ขาด ทั้ง 2 คำคือสิ่งใด ดังนั้น คำว่า โน่น และ นี้ ในตัวอย่างที่ 11 จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 12 คำว่า นั้น และ นี้ ซึ่งปรากฏหลังค่านาม คน ทำหน้าที่ขยายค่านามดังกล่าว

แต่จะเห็นได้ว่าคำว่า *นั่น* และ *นี่* ไม่ได้แสดงการบ่งบอก และไม่ได้ชี้เฉพาะอย่างชัดเจนว่าหมายถึงบุคคลใด จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ

ลักษณะการใช้คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะดังตัวอย่างที่ 11 และ 12 นั้นจะปรากฏใช้เป็นคู่กัน คำที่ใช้คู่กันนั้นจะต้องเป็นคำที่มีเสียงสระต่างกัน แต่มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน และมักจะต้องมีคำที่แสดงระยะใกล้ผู้พูด 1 คำ เช่น *นั่น-นี้* *นั่น-นี่* *โน่น-นี่* จนเป็นโครงสร้างตายตัวคล้ายกับกลุ่มคำหรือสำนวนที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่ได้จำแนกคำเช่นคำว่า *โน่น* และ *นี่* ในตัวอย่างที่ 11 และคำว่า *นั่น* และ *นี่* ในตัวอย่างที่ 12 เป็นคำระบุเฉพาะอีกชนิดหนึ่ง และไม่ได้จำแนกให้เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะด้วยเหตุผลเดียวกัน

3.2.2 คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ คือ คำชนิดอื่น ๆ ที่ไม่มีคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะ แต่มีรูปเหมือนกับคำที่ใช้เป็นคำระบุเฉพาะได้ เช่น *นี่* *นี้* *นั่น* *นั้น* การศึกษาคำเหล่านี้จะแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างคำระบุเฉพาะกับคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ และแสดงให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะที่อาจพัฒนาไปทำหน้าที่อื่น ๆ ได้อีกด้วย จากการศึกษาพบว่า คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยทำหน้าที่ได้ถึง 4 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกรายละเอียด เป็นคำเรียก เริ่มประโยค ดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

3.2.2.1 แสดงการเน้น

จากการศึกษาคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยพบว่า มีคำชนิดหนึ่งที่ปรากฏหลังนามวลี แต่ไม่ได้ทำหน้าที่อย่างคำระบุเฉพาะ คำชนิดดังกล่าวทำหน้าที่เน้นนามวลีที่อยู่ข้างหน้าซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว เพื่อแสดงว่านามวลีนั้นเป็นสิ่งที่ผู้พูดสนใจหรือให้ความสำคัญ เช่น “เขาหวังว่าจะได้นำความรู้กลับมาพัฒนาประเทศไทยของเรา*นี้*ให้เจริญก้าวหน้า” นามวลี *ประเทศไทยของเรา* มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นี้* ที่ปรากฏข้างหลังจึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะที่ขยายนามวลีเพื่อบ่งชี้ว่าผู้พูดกำลังกล่าวถึงประเทศไทยแห่งไหน แต่ทำหน้าที่แสดงการเน้นนามวลี *ประเทศไทยของเรา* เพื่อแสดงว่าผู้พูดกำลังมุ่งความสนใจหรือให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น

ในบางกรณีคำแสดงการเน้นอาจปรากฏหลังแก่นความ (topic) ได้ เช่น “การพัฒนาประเทศ*นั้น*ต้องเริ่มที่การพัฒนาการศึกษา” คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังนามวลี *การพัฒนาประเทศ* ซึ่งเป็นแก่นความ คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็น “ตัวบ่งชี้แก่นความ” (topic marker) ด้วย

แก่นความ หรือที่นักวิชาการบางคนใช้คำว่า “เรื่อง” คือ สิ่งที่ประโยคพูดถึงหรือเกี่ยวข้องกับ (Kroeger, 2004: 136) กล่าวคือ เป็นจุดสำคัญที่ผู้พูดกำลังกล่าวถึง มักจะปรากฏในตำแหน่งแรกของประโยค เช่น “อาจารย์สอนวิทยาศาสตร์คนใหม่เพิ่งเรียนจบปีนี่เอง” ประโยคนี้ อาจารย์สอนวิทยาศาสตร์คนใหม่เป็นแก่นความ คือเป็นสิ่งสำคัญที่ประโยคพูดถึง

ส่วนตัวบ่งชี้แก่นความ คือ รูปภาษาที่ทำหน้าที่แสดงแก่นความของอนุภาคย ประโยค หรือปริจเฉท เพื่อบอกให้รู้ว่าผู้พูดกำลังกล่าวถึงเรื่องใด หรือกำลังให้ความสำคัญกับสิ่งใด ในภาษาไทยไม่มีคำที่ทำหน้าที่บ่งชี้แก่นความโดยเฉพาะ แต่ก็มีคำบางคำที่ทำหน้าที่บ่งชี้แก่นความได้ เช่น คำว่า *ซึ่ง ส่วน สำหรับ นะ นี้ นี่ นั้น เนี่ย* (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005: 361; นัทรชนัน เยาวพัฒน์, 2551: 159) เช่น “สำหรับการประชุมครั้งต่อไป ผู้ประสานงานจะแจ้งวัน เวลา และ สถานที่ให้ทราบภายหลัง” “กระเป๋านะ วางไว้ที่นี่ก็ได้ ไม่หายหรอก”

ในตำราไวยากรณ์และงานวิจัยภาษาไทยส่วนใหญ่นักกล่าวถึงตัวบ่งชี้แก่นความ แต่ไม่ได้กล่าวถึงคำแสดงการเน้น ยกเว้นงานวิจัยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint, 1999) ที่กล่าวถึงทั้งตัวบ่งชี้แก่นความและคำแสดงการเน้น⁹ และได้จำแนกคำทั้งสองชนิดออกจากกัน แต่กระนั้น ในงานวิจัยดังกล่าวก็มีตัวอย่างคำแสดงการเน้นที่ปรากฏหลังแก่นความด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 13

พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราดนั้น ให้สร้างเจดีย์มีคุณแก่ฝูงท้าวพระยา
เป็นอาจารย์พรนิบาลแก่ฝูงกษัตราธิราชทั้งหลายมาสถิตอยู่ในศรีเสขนาไล....
(ศิลาจารึกวัดศรีชุม, 1, 38-40)

จากตัวอย่าง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (1999: 81) จำแนกให้คำว่า *นั้น* เป็นตัวกำหนด (determiner) ที่มีความหมายแสดงการเน้น แต่เมื่อพิจารณาโครงสร้างข้อความจะเห็นว่า คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังนามวลี *พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด* ซึ่งเป็นแก่นความ จึงวิเคราะห์ว่าเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้เช่นกัน

⁹อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ จำแนกให้คำแสดงการเน้นเช่นคำว่า *นี้* ในตัวอย่าง “เมืองสุโขทัยนี้ มีสี่ปากประตู” เป็น “ตัวกำหนด” (determiner) ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+emphasis] คือ แสดงการเน้น

จากการศึกษาคำแสดงการเน้นและตัวบ่งชี้แก่นความ ผู้วิจัยพบว่าคำทั้งสองชนิดมีลักษณะบางอย่างที่ทับซ้อนกันจนไม่สามารถจำแนกออกจากกันได้อย่างชัดเจนแน่นอน ความแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีเพียงประการเดียว นั่นคือ คำแสดงการเน้นจะปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ใดก็ได้ รวมทั้งนามวลีหรืออนุพากย์ที่เป็นแก่นความด้วย แต่หากเป็นตัวบ่งชี้แก่นความจะต้องปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ที่เป็นแก่นความเท่านั้น

เมื่อพิจารณาทางหน้าที่เชิงความหมายจะเห็นว่า คำแสดงการเน้นคือคำที่ทำหน้าที่เน้นหรือเพิ่มน้ำหนักนามวลีหรืออนุพากย์ใด ๆ เพื่อแสดงว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีหรืออนุพากย์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้แก่นความทำหน้าที่แสดงแก่นความซึ่งเป็นเรื่องหรือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้พูดต้องการกล่าวถึง สังเกตได้ว่า ทั้งคำแสดงการเน้นและตัวบ่งชี้แก่นความต่างก็ทำหน้าที่แสดงจุดสำคัญหรือชี้ให้ผู้ฟังเห็นส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน จึงอาจพิจารณาได้ว่าตัวบ่งชี้แก่นความก็เป็นคำแสดงการเน้นชนิดหนึ่งซึ่งทำหน้าที่เน้นแก่นความ ผู้วิจัยจึงรวมตัวบ่งชี้แก่นความเป็นส่วนหนึ่งของคำแสดงการเน้น ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ คำที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นบางตัวอย่างจึงอาจเป็นตัวบ่งชี้แก่นความด้วย

จากคุณสมบัติและลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะซึ่งทำหน้าที่แสดงการเน้นดังได้ทบทวนข้างต้น สามารถสร้างเป็นกรอบประโยคทดสอบได้ ดังนี้

จ. แสดงการเน้น

จ) นามวลี/อนุพากย์ _____ (กริยาวลี/อนุพากย์)

เงื่อนไขการปรากฏ

1. นามวลีหรืออนุพากย์ที่อยู่ข้างหน้าจะต้องมีความหมายชี้เฉพาะเท่านั้น
2. อาจมีคำบอกมาลา *แล้ว* หลังคำแสดงการเน้นได้ เช่น “การศึกษาในบ้านเมืองของเราเองนั้นแล้ว ถ้าคนของเราจะเป็นอะไรไม่ได้ นอกจากลูกสมุนแล้วก็มีคุณอย่างไร?”¹⁰

ตัวอย่างที่ 14

มาตรา 37 ถ้าเงินค่าภาษีตามมาตรา 13 ไม่สูงกว่าร้อยละบาท ท่านว่า นายจ้างจะเสียภาษีเป็นงวดสามเดือนต่อครั้งก็ได้ ถ้าเงินกว่าร้อยละบาท และนายจ้างร้อง

¹⁰ ตัวอย่าง จาก “โคลนติดล้อ” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2553)

ขอ อธิบตีกรรมสรรพากรเห็นควรจะสั่งให้เสียภาษีเป็นงวดสามเดือนครั้งหรือหกเดือนครั้งตามวันซึ่งอธิบดีระบุไว้ก็ได้

การเสียภาษีเป็นงวดสามเดือนครั้งนั้น ให้เสียภายในวันที่ 7 กรกฎาคม วันที่ 7 ตุลาคม วันที่ 7 มกราคม และวันที่ 7 เมษายน

(ประกาศพระราชบัญญัติฯ รัชกาลที่ 7 พ.ศ.2475 หน้า 39)

ตัวอย่างที่ 15

เมื่อเจ้าคุณเทศาร้องสั่งนายตำรวจให้นำเสด็จไปทำเงิน ผมนึกออกซัน ดูเหมือนหนึ่งว่าจะไปทำเงินสมุทรสาครโน้น

(จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ หน้า 125)

ตัวอย่างที่ 14 คำว่า *นั้น* ที่ขีดเส้นใต้ปรากฏหลังนามวลี *การเสียภาษีเป็นงวดสามเดือนครั้ง* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นั้น* จึงเป็นคำแสดงการเน้น เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 15 คำว่า *โน้น* อยู่หลังนาม *สมุทรสาคร* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้วเช่นกัน คำว่า *โน้น* ในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่แสดงการเน้น แสดงว่าผู้พูดกำลังสนใจหรือให้ความสำคัญกับ *สมุทรสาคร* และยังแสดงว่า *สมุทรสาคร* ไกลจากสถานที่ที่ผู้พูดอยู่มาก เนื่องจากคำว่า *โน้น* เป็นคำแสดงระยะไกลมาก

3.2.2.2 บอกลมลา

คำบอกลมลา คือคำที่แสดงเจตนา บอกทำที่ หรือความรู้สึกของผู้พูด เช่น คำว่า *ละ ละ นะ น่า ซิ เกอะ ทรอก แทะละ* รวมทั้งคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ได้แก่ คำว่า *นี่* และ *เนี่ย* ดังตัวอย่าง “ทีหลังอย่าทำนะ” *นะ* ใช้แสดงเจตนาสั่ง “ทำไมเขาไม่มาละ” *ละ* แสดงเจตนาถาม ผู้พูดต้องการคำตอบ “เขามาว่าฉันก่อนนี้” *นี้* แสดงเจตนาแจ้งให้ทราบ มักใช้ในการโต้แย้ง (วิจิตรนัฏพงษ์ และคนอื่น ๆ, 2552: 61; นววรรณ พันธุมเมธา, 2554: 116-127) คำชนิดนี้จะปรากฏในตำแหน่งท้ายประโยค นักวิชาการบางคนจึงเรียกคำชนิดนี้ว่า “คำลงท้าย” (วิจิตรนัฏพงษ์, 2543) “คำลงท้ายแสดงทัศนภาวะ” (วิจิตรนัฏพงษ์ และคนอื่น ๆ, 2552) หรือ “คำลงท้ายภาคแสดง (predicate closure)” (Diller & Juntanamalaga, 1988)

เมื่อศึกษาการแสดงเจตนาของคำบอกลมลาที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยจากตำราไวยากรณ์และงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ให้คำอธิบายไปในแนวทางเดียวกัน นววรรณ พันธุมเมธา (2554: 126) อธิบายว่า คำว่า *นี่* และ *เนี่ย* ใช้ในประโยคได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) ประโยคถามให้ตอบ ผู้พูดมีเจตนาจะถามและต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เช่น “คนมาจากไหนกันนี้ เต็มไปหมด” และ 2) ประโยคแจ้งให้ทราบ ซึ่งมักใช้ในการโต้แย้งอีกฝ่ายหนึ่ง ผู้พูดมีเจตนาเพียงแต่บอกเล่า แต่คำบอกเล่านี้มีนัยของการโต้แย้งคู่สนทนา เช่น “ฉันเป็นลูกแม่เหมือนกันนี้” อิวาซากิ และปรียา อิงคาภิรมย์ (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005: 203) จำแนกให้คำบอกมาลาเป็น pragmatic particle หรือ “อนุภาคเชิงวัจนปฏิบัติ” และอธิบายว่า คำว่า นี้ ที่เป็นคำชนิดนี้จะแสดงข้อเท็จจริงบางอย่างที่ผู้พูดเพิ่งจะได้ค้นพบ และข้อเท็จที่เพิ่งค้นพบนั้นมักจะตรงกันข้ามกับสิ่งที่อีกฝ่ายพูดหรือตั้งสมมติฐานเอาไว้ เช่น “กินไม่ได้ละนี้” “ใช้หมดแล้วนี้” “บริษัทนี้” ส่วนพัลเมอร์ (Palmer, 1974: 58 อ้างถึงใน Diller & Juntanamalaga, 1988: 183) อธิบายว่า คำบอกมาลาเป็นอนุภาคที่แสดงข้ออ้าง ข้อแก้ตัว หรือแสดงเหตุผลที่ชัดเจนของบางสิ่งบางอย่าง

จะเห็นว่าเจตนาที่ตีความจากคำว่า นี้ หรือ เนี่ย ของนักวิชาการแต่ละคนนั้น สอดคล้องกัน และพอจะจัดกลุ่มเจตนาที่คำว่า นี้ หรือ เนี่ย แสดงออกมาได้เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกแสดงเจตนาถามและต้องการคำตอบหรือข้อคิดเห็นจากผู้ฟัง กลุ่มที่ 2 แสดงเจตนาบอกเล่าซึ่งมีนัยของการโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นในทางตรงข้ามกับสิ่งที่ได้รับรู้หรือมีสมมติฐานอยู่แล้ว และกลุ่มที่ 3 แสดงเจตนาบอกเล่าซึ่งมีนัยว่าผู้พูดเพิ่งจะได้ค้นพบข้อเท็จจริงที่ได้บอกเล่าไป

เมื่อพิจารณาดำแหน่งของคำบอกมาลาพบว่าจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค วิจินตัน ภาณุพงศ์ (2543) ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า คำชนิดนี้อาจปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค หรืออาจจะปรากฏในตำแหน่งท้ายส่วนของประโยค แล้วต่อท้ายด้วยวลีอีกที่หนึ่งก็ได้ เช่น “อ่อยจิ้งนะ กับข้าวนี้” “น้องละ อยู่ไหน” ถึงแม้ว่าตัวอย่างคำบอกมาลาของวิจินตัน ภาณุพงศ์ จะไม่มีคำว่า นี้ หรือ เนี่ย ปรากฏ แต่ผู้วิจัยพิจารณาว่า คำว่า นี้ หรือ เนี่ย ก็สามารถปรากฏท้ายส่วนของประโยคแล้วมีนามวลีต่อท้ายได้เช่นกัน ดังตัวอย่าง “หมดแล้วนี้ น้ำร้อนนะ”

จากการศึกษาดำแหน่งในการปรากฏของคำบอกมาลา ผู้วิจัยได้สร้างเป็นกรอบประโยคทดสอบ ดังนี้

ช. บอกมาลา

ช) ประโยค/วลี _____ (วลี)#

เงื่อนไขการปรากฏ

1. หากปรากฏท้ายสุดของประโยค สิ่งที่จะปรากฏตามมาได้คือประโยคใหม่เท่านั้น เช่น “ก็ฉันไม่รู้จริง ๆ นี่ จะมาว่ากันได้ยังไง” จากตัวอย่าง หลังคำว่า นี่ มีประโยคตามมา แม้ว่าประโยคจะมีเนื้อหาสัมพันธ์และต่อเนื่องกับประโยคด้านหน้า แต่ก็เป็นคนละประโยคกัน
2. หากปรากฏท้ายวลี อาจมีวลีปรากฏตามมาหรือไม่ก็ได้ เช่น “หายแล้วนี่ (แปลที่หน้าผากนะ)” “คุณจรรยานี่ (คนที่ยืนอยู่ตรงนั้นนะ)”
3. อาจมีคำบอกสถานภาพปรากฏตามหลังได้ เช่น “ผมไม่รู้จริง ๆ นี่ครับ”

ตัวอย่างที่ 16

| | |
|--------|---|
| สรารุช | ดูเหมือนกระดาดษอะไรตกอยู่นั้น (เดินไปหยิบประดาดษขึ้นดู แล้วรีบไปมองดูใกล้ ๆ ตะเกียง แล้วยืนตะลึง) |
| กำแหง | อะไรคุณหลวง |
| สรารุช | รูปป้อมสนาม <u>นี่</u> ขอรับ! (เอากระดาดษไปให้พระยากำแหงดู) |

(ความดีมีไชย หน้า 124-125)

ตัวอย่างที่ 17

“คุณไม่ทราบเรื่องราวทางบ้านคุณบ้างหรือคะ?” หล่อนถามและยิ้มเชิงเยาะกลาย ๆ แต่ไม่ใช่เป็นกิริยาตุ๊ก

“ฉันไม่ค่อยเอาใจใส่กับเรื่องที่บ้าน”

“อาจเป็นหน้าที่ของคุณที่จะปิดพวกเรา” ถ้าจวนพูดเป็นเชิงตัดพ้อ

“แต่เขาทราบกันทั้งเมืองแล้วนี่คะ”

(ละครแห่งชีวิต หน้า 63)

ตัวอย่างที่ 16 คำว่า นี่ ปรากฏหลังนามวลี รูปป้อมสนาม เป็นคำบอกมาลาซึ่งแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้พูดเพิ่งค้นพบเป็นสิ่งที่ไม่ได้ตั้งสมมติฐานเอาไว้หรือคาดไม่ถึง ส่วนตัวอย่างที่ 17 คำว่า นี่ ปรากฏอยู่ท้ายประโยค แต่เขาทราบกันทั้งเมืองแล้ว เพื่อแสดงเจตนาบอกเล่าโดยมีนัยโต้แย้งคำพูดของอีกฝ่าย คำว่า นี่ จึงทำหน้าที่บอกมาลาเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 16

3.2.2.3 เป็นคำเรียก

คำเรียก คือ คำที่ใช้เรียกความสนใจของผู้ฟังมายังผู้พูด ก่อนจะพูดสิ่งที่ต้องการสื่อสารต่อไป นววรรณ พันธุมธา (2554: 138) อธิบายว่า คำเรียกคือคำที่เรียกให้ผู้อื่นเกิดความสนใจ เมื่อเกิดความสนใจแล้วก็สื่อสารต่อไปได้ จึงมักจะอยู่หน้าประโยค เช่น “คุณหมอคะ เมื่อไรดิฉันจะหาย” “คุณครับคุณ รถคุณจอดตรงนี้ไม่ได้” จากตัวอย่าง *คุณหมอ* และ *คุณ* เป็นคำเรียก ทำหน้าที่เรียกผู้อื่นให้เกิดความสนใจ ส่วนพัลเมอร์ (Palmer, 1974: 153 อ้างถึงใน Diller & Juntanamalaga, 1988: 180) กล่าวว่า คำว่า *นี่* ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการเรียกความสนใจ (attention-getting device) ได้เช่นเดียวกับ “here now!” หรือ “hey!” ในภาษาอังกฤษ

นววรรณ พันธุมธา อธิบายต่อไปว่า คำที่ใช้เรียกนั้นจะเป็นคำที่หมายถึงผู้ฟัง เช่น ชื่อบุคคล คำบอกอาชีพ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 รวมทั้งคำระบุเฉพาะ เช่น *นี่ นั่น ด้วย* และยกตัวอย่างประโยค “นี่ นิ่งดี ๆ” “นั่น จะไปไหน” แต่ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า *นี่* ที่เป็นคำเรียกนั้นไม่มีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะอีกต่อไป เป็นแต่เพียงคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะเท่านั้น ส่วน *นั่น* ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นคำเรียก เพราะเป็นคำที่แสดงระยะไกลจากตัวผู้พูด จึงไม่มีนัยของการเรียกความสนใจมายังตัวผู้พูด จากตัวอย่าง “นั่น จะไปไหน” ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า *นั่น* อ้างถึงสภาพเหตุการณ์หรือการกระทำ “ไป” ผู้พูดต้องการถามว่า *นั่น* (สภาพเหตุการณ์ที่ผู้ฟังกำลังเคลื่อนที่หรือกำลังไป) จะไปที่ไหน กรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์คำว่า *นั่น* เป็นคำระบุเฉพาะ

จากการศึกษาตำแหน่งในการปรากฏของคำเรียก ผู้วิจัยได้สร้างเป็นกรอบประโยคทดสอบ ดังนี้

ซ. เป็นคำเรียก

ซ) # _____ ประโยค

เงื่อนไขการปรากฏ

1. ปรากฏหน้าประโยค อาจมีคำอุทานหรือคำเรียกด้วยกันปรากฏก่อนได้ แต่จะไม่ปรากฏคำชนิดอื่น เช่น “คุณอร นี่ หนังสือที่คุณส่งมาให้ได้รับแล้วนะ” “เออ นี่ เมื่อเช้าผู้จัดการถามหาเธอด้วย”

2. อาจมีคำเรียกด้วยกันปรากฏตามหลังได้ เช่น “นี่พลอย เธอส่งจดหมายลากิจให้ อาจารย์หรือยัง”

3. ไม่เป็นส่วนของประโยคที่ตามมา เช่น “นี่ บ้านเธออยู่หนองคายใช่ไหม เคยข้าม ไปฝั่งลาวหรือเปล่า” เห็นได้ว่า นี่ ไม่ได้เป็นส่วนของประโยค บ้านเธออยู่หนองคายใช่ไหม ต่างกับ “นี่ (คือ) โทรศัพท์ของเธอใช่ไหม”

ตัวอย่างที่ 18

“นี่คุณพีวีสูตร์” หล่อนพูดด้วยสำเนียงไพเราะ “ดิฉันมีข่าวอะไรดีดี จะเล่าให้ฟัง”

(ละครแห่งชีวิต หน้า 83)

ตัวอย่างที่ 19

“นี่ ล้ำจวน” ประดิษฐ์พูด “พอกลับหรือยัง?”

(ละครแห่งชีวิต หน้า 62)

ตัวอย่างที่ 18 และ 19 คำว่า นี่ อยู่ในตำแหน่งหน้าประโยค และปรากฏหน้าคำเรียก คุณพีวีสูตร์ และ ล้ำจวน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าตัวละครซึ่งเป็นผู้พูดเรียกผู้อื่นด้วยคำว่า นี่ และชื่อเฉพาะที่ตามมา เพื่อเรียกความสนใจของผู้ฟังมายังผู้พูด ก่อนที่ผู้พูดจะกล่าวข้อความต่อไป คำว่า นี่ ทั้ง 2 คำในตัวอย่างที่ 18 และ 19 จึงเป็นคำเรียก

3.2.2.4 ดชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

ดัชนีปริจเฉท คือ รูปลักษณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำหรือสิ่งที่กล่าวถึงกับ บริบท (Swan, 2005; Fraser, 2015) และยังสามารถทำหน้าที่อื่น ๆ ได้อีกด้วย เช่น ดชนีปริจเฉท เอวละ แสดงการเริ่มผลัด ดชนีปริจเฉท ลี เกอะ นะ แสดงเจตนา นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้แก่นความ คำบอกมลา และคำเรียกก็ถือเป็นดัชนีปริจเฉทด้วยเช่นกัน (วัชรพล บุพนิมิต, 2539)

ส่วนดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความที่จะกล่าวถึงนี้คือคำที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงถ้อยคำกับ บริบทของผู้พูด ทั้งบริบทที่เป็นสถานการณ์หรือสภาพเหตุการณ์ขณะที่พูดและบริบทของเรื่องราวที่กำลังพูดถึง ดังตัวอย่าง “นี่เขารู้หรือยัง” คำว่า นี่ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำ “เขารู้หรือยัง” กับสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น แสดงว่าผู้พูดต้องการถามว่า ในสถานการณ์นั้น เขา รู้แล้วหรือยัง ส่วนดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความที่แสดงความเชื่อมโยงกับเนื้อหาหรือเรื่องราวที่กำลังพูดถึง

เช่นในสถานการณ์ที่ผู้พูดคนแรกกล่าวว่า “ฉันจะกลับแล้ว” ผู้พูดคนที่สองจึงกล่าวว่า “นี่เธอจะไม่เข้าเรียนตอนบ่ายเธอ” คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้แสดงความเชื่อมโยงระหว่างประโยค “เธอจะไม่เข้าเรียนตอนบ่ายเธอ” กับเรื่องราวที่ผู้พูดคนแรกได้กล่าวมาก่อนหน้านั้น คือการที่ผู้พูดคนแรกจะกลับบ้าน

คำว่า *นี่* ซึ่งเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความดังตัวอย่างที่ยกมานั้น วัชรพล บุพนิมิต (2539: 91) พิจารณาว่าเป็นดัชนีปริจเฉทแสดงแก่นความ (ตัวบ่งชี้แก่นความ) และได้ยกตัวอย่างข้อความ “นี่ถ้าหาก นี่ถ้าหากว่าไม่มีใครคนหนึ่งไว้ตะไคร่น้ำแฉนี้เนี่ยนะ (ชี้ที่บริเวณริมฝีปากของตนเอง) เขาก็ดูไม่ออกว่าใครเป็นใครเนี่ย” โดยอธิบายว่า คำว่า *นี่* เป็น “ดัชนีปริจเฉทแสดงแก่นความ” ที่ปรากฏหน้าแก่นความ¹¹ และบ่งชี้แก่นความที่เป็นอนุพากย์แสดงเงื่อนไข แต่ผู้วิจัยพิจารณาว่า คำว่า *นี่* เช่นในตัวอย่างนี้ทำหน้าที่เชื่อมโยงความและอ้างถึงสถานการณ์หรือสภาพเหตุการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด นอกจากนั้น ยังพบคำว่า *นี่* ที่ปรากฏหน้าประโยคด้วย ไม่ได้ปรากฏหน้าอนุพากย์แสดงเงื่อนไขเพียงอย่างเดียว

จากการสังเกตการปรากฏของคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ ผู้วิจัยได้สร้างกรอบประโยคทดสอบขึ้นมาดังนี้

ณ. ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

ณ) # _____ อนุพากย์/ประโยค

เงื่อนไขการปรากฏ

1. ปรากฏหน้าประโยคหรืออนุพากย์ อาจมีคำอุทานหรือคำเรียกปรากฏก่อนได้ เช่น “อ้าว นี่เธอเป็นน้องพี่นพหรือหรือ” “ขวัญ นี่เธอปิดบังอะไรฉันอยู่ใช้ไหม”
2. ไม่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคที่ตามมา เช่น “นี่เขาไม่รู้หรือว่าเธอแต่งงานแล้ว” คำว่า *นี่* ไม่ได้เป็นประธาน กรรม หรือคำบอกสถานที่ซึ่งเป็นส่วนของประโยคที่ตามมา ต่างกับ “นี่น้องสาวฉันเอง” กรณีนี้ *นี่* เป็นประธานของประโยค
3. มักจะปรากฏติดกับอนุพากย์หรือประโยคที่ตามมา ไม่หยุดหรือเว้นวรรคระหว่างดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความกับอนุพากย์หรือประโยคที่ตามมา

¹¹ ดัชนีปริจเฉทแสดงแก่นความที่ปรากฏหลังแก่นความ เช่น “นำเปื้อนนาย พวกมิลูกกวนตัวมีสามกวนใจเนี่ย” (วัชรพล บุพนิมิต, 2539: 90)

ตัวอย่างที่ 20

หลวงราชภัตต์ อะไรคุณพระ ถ้าเปรียบเทียบเข้าแล้วละก็แม่กิมเฮงหลุดลุ่ย
เทียว แม่กิมเฮงเขามิที่ดูได้อยู่ก็แค่ค้อมหูคู้หนึ่ง เข้มก๊ตเล็ก
สักสามอันเท่านั้น แม่มาไลยนะในเวลางานฤดูหนาวเขามิ
แต่งไม่ได้ซ้ำกันสักวันหนึ่ง

พระสมาน อ้อ นี่ผู้หญิงนะสวยงามกันอยู่ที่เครื่องเพชรเท่านั้นหรือ?

(น้อยอินทเสน หน้า 9)

ตัวอย่างที่ 21

“คุณหลวงครับ” ประดิษฐ์พูด “เจ้าคุณพูดได้อนุญาตให้ผมพาวิสูตร
ไปอยู่บ้านผมคืนนี้ทีเดียว ไม่ต้องไปหาท่านจนพรุ่งนี้เช้า ผมขอตัววิสูตรไปเลย”

“เอ๊ะ นี่เธอเป็นอะไรกับวิสูตร?” คุณหลวงถาม

“เหมือนพี่น้องกันแหละครับ” ประดิษฐ์ตอบ

(ละครแห่งชีวิต หน้า 104)

จากตัวอย่างที่ 20 และ 21 จะเห็นว่า คำว่า *นี่* ปรากฏในตำแหน่งหน้าประโยค และไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประโยคที่ตามมา คำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 20 ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำ “ผู้หญิงนะสวยงามกันอยู่ที่เครื่องเพชรเท่านั้นหรือ” กับเรื่องที่ หลวงราชภัตต์ ได้กล่าวถึง คือการเปรียบเทียบความงามของหญิงสาวสองคนจากเครื่องเพชรที่หญิงสาวมี ผู้พูดกล่าวคำว่า *นี่* เพื่อแสดงว่า ข้อความที่กำลังจะกล่าวนั้นเชื่อมโยงกับเรื่องและผู้ฟังได้กล่าวไปก่อนหน้านั้น ส่วนตัวอย่างที่ 21 คำว่า *นี่* ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำ “เธอเป็นอะไรกับวิสูตร?” กับสภาพเหตุการณ์หรือสภาวะของผู้ฟังในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังกับ วิสูตร คำว่า *นี่* ทั้ง 2 ตัวอย่างนี้จึงเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

จากการศึกษาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้งหมดพบว่า คำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ 4 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกมาลา เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ รวมหน้าที่ของคำทั้ง 2 ชนิดเป็น 6 หน้าที่ ผู้วิจัยได้สรุปกรอบประโยคทดสอบของคำที่ทำหน้าที่ทั้ง 6 หน้าที่ลงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 หน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

| ชนิดของคำ | หน้าที่ | กรอบประโยคทดสอบ |
|-------------------------------|------------------|--|
| คำระบุเฉพาะ | แทนนาม | ก) _____ กริยาวลี นามวลี |
| | | ข) (นามวลี) กริยาวลี _____ |
| | | ค) บุพบท _____ |
| | | ง) # _____ (คำลงท้าย) (ประโยค) |
| | ขยายนาม | จ) นามวลี _____ |
| คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | แสดงการเน้น | ฉ) นามวลี/อนุพากย์ _____ (กริยาวลี/อนุพากย์) |
| | บอกมาลา | ช) ประโยค/วลี _____ (วลี)# |
| | เป็นคำเรียก | ซ) # _____ ประโยค |
| | เป็นดัชนีปริจเฉท | ฌ) # _____ อนุพากย์/ประโยค |
| | เชื่อมโยงความ | |

หน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้ง 6 หน้าที่นี้สามารถจำแนกได้ด้วยเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์และเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ดังได้อธิบายมาแล้ว ทำให้ได้กรอบประโยคทดสอบและเงื่อนไขการปรากฏของคำที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ทั้ง 6 หน้าที่ และใช้กรอบดังกล่าวในจำแนกหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในงานวิจัยนี้ต่อไป

บทที่ 4

คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยสมัยต่าง ๆ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาด้านการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในแต่ละสมัย พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบการวิเคราะห์ ทั้งนี้ ก่อนจะนำเสนอข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจะจัดกลุ่มและแบ่งช่วงสมัยในการนำเสนอตามพัฒนาการของคำระบุเฉพาะ โดยรวมสมัยที่มีการปรากฏของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะต่อเนื่องและคล้ายคลึงกันให้เป็นช่วงสมัยเดียวกัน ผลการศึกษาการปรากฏของระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้ง 12 สมัยเป็นดังนี้

ตารางที่ 4 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยต่าง ๆ

| สมัย | คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | | | | | | | | | |
|---------------------------|---|------|-----|-----|------|-----|-----|------|------|------|-----|--|
| | นี้ | นั้น | นี่ | อัน | หั้น | โพน | น่น | โน้น | โน่น | นุ่น | นูน | |
| สุโขทัย | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | - | - | - | - | |
| อยุธยา | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | - | - | - | - | - | - | |
| ธนบุรี | ✓ | ✓ | - | - | - | - | - | - | - | - | - | |
| รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | - | |
| รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2 | ✓ | ✓ | - | - | - | - | - | - | - | - | - | |
| รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | - | |
| รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | |
| รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5 | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | - | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | |
| รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 6 | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | - | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | |
| รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 7 | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | - | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | |
| รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 8 | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | |
| ปัจจุบัน (พ.ศ. 2490-2559) | ✓ | ✓ | ✓ | - | - | - | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | |

จากข้อมูลการปรากฏของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะดังตาราง สามารถจัดกลุ่มและแบ่งสมัยของพัฒนาการได้เป็น 5 สมัย ได้แก่ 1) สมัยสุโขทัย 2) สมัยอยุธยา-

ธนบุรี 3) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 4) สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 และ 5) สมัยปัจจุบัน ผลการศึกษาการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้ง 5 ช่วงสมัยเป็นดังนี้

4.1 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย

เนื่องจากเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูลในสมัยสุโขทัยมีจำนวนไม่มาก อีกทั้งข้อความในจารึกจำนวนมากนั้นขาดหายไป ทำให้รูปประโยคไม่สมบูรณ์ จึงไม่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์หน้าที่ของคำได้ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จึงมีจำกัด จากข้อมูลสมัยสุโขทัยที่รวบรวมได้พบคำระบุเฉพาะทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* *นี่* *อัน* และ *หั้น* ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบทั้งหมด 3 คำ คือ *นี้* *นั่น* และ *อัน*

4.1.1 คำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย

คำระบุเฉพาะที่พบในสมัยสุโขทัยมีทั้งสิ้น 5 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* *นี่* *อัน* และ *หั้น* คำระบุเฉพาะแต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

4.1.1.1 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.1.1.1.1 แทนนาม

ในสมัยสุโขทัย คำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แทนนามไม่ปรากฏเป็นประธานหรือกรรมของประโยค แต่จะปรากฏหลังคำบุพบท ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

จ.พ.ล.น.ม.ท.ว.ย.ล.ย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY
อาร(ย)ฝูงนี้ ท้าวพระยาอันมีบุญสมภารกฤดาธิการ ๐ แต่ได้
ขึ้นเสวยราชสมบัติในสุโขทัยนี้ ๐ จงเทียรชมราชอาจอนุเคราะห์เฉพาะเอากุศล
ผลประโยชน์ด้วยพนมอันผสมบุญให้มาก บ่หลากจากประเพณีแห่งสาธุศัตบุรุษอันรอม
อุตุนิภักตยาติคาร ซึ่งกฤดาธิการ อารยบุคคลทั้งหลายตั้งนี้จูงอย่าให้มีราคาญาติเดือด
ในตระกูลพงศาคนาพนมสักอันแต่ ๑

(ศิลาจารึกวัดช้างล้อม, 3, 18-35)¹²

¹² การอ้างอิงที่มาของข้อความในจารึกประกอบด้วย (ชื่อจารึก, ด้านที่, บรรทัดที่)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *ดั่ง* เป็นส่วนเติมเต็มให้ประโยคได้ใจความสมบูรณ์ คำว่า *นี้* จึงทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตาม (anaphoric use) คำว่า *นี้* ในตัวอย่างอ้างอิงถึงอารยบุคคลอันได้แก่ท้าวพระยาที่ได้บำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้วก่อนหน้านี้

4.1.1.1.2 ขยายนาม

คำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่ขยายนามจะปรากฏหลังนามวลีเพื่ออ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และทำให้นามวลีนั้นมีความหมายชี้เฉพาะ นอกจากนั้นยังบอกระยะใกล้ผู้พูดด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 2

เมืองสุโขทัยนี้ มีอะไรผูก พ่อขุนรามคำแหงกระทำไยทาน
แก่มหาเถร สังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกไตร หลวกกว่าปู่ครูในเมืองนี้ทุกคน ลูกแต่
เมืองศรีธรรมราชมา

(ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง, 2, 28-31)

จากตัวอย่างคำว่า *นี้* ปรากฏหลังคำนามและทำหน้าที่ขยายคำนาม *เมือง* เพื่ออ้างอิงและชี้เฉพาะให้รู้ว่า ผู้เขียนกำลังกล่าวถึง *เมืองสุโขทัย* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้วในบรรทัดแรก ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะในตัวอย่างนี้จึงเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม

4.1.1.2 นั้น ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.1.1.2.1 แทนนาม

ในสมัยสุโขทัย คำว่า *นั้น* ที่ทำหน้าที่แทนนามไม่ปรากฏเป็นประธานหรือกรรมของประโยค แต่จะปรากฏร่วมกับคำบุพบท *ดั่ง* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 3

เมื่อปีอันพระยามหาธรรมราชก้อพระธาตุนี ชนม์คนถอย
จากร้อยปีนั้นได้ร้อยสามสิบเก้าปีแล ปีอันถอยนั้นว่าไซ้ไรในปีเถาะแต่ปีนั้นมาแล ผุ่งเจ้า
ขุนพราหมณ์เศรษฐี ถอยจากเป็นมลาก เป็นดีเข้าแต่นั้นแล ยังผุ่งรู้หลวก โหระทายยา
หยุดก็ถอยแต่นั้นแล บ่ชอบบ่ยำ เลย

(ศิลาจารึกนครชุม, 1, 19-24)

คำว่า *นั่น* ที่ขีดเส้นใต้ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *แต่* และเป็นส่วนเติมเต็มให้บุพบทวลีมีใจความสมบูรณ์ เช่นเดียวกับ “แต่ปีนั้นมาแล¹³” หรือ “แต่วันพระเจ้าเราได้เป็นพระพุทธร¹⁴” จะเห็นว่าคำบุพบท *แต่* จะปรากฏร่วมกับนามวลี ดังนั้น คำว่า *นั่น* จึงทำหน้าที่แทนนาม มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงช่วงเวลา คือ *ปีเถาะ* ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นการใช้แบบรูปอ้างอิงตาม เมื่อพิจารณาโครงสร้างของบุพบทวลี *แต่นั้น* จะเห็นว่า ถึงแม้จะสามารถแยกเป็นคำบุพบท *แต่* ประกอบกับคำระบุเฉพาะแทนนาม *นั่น* ได้ แต่บุพบทวลีดังกล่าวก็มีความตรึงแน่นค่อนข้างสูง เพราะมักจะปรากฏร่วมกันและใช้เป็นบุพบทวลีแสดงเวลา

4.1.1.2.2 ขยายนาม

คำว่า *นั่น* ที่ทำหน้าที่ขยายนามจะปรากฏหลังนามวลีเพื่ออ้างถึงและชี้เฉพาะนามวลีนั้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4

ใช้แต่สมเด็จพระราชเทวีสร้างอโศการามอันเดยวนี้ ทั้งทักษิณารามเสด็จแม่อยู่หัวก็สร้างแกมหาวันรัตนเถร แล้วท่านประดิษฐานาร้อยหนึ่งเป็นข้าวสิบเกวียน ไพร่สิบเรือนแต่งพญาบาลวัดนั้น ทั้งลังการามก็แล้ว คำนับกับทั้งบูรพารามก็แล้ว

(ศิลาจารึกอโศการาม, 1, 27-31)

จากตัวอย่าง ในจารึกกล่าวว่า *พระราชเทวี* ได้สร้างวัด *ทักษิณาราม* แก่มหาวันรัตนเถร และยังให้นารวมทั้งไพร่เพื่อทำนุบำรุงดูแลวัด *ทักษิณาราม* ด้วย *วัดนั้น* ในตัวอย่างจึงอ้างถึง *ทักษิณาราม* โดยมีคำว่า *นั่น* ทำหน้าที่ขยายคำนาม *วัด* เพื่ออ้างถึงและชี้เฉพาะ *ทักษิณาราม* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะในตัวอย่างนี้เป็นการใช้แบบรูปอ้างอิงตาม

4.1.1.3 นี้ ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แทนนาม

ผู้วิจัยพิจารณาว่า คำว่า *นี้* ในสมัยสุโขทัยทำหน้าที่แทนนามและอ้างถึงสถานที่ที่อยู่ใกล้จุดอ้างอิงซึ่งก็คือผู้พูด ดังตัวอย่าง

¹³ ศิลาจารึกนครชุม, 1, 21

¹⁴ ศิลาจารึกนครชุม, 1, 24

ตัวอย่างที่ 5

ในกลวงป่าตาลนี้มีศาลาสองอัน อันหนึ่งชื่อศาลาพระมาส อันหนึ่งชื่อ
พุทธศาลา ขดานหินนี้ชื่อมั่งศิลาบาตร สถาบไว้นี้ จึงทั้งหลายเห็น

(ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง, 3, 25-27)

ตัวอย่างที่ 6

ธาตุพระเป็นเจ้าที่นี้ก็ดี แห่งอื่นก็ดียังคงเลย

(ศิลาจารึกนครชุม, 1, 45-46)

จากตัวอย่างที่ 5 จะเห็นว่า *นี้* ปรากฏเป็นคำแทนนามบอกสถานที่ตามลำพัง และ
เป็นคำที่มีความหมายแสดงระยะใกล้ผู้พูด นอกจากนั้น ข้อความที่ปรากฏก็จำเป็นต้องมีความหมายชี้
เฉพาะจึงจะได้ใจความสมบูรณ์ คำว่า *นี้* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ สำหรับตัวอย่างที่ 6 คำว่า
นี้ ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *ที่* ทำหน้าที่แทนนาม มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงสถานที่ที่ผู้พูดอยู่
ขณะที่กล่าวคำพูด จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามเช่นกัน

นอกจากคำว่า *นี้* ที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 5 และ 6 ในสมัยสุโขทัยยังปรากฏคำว่า *นี้*
อีกคำหนึ่งซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากทั้งสองตัวอย่างข้างต้น พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

เมื่อก่อนที่นี้เป็นราช.....พระยารามราชผู้เป็นปุน..ปลูกไม้มะม่วงฝุงนี้

เป็นถ่อง ดู...แกกม

(ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง หลักที่ 1, 1, 1)

คำว่า *นี้* ในตัวอย่างที่ 7 นี้เป็นส่วนหนึ่งของวลี *ที่นี้* ซึ่งปรากฏในตำแหน่งประธาน
ของประโยค จึงอาจวิเคราะห์ว่า *ที่* เป็นคำนาม และ *นี้* เป็นคำขยายนามได้ แต่ทั้งนี้ ในเบื้องต้นผู้วิจัย
พิจารณาว่า คำว่า *นี้* ในตัวอย่างนี้น่าจะเป็นคำแทนนามด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1) คำว่า *ที่* ซึ่งปรากฏร่วมกับคำว่า *นี้* อาจวิเคราะห์เป็นคำบุพบทหรือคำนามก็ได้
เนื่องจากคำว่า *ที่* เป็นคำที่มีลักษณะก้ำกึ่งระหว่างคำทั้ง 2 ชนิดนี้อยู่แล้ว โดยทั่วไป หากพิจารณาว่า
คำว่า *ที่* เป็นคำบุพบท คำที่ปรากฏหลังคำบุพบทย่อมจะต้องเป็นคำที่ทำหน้าที่เป็นนามซึ่งรวมไปถึงคำ
แทนนามด้วย แม้กระนั้น คำว่า *ที่* ที่เป็นคำนามก็สามารถปรากฏคำนามตามมาได้เช่นกัน

ปราณี กุลละวณิชย์ (Pranee Kullavanijaya, 1974: 88-89) กล่าวถึงคำนามชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า “คำนามช่วยแสดงความสัมพันธ์ทางด้านสถานที่”¹⁵ (noun auxiliary) คำนามชนิดนี้จะทำหน้าที่แสดงความสัมพันธ์ทางด้านสถานที่ของนามที่ปรากฏตามมา เช่นคำว่า *ใน บน* รวมถึงคำว่า *ที่* ด้วย ดังตัวอย่าง “นกบินบนฟ้า” คำว่า *บน* เป็นคำนามที่แสดงความสัมพันธ์ทางด้านสถานที่ของคำนาม *ฟ้า* และเป็นคำนามหลัก (head noun) ของนามวลี *บนฟ้า* ดังนั้น ในตัวอย่างที่ 7 หากพิจารณาว่าคำว่า *ที่* เป็นคำนามช่วยแสดงความสัมพันธ์ทางด้านสถานที่ คำว่า *มี* ซึ่งที่ปรากฏหลังคำว่า *ที่* ก็สามารถวิเคราะห์ให้เป็นคำที่ทำหน้าที่เป็นนามหรือแทนนามได้

นอกจากนั้น ปราณี กุลละวณิชย์ (Pranee Kullavanijaya, 2008: 452) ยังศึกษาคำว่า *ที่* ในเชิงประวัติด้วย สำหรับในสมัยสุโขทัยนั้น ปราณี กุลละวณิชย์ วิเคราะห์ให้คำว่า *ที่* ในประโยคเช่น “พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราดเอาพลมาตบกันที่บางชลง” เป็นคำนาม เห็นได้ว่า คำว่า *ที่* ที่วิเคราะห์ให้เป็นคำนามปรากฏร่วมกับคำนามด้วยกันได้ ดังตัวอย่าง *ที่บางชลง* ดังนั้น ในตัวอย่างที่ 7 แม้จะวิเคราะห์ให้คำว่า *ที่* เป็นคำนาม คำว่า *มี* ก็อาจวิเคราะห์ว่าเป็นคำแทนนามซึ่งทำหน้าที่อย่างคำนามได้เช่นกัน

ดังนั้น ถึงแม้คำว่า *ที่* จะวิเคราะห์ว่าเป็นคำบุพบทเช่นตัวอย่างที่ 6 หรือวิเคราะห์ว่าเป็นคำนาม คำว่า *มี* ที่ปรากฏตามมาก็อาจวิเคราะห์ว่าเป็นคำแทนนามได้เช่นเดียวกัน

2) ถึงแม้ว่าโดยทั่วไปมักไม่ค่อยปรากฏบุพบทวลีเป็นประธานของประโยค แต่จากการศึกษาบุพบทวลีในภาษาอื่น ๆ พบว่า บุพบทวลีอาจปรากฏเป็นประธานของประโยคได้ เช่นในภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่าง “Between six and seven suits her fine.” (Jaworska, 1986: 356) “Under the chair is a nice place for the cat to sleep.” (Stowell, 1981: 268 อ้างถึงใน Jaworska, 1986: 357) สำหรับภาษาไทยนั้นก็มีประโยคที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น “ในห้องนอนเป็นพื้นที่ส่วนตัว” “ใต้ต้นไม้เป็นที่นั่งเล่นของพวกเขา เด็ก ๆ” คำว่า *ใน* และ *ใต้* ในตัวอย่างนี้อาจวิเคราะห์ให้เป็นคำบุพบทได้ หรือหากวิเคราะห์ให้เป็นคำนามด้วยเกณฑ์หรือเหตุผลเช่นข้อที่ 1 ก็น่าสังเกตว่าตำแหน่งหลังคำนาม *ใต้* และ *ใน* สามารถปรากฏคำนามได้ คำว่า *ที่* ในตัวอย่างที่ 7 จึงอาจมีลักษณะเดียวกัน

¹⁵ ผู้วิจัยใช้ศัพท์บัญญัติตามนันทริยา ลำเจียกเทศ (2539)

3) คำว่า *นี่* ในสมัยสุโขทัยเป็นคำบอกสถานที่ (location) หรือเป็นคำที่มีการบอกสถานที่ (locative) (Diller & Juntanamalaga, 1988: 185; Prasithrathsint, 1999: 71) ลักษณะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับลักษณะของคำนามหรือคำแทนนามมากกว่าคำขยายนาม

4) เมื่อพิจารณาการปรากฏของคำว่า *นี่* และ *นี้* ในสมัยสุโขทัย เห็นได้ว่า คำว่า *นี่* มีแนวโน้มที่จะทำหน้าที่ขยายนามได้มากกว่าคำว่า *นี้* จึงชวนให้ตั้งข้อสงสัยว่า เหตุใดจึงใช้คำขยายนาม *นี่* ขยายคำนาม *ที่* แทนคำขยายนาม *นี้* ซึ่งทำหน้าที่ขยายนามได้หลากหลายกว่า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ในเบื้องต้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ให้คำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 7 เป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยก็ไม่ได้ปฏิเสธว่า คำว่า *นี่* ในตัวอย่างดังกล่าวก็อาจวิเคราะห์ให้เป็นคำระบุเฉพาะขยายนามที่ปรากฏหลังคำนาม *ที่* ได้เช่นกัน หากในอนาคตมีการพบหลักฐานหรือข้อสันนิษฐานอื่น ๆ เพิ่มเติม ผลการวิเคราะห์หน้าที่ของคำระบุเฉพาะ *นี่* ในสมัยสุโขทัย ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยพบว่า ในสมัยสุโขทัยปรากฏคำว่า *นี่* ซึ่งมีความหมายอ้างอิงถึงสถานที่ในระยะใกล้ผู้พูด แต่กลับไม่ปรากฏคำว่า *นั่น* ซึ่งอ้างอิงถึงสถานที่ในระยะไกลผู้พูด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจารึกสมัยสุโขทัยหลายหลักไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ จึงไม่สามารถตัดสินได้ว่า คำที่มีรูปเขียน “นนน” และ “นั่น” คือคำว่า *นั่น* หรือ *นั่น* และส่วนใหญ่เมื่อปริวรรตรูปเขียนแล้ว คำที่ปรากฏรูปเขียนดังกล่าวจะถูกปริวรรตเป็นคำว่า *นั่น* นอกจากนั้น การที่คำว่า *นั่น* ไม่ปรากฏในสมัยสุโขทัยก็อาจเป็นเพราะคำว่า *นั่น* ยังไม่เกิดขึ้นในสมัยนี้ เนื่องจากในสมัยสุโขทัยก็มีคำระบุเฉพาะที่บอกระยะและมีเสียงใกล้เคียงกับคำว่า *นั่น* ได้แก่ *อัน* และ *หัน* ด้วย

นอกจากคำว่า *นี่* *นั่น* และ *นี้* ซึ่งเป็นคำระบุเฉพาะที่ใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันแล้ว ในสมัยสุโขทัยยังปรากฏคำระบุเฉพาะที่ไม่ปรากฏใช้แล้วในปัจจุบัน ได้แก่ *อัน* และ *หัน* ดิลเลอร์และปริษา จันทนะมาหกะ (Diller & Juntanamalaga, 1988: 185-188) ซึ่งศึกษาคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยเสนอว่า คำว่า *อัน* มีหน้าที่ชี้เฉพาะแบบรูปอ้างอิงตามภายในปริจเฉท (anaphoric-definite discourse function) ซึ่งตรงกับการใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตามนั่นเอง ส่วนคำ *หัน* นั้นไม่ได้อธิบายหน้าที่อย่างชัดเจน แต่กล่าวถึงในฐานะที่เป็นตัวบ่งบอกในภาษาไทยสมัยสุโขทัยเท่านั้น

นอกจากนั้นยังกล่าวว่า คำว่า *พื้* และ *พูน*¹⁶ เป็นคำที่แสดงการบอกสถานที่ (locative) และเป็นตัวบ่งบอกในภาษาไทยสมัยสุโขทัยได้เช่นกัน ส่วนอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint, 1999) ซึ่งศึกษาลักษณะทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ของคำว่า *นี้* และ *นั่น* ในสมัยสุโขทัยก็พบคำว่า *พูน* เช่นกัน นอกจากนี้ยังพบคำว่า *พ้วน* ด้วย แต่ไม่ได้ศึกษาหน้าที่หรือความหมายของทั้งสองคำ เพียงแต่เสนอว่า คำว่า *พูน* และ *พ้วน* อาจพัฒนามาเป็นคำว่า *พูน* และ *พ้วน* ในปัจจุบัน

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยตนเองตามขอบเขตข้อมูลที่กำหนดพบว่า นอกจากคำว่า *นี้* *นั่น* และ *นี่* แล้ว คำที่มีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะได้เช่นเดียวกัน มีเพียงคำว่า *อัน* และ *อัน* เท่านั้น

4.1.1.4 อัน ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม

คำว่า *อัน* เป็นคำระบุเฉพาะที่มีลักษณะการใช้แบบรูปอ้างอิงตามซึ่งเป็นลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะลักษณะหนึ่ง จากผลการศึกษาพบว่า ในสมัยสุโขทัยปรากฏคำระบุเฉพาะ *อัน* ทั้งหมด 33 คำ จำแนกเป็นระบุเฉพาะแทนนาม 32 คำ และคำระบุเฉพาะขยายนาม 1 คำ ดังนี้

4.1.1.4.1 แทนนาม

คำว่า *อัน* ที่ทำหน้าที่แทนนามพบทั้งหมด 32 คำ จากคำว่า *อัน* ที่ปรากฏทั้งหมด 33 คำ การใช้คำระบุเฉพาะแทนนาม *อัน* ทุกคำที่พบเป็นการใช้แบบรูปอ้างอิงตาม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 8

พระยาศรีเทพาทูราชใน...ให้ไปสู่มหาราชเห็นพระศรีรัตน-
ธาตุกระทำปาฏิหาริย์ในรพญพุงออกมาตั้งท่านเล่นพันลือกอกเท่าลูกพันลับเท่าลูก
พุทธรักษาใสงามดังผลิกรัตนแก้วเขียว ในกลางดั่งผ้าอันท่านชุกรามครั้นเห็นดั่งอันมี
ใจสบรรธาหนักหนา เอาสร้อยทองแถวหนึ่ง ตีพอกพระเจ้าแล้วมากระทำผกาส เย็บผ้า
สนับเชิงอาธาร

(ศิลาจารึกวัดช้างล้อม, 2, 12-21)

¹⁶ ดิลเลอร์และปรีชา จันทนะมาศกะ (Diller & Juntanamalaga, 1988: 185) เสนอว่า คำว่า *พ้วน* อาจจะเป็นตัวบ่งบอกในสมัยสุโขทัยอีกคำหนึ่งก็ได้ หรืออาจเป็นรูปแปรคำว่า *พูน* ก็ได้ แต่จากหลักฐานที่พบ (จารึกวัดป่าแดง ด้านที่ 1 บรรทัดที่ 18) ข้อความที่ปรากฏข้างหน้าคำว่า *พ้วน* ไม่สามารถอ่านได้ และไม่สามารถตีความจากบริบทได้ จึงไม่ได้นับรวมคำว่า *พ้วน* เป็นตัวบ่งบอกในสมัยสุโขทัย

คำว่า อั้น ในตัวอย่างนี้ปรากฏร่วมกับคำบุพบท ดั่ง ทำหน้าที่แทนนาม อ้างถึงเหตุการณ์ที่พระศรีรัตนมหาธาตุกระทำปาฏิหาริย์ดังปรากฏตั้งแต่บรรทัดที่ 1 ถึงบรรทัดที่ 3

จากการศึกษาข้อมูลในสมัยสุโขทัยพบคำระบุเฉพาะแทนนาม อั้น ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท ดั่ง ถึง 30 คำ จากคำว่า อั้น ที่ปรากฏเป็นคำแทนนามทั้งหมด 32 คำ แสดงให้เห็นว่าบุพบทวลี ดั่งอั้น มีความตรงแน่นค่อนข้างสูง แต่กระนั้น คำว่า อั้น ก็สามารถปรากฏหลังคำบุพบทคำอื่นได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 9

สมเด็จพระมหาเถรจุฬามณี ปลุกพิหารนี้ได้เดินสืบทำวัน
บริบูรณ์แล้วเมื่อหน้า เดินสืบ แรมสี่คำ พุทธการ กรรดิการิกส จึงปราดิสภาพระธาตุและ
พระพุทธประติมาอันท่านกระทำด้วยเงิน ทอง เทียบ ภา ทั้งหลายแล้วจึงกระทำพระ
อถารส เหนืออั้น

(จารึกลานทองสมเด็จพระมหาเถรจุฬามณี, 1-4)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คำว่า อั้น ปรากฏหลังคำบุพบท เหนือ มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงพระธาตุและพระพุทธรูปปฏิมาต่าง ๆ ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว คำว่า อั้น ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตามเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 8

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1.1.4.2 ขยายนาม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

นอกจากคำระบุเฉพาะ อั้น ที่ทำหน้าที่แทนนามซึ่งพบได้มากที่สุดแล้ว ยังพบคำว่า อั้น ที่ทำหน้าที่ขยายนามในสมัยสุโขทัยด้วย ดังนี้

ตัวอย่างที่ 10

เบื้องหัวนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีกฐินพิหาร ปุครูอยู่ มีศรีรัตนงส มี
ป่าพร้าวปาลาง มีป่าม่วง ป่าขาม มีน้ำโคก มีพระขพุง ผิเทพดาในเขานันนั้นเป็นใหญ่
กว่าทุกผิในเมืองนี้ ขุนผู้ใดถือเมืองสุโขทัยนี้แล้ว ไหว้ดีพลีถูก เมืองนี้เที่ยง เมืองนี้ดี ผิไหว้
บดี พลีถูก ผิในเขอั้นบคุมบเกรง เมืองนี้หาย

(ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง, 3, 3-10)

จะเห็นได้ว่าคำว่า *อัน* ทำหน้าที่ขยายนาม *เขา* ที่อยู่ข้างหน้า อ้างถึงภูเขาที่ได้กล่าวถึงมาก่อนแล้วในข้อความ “ผีเทพดาในเขอันนั้นเป็นใหญ่กว่าทุกผีในเมืองนี้” ดังนั้น คำว่า *อัน* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นการใช้แบบรูปอย่างตาม อย่างไรก็ตาม จากเอกสารที่ศึกษา พบคำว่า *อัน* ที่ทำหน้าที่ขยายนามเพียงคำเดียวเท่านั้น

4.1.1.5 *หัน* ทำหน้าที่ได้ 2 หน้า ที่ คือ แทนนาม และขยายนาม

ในสมัยสุโขทัยพบคำว่า *หัน* ทั้งหมด 4 คำ เป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม 1 คำ และคำระบุเฉพาะขยายนาม 3 คำ คำระบุเฉพาะ *หัน* ที่ปรากฏทุกคำมีลักษณะการใช้แบบรูปอย่างตามทั้งสิ้น

4.1.1.5.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะแทนนาม *หัน* ซึ่งทำหน้าที่แทนนามพบเพียงคำเดียวเท่านั้น และมีความหมายอ้างอิงสถานที่อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 11

ปากประตูมีกะดิ่งอันหนึ่งแขวนไว้*หัน* ไพร่ฟ้าหน้าปก
กลางบ้านกลางเมือง มีถ้อยมีความ เจ็บท้องข้องใจ มันจกกล่าวถึงเจ้าเงาะขุนปรี ไปลั่น
กะดิ่งอันท่านแขวนไว้

(ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง, 1, 32-35)

จากตัวอย่าง คำว่า *หัน* ปรากฏหลังกริยาวลี *แขวนไว้* ทำหน้าที่แทนนาม และเป็นส่วนเติมเต็มให้กริยาวลีนั้นได้ใจความสมบูรณ์ คำว่า *หัน* ในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่แทนนาม และอ้างอิงสิ่งที่กล่าวถึงมาแล้ว นั่นคือปากประตูซึ่งมีประดิ่งอันหนึ่งแขวนไว้ นอกจากนั้น คำว่า *หัน* ในตัวอย่างนี้ยังมีความหมายบ่งชี้สถานที่คล้ายกับคำว่า *นี่* *นั่น* *โน่น* *นู่น* ในปัจจุบันอีกด้วย

4.1.1.5.2 ขยายนาม

คำว่า *หัน* ที่เป็นคำระบุเฉพาะขยายนามพบในเอกสารสมัยสุโขทัยทั้งหมด 3 คำ จากคำที่ปรากฏทั้งหมดพบว่า มีทั้งคำที่อ้างอิงสถานที่และอ้างอิงสิ่งอื่น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 12

เมื่อจกสทหายปุนในกลางปานันหาปุนยากหนักหนา หาปุน
มิได้ พระศรีราชจุฬามณีเป็นเจ้า จึงอธิษฐานว่าดังนี้....กุแลยงจักได้ตรัสแก่สรรเพชญเด-
ญาณเป็นพระพุทธรจริงว่าไซ้ร จงให้พบปุน ครั้นกูอธิษฐานบัดแมงแห่ง*หัน* ดายกลายเป็น

โปงปุน อนึ่งทายาทหนักหนา เอามาสทายพระธาตุ ก่อใหม่เก่าแล้วเอามาต่อ
พระพุทธรูปหินอันหักพัง บริบูรณ์แล้ว ปุนก็ยิ่งเหลือเลย

(ศิลาจารึกวัดศรีชุม, 2, 23-27)

จากตัวอย่าง คำว่า *หั้น* ทำหน้าที่ขยายนาม *แห่ง* ที่ปรากฏอยู่ข้างหน้า เป็น
การใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตาม อ้างถึงสถานที่ที่ผู้พูดได้กล่าวถึงมาแล้ว คือ *กลางป่า* ที่จะ *สทาย*
ปุน (ถือปุน) ดังปรากฏในบรรทัดแรก ตัวอย่างนี้ คำว่า *หั้น* ปรากฏหลังคำว่า *แห่ง* จึงมีความหมายอ้าง
ถึงสถานที่

นอกจากคำว่า *หั้น* ที่มีความหมายอ้างถึงสถานที่แล้ว ยังพบคำว่า *หั้น* ที่อ้าง
ถึงสิ่งอื่น ๆ อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 13

เจ้าสรัดแลนางขอเดชาพอลูกทั้งหลาย ข้าพระเจ้าของจงได้
โพธิสมภารสัมฤทธิ์ปรารณา*หั้น*

(จารึกที่ฐานพระพุทธรูปสุโขทัย (เจ้าสรัด))

ตัวอย่างนี้ คำว่า *หั้น* ที่ปรากฏหลังนาม (ความ) *ปรารณา* ทำหน้าที่ขยาย
นาม และอ้างถึงความปรารณาที่ได้กล่าวถึงมาแล้วดังปรากฏในข้อความ *ขอจงได้โพธิสมภาร* คำว่า
หั้น จึงเป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม ลักษณะการใช้เป็นการใช้แบบรูปอ้างอิงตาม

ส่วนคำระบุเฉพาะขยายนาม *หั้น* ที่พบอีก 1 คำ นั้น เนื่องจากข้อความ
แวดล้อมขาดหายไปหลายคำ ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ได้อย่างแน่ชัดว่ามีความหมายอ้างถึงสถานที่
หรือไม่ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 14

จารึกอันหนึ่งมีในเมือง.....อันหนึ่งมีในเมือง
ฝาง อันหนึ่งมีในเมืองสระหลวง.....หมทลาประดิษฐานไว้ด้วยพระ
บาทลักษณะ*หั้น* พระบาทลักษณะนั้นไซ้ พระยารรรมิกราชให้ไปพิมพ์เอารอยดิน....

(ศิลาจารึกนครชุม, 2, 49-51)

จากตัวอย่าง คำว่า *หั้น* ที่ปรากฏหลังนาม *พระบาทลักษณะ* (รอยเท้า) ทำหน้าที่ขยายนาม ถึงแม้ว่าข้อความด้านหน้าจะขาดหายไปมากจนไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่า *พระบาทลักษณะหั้น* อ้างถึงรอยเท้าใด แต่พอจะเห็นได้ว่าคำว่า *หั้น* ทำหน้าที่ขยายนามวลี *พระบาทลักษณะ* เพื่อจะชี้เฉพาะว่าเป็นรอยเท้าใดรอยเท้าหนึ่ง ส่วนสิ่งที่อ้างถึงนั้นอาจจะปรากฏมาก่อนแล้วแต่ข้อความลบเลือนไป

คำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยที่ได้แสดงมาทั้งหมดนี้บางคำมีรูปวรรณยุกต์กำกับจึงสามารถจำแนกได้ว่าเป็นคำใด เช่น “นี่” (นี่) “นนั้น” (นั่น) “หนี” (นี่) บางคำอาจไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับแต่มีรูปเขียนที่แตกต่างกับคำระบุเฉพาะอื่นอย่างชัดเจนจึงสามารถจำแนกได้ เช่น “หนี” (นี่) “หนี” (นี่)¹⁷ “อนน” (อัน) แต่ยังมีคำระบุเฉพาะอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์และไม่สามารถจำแนกว่าเป็นคำใดได้อย่างชัดเจน ได้แก่ คำที่มีรูปเขียน “นี่” และ “นนั้น”/“นั่น” เนื่องจาก “นี่” อาจเป็นคำว่า *นี้* หรือ *นี่* ก็ได้ ขณะที่ “นนั้น” และ “นั่น” อาจเป็นคำว่า *นั่น* หรือ *นั่น*¹⁸ ก็ได้เช่นกัน ถึงแม้ว่าคำที่มีรูปเขียน “นี่” มักจะปริวรรตเป็นคำว่า *นี้* และ คำที่มีรูปเขียน “นนั้น” มักจะปริวรรตเป็นคำว่า *นั่น* แต่กระนั้นก็ไม่พบคำอธิบายหรือหลักเกณฑ์ในการปริวรรตอย่างชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงแยกคำระบุเฉพาะที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ออกจากคำที่มีรูปวรรณยุกต์หรือมีรูปเขียนแตกต่างจากคำอื่น ๆ อย่างชัดเจน แต่จะไม่ถือว่า คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์เหล่านี้เป็นคำใหม่เพิ่มขึ้นจากคำระบุเฉพาะที่มีอยู่เดิม เพราะคำระบุเฉพาะที่ไม่มีวรรณยุกต์เหล่านี้หากไม่เป็นคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก (*นี้*, *นั่น*) ก็ย่อมเป็นคำที่มีรูปวรรณยุกต์โท (*นี่*, *นั่น*) ซึ่งได้จัดกลุ่มจำแนกหน้าที่มาแล้ว

CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁷ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithratsint, 1999: 82) อธิบายว่า คำว่า *นี้* อาจปรากฏรูปเขียนเป็น “หนี” “หนี” “หนี” หรือ “นี่” ก็ได้ ส่วนคำว่า *นี้* จะปรากฏรูปเขียนเป็น “นี่” “นี่” หรือ “นี่” ก็ได้ จะเห็นว่า รูปเขียน “หนี” “หนี” ปรากฏเป็นรูปเขียนของคำว่า *นี้* เท่านั้น ดังนั้น ถึงแม้จะไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับก็สามารถจำแนกได้

¹⁸ คำระบุเฉพาะอื่น ๆ อาจมีรูปเขียนซ้ำกับคำอื่นได้เช่นกัน เช่น “หนี” อาจเป็น *นี้* หรือ *หนี* ก็ได้ “อนน” อาจเป็น *อัน* หรือ *อัน* ก็ได้ แต่หากพิจารณาดำแหน่งและบริบทที่ปรากฏก็จะสามารถจำแนกได้ เนื่องจากคำที่มีรูปเขียนเหมือนกับคำระบุเฉพาะเหล่านี้มีความหมายและหน้าที่ที่แตกต่างกับคำระบุเฉพาะอย่างชัดเจน เช่น รูปเขียน “อนน” ที่เป็นคำว่า *อัน* จะเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามและขยายนาม ส่วน “อนน” ที่เป็นคำว่า *อัน* จะเป็นคำลักษณะนาม ขณะที่คำว่า *นี้* และ *นี่* ซึ่งอาจเขียนด้วยรูปเดียวกัน คือ “นี่” เป็นคำชนิดเดียวกันและทำหน้าที่เดียวกันได้ จึงไม่สามารถจำแนกได้จากตำแหน่งหรือบริบทที่ปรากฏ

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยพบว่า คำระบุเฉพาะที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์และไม่สามารถจำแนกออกจากคำระบุเฉพาะชนิดอื่นได้มี 2 คำ ปรากฏเป็น 3 รูปคำ ได้แก่ “นี่” (นี่/นี่) “นนวน” และ “นั่น” (นั่น/นั่น) เมื่อพิจารณาหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ของคำระบุเฉพาะทั้ง 2 คำนี้พบว่า คำที่ปรากฏรูปเขียน “นี่” ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนามเช่นเดียวกับคำระบุเฉพาะ *นี่* และ *นี่*¹⁹ ส่วนคำที่ปรากฏรูปเขียน “นวน” หรือ “นั่น” ก็ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนามเช่นเดียวกับคำระบุเฉพาะ *นั่น*

นอกจากคำระบุเฉพาะแล้ว ยังมีคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะซึ่งไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ด้วย รายละเอียดและตัวอย่างของคำชนิดนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายในหัวข้อ 4.1.2 คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย

ผลการศึกษาคำระบุเฉพาะในงานวิจัยนี้พบว่า มีคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย 5 คำ ได้แก่ *นี่* *นั่น* *นี่* *นั่น* และ *นั่น* ส่วนคำอื่น ๆ ที่มีความหมายแสดงระยะนั้นผู้วิจัยพิจารณาว่าไม่มีคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1) คำว่า *พี่* ซึ่งถือว่าเป็นตัวบ่งบอกในงานวิจัยของดิลเลอร์และปริชา จันทะนมาพกะ (Diller & Juntanamalaga, 1988) พบในคำว่า *ชาวพี่*²⁰ เพียงคำเดียวเท่านั้น จึงมีข้อมูลไม่พอที่จะสรุปได้ว่า คำว่า *พี่* ทำหน้าที่ขยายนามได้อย่างอิสระหรือจะปรากฏร่วมกับคำบางคำเท่านั้น

2) คำว่า *พุ้น* พบทั้งสิ้น 8 คำ ในจำนวน 8 คำนั้นมี 6 คำที่ปรากฏหลังนามวลีที่มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว ได้แก่ *ลังกาทวีปพุ้น* *เชียงใหม่พุ้น* *อรัญญิกพุ้น* *ปรโลกพุ้น* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 15

ฝูงคนอันอยู่ภายกุมกามเชียงใหม่พุ้นก็ดี ฝูงคนอันมีในเมืองหริภุญชัยนี้ก็ดี เขา
มีใจศรัทธาแก่พระมหาเถรเป็นเจ้า

(ศิลาจารึกวัดพระยืน, 1, 30-32)

¹⁹ คำว่า *นี่* ทำหน้าที่แทนนามได้เพียงหน้าที่เดียวเท่านั้น

²⁰ จากศิลาจารึกปุขุนจิตขุนจอต ด้านที่ 3 บรรทัดที่ 9 ฉ่า ทองคำวรรณ อธิบายว่า “ชาวพี่” คือ ชาวนี่ หรือ ชาวเมืองนี้ (ศิลาจารึกปุขุนจิตขุนจอต[ออนไลน์], ม.ป.ป.)

จะเห็นว่า คำว่า *พูน* ในตัวอย่างนี้ ไม่ได้ขยายนาม *เชียงใหม่* เพื่อบ่งบอกและชี้เฉพาะว่า ผู้เขียนอ้างถึงเมืองเชียงใหม่แห่งใด เนื่องจาก *เชียงใหม่* เป็นคำที่มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *พูน* ที่ปรากฏตามหลังจึงไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของคำระบุเฉพาะ ดังนั้น คำว่า *พูน* ที่ปรากฏหลังนามที่มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้วเช่นนี้จึงไม่ใช่ระบุเฉพาะ

ส่วนคำว่า *พูน* อีก 2 คำนั้นคำหนึ่งข้อความข้างหน้าขาดหายไปไม่สามารถวิเคราะห์ได้ ส่วนอีกคำหนึ่งมีข้อความข้างหน้าไม่สมบูรณ์ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 16

อิกนายเมื่อ (ง)*พูน*มาลักพี่ชาวพีไ(ไป)..... มีชื่อแก่สองท่านปู่ท (ลาน).....

(ศิลาจารึกปู่ขุนจิตขุนจอต, 3, 8-10)

ตัวอย่างที่ 17

แลคำอันพิสดารไซรั กล่าวไว้ในจารึกอันมีในเมืองสุโขทัย.....นักพระ

มหาธาตุ*พูน*แล

(ศิลาจารึกนครชุม, 2, 47-49)

ในตัวอย่างหลังนี้อาจพิจารณาว่า *พูน* ทำหน้าที่ขยายนาม *พระมหาธาตุ* ได้ แต่ข้อความหน้านาม *พระมหาธาตุ* นั้นไม่สมบูรณ์และอาจเป็นคำที่มีผลต่อการวิเคราะห์หน้าที่ของคำว่า *พูน* ได้ ผู้วิจัยจึงไม่ใช่ข้อมูลจากตัวอย่างนี้รวมถึงตัวอย่างแรกซึ่งไม่สมบูรณ์ด้วย

3) คำว่า *พูน* ปรากฏอยู่ในจารึกวัดป่าแดง (หลักที่ 9) และจารึกนายศรีโยธาออกบวช (หลักที่ 86) คำว่า *พูน* ในศิลาจารึกวัดป่าแดงปรากฏในข้อความที่ไม่สมบูรณ์จึงไม่สามารถวิเคราะห์ได้ ดังตัวอย่าง “.....สี่*พูน*ด้วยฝูงซี่ผ้าขาว” (ศิลาจารึกวัดป่าแดง, 1, 18) ส่วนคำว่า *พูน* ที่ปรากฏในจารึกนายศรีโยธาออกบวชปรากฏหลังนามวลีที่ไม่ได้ต้องการความหมายชี้เฉพาะ จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่ทำหน้าที่คล้ายกับคำแสดงการเน้นระยะไกล ดังตัวอย่าง “ขอกูจงได้เป็นพระเจ้าองค์หนึ่งในอนาคตกาล จะมาภายพ่างหน้า*พูน*” (จารึกนายศรีโยธาออกบวช, 2, 20-22) นอกจากนั้น จารึกทั้ง 2 หลักดังกล่าวก็จารึกด้วยอักษรขอม จึงไม่อยู่ในขอบเขตข้อมูลที่ผู้วิจัยศึกษา

ด้วยเหตุผลดังนี้ ผู้วิจัยจึงไม่รวมคำว่า *พูน* และ *พูน* เป็นคำระบุเฉพาะ แต่หากในอนาคตมีการค้นพบข้อมูลเพิ่มเติมหรือพบข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์คำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยก็อาจเปลี่ยนแปลงไปจากนี้ได้เช่นกัน

4.1.2 คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย

ในสมัยสุโขทัยปรากฏคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแล้ว และคำเหล่านี้น่าจะพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะ จากการศึกษาพบคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยทั้งหมด 3 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* และ *อัน* ทั้ง 3 คำนี้ทำหน้าที่ได้เหมือนกัน คือ แสดงการเน้น นอกจากนี้ ยังพบคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ ได้แก่ “*นี้*” “*นน*” และ “*นั่น*” ด้วย

4.1.2.1 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

เนื่องจากคำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นไม่ได้เป็นคำระบุเฉพาะอีกต่อไปจึงไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะหรืออ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่จะทำหน้าที่แสดงความสำคัญของนามวลีหรืออนุพากย์ใด ๆ ที่ปรากฏข้างหน้า แม้กระนั้น คำแสดงการเน้น *นี้* ก็ยังมีความหมายบอกระยะใกล้เช่นเดียวกับคำระบุเฉพาะ *นี้* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 18

...ส่วนตู่ข้าขอไปเกิด เอากำเนิดในดุสิต คัลบพิตรพระไมตรี เมื่อพระศรีสรรเพชญ์ เสด็จมาเป็นพระพุทธ ขอมมาอุตบตี ในกระษัตริย์ตระกูล...

...ทันฟังขฟง ธรรมเทศนาสม (เด็จ) พระเจ้า ขอเข้าบวชทรงผนวชชมบุญ ฤล บาทจรจีพร อย่าพัก กรโกนเกศ เต็จกเลสตรระบัดอรหัตหันสงสาร โดยพระไปนิรพานพากฟ้า ขอได้เยียงกูข้าอริชฐานนี้แต่ อันนี้ชื่อผู้กระทำพระพิมพ์นี้แล...

(จารึกแผ่นดีบุกวัดมหาธาตุ, 1, 7-18; 2, 1-4)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหลังอนุพากย์ *กูข้าอริชฐาน* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว อ้างถึงคำอริชฐานที่ปรากฏก่อนหน้านั้น คำว่า *นี้* จึงไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ชี้เฉพาะอีกว่าผู้พูดหรือผู้เขียนกำลังอ้างถึงคำอริชฐานใด แต่ทำหน้าที่เน้นอนุพากย์ (*เยียง*) *กูข้าอริชฐาน* นอกจากนั้นยังมีความหมายแสดงระยะใกล้อีกด้วย โดยแสดงให้เห็นว่า จุดอ้างอิงซึ่งก็คือจุดที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้นอยู่ใกล้กับคำอริชฐานหรือสิ่งที่ผู้พูดอริชฐาน ความใกล้ในที่นี้ไม่ใช่ความใกล้เชิงระยะทางที่เห็นเป็นรูปธรรม แต่เป็นความใกล้ของข้อความภายในปริจเฉทเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าข้อความนั้นเพิ่งถูกกล่าวถึงไปไม่นานลักษณะเดียวกับคำว่า *นี้* ที่ปรากฏในกลุ่มคำ *ดังกล่าวนี้ ที่ว่านี้* เป็นต้น

4.1.2.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้า ที่ ได้แก่ แสดงการเน้น

คำว่า *นั้น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้น นอกจากจะแสดงความสำคัญของนามวลีหรืออนุภาคที่ปรากฏข้างหน้าแล้ว ยังมีความหมายแสดงระยะอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 19

○เมื่อก่อนผีฟ้า เจ้าเมืองศรีโสธรปุระให้ลูกสาวชื่อนางสุกรมหาเทวีกับ
ขรรค์ชัยศรี ให้นามเกียรติ์แก่พ่อขุนผาเมือง พ่อขุนบางกลางหาวได้ชื่อศรีอินท-
รบดินทราทิตย์ เพื่อพ่อขุนผาเมือง เอาชื่อตนให้แก่พระสหายอีกเมืองสุโขทัยเพื่อนั้น

.....

○พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราดนั้น ให้สร้างเจดีย์มีคุณแก่ฝูงท้าวพระยา
เป็นอาจารย์พระนิบาลแก่ผู้กษัตราธิราชทั้งหลายมาสถิตอยู่ในศรีเสขนาไล....

(ศิลาจารึกวัดศรีชุม, 1, 32-35, 38-40)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า *พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด* เป็นนามวลีที่มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีคำระบุเฉพาะเพื่อบ่งชี้ว่าผู้เขียนกล่าวถึงใคร คำว่า *นั้น* ที่ปรากฏข้างหลังจึงไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะและไม่ใช้คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำแสดงการเน้นที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญหรือต้องการเน้นนามวลี *พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด* และยังมีนัยว่าผู้พูดได้กล่าวถึง *พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด* มาแล้ว นอกจากนั้น เนื่องจากนามวลี *พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด* เป็นแก่นความของประโยค คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความด้วย

เมื่อพิจารณาความหมายแสดงระยะจะเห็นว่า คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้มีลักษณะคล้ายกับคำว่า *นี้* ในตัวอย่างที่ 18 คือเน้นสิ่งที่กล่าวถึงแล้ว ระยะห่างในตัวอย่างนี้จึงเป็นระยะห่างระหว่างข้อความภายในปริศนเดียวกัน นอกจากนั้น ยังอาจพิจารณาว่า คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้แสดงระยะห่างในเชิงพื้นที่ระหว่างตัวผู้พูดกับพ่อขุนผาเมืองก็ได้ แสดงว่าพ่อขุนผาเมืองอยู่ไกลจากผู้พูด (ผู้พูดอยู่เมืองอื่น) หรือแสดงระยะห่างทางความรู้สึกของผู้พูด (ผู้พูดรู้สึกห่างไกลจากพ่อขุนผาเมือง หรือรู้สึกว่ามีช่องว่างระหว่างพวกเขา) หรืออาจเป็นทั้งสองอย่างก็ได้

4.1.2.3 *อัน* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้า ที่ คือ แสดงการเน้น

นอกจากคำว่า *อัน* จะเป็นคำระบุเฉพาะซึ่งทำหน้าที่แทนนามและขยายนามได้แล้ว ยังเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะซึ่งทำหน้าที่แสดงการเน้นได้อีกด้วย ส่วนความหมายแสดงระยะ

นั่นถึงแม้จะไม่มีข้อมูลที่แน่ชัดว่าคำว่า *อัน* แสดงระยะใกล้หรือไกลอย่างไร แต่จากการศึกษาพบว่าการใช้คำแสดงการเน้น *อัน* มีลักษณะคล้ายกับการใช้คำว่า *นั่น* ที่แสดงระยะไกล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 20

พระเจ้านายบุญแลแม่จันแล นางเริ่ม นางไร แล้วเจ้าไสอนนท ลูก
ชายสายใจชื่อนางยอด ตูทั้งหลายขอพบพระศรีอารียไมตรีเจ้าอัน
(จารึกที่ฐานพระพุทธรูปสุโขทัย (นายบุญ))

จากตัวอย่าง คำว่า *อัน* ปรากฏหลังนามวลี *พระศรีอารียไมตรีเจ้า* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *อัน* ไม่จำเป็นต้องแสดงความหมายชี้เฉพาะอีก ดังนั้นจึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่ทำหน้าที่แสดงการเน้น หรือแสดงให้เห็นว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น เมื่อพิจารณาความหมายแสดงระยะจะเห็นว่า *พระศรีอารียไมตรีเจ้า* (พระศรีอารียเมตไตรย) คือพระโพธิสัตว์ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปในอนาคตนั้นเป็นบุคคลที่ยังมาไม่ถึงหรือยังไม่ได้กำเนิดขึ้นบนโลก คำว่า *อัน* ที่ปรากฏตามมาจึงแสดงการเน้นและแสดงระยะ โดยแสดงว่า *พระศรีอารียไมตรีเจ้า* อยู่ไกลจากผู้พูดทั้งในเชิงพื้นที่และเวลาอีกด้วย

ในหัวข้อ 4.1.1 ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นแล้วว่าคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยปรากฏทั้งที่มีรูปวรรณยุกต์และไม่มีการวรรณยุกต์ คำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะก็เช่นเดียวกัน ในบรรดาคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้งหมด คำที่ไม่สามารถจำแนกได้คือคำที่มีรูปเขียน “นี่” และ “นนน”/“นิน” เนื่องจากคำที่มีรูปเขียน “นี่” อาจเป็นคำว่า *นี้* หรือ *นี่* ก็ได้ ส่วนคำที่มีรูปเขียน “นนน”/“นิน” อาจเป็นคำว่า *นั่น* หรือ *นิน* ก็ได้ จากการศึกษาคำว่า คำที่ปรากฏรูปเขียน “นี่” ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เช่นเดียวกับคำว่า *นี้* ส่วนคำที่ปรากฏรูปเขียน “นนน” และ “นิน” ก็ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เช่นเดียวกับคำว่า *นั่น*

นอกจากคำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะซึ่งทำหน้าที่แสดงการเน้นดังกล่าวมาแล้ว ยังพบคำว่า *พุ้น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นด้วย คำว่า *พุ้น* นั้นมักจะปรากฏหลังนามวลีที่หมายถึงสถานที่และมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 21

พนมเข้าบวชในสำนักมหาเถรพุทธสาคร อันทันมรไปด้วยเถรานุเถระทั้งหลาย
ให้บุญไปแก่พ่อแม่พี่น้องพวกพ้องเผ่าพันธุ์ อันเหง้า เจ้าไทย อันไปสู่ปรโลกพุ้น
(ศิลาจารึกวัดช้างล้อม, 1, 21-26)

จากตัวอย่าง คำว่า พุ้น ปรากฏหลังคำนาม *ปรโลก* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า พุ้น จึงทำหน้าที่แสดงการเน้นคำนาม *ปรโลก* และแสดงให้เห็นว่า *ปรโลก* กับผู้พูดอยู่ไกลกันมากอีกด้วย คำว่า พุ้น จึงทำหน้าที่แสดงการเน้น แต่เนื่องจากในขอบเขตข้อมูลที่ศึกษาไม่ปรากฏคำว่า พุ้น ที่เป็นคำระบุเฉพาะ ฉะนั้น งานวิจัยนี้จึงไม่เก็บข้อมูลคำว่า พุ้น ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้น เนื่องจากไม่สามารถสรุปได้ว่า คำว่า พุ้น ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นนี้มีพัฒนาการมาจากคำระบุเฉพาะหรือไม่

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย พบคำระบุเฉพาะทั้งสิ้น 291 คำ และมีคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ 116 คำ ความถี่ในการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำแสดงดังตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 5 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย

| คำระบุเฉพาะและ คำที่มีรูปเดียวกับ คำระบุเฉพาะ | หน้าที่ | | | รวม |
|---|-------------|---------|--|-----|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ แสดงการเน้น | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | | |
| นี้ | 1 | 13 | 18 | 32 |
| นั้น | 3 | 10 | 10 | 23 |
| นี่ | 3 | - | - | 3 |
| อัน | 32 | 1 | 8 | 41 |
| พุ้น | 1 | 2 | - | 3 |
| “นี่” | 41 | 92 | 35 | 168 |
| “นนน/น้น” | 25 | 67 | 45 | 137 |
| รวม | 106 | 185 | 116 | 407 |

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า ถึงแม้คำว่า *นี้* และ *นั่น* จะทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม แต่ก็ทำหน้าที่ขยายนามได้มากกว่า ในขณะที่คำว่า *นี่* ทำหน้าที่แทนนามเพียงหน้าที่เดียว สำหรับคำว่า *อัน* ทำหน้าที่แทนนามมากกว่าขยายนาม และปรากฏลักษณะการใช้แบบรูปอ้างอิงตาม ส่วนคำว่า *หั้น* ปรากฏน้อยจึงไม่สามารถสรุปได้ว่ามีแนวโน้มจะทำหน้าที่ใดมากกว่ากัน เมื่อพิจารณาคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบว่า ทุกคำทำ หน้าที่เหมือนกันเพียงหน้าที่เดียว คือ แสดงการเน้น และมีเพียงคำว่า *นี้* และ *หั้น* ที่ไม่ปรากฏเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

4.2 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี

ถึงแม้ว่าชนิดของเอกสารที่ใช้ศึกษาในสมัยอยุธยา-ธนบุรีจะมีมากกว่าในสมัยสุโขทัย แต่เอกสารจำนวนหนึ่งเป็นเอกสารที่คัดลอกขึ้นมาในภายหลังและไม่สามารถหาต้นฉบับซึ่งเขียนขึ้นในสมัยอยุธยา-ธนบุรีได้ เอกสารเหล่านี้ส่วนมากถูกปริวรรตตามอักขรวิธีในสมัยที่มีการคัดลอก จึงไม่สามารถใช้เก็บข้อมูลได้ ดังนั้น ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จึงมีค่อนข้างจำกัด จากข้อมูลสมัยอยุธยา-ธนบุรีที่รวบรวมได้พบคำระบุเฉพาะทั้งหมด 3 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* และ *นี่* ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบเพียง 2 คำ คือ *นี้* และ *นั่น*

4.2.1 คำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี

คำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรีพบทั้งสิ้น 3 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* และ *นี่* คำระบุเฉพาะแต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

4.2.1.1 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.2.1.1.1 แทนนาม

ในสมัยอยุธยา-ธนบุรี คำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แทนนามมักจะปรากฏหลังคำบุพบท นอกจากนั้น ยังสามารถปรากฏต้นประโยคและเป็นประธานของประโยคได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 22

จึงเอาเรือพระที่นั่งสุวิณหงษ์เข้ามารับเสด็จพระอังคารแท้ไป
ตามกระบวนมหาดไทยกลาโหม เกนไปลอย ณ วัดพุทไธยสวรรค์แลมานใหญ่ขึ้นปิดไว้ทั้ง
4 ทิศ แล้วจนพระสงฆ์สามเณร สำเร็จการพระบรมศพณปีฉลูเบญจศกแต่เท่านี้

(รายงานพระเมรุครั้งกรุงเก่า ในประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา หน้า 118)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหลังคำบุพบท *เท่า* จึงทำหน้าที่แทนนาม มีความหมายอ้างอิงถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในงานพระบรมศพที่กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้ ลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท (discourse deictic use) คือการใช้คำระบุเฉพาะอ้างอิงข้อความหรือเนื้อหาในปริจเฉทเดียวกัน (ดูบทที่ 2 หัวข้อ 2.1.2.2.3) จะเห็นว่าบุพบท *เท่า* นี้ไม่ได้อ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งโดยเฉพาะ แต่อ้างถึงข้อความที่อธิบายขั้นตอนทั้งหมดในพิธีพระบรมศพ²¹

นอกจากจะปรากฏหลังคำบุพบทแล้ว คำว่า *นี้* ในสมัยอยุธยา-ธนบุรียังสามารถปรากฏในตำแหน่งแรกของประโยคและทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 23

ในอักษรกลางเบา ที่ว่าอ่านเป็น 5 คำนั้นตั้งนี้คือ กกกักัก
จจจจจ ฎฎฎฎฎ ฏฏฎฎฎ ตตตตต ตตตตต บบบบบ ปปปปป ออออออ ครบ 9 ตัวพึงรู้ว่า
มี 5 คำดังนี้ ทั้ง 9 ตัวสิ้นทั้ง 9 แม้นั้นเถิด *นี้*ว่าแต่ด้วยเป็น 5 คำทุกตัวทุกแม่ จะได้ใช้สิ้น
ทุกตัวหาบมิได้

(จินตามณีครั้งแผ่นดินพระเจ้าบรมโกศ ในจินตามณี หน้า 118)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ที่ขีดเส้นใต้ปรากฏเป็นคำแรกของประโยค มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างอิงเรื่องหรือข้อความที่กล่าวถึงการผันวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียงของอักษรกลางทั้ง 9 ตัวซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น คำว่า *นี้* จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม และเป็นประธานของประโยค ลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท เนื่องจากคำว่า *นี้* อ้างอิงข้อความหรือเนื้อหาทั้งหมดที่กล่าวมาก่อนหน้านั้น ไม่ได้อ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงสิ่งเดียว

²¹ ตัวอย่างการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท เช่น “แคมีเธออยู่ เพียงเท่านี้ก็สุขใจแล้ว” จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ไม่ได้อ้างอิงถึง *เธอ* หรือคำใดคำหนึ่งโดยเฉพาะ แต่อ้างถึงเรื่องหรือข้อความทั้งหมดที่ปรากฏก่อนหน้า คือ “แคมีเธออยู่” ดังนั้น ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะ *นี้* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉทซึ่งแตกต่างกับการใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตามที่จะอ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว แต่ไม่ใช่เรื่องหรือข้อความเช่นนี้

4.2.1.1.2 ขยายนาม

ในสมัยอยุธยา-ธนบุรีปรากฏคำว่า *นี้* ที่มีรูปวรรณยุกต์กำกับไม่มากนัก คำที่พบส่วนใหญ่มักจะทำหน้าที่ขยายนาม มีความหมายชี้เฉพาะ และแสดงระยะใกล้ผู้พูด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 24

จึงพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวเสด็จแรกสถาปนาพระมหาวีหารอุโบสถนี้แล้ว จึงมีพระราชโองการมานพระบัณฑูรตำรัสสั่งแก่เจ้าพญาศรีธรรมราชาแลพระศรีมโหสถ ให้ทำเป็นพระตำราจารึกลงในแผ่นสีลาไว้ในพระมหาวีหารอุโบสถนี้

(จารึกชะลอพระพุทธไสยาสน์วัดป่าโมกข์, 1, 16-19)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ทั้ง 2 คำปรากฏหลังคำนาม *พระมหาวีหารอุโบสถ* ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงพระวิหารอุโบสถที่ปรากฏข้อความจารึกดังกล่าว เห็นได้จากการใช้คำว่า *นี้* ซึ่งเป็นคำระบุเฉพาะแสดงระยะใกล้ แสดงว่าข้อความจารึกนี้อยู่ใกล้หรืออยู่ในสถานที่เดียวกับสิ่งอ้างถึง สอดคล้องลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษาซึ่งต้องตีความโดยอ้างอิงกับบริบทของผู้พูด นอกจากนั้น สำหรับตัวอย่างนี้ยังต้องอ้างอิงกับสถานที่ที่ปรากฏข้อความด้วย

นอกจากจะแสดงความหมายเชิงพื้นที่แล้ว คำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่ขยายนามยังแสดงความหมายในเชิงเวลาอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 25

ครั้งนี้เรรอธิลมาศ คิดความสนิทเสน่หาจะเป็นไมตรีด้วยเรา แลให้กปีตตันกรเบศอธิลมาศนำกำปั่นลำหนึ่งเข้ามายังท่าเมืองตะนาวศรีมหานคร

(หนังสือออกญาไชยาเมืองตะนาวศรี ในประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา หน้า 7)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏร่วมกับคำนาม *ครั้ง*²² ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงช่วงเวลา *เรอธิลมาศ* ให้กัปตัน *กรเบคอธิลมาศ* นำกำปั่นเข้ามายังเมืองตะนาวศรี ลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา เมื่อพิจารณาด้านความหมายจะเห็นว่า คำว่า *นี้* มีความหมายแสดงระยะใกล้เคียงเวลา ดังนั้น แสดงว่าช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวห่างจากเวลาที่ผู้พูดกล่าวข้อความนี้ไม่นาน หรืออาจเป็นไปได้ว่า ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวกับช่วงเวลาของผู้พูดกล่าวข้อความนี้เป็นช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ *ครั้งนี้* ในตัวอย่างนี้ยังมีนัยแสดงการเน้นด้วย นั่นคือเน้นว่าเป็น “ครั้งนี้” ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้โดยเฉพาะ ไม่ใช่ครั้งอื่น ๆ ความหมายแสดงการเน้นที่แฝงอยู่นี้ทำให้คำระบุเฉพาะ *นี้* พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้

4.2.1.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.2.1.2.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะ *นั้น* ที่ทำหน้าที่แทนนามในสมัยอยุธยา-ธนบุรีจะปรากฏร่วมกับคำบุพบท เช่น *ดูจ* *ดั่ง* และ *เท่า* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 26

อันว่าคุณแห่งพระอินทราธิราชนั้น คือบังเกิดให้พรโฆทกตกลงมาในภูวโลกนี้ แลให้เป็นสุขแก่ นิกรนรสัตว์ทั้งปวง อันว่าพระมหากษัตริย์เจ้าจงประสาททานบริจาคแก่มหาชนคณะประชาราษฎรทั้งหลายให้เป็นสุขดุจนั้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ปุมราชธรรม หน้า 54)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังคำบุพบท *ดูจ* ทำหน้าที่แทนนามและทำให้ประโยคมีใจความสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาด้านความหมายจะเห็นว่า คำว่า *นั้น* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงการกระทำของพระอินทร์ที่บันดาลให้ฝนตกลงบนโลก ฉะนั้น ข้อความ “อันว่าพระมหากษัตริย์เจ้าจงประสาททานบริจาคแก่มหาชนคณะประชาราษฎรทั้งหลายให้เป็นสุขดุจนั้น” จึงหมายความว่า พระมหากษัตริย์ควรบริจาคทานแก่ราษฎรทั้งหลายเพื่อให้ราษฎรเป็นสุขดุจพระอินทร์

²² ผู้วิจัยพิจารณาว่า คำว่า *ครั้ง* เป็นคำนามที่ต้องการส่วนขยายเพื่อบอกรายละเอียดและสามารถสื่อความได้อย่างชัดเจน เช่น *ครั้งแรก* *ครั้งนี้* *ครั้งหน้า* เช่นเดียวกับคำว่า *เมื่อ* *ตอน* *คราว* เป็นต้น

ซึ่งบันดาลให้เกิดฝนตก ยิ่งความสุขแก่มนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เพราะอ้างอิงถึงการกระทำของพระอินทร์ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว

4.2.1.2.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะ *นั่น* ที่ปรากฏในสมัยอยุธยา-ธนบุรีทำหน้าที่ขยายนามมากที่สุด และจะปรากฏหลังนามวลี ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 27

อนึ่ง พระสงฆ์เขมร 5 รูปถือหนังสือพระยาอริกวงศา เจ้าเมืองจำปาสักแลพระยาราชสงคราม ให้มาถึงนายทัพนายกองทั้งปวง ในใจความว่าจะสวามิภักดิ์เป็นข้าใต้ละอองฯ แลให้นายทัพนายกองช่วยทำนุยกบำรุงเอาเนื้อความกราบทูลสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว ให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ อย่าให้มีความผิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเลย พระหลวงขุนหมื่นเขมรจะได้มีชีวิตสืบไป จะได้ทำการสงครามมิได้กลัวแก่ญวนเลย

ครั้นได้ทรงฟังหนังสือบอกนั้นแล้ว จึงตรัสประภาษว่า เจ้าจำปาสักนี้มีความชอบอยู่ ซึ่งข้าทูลละอองฯ จะอาสาไปตีนั้นให้ยกไว้

(จดหมายเหตุรายวันทัพรชกาลสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ใน

สรรพสารประวัติศาสตร์ไทย ลำดับที่ 14 หน้า 77)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังคำนาม *หนังสือบอก* ทำหน้าที่ขยายนาม *หนังสือบอก* เพื่อชี้เฉพาะและอ้างอิงถึงหนังสือบอกของ *พระยาอริกวงศา* และ *พระยาราชสงคราม* ที่พระสงฆ์เขมร 5 รูปถือเข้ามา คำว่า *นั่น* จึงเป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม ลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตาม เนื่องจากอ้างอิงถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว

นอกจากจะพบคำระบุเฉพาะขยายนาม *นั่น* ที่ปรากฏเพียงคำเดียวแล้ว ยังพบคำว่า *นั่น* ที่ปรากฏเป็นคำซ้ำ *นั่น ๆ* อีกด้วย คำระบุเฉพาะ *นั่น ๆ* ทำหน้าที่ขยายนามได้เหมือนกับคำว่า *นั่น* แต่จะปรากฏในนามวลีพหูพจน์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 28

อันว่าพระมหากษัตริย์เจ้าพระองค์ใดจะครองแผ่นดินพิภพ
ภูมิณฑลไชร์ พิจารณาภิรยาแห่งราชเสวกทั้งปวง อย่าได้ว่าผู้นี้เป็นข้าเดิม ผู้นี้มีได้เป็น
ข้าเดิม ผู้นี้ควรเลี้ยง ผู้นี้มีควรเลี้ยง ให้เอาภิรยาแห่งเสวกผู้นั้น ๑ เป็นช้าง²³ ถ้าภิรยา
ผู้ใดกอบปรด้วยสุภาพแลรู้หลักไชร์ แม้นว่าเป็นบุตรแห่งจันฑาลก็ดี ก็ควรเลี้ยงดูผู้นั้น
(ปุมราชธรรม หน้า 41)

จากตัวอย่าง คำซ้ำ นั้น ๑ ปรากฏหลังนามวลี *เสวก* ทำหน้าที่ขยายนามวลี *เสวก* ร่วมกับคำลักษณนาม *ผู้* เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึง *เสวก* คือ ข้าราชการในราชสำนัก²⁴ ซึ่งพระมหากษัตริย์จะพิจารณา และเนื่องจากคำซ้ำ นั้น ๑ มีความหมายเป็นพหูพจน์ จึงแสดงว่าข้าราชการในราชสำนักที่กล่าวถึงนั้นมีความหมายเป็นพหูพจน์ สำหรับลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ปรากฏนามวลี “ข้าราชการที่จะพิจารณา” อย่างชัดเจนแต่ก็รู้ได้จากบริบทว่าคำว่า นั้น ๑ ไม่ได้หมายถึงข้าราชการใด ๆ ก็ตาม หรือข้าราชการทั่ว ๆ ไป แต่ชี้เฉพาะถึงข้าราชการกลุ่มหนึ่งที่พระมหากษัตริย์จะพิจารณาว่าคนเหล่านั้นสมควรจะได้รับการอุปถัมภ์เลี้ยงดูหรือไม่

4.1.1.3 นี้ ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ ขยายนาม

จากการศึกษาพบว่า ในสมัยอยุธยา-ธนบุรีปรากฏคำว่า *นี้* ที่มีรูปเขียนแตกต่างกับคำระบุเฉพาะอื่น ๆ อย่างชัดเจนเพียงคำเดียวและทำหน้าที่ขยายนาม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 29

๐วัดท่านเจ้าเมืองสร้างนี้ เพื่อจักให้ได้บุญแก่ชาวเจ้าทั้งหลายอันได้
เข้ามาเสวยพระราชสมบัติในเมืองนี้ พิชาวเจ้าตนใด ได้มากินเมืองนี้ไชร์²⁵ ขอฝากวัด
แวงทั้งนี้แก่ชาวเจ้าตนนั้นด้วยโสดแล ฯ

(ศิลาจารึกวัดแวง, 2, 15-20)

²³ เป็นช้าง หมายถึง เป็นใหญ่ (บุญเดือน ศรียรพจน์, บรรณาธิการ, 2545: 41)

²⁴ ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1257)

²⁵ ข้อความนี้เขียนตามอักขรวิธีในศิลาจารึกได้ว่า “ไต่มากินเมืองหนีไส” (วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ, 2534 : 110)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คำว่า *นี่* (เขียนตามอักขรวิธีในศิลาจารึกเป็น “หนิ”) ปรากฏหลังนามวลี *เมือง* เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงเมืองซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดเวียงและศิลาจารึกหลักนี้ คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม ลักษณะการใช้เป็นแบบอ้างถึงภายนอกปริบท ภาษา เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่อยู่ในปริบทแวดล้อมผู้พูดหรือสิ่งที่อยู่ในสถานการณ์ขณะที่กำลังกล่าวคำพูด

เมื่อเปรียบเทียบคำระบุเฉพาะ *นี่* ที่ปรากฏในสมัยอยุธยา-ธนบุรีกับสมัยสุโขทัย พบว่าทำหน้าที่แตกต่างกัน คำว่า *นี่* ที่พบในสมัยสุโขทัยทำหน้าที่แทนนาม แต่ในสมัยอยุธยาคำว่า *นี่* ซึ่งพบเพียงคำเดียวนั้นกลับทำหน้าที่ขยายนาม

นอกจากคำว่า *นี่* *นั่น* และ *นี่* ซึ่งมีรูปวรรณยุกต์กำกับหรือมีรูปเขียนแตกต่างจากคำระบุเฉพาะคำอื่น ๆ อย่างชัดเจนแล้ว ในสมัยอยุธยา-ธนบุรียังปรากฏคำระบุเฉพาะที่มีรูปเขียน “นี่” ซึ่งอาจเป็นคำว่า *นี่* หรือ *นี่* ก็ได้ และคำระบุเฉพาะที่มีรูปเขียน “นั่น” และ “นนั้น” ซึ่งอาจเป็นคำว่า *นั่น* หรือ *นนั้น* ก็ได้ ทั้งนี้ คำระบุเฉพาะที่มีรูปเขียน “นี่” และ “นั่น” ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม เช่นเดียวกับคำระบุเฉพาะ *นี่* *นั่น* และ *นี่* ดังได้กล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยจึงจะไม่แสดงตัวอย่างอีก

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยาพบว่า มีคำระบุเฉพาะที่ปรากฏรูปวรรณยุกต์หรือมีรูปเขียนแตกต่างจากคำระบุเฉพาะอื่น ๆ อย่างชัดเจนทั้งหมด 3 คำ ได้แก่ *นี่* *นั่น* และ *นี่* แม้กระนั้นก็ยังปรากฏคำระบุเฉพาะที่มีรูปเขียน “นั่น” คือ มีเครื่องคล้ายกับวรรณยุกต์เอกในคำว่า *นั่น* ด้วย พิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 30

อักษรบวรรรคาถา ออกญาไชยาทีบติศรณรงคภุไชยอภัยพิริยปรการิม
 ภาหุะ ออกญาตรเนาวศรีมหาณคอร มาเถิงเรอธิลมาศ ด้วยมีพระราชกำหนด ออกมา
 ไว้ในเมืองตรเนาวศรีมหาณคอรในลักษพระราชกำหนดนั่นว่า ถ้าลูกค้าต่างประเทศ เข้า
 มาซื้อขายยังท่าเมืองตรเนาวศรีมหาณคอรซื้อขายแล้วแลจคินออกไปเล่ากตาม ถ้าแล
 จะเข้าไปซื้อขายเถิงกรุงพระมหาณครทวารวดีศรีอยุธยาตามเวลา แลให้ซื้อขาย
 จงส่ตวงญาให้แค้นเคืองได้²⁶

(หนังสือออกญาไชยาเมืองตะนาวศรี ในประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา หน้า 7)

²⁶ อักขรวิธีตามต้นฉบับ อ้างอิงจาก “ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค 1” (คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี, 2510: 7)

คำที่ปรากฏรูปเขียน “นน” ปรากฏเฉพาะ หนังสือออกญาไชยาเมืองตะนาวศรี เท่านั้น นอกจากตัวอย่างดังกล่าวนี้ยังพบคำที่มีรูปคล้ายกันอีก 2 คำในเอกสารฉบับเดียวกัน แต่อีก 2 คำนั้น ทำหน้าที่แสดงการเน้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอักษรวิธีในเอกสารดังกล่าวพบว่า มีการใช้เครื่องหมาย “ ’ ” เป็นจำนวนมาก และพิจารณาได้ว่า เครื่องหมายเหล่านี้คือเครื่องหมาย “ฝนทอง” ซึ่งจะปรากฏบนพยัญชนะต้นของคำที่ประสมด้วยเสียงสระอะ ดังจะเห็นได้จากคำอื่น ๆ ในเอกสารฉบับเดียวกัน เช่น “มหาดนคร” (มหานคร) “จ” (จะ) “อฺยฺทยา” (อยุธยา) “สฺตวก” (สะดวก)

แต่เมื่อศึกษาวิวัฒนาการการใช้เครื่องหมายฝนทองพบว่า เครื่องหมายฝนทองที่ใช้ในคำที่มีเสียง อะ จะปรากฏในพยางค์ที่ไม่มีตัวสะกดเท่านั้น (อิงอร สุพันธุ์วิช, 2527: 573-575) แม้กระนั้น ในเอกสารฉบับเดียวกันนี้ก็ยังมีรูปเขียน “ยง” จากข้อความ “แลลูกค้าในเมืองอิฐมาศได้ไป ถึงแวนแวนขันธเสมา แห่งเมืองตรเนาวศรีมหานครเสกยังไปถึง” อีกด้วย (คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี, 2510: 7) ทั้งคำว่า “นน” และ “ยง” ต่างก็เป็นคำที่ประสมด้วยเสียงสระอะ มีตัวสะกด และมีเครื่องหมาย “ ’ ” บนพยัญชนะต้นเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น หากพิจารณาว่าเครื่องหมาย “ ’ ” ในคำว่า “ยง” เป็นเครื่องหมายฝนทอง (“ยง” คือ ยง) หรือวรรณยุกต์เอก (“ยง” คือ ยง) เครื่องหมาย “ ’ ” ในคำว่า “นน” ก็อาจเป็นเครื่องหมายเดียวกัน

ดังนั้น จึงยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเครื่องหมาย “ ’ ” ในคำว่า “นน” คือ เครื่องหมายฝนทองหรือวรรณยุกต์เอก หากเครื่องหมายดังกล่าวนี้คือเครื่องหมายฝนทอง คำที่ปรากฏรูป “นน” ก็จะเหมือนคำที่ปรากฏรูป “นน” ซึ่งอาจเป็นคำว่า นัน หรือ นัน ก็ได้

4.2.2 คำที่มีรูปเดียวกับสระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี

สมัยอยุธยา-ธนบุรีพบคำที่มีรูปเดียวกับคำสระบุเฉพาะทั้งหมด 2 คำ ได้แก่ นี และ นัน คำที่มีรูปเดียวกับสระบุเฉพาะแต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

4.2.2.1 นี ทำหน้าที่ได้ 1หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า นี ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นไม่มีคุณสมบัติเป็นคำสระบุเฉพาะอีกต่อไป เพราะไม่ได้แสดงการบ่งบอก แต่ทำหน้าที่เพิ่มน้ำหนักหรือแสดงความสำคัญของคำหรือข้อความที่ปรากฏด้านหน้า นอกจากนั้น ยังมีความหมายแสดงระยะใกล้เช่นเดียวกับคำสระบุเฉพาะ นี ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 31

บุคคลผู้มีปัญญาอย่าพึงสงสัยว่า นันโทปนันทสูตรนั้นนอกคำพระ
อานนท์แลนอกสังคายนาย นันโทปนันทสูตรนี้มีในสังคายนายแท้จริงแล
(ข้อความท้ายเรื่องนันโทปนันทสูตรคำหลวง
ในประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา หน้า 104)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ทั้งสองคำปรากฏหลังนามวลี *นันโทปนันทสูตร* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว จึงไม่ได้ชี้เฉพาะหรืออ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพียงแต่เน้นหรือแสดงว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับ *นันโทปนันทสูตร* เท่านั้น แต่นอกจากจะทำหน้าที่แสดงการเน้นแล้ว คำว่า *นี้* ยังมีความหมายแสดงระยะอีกด้วย จะเห็นได้ว่าข้อความในตัวอย่างนี้ปรากฏท้ายเรื่องนันโทปนันทสูตรคำหลวง การแสดงการเน้นเมื่อกล่าวถึงเรื่องนันโทปนันทสูตรคำหลวงจึงใช้คำว่า *นี้* ซึ่งแสดงระยะใกล้ผู้พูด แสดงให้เห็นว่า เรื่องนันโทปนันทสูตรคำหลวงอยู่ใกล้ผู้พูด อาจเป็นความใกล้เคียงในที่หรือทางความรู้สึกของผู้พูดก็ได้

4.2.2.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น

คำว่า *นั้น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นนอกจากจะเพิ่มน้ำหนักหรือแสดงความสำคัญของนามวลีหรืออนุพากย์ที่อยู่ด้านหน้าแล้ว ยังมีความหมายแสดงระยะ และอาจมีนัยว่านามวลีหรืออนุพากย์นั้นถูกกล่าวถึงแล้วอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 32

ครั้งแลสมเด็จพระมหินทราธิราชเจ้าตรัสรู้ว่าพระเจ้าลูกเธอพระ
ศรีเสาวสด็จไปบัญชาการศึกษาทุกวันดังนั้นก็มิได้ไว้พระทัย ก็ให้เอาพระเจ้าลูกเธอพระ
ศรีเสาว*นั้น*ไปฆ่าเสีย ณ วัดพระราม

(พระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประเสริฐ ใน
ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 1 หน้า 226)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังนามวลี *พระศรีเสาว* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว จึงไม่ได้ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะหรืออ้างถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี *พระศรีเสาว* คำว่า *นั้น* จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะขยายนาม แต่เป็นคำแสดงการเน้น มีความหมายแสดง

ระยะไกล ดังนั้นจึงใช้แสดงการเน้นเมื่อพูดถึงบุคคลอื่น นอกจากนั้น คำว่า นั่น ในตัวอย่างนี้ยังแสดงการเน้นสิ่งที่ได้กล่าวถึงไปแล้วอีกด้วย จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดกำลังกล่าวถึง พระศรีเสาว ซึ่งได้เคยกล่าวถึงมาก่อนแล้ว

คำว่า นั่น ที่แสดงการเน้นอาจปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ที่เป็นแก่นความ จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 33

แลเมื่อพระสงฆ์จะฉนนั่นให้ยกรูปเทวดาเข้าตั้งไว้ในเครื่อง แลบาตรตักข้างใน 40 บาทร ส่งออกมาข้างหน้ายกถวายพระสงฆ์ฉนในพระเมรุ

(รายงานพระเมรุครั้งกรุงเก่า ในประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา หน้า 112)

จากตัวอย่าง คำว่า นั่น ปรากฏหลังนามวลี เมื่อพระสงฆ์จะฉน ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ชี้เฉพาะอีก แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี เมื่อพระสงฆ์จะฉน เพื่อเพิ่มน้ำหนักหรือแสดงว่าเป็นสิ่งที่ผู้พูดให้ความสำคัญ นอกจากนั้น เนื่องจากนามวลีดังกล่าวเป็นแก่นความของประโยค คำว่า นั่น จึงทำหน้าที่บ่งชี้แก่นความด้วย

นอกจากคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะซึ่งมีรูปวรรณยุกต์กำกับตั้งได้ยกตัวอย่างไปแล้ว ในสมัยอยุธยา-ธนบุรียังพบคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะซึ่งไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับด้วย ได้แก่ คำที่ปรากฏรูปเขียน “นี่” (นี่ หรือ นี) และคำที่ปรากฏรูปเขียน “นนน”/“น้น” (น้น หรือ น่น) จากการศึกษาพบว่าคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับเหล่านี้ทำหน้าที่ได้เหมือนกับคำที่มีรูปวรรณยุกต์กำกับทุกหน้าที่ ผู้วิจัยจึงจะไม่แสดงตัวอย่างอีก

จากการศึกษาคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรีพบเพียงคำว่า นี่ และ น้น ตั้งได้แสดงมาแล้วเท่านั้น แม้จะมีคำอื่นที่สามารถทำหน้าที่เดียวกันได้แต่ก็ไม่ถือว่าเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ เนื่องจากไม่พบคำระบุเฉพาะที่มีรูปเดียวกัน ได้แก่คำว่า โพน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 34

แลโพธิสัตว์จึงร้องว่าแก่พฤกษาเทวดาอันอยู่ ณ ต้นสระครื่อนั้นว่า แต่กาลก่อน โพน ครั้นแลเห็นเรามา เทพดาเย่อมสันลูกสระครื่อนนั้นลงมาให้เรากิน

(ปุมราชธรรม หน้า 71)

จากตัวอย่าง คำว่า โฟ้น ปรากฏหลังนามวลี *กาลก่อน* ทำหน้าที่แสดงการเน้นและมีความหมายแสดงระยะไกลมาก แสดงให้เห็นว่า *กาลก่อน* ที่กล่าวถึงนั้นอยู่ไกลจากเวลาที่ผู้พูดกล่าวข้อความนี้มาก เมื่อพิจารณาแต่เพียงหน้าที่จะเห็นว่า คำว่า โฟ้น เป็นคำแสดงการเน้น แต่เนื่องจากไม่พบคำว่า โฟ้น ที่เป็นคำระบุเฉพาะทั้งในสมัยอยุธยา-ธนบุรีและสมัยสุโขทัย จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า คำว่า โฟ้น เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรีพบว่า มีคำระบุเฉพาะปรากฏทั้งสิ้น 979 คำ และมีคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้งสิ้น 1,502 คำ ความถี่ในการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี

| คำระบุเฉพาะและ คำที่มีรูปเดียวกับ คำระบุเฉพาะ | หน้าที่ | | | รวม |
|---|-------------|------------|-------------------------------|--------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดงการเน้น | |
| นี่ | 105 | 202 | 45 | 352 |
| นั่น | 30 | 302 | 966 | 1,298 |
| นี่ | - | 1 | - | 1 |
| “นี่” | 68 | 127 | 80 | 275 |
| “นั่น” | 11 | 133 | 411 | 555 |
| รวม | 214 | 765 | 1,502 | 2,481 |

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า ถึงแม้คำว่า *นี่* และ *นั่น* จะทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม แต่ก็ทำหน้าที่ขยายนามได้มากกว่าอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่คำว่า *นี่* ซึ่งในสมัยสุโขทัยทำหน้าที่แทนนาม กลับพบว่าในสมัยอยุธยา-ธนบุรีนั้นทำหน้าที่ขยายนาม เมื่อพิจารณาคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบว่า คำว่า *นี่* และ *นั่น* ทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียว คือ แสดงการเน้น นอกจากนั้น ยังมี

ข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งคือในสมัยนี้ปรากฏคำที่รูปเดียวกับคำระบุเฉพาะมากกว่าคำระบุเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า *นี้*

4.3 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3

ในสมัยรัตนโกสินทร์เริ่มมีเอกสารหลากหลายประเภทมากขึ้น ไม่เพียงแต่เอกสารที่เป็นจารึกจดหมายเหตุ หรือบันทึกทางประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมีเอกสารประเภทบันเทิงคดี ธรรมคดี และตำราเรียนอีกด้วย เนื่องจากเอกสารในสมัยนี้มีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้มีแหล่งข้อมูลในการศึกษาได้มากขึ้น และพบคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะเพิ่มขึ้นจากสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา-ธนบุรี นอกจากคำว่า *นี้* *นั่น* และ *นี่* ซึ่งพบใน 2 สมัยแรกแล้ว ยังพบคำว่า *นั่น* *โน้น* และ *โหนด* ซึ่งไม่ปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะใน 2 สมัยแรกด้วย

4.3.1 คำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3

คำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 พบทั้งสิ้น 6 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* *นี่* *นั่น* *โน้น* และ *โหนด* คำระบุเฉพาะแต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

4.3.1.1 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.3.1.1.1 แทนนาม

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 คำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แทนนามมักจะปรากฏหลังคำบุพบท เช่น *ตั้ง* *กว่า* *แต่* *เท่า* *ใน* แต่ก็สามารถปรากฏเป็นคำนามคำเดียวที่ตำแหน่งต้นประโยคได้เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 35

อนึ่งอสุรกายมี 3 จำพวก คือเวปจิตตือสุรกาย ปังสู่อสุรกาย กาลกัญชีกาอสุรกาย แต่เวปจิตติแลปังสู่อสุรกาย 2 จำพวกนั้นได้พรหมจรรย์ทั้ง 11 ประการ เว้นแต่บรรพชา เว้นแต่อุปสมบทพรหมจรรย์ แต่กาลกัญชีกาอสุรกายนี้ได้แต่ อหัมมัสยพรหมจรรย์สิ่งเดียว อสุรกายนอกกว่านี้ ที่มีทุกข์เป็นนิตยนั้นไม่ได้พรหมจรรย์อันใดเลย

(พระราชพงศาวดารในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

ในประชุมพระราชพงศาวดาร เล่ม 1 หน้า 161)

จากตัวอย่าง เมื่อพิจารณาด้านวากยสัมพันธ์จะเห็นว่าคำว่า *นี้* ปรากฏหลังคำบุพบท *กว่า* เมื่อพิจารณาด้านความหมายจะเห็นได้ว่า คำว่า *นี้* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึง อสุรกายทั้งสามจำพวก คือ *เวปจิตตอสุรกาย* *ปิงสุอสุรกาย* และ *กาลกัญชิกาอสุรกาย* นามวลี *อสุรกายนอกกว่านี้* จึงหมายถึงอสุรกายจำพวกอื่นนอกเหนือไปจากอสุรกายทั้ง 3 จำพวกที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว คำว่า *นี้* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นการใช้แบบรูปอ้างอิงตาม

นอกจากจะปรากฏหลังคำบุพบทแล้ว คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี้* ยังสามารถปรากฏที่ต้นประโยคตามลำพังได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 36

แล้วทรงตรัสกับกรมหลวงรักษัรณเรศว่า ฟังดูท่านแต่ก่อน ๆ ท่านจัดทัพจัดค่ายไม่ประมาทเหมือนอย่างนี้ ถ้าจะตั้งจะเดินจะรบทัพก็ตี ท่านก็จัดทัพเป็นกระบวนทัพหน้า ทัพหลวง ทัพหลัง ปีกซ้าย ปีกขวา ดูน่ากลัวมั่นคงพร้อมสรรพนักหนา ท่านไม่ประมาทเหมือนอย่างนี้ *นี้*²⁷ มีแต่ความประมาทหลงเชื่อมั่นให้เสียทีเปล่า ๆ ท่านองจะเข้าใจเสียว่า มันจะไม่ทำเมืองสงขลาแล้ว

(จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ หน้า 226)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ที่ขีดเส้นใต้ปรากฏในตำแหน่งต้นประโยคและเป็นประธานของประโยค *นี้มีแต่ความประมาทหลงเชื่อมั่นให้เสียทีเปล่า ๆ* เมื่อพิจารณาความหมายจะเห็นว่า คำว่า *นี้* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึง “การจัดทัพจัดค่าย (ของเมืองสงขลา) ณ ขณะนั้น” ซึ่งไม่ได้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน แต่พิจารณาได้จากบริบทแวดล้อม ดังนั้น คำว่า *นี้* จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม ถึงแม้ว่าจะไม่มีรูปคำที่อ้างถึงปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนก็ตาม คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี้* ที่ปรากฏต้นประโยคเช่นตัวอย่างนี้ในปัจจุบันพบได้น้อยมาก เนื่องจากมักจะใช้คำว่า *นี้* แทน

²⁷ ในเอกสารฉบับที่ตีพิมพ์แล้วเขียน *นี้* แต่ในเอกสารต้นฉบับเขียน *นี้*

4.3.1.1.2 ขยายนาม

คำระบุนเฉพาะ *นี้* ที่ทำหน้าที่ขยายนามจะปรากฏหลังนามวลีเท่านั้น และมีความหมายแสดงระยะใกล้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 37

แลซึ่งราชการอ้ายพม่าได้แต่งให้สืบในปีนี้ยังสงบอยู่ จึงเร่งรัดให้เจ้าพนักงานทำการเครื่องพระบรมศพจะถวายพระเพลิง ณ เดือนห้าข้างแรม เดือนหกข้างขึ้นให้จงได้

(พระราชสาส์นถึงพระเจ้ากรุงเวียดนาม ในจดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1173 หน้า 60)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คำว่า *นี้* ปรากฏหลังคำนาม *ปี* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงปีที่ผู้พูดกล่าวข้อความ ดังนั้นจึงเป็นคำระบุนเฉพาะ และเนื่องจากคำว่า *นี้* เป็นคำระบุนเฉพาะที่แสดงระยะใกล้ ตัวอย่างนี้จึงแสดงให้เห็นว่า เวลาที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำกับเวลาที่อ้างถึงนั้นอยู่ใกล้กันหรือเป็นช่วงเวลาเดียวกัน *ปีนี้* จึงหมายถึงปีขณะที่ผู้พูดกำลังกล่าวข้อความดังกล่าว ลักษณะการใช้เป็นแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา เพราะต้องอาศัยสถานการณ์หรือปริบทแวดล้อมผู้พูดในการตีความ

4.3.1.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.3.1.2.1 แทนนาม

คำระบุนเฉพาะ *นั้น* ที่ทำหน้าที่แทนนามในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 มักจะปรากฏหลังคำบุพบท เช่น *ดูจ กว่่า เเท่ว แต่* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 38

กล้วยหอมของแม่เท่าไรต่อเฟื้อง

กล้วยฉั้บสีลิปต่อเฟื้องจ๊ะ

น้อยหน้าของแม่เท่าไรต่อเฟื้องละจ๊ะ

สามลิปต่อเฟื้องจ๊ะ

แม่ค้าแจ่มตอบว่า แม่ไม่ได้เท่า*นั้น*ไม่ขายหรือจ๊ะ

(Grammatica Linguae Thai หน้า 107)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *เท่า* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงราคาของกล้วยหอมและน้อยหน่าที่ *แม่ค้าจันทร์* ชาย คือ (กล้วยหอม) *สี่สิบต่อเฟื้อง* และ (น้อยหน่า) *สามสิบต่อเฟื้อง* ประโยค “แม่ไม่ได้เท่านั้นไม่ขายหรือจ๊ะ” จึงหมายความว่า “ถ้าขายไม่ได้เท่าราคาสี่สิบต่อเฟื้อง (กล้วยหอม) และสามสิบต่อเฟื้อง (น้อยหน่า) จะไม่ขายหรือ” คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว

4.3.1.2.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะ *นั่น* ที่ปรากฏในสมัยสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ส่วนใหญ่ทำหน้าที่ขยายนาม และคำระบุเฉพาะขยายนามจะปรากฏหลังนามวลีเสมอ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 39

อันว่าหมู่ช่างทั้งหลาย ก็ลงไปอาบน้ำโดยลำดับกันแล้วจึงช่างกาลหัตถ์ ก็ลงอาบน้ำต่อภายหลังช่างทั้งหลาย แล้วเก็บเอารากบัวเหง้าบัวมาชำระเสีย ให้หมดเปลือกแลตม แล้วเอามาส่งให้แก่ช่างอันชื่อนิลหัตถ์ นิลหัตถ์ส่งให้แก่ช่างทั้งหลายสืบกันขึ้นไป โดยอันดับจนถึงนางช่างอันชื่อนิลหัตถ์ นิลหัตถ์ก็เอารากบัวเหง้าบัวนั้นถวายแก่พญาช่างฉัททันต์ ให้บริโภคมตามยถาสุนั้นแล

(ตำราช่าง ฉบับรัชกาลที่ 1 หน้า 55)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังนามวลี *รากบัวเหง้าบัว* เพื่ออ้างถึงและชี้เฉพาะว่ารากบัวเหง้าบัวที่กล่าวถึงนั้นคือรากบัวเหง้าบัวที่ *ช่างกาลหัตถ์* เก็บมาซึ่งได้กล่าวถึงแล้วในตอนต้น คำว่า *นั่น* จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อบอกให้รู้ว่า ผู้พูดกำลังอ้างถึงเหง้าบัวรากบัวใด ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะในตัวอย่างนี้เป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เพราะอ้างถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้ว

นอกจากจะพบคำระบุเฉพาะขยายนาม *นั่น* ที่ปรากฏเพียงคำเดียวแล้ว ยังพบคำว่า *นั่น* ที่ปรากฏเป็นคำซ้ำ *นั่น ๆ* อีกด้วย คำระบุเฉพาะ *นั่น ๆ* ทำหน้าที่ขยายนามได้เหมือนกับคำว่า *นั่น* แต่จะปรากฏในนามวลีพหูพจน์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 40

ขณะที่สามีนั่งไปสู่นั้นก็กล่าวว่า เจ้าส่งธนูแลหอกกับทั้ง
หลาวแลข่ามาให้เรา นางนั้นก็ส่งอาวุธทั้งปวงให้แก่สามี สามีนั่งก็ไปกระทำ
ปาณาติบาต ข้ามกษัตริย์ด้วยอาวุธนั้น ๆ

(พระราชปจฺฉาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในประชุมพระราชปจฺฉา เล่ม 2 หน้า 283-284)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ซึ่งปรากฏเป็นคำซ้ำ *นั้น* ๆ วางอยู่หลังคำนาม *อาวุธ*
เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึง *อาวุธทั้งปวง* ที่ *นาง* ส่งให้สามี ทั้ง *อาวุธนั้น* ๆ และ *อาวุธทั้งปวง* ต่างก็อ้างถึง
ธนู หอก หลาว และ *ข่า* ที่ปรากฏในตอนต้นข้อความ ดังนั้น *นั้น* ๆ จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่
ขยายนาม และเนื่องจากอยู่ในรูปคำซ้ำจึงแสดงความหมายพหูพจน์สอดคล้องกับสิ่งอ้างถึงซึ่งในที่นี้คือ
อาวุธต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะในตัวอย่างนี้จึงเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม

4.3.1.3 นี้ ทำหน้าที่ได้ 1 หน้า ที่ คือ แทนนาม

จากการศึกษาพบว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 คำระบุเฉพาะ *นี้* ที่ปรากฏ
รูปวรรณยุกต์หรือมีรูปเขียนแตกต่างกับคำระบุเฉพาะอื่น ๆ อย่างชัดเจนล้วนทำหน้าที่แทนนาม และ
ส่วนใหญ่จะมีความหมายอ้างถึงสถานที่ที่อยู่ใกล้ผู้พูด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 41

ยังมีพระมหากษัตริย์องค์หนึ่งทรงนามชื่อพระเจ้ายิ่นนุ เสวยราช-
สมบัติเมืองมิเส่น เสด็จออกไปประพาสป่าใกล้ภูเขา ยังมีภรรยาโจรผู้หนึ่งคลอดบุตร
แลภรรยานายโจรทิ้งไว้ในสุ่มทุมพุ่มไม้แล้วหนีไป ครั้นพระเจ้ายิ่นนุได้ยินเสียงบุตรโจร
ร้องไห้ คิดในพระทัยว่าบุตรของผู้ใดมาละไว้ที่นี่ จึงสั่งให้คนเร็วไปยกเอากุมารนั้นมา

(นิทานสิบสองเหลี่ยมฉบับหลวง รัชกาลที่ 1

ในสรรพสารประวัติศาสตร์ไทย ลำดับที่ 9 หน้า 117)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหลังคำบุพบท *ที่* เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงบริเวณที่ *พระ*
เจ้ายิ่นนุ อยู่ขณะที่กล่าวคำพูด (ในใจ) คำว่า *นี้* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม
ลักษณะการใช้เป็นแบบอ้างอิงภายนอกปริบทภาษา เนื่องจากในตัวอย่างนี้ ผู้พูดข้อความ “บุตรของ

ผู้ใดมาละไว้ที่นี้” คือ พระเจ้ายิบนู การที่ผู้พูดอ้างถึงสถานที่ที่ตนเองอยู่ขณะที่กล่าวคำพูดนั้นเป็นการอ้างถึงสิ่งที่อยู่ในสถานการณ์หรือบริบทแวดล้อมผู้พูดซึ่งสอดคล้องกับการใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา

ถึงแม้คำระบุเฉพาะ *นี้* ที่ปรากฏในสมัยนี้มักจะปรากฏร่วมกับคำบุพบท แต่ก็พบคำว่า *นี้* ที่เป็นประธานของประโยคด้วย จากเอกสารที่ศึกษาพบว่า คำว่า *นี้* ที่เป็นประธานของประโยคเริ่มปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 3 ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 42

“กระผมเปล่าขอรับ ซึ่งนายมีมากกล่าวโทษกระผมหาจริงไม่ ถ้า मैंนจริงเหมือนนายมีว่าแล้วก็มีผู้รู้ผู้เห็นเป็นสำคัญ *นี้* ก็หาสำคัญไม่ได้นี้ขอรับ”

(Grammatica Linguae Thai หน้า 98)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* เป็นประธานของประโยค มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงสถานการณ์ในขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น ผู้พูดกล่าวว่าสิ่งที่ *นายมี* กล่าวโทษตนเองนั้นไม่เป็นความจริง ถ้าหากจริงย่อมจะต้องมีผู้รู้เห็น แต่ในสถานการณ์ขณะนั้น (*นี้*) ก็ไม่มีผู้รู้เห็น คำว่า *นี้* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด

ในสมัยนี้ ถึงแม้จะปรากฏคำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคแล้ว แต่ก็พบตัวอย่างน้อยมาก ขณะที่คำว่า *นี้* ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวได้มากกว่าอย่างเห็นได้ชัด

4.3.1.4 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แทนนาม

จากการศึกษาทั้งคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมาพบว่า คำระบุเฉพาะ *นั้น* ซึ่งมีรูปวรรณยุกต์กำกับหรือมีรูปเขียนแตกต่างกับคำระบุเฉพาะอื่น ๆ อย่างชัดเจนเริ่มปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 1 การไม่ปรากฏคำว่า *นั้น* ในสมัยก่อนหน้านั้นมีความเป็นไปได้ 3 แนวทาง

- 1) คำว่า *นั้น* เพิ่งจะเริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์อย่างแท้จริง สมัยก่อนหน้านั้นอาจใช้คำระบุเฉพาะคำอื่นแทน เช่น *หั้น* *อั้น*
- 2) คำว่า *นั้น* อาจเคยปรากฏแล้วในสมัยก่อนหน้านั้น แต่เพราะเอกสารที่ใช้ในการศึกษามีน้อยหรือมักปรากฏในภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียนจึงไม่พบข้อมูล

3) คำว่า *นั่น* เคยปรากฏในสมัยก่อนหน้านี้นี้ แต่ปรากฏเป็น “*นนน*” และ “*นั่น*” คือไม่มีรูปวรรณยุกต์ จึงไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นคำว่า *นั่น* หรือ *นั่น* คำระบุเฉพาะ *นั่น* ซึ่งปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียวคือแทนนาม และมีความหมายอ้างอิงถึงสถานที่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 43

มาตราหนึ่ง ผู้ใดอยู่บ้านอยู่เรือนในที่ทำเนเปล่าหารั่วกันเป็นสำคัญ มิได้กำหนดเขตบ้านเขตเรือนไว้ให้รู้ดังนี้ คือให้หญิงสกันยืนตรงชายคาเรือนเอาน้ำสาดออกไป น้ำตกถึงไหนชื่อว่าเขตเรือนถึงนั่น

(กฎหมายตราสามดวง หน้า 243)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังคำบุพบท ถึง มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างอิงบริเวณที่ “น้ำตกถึง” นั่นคือบริเวณที่หญิงสาวที่แข็งแรง (*สกัน* หรือ *ฉกรรจ์*) สาดน้ำจากชายคาเรือนไปถึง (ซึ่งอาจจะเป็นบริเวณใดก็ได้) คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ทั้งนี้ คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้ก็มีลักษณะแตกต่างจากคำระบุเฉพาะในตัวอย่างอื่น ๆ ที่ผ่านมา นั่นคือสิ่งที่ *นั่น* อ้างอิงจะแปรไปตามคำว่า *ไหน* ที่ปรากฏข้างหน้า มีลักษณะเป็นโครงสร้าง*ไหน*....*นั่น* หากคำว่า *ไหน* อ้างอิงสิ่งใด คำว่า *นั่น* ก็จะอ้างอิงสิ่งเดียวกัน สำหรับลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะนั้น สอดคล้องกับการใช้แบบรูปอ้างอิงตาม เนื่องจากการใช้คำระบุเฉพาะอ้างอิงสิ่งที่กล่าวถึงมาแล้ว

4.3.1.5 *โน้น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ ขยายนาม

คำระบุเฉพาะ *โน้น* ซึ่งเป็นคำระบุเฉพาะแสดงระยะไกลมากกว่า *นั่น* เริ่มปรากฏในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 และปรากฏว่าทำหน้าที่ขยายนามเพียงหน้าที่เดียว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 44

สมเด็จพระอมรินทรทอดพระเนตรโดยอัมพรวิถิกี้เห็นวิมานนั้นประภัสสร โสภาสว่างมาปรากฏตั้งดวงจันทร์ทเวะบุตร จึงมีทเวะโองการตรัสแก่ฝูงเทพยทั้งปวง ว่า ดูกรท่านทั้งหลายผู้นิฤทุกข์ ท่านจงเส็งแลดูซึ่งวิมานอัน*โน้น* มีรัศมีอันสว่างรุ่งเรืองงามยิ่งนัก

(กฎหมายตราสามดวง หน้า 199)

จากตัวอย่าง คำว่า โฉน้ ปรากฏหลังคำลักษณนาม อัน ซึ่งในที่นี้เป็นคำลักษณนามของคำนาม วิมาน คำว่า โฉน้ จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายคำนาม วิมาน และคำลักษณนาม อัน มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงวิมานที่ สมเด็จพระอมรินทร์ ทอดพระเนตรและเรียกให้เทวดาทิ้งปวงดุตั้งที่ปรากฏในบรรทัดแรกของตัวอย่าง ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบอ้างถึงภายนอกปริบท ภาษา เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่อยู่ในปริบทหรืออยู่ในสถานการณ์การสนทนาของผู้พูดซึ่งในที่นี้คือ สมเด็จพระอมรินทร์

4.3.1.6 โฝ้น ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ ขยายนาม

ในสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา-ธนบุรีปรากฏคำว่า โฝ้น แล้ว แต่จากเอกสารที่ศึกษาซึ่งมีจำกัดพบว่า คำว่า โฝ้น ที่ปรากฏในสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา-ธนบุรีทำหน้าที่แสดงการเน้นและไม่ปรากฏคำว่า โฝ้น ที่เป็นคำระบุเฉพาะ ผู้วิจัยจึงไม่เก็บข้อมูลคำว่า โฝ้น ในสมัยดังกล่าว เนื่องจากไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะสันนิษฐานได้ว่า คำว่า โฝ้น มีพัฒนาการมาจากคำระบุเฉพาะ แต่ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 กลับปรากฏคำว่า โฝ้น ที่เป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 45

ดูกรท่านทั้งหลายผู้เณรทุกข์ ท่านจงเล็งแลดูซึ่งวิมานอันโน้น มีรัศมีอันสว่างรุ่งเรืองงามยิ่งนัก ขณะนั้นมีเทพบุตรพระองค์หนึ่งมีนามมิได้ปรากฏ อยู่ในระวางเทพดาทั้งหลาย จึงยกกรรราบบังคมทูลว่าข้าแต่พระองค์ผู้เป็นเจ้าของเจ้าแก่เทพทั้งสองชั้นฟ้า ดั่งข้าพระองค์ค่านึง ข้าพระพุทธเจ้านี้มีความปรารถนาซึ่งทิพยพิมานนั้น ประการใดจะพึงได้ซึ่งพิมานโฝ้น ขอพระองค์จงโปรดให้สำเร็จมนโรธข้าพระองค์นี้เถิด

(กฎหมายตราสามดวง หน้า 199)

จากตัวอย่าง คำว่า โฝ้น ปรากฏหลังนามวลี พิมาน ทำหน้าที่ชี้เฉพาะและอ้างถึงพิมานหรือวิมานที่สมเด็จพระอมรินทร์เรียกให้เหล่าเทพดาทั้งหลายมองดู (ข้อความต่อเนื่องจากตัวอย่างที่ 44) ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่า คำว่า โฝ้น ในตัวอย่างนี้มีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนามแสดงระยะไกลมาก สำหรับลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะ พิจารณาได้ว่าผู้ที่กล่าวคำพูด “*ประการใดจะพึงได้ซึ่งพิมานโฝ้น*” คือเทพบุตรองค์หนึ่ง การที่เทพบุตรองค์นี้อ้างถึงพิมานซึ่งปรากฏอยู่ในปริบทหรือสถานการณ์ขณะที่ตนกล่าวคำพูดนั้นเป็นการอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา

นอกจากคำระบุเฉพาะขยายนาม *โพ้น* ดังตัวอย่างแล้ว ในเอกสารสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ยังพบคำว่า *โพ้น* ซึ่งทำหน้าที่ขยายนาม แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทแล้วพบว่ามี ความหมายแตกต่างกับคำระบุเฉพาะ *โพ้น* คำอื่น ๆ พิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 46

ครั้นเจริญกาลมาพระโพธิสัตว์เจริญพระชนมพรรษาได้ 7 ขวบ สมเด็จพระบรมกษัตริย์จึงตรัสถามหม่อมมาตย์ว่า ธรรมดาทารกมีอายุ 7 ขวบนั้นชอบใจ เล่นสิ่งอันใด มาตย์ทั้งหลายกราบทูลว่า พอใจเล่นน้ำ จึงดำรัสให้หาบรรดาช่างทั้งปวง อันมีอยู่ในพระนครมาพร้อมกันแล้วตรัสสั่งให้ไปกระทำการขุดสระโบกขรณินที่ โพ้น สำหรับจะให้ราชบุตรแห่งเราลงเล่นน้ำ

(ปฐมสมโพธิกถา หน้า 86-87)

จากตัวอย่าง คำว่า *โพ้น* ปรากฏหลังคำนาม *ที่* จึงทำหน้าที่ขยายนาม แต่เมื่อ พิจารณาความหมายและการอ้างอิงพบว่า ไม่สามารถระบุได้ว่า คำว่า *โพ้น* อ้างถึงสถานที่ใด แต่หาก พิจารณาบริบทจะเห็นว่า คำว่า *โพ้น* ในตัวอย่างนี้มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า *ไกล* ข้อความ “กระทำการขุดสระโบกขรณินที่โพ้น” จึงน่าจะหมายถึง กระทำการขุดสระโบกขรณินที่ซึ่งห่างไกล ออกไป (ไกลจากจุดอ้างอิง แต่ไม่ได้ระบุว่าเป็นที่ใด) ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่า คำว่า *โพ้น* ในตัวอย่างนี้ ไม่ใช่คำระบุเฉพาะ และจะไม่เก็บข้อมูลคำว่า *โพ้น* ในตัวอย่างนี้ รวมทั้งคำว่า *โพ้น* ในที่อื่น ๆ ซึ่งมี ลักษณะและความหมายเช่นเดียวกัน

นอกจากคำว่า *นี้* *นั่น* *โน้น* *นี่* *นั้น* และ *โพ้น* ซึ่งมีรูปวรรณยุกต์กำกับหรือมีรูปเขียนแตกต่าง จากคำระบุเฉพาะคำอื่น ๆ อย่างชัดเจนแล้ว ยังปรากฏคำระบุเฉพาะที่มีรูปเขียน “*นี่*” และ “*นิ*” ซึ่ง อาจเป็นคำว่า *นี้* หรือ *นี่* ก็ได้ คำระบุเฉพาะที่มีรูปเขียน “*นั้น*” ซึ่งอาจเป็นคำว่า *นั่น* หรือ *นั้น* ก็ได้ และคำระบุเฉพาะที่มีรูปเขียน “*โนน*” ซึ่งอาจเป็นคำว่า *โน้น* หรือ *โน่น* ก็ได้ ทั้งนี้ คำระบุเฉพาะที่มีรูป เขียน “*นี่*” “*นั้น*” และ “*โนน*” ล้วนทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับคำระบุเฉพาะ *นี้* *นี่* *นั่น* *นั้น* และ *โน้น* ดัง ได้กล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยจึงจะไม่แสดงตัวอย่างอีก

4.3.2 คำที่มีรูปเดียวกับสระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3

สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 พบคำที่มีรูปเดียวกับคำสระบุเฉพาะทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ *นี้* *นั้น* *นี่* *นั่น* และ *โน้น* คำที่มีรูปเดียวกับสระบุเฉพาะแต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

4.3.2.1 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

ถึงแม้ว่าคำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นจะไม่มีคุณสมบัติเป็นคำสระบุเฉพาะอีกต่อไป แต่ยังคงมีความหมายแสดงระยะใกล้เช่นเดียวกับคำสระบุเฉพาะ คำแสดงการเน้น *นี้* จะปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์เพื่อแสดงว่า ผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีหรืออนุพากย์นั้น และนามวลีหรืออนุพากย์นั้นอยู่ใกล้จุดอ้างอิง อาจเป็นความใกล้ในเชิงพื้นที่ เวลา หรือความรู้สึกก็ได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 47

มโนสารอำมาตย์จึงดำริว่าเรา*นี้*มีสันดานกอปรด้วยโมหาคติ ครั้น
รำพึงตั้งนั้นก็สังเวชสลดจิตคิดอภัยศอตสุแก่หมู่มนุษย์ทั้งหลายแล้วหนีออกไปบวชเป็น
ฤๅษี

(กฎหมายตราสามดวง หน้า 158)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหลังคำสรรพนามบุรุษที่ 1 *เรา* ถึงแม้ว่าคำว่า *เรา* จะไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง แต่จากบริบทจะเห็นได้ว่า คำว่า *เรา* อ้างถึง *มโนสารอำมาตย์* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นี้* จึงไม่ได้ทำหน้าที่ขยายนาม *เรา* และไม่ได้แสดงการอ้างถึง จึงไม่ใช่คำสระบุเฉพาะ แต่เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำสระบุเฉพาะ ทำหน้าที่เน้นคำสรรพนาม *เรา* และเนื่องจาก *เรา* กับผู้พูดคือคนเดียวกัน การแสดงการเน้นเมื่อกล่าวถึงตัวเองจึงใช้คำว่า *นี้* ซึ่งมีความหมายแสดงระยะใกล้ ความใกล้ในที่นี้เป็นความใกล้ทั้งในเชิงระยะทางและความรู้สึกของผู้พูด

4.3.2.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น

คำว่า *นั้น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นจะปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์เพื่อแสดงว่า ผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีหรืออนุพากย์นั้น พร้อมกันนั้นก็แสดงระยะไกลด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 48

ถ้าสิ่งใดไม่แจ้งให้ไปเฝ้ากราบทูลเสด็จกรมหลวงรักษัรณเรศ^{นั้น}เกิด
แล้วให้ผู้ต้องเกณฑ์ทั้งนี้มาเตรียมหาให้ทันกำหนด

(หมายรับสั่ง เรื่อง กระบวนแห่พระอังกคารกรมพระราชวังบวรฯ

ไปลอยที่วัดประทุมคงคา จ.ศ. 1195 ในประชุมหมายรับสั่ง ภาค 4 เล่ม 1 หน้า 112)

จากตัวอย่าง คำว่า ^{นั้น} ปรากฏหลังนามวลี *เสด็จกรมหลวงรักษัรณเรศ* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว จึงไม่ได้ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะหรืออ้างถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี *เสด็จกรมหลวงรักษัรณเรศ* คำว่า ^{นั้น} จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะซึ่งทำหน้าที่แสดงการเน้น นอกจากหน้าที่และความหมายแสดงการเน้นแล้ว คำว่า ^{นั้น} ยังมีความหมายแสดงระยะไกลอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้พูดกับบุคคลที่กล่าวถึงนั้นอยู่ไกลกัน นอกจากนั้นยังแสดงว่าผู้พูดกำลังกล่าวถึงบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตัวผู้พูดเองด้วย

คำว่า ^{นั้น} ที่แสดงการเน้นอาจปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ที่เป็นแก่นความ จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 49

มาตราหนึ่ง 10 คนตีคนเดียวบาดเจ็บก็ดี คนตีเวตี 10 คนบาดเจ็บก็ดี ไขมันจะตีแต่ที่เดียวหาได้ มั่นยอมตีคนละที ให้ไหม้มันผู้เดียวให้แก่เขาจงทุกคนโดยยศศักดิ์ 10 คนตีมันคนเดียวมีบาดเจ็บ^{นั้น} ท่านให้ไหม 10 คนให้แก่มันผู้เดียว ถ้ามัน 10 คนตีมันคนเดียวแตกข้าบาดเจ็บหลายแห่ง ให้ไหมมันผู้บันดาลโทษเป็นต้นเหตุ^{นั้น} ไว้แห่งแตกแลบาดเจ็บ^{ทั้งนั้น} ให้ไหมรายตัวผู้ตี

(กฎหมายตราสามดวง หน้า 234)

จากตัวอย่าง คำว่า ^{นั้น} ปรากฏหลังอนุพากย์ *10 คนตีมันคนเดียวมีบาดเจ็บ* หมายถึงสถานการณ์หรือกรณีที่คนสิบคนตีคนเดียวบาดเจ็บซึ่งเกิดขึ้นทั่วไป ไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะหรืออ้างถึงกรณีใดกรณีหนึ่งโดยเฉพาะ คำว่า ^{นั้น} ในตัวอย่างนี้จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำแสดงการเน้น แสดงให้เห็นว่าการกระทำ *10 คนตีมันคนเดียวมีบาดเจ็บ* เป็นสิ่งที่ผู้พูดต้องการเน้น นอกจากนั้น

เนื่องจากอนุพากย์ 10 คนตีมันคนเดียวมีบาดเจ็บ เป็นแก่นความของประโยค คำว่า *นี้* จึงเป็นตัว
บ่งชี้แก่นความด้วย

4.3.2.3 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 3หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกรวม และเป็นคำเรียก

4.3.2.3.1 แสดงการเน้น

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 นอกจากจะพบคำว่า *นี้* เพิ่มมากขึ้นแล้ว
ยังพบคำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นเช่นเดียวกับคำว่า *นี้* และ *นั่น* อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 50

ฝ่ายคนแก่ชราแต่พอสูฝ้ายอมผ้าได้ พระคุณก็ว่าบวชขึ้นเป็น
บรรพชาอุปสมบทอยู่ แลคนชราถึงเพียงนี้ทันตจะมีบริบูรณ์ที่ไหน เห็นฟันจะยัง
เหลืออยู่บ้าง สิ้นทีเดียวบ้าง อย่างนี้เห็นว่าคุณชราว่าอีกขบพยัญชนะครุหลุสสิถิ
ธนิฐานกรรมนั้น ถูกด้วยบทบังคับในพระวินัยอยู่ฤ จึงว่าบวชขึ้นเป็นบรรพชา-
อุปสมบท

(พระราชปจฉาในรัชกาลสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

ในประชุมพระราชปจฉา เล่ม 1 หน้า 187)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหลังนามวลี *อย่างนี้* ซึ่งอ้างถึง “การที่คนแก่
ชราสามารถบวชได้ทั้งที่มีฟันไม่สมบูรณ์” ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว ดังความในบรรทัดที่ 1-2
คำว่า *นี้* ที่ปรากฏหลังนามวลี *อย่างนี้* จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่แสดงการเน้นนามวลี
อย่างนี้ ซึ่งก็คือ “การที่คนแก่ชราสามารถบวชได้ทั้งที่มีฟันไม่สมบูรณ์”

4.3.2.3.2 บอกรวม

คำบอกรวม คือ คำที่ทำหน้าที่แสดงเจตนาของผู้พูด และทำให้คำพูดไม่
ห้วนสั้นจนเกินไป เช่น *ละ นะ ชิ เกอะ* รวมทั้ง *นี้* ด้วย บอกรวมจะปรากฏในปริบทการพูดมากกว่า
การเขียน (นววรรณ พันธุมธา, 2554: 116-127) จากการศึกษาเอกสารตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึง
รัตนโกสินทร์พบว่า เอกสารส่วนใหญ่บันทึกด้วยภาษาเขียน ถึงแม้จะปรากฏเอกสารประเภทนิทาน
บ้าง แต่ประโยคคำพูดในนิทานก็ยังมีลักษณะของภาษาเขียนมากกว่าภาษาพูด จึงไม่พบคำบอกรวม
ในเอกสารสมัยสุโขทัยและอยุธยา-ธนบุรี ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์นั้นเริ่มปรากฏคำบอกรวมใน

สมัยรัชกาลที่ 3 ในเอกสารที่ชื่อว่า “Grammatica Linguae Thai” ของสังฆราชปัลเลอกัวซ์ (Pallegoix, 2007) และปรากฏในปริบทการสนทนาซึ่งใช้ภาษาพูด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 51

หม่อมถามว่าทุเรียนลูกนี้เอ็งซื้อเท่าไร นางมีสาวใช้เรียนว่า
ดิฉันซื้อมาเป็นราคาใบละสลึง แหม²⁸ ทุเรียนลูกอย่างนี้ถึงสลึงที่เดียวหรือ เอ็งไปซื้อ
ร้านใครละ ดิฉันไปซื้อร้านแม่เกษเจ้าคะ ก็แม่เกษกับกูรู้จักกันนี่วะ เอ็งบอกแม่
เกษไหม²⁹ ละ เจ้าคะ ดิฉันบอกว่าหม่อมแม่ให้ซื้อ แม่เกษเขาก็คิดแต่ราคาทุเรียนสิ่ง
เดียว แต่มึงคุยี่สิบนั้นเขาให้หม่อมแม่เจ้าคะ

(Grammatica Linguae Thai หน้า 102)

จากตัวอย่าง เมื่อพิจารณาคุนสมบัติการเป็นคำระบุเฉพาะจะเห็นว่า คำว่า *นี่* ที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างนี้ไม่ใช่คำระบุเฉพาะ เนื่องจากไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะหรืออ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ทำหน้าที่แสดงเจตนาหรือท่าทีของผู้พูด ในที่นี้ คำว่า *นี่* แสดงเจตนาบอกเล่าหรือแจ้งให้ทราบ และมีนัยโต้แย้งคำพูดของอีกฝ่าย (นววรรณ พันธุมธธา, 2554: 126) จะเห็นว่า *หม่อม* ถาม *นางมี* ว่าไปซื้อทุเรียนที่ร้านของใคร (จึงได้ทุเรียนในราคาแพง) เมื่อ *นางมี* ตอบว่าไปซื้อร้าน *แม่เกษ* *หม่อม* จึงแปลกใจเพราะตนเองรู้จักกับ *แม่เกษ* ควรจะซื้อทุเรียนได้ในราคาถูกกว่าที่ซื้อมา จึงกล่าวว่า “ก็แม่เกษกับกูรู้จักกันนี่วะ” เพื่อบอกเล่าและโต้แย้ง *นางมี* ว่า ในเมื่อตนเองรู้จักกับ *แม่เกษ* เจ้าของร้าน เหตุใดจึงต้องซื้อทุเรียนราคาเท่านี้ คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่บอกมาลา

4.3.2.3.3 เป็นคำเรียก

คำเรียก คือ คำที่ใช้เรียกความสนใจจากผู้ฟัง เมื่อผู้ฟังสนใจผู้พูดแล้วจึงกล่าวสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารต่อไป คำที่ใช้เรียกส่วนใหญ่จะเป็นคำที่หมายถึงผู้ฟัง เช่น ชื่อบุคคล คำสรรพนามบุรุษที่ 2 นอกจากนั้น คำว่า *นี่* ก็ใช้เป็นคำเรียกได้เช่นกัน (นววรรณ พันธุมธธา, 2554: 138-139) คำเรียกเริ่มปรากฏในเอกสารสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 ดังตัวอย่าง

²⁸ ต้นฉบับเขียน “แหม” (Pallegoix, 2007: 102) แต่ผู้วิจัยพิจารณาว่าในที่นี้น่าจะเป็น “แหม”

²⁹ ต้นฉบับเขียน “ไม” (Pallegoix, 2007: 102) แต่ผู้วิจัยพิจารณาว่าในที่นี้น่าจะเป็น “ไหม”

ตัวอย่างที่ 52

ถึงคาร์บห้าวันแล้วนางทองไปทวงอีกขอผิดสองวัน นางทองก็โกรธขึ้นมาว่า นิ ๑ นางศุกเราดูหน้าเอ็งจะเป็นคนชื่อตรงทีเดียวแท้ ๆ ก็เป็นคนโกหกเปล่า ๆ พูดไม่มีจริงแต่สักนิด

(Grammatica Linguae Thai หน้า 108)

จากตัวอย่าง คำที่ปรากฏรูปเขียน “นิ” ซึ่งอยู่ในรูปคำซ้ำ “นิ ๑” ปรากฏในบทสนทนาที่ *นางทอง* พูดกับ *นางศุก* คำว่า “นิ ๑” และ *นางศุก* ที่ปรากฏตอนต้นประโยคเป็นเพียงคำที่ทำให้ผู้ฟังคือ *นางศุก* สนใจผู้พูดก่อนจะกล่าวข้อความ “เราดูหน้าเอ็งจะเป็นคนชื่อตรงทีเดียวแท้ ๆ ก็เป็นคนโกหกเปล่า ๆ พูดไม่มีจริงแต่สักนิด” ซึ่งเป็นเรื่องที่นางทองต้องการจะสนทนา ดังนั้น “นิ๑” ในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่เป็นคำเรียก ครั้นเมื่อพิจารณาคำเรียกอื่น ๆ ที่ปรากฏในสมัยต่อมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันพบว่า มีเพียงคำว่า *นิ* เท่านั้นที่ทำหน้าที่เป็นคำเรียกได้ ด้วยเหตุนี้ ถึงแม้จะไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ แต่ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า รูปเขียน “นิ๑” ในตัวอย่างนี้ก็คือคำว่า *นิ๑* หรือ *นี่* ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำเรียกได้จนถึงปัจจุบัน

4.3.2.4 นั้น ทำหน้าที่ได้ 1หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 พบคำว่า *นั้น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นเพียง 1 ตัวอย่าง คำแสดงการเน้น *นั้น* นอกจากจะแสดงความสำคัญของนามวลีแล้วยังแสดงระยะไกลด้วย

ตัวอย่างที่ 53

มิ้งไม่ให้เงินกูทำไมละ

ก็กว่าหรือกูจะไม่ให้เงินมิงนั้นก็กูจะให้มิงนิจิ

(Grammatica Linguae Thai หน้า 109)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ปรากฏหลัง นามวลี *เงินมิง* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว ผู้พูดและผู้ฟังเข้าใจความหมายตรงกัน คำว่า *นั้น* จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำแสดงการเน้น ทำหน้าที่เน้นความสำคัญของนามวลี *เงินมิง* นอกจากนั้นยังมีแสดงระยะไกลด้วย เนื่องจากเงินที่กล่าวถึงเป็นเงินของผู้ฟังไม่ใช่ผู้พูด การเน้นหรือพูดถึงสิ่งที่ไม่ได้อยู่ใกล้ตัวหรือไม่ได้เป็นของตัวเองจึงใช้คำว่า *นั้น* เพื่อแสดงว่าสิ่งที่กล่าวถึงอยู่ไกลจากผู้พูดทั้งในเชิงพื้นที่และความรู้สึก

4.3.2.5 โฉน ทำหน้าที่ได้ 1 หน้า ที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า โฉน ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เช่นเดียวกับคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะคำอื่น ๆ นอกจากจะแสดงการเน้นแล้ว คำว่า โฉน ยังมีความหมายแสดงระยะไกลมากอีกด้วย ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 พบคำว่า โฉน ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นเพียง 1 ตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 54

ห้องนี้ฎีกาพาหุงข้างบนคือบท พาหุ° สหสมณินิมิตสาวุธน ใจความว่าองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าเสด็จอยู่บนรัตนบัลลังก์ ได้ดวงไม้พระมหาโพธิ์ ทรมาณเสียซึ่งพระยาวัสวดีมาราธิราชกับทั้งเสนามารให้ปราศัยพ่ายแพ้ แล้วพระองค์ก็ได้ตรัสแก่พระปรมาภิเชกสัมโพธิญาณ เรื่องความพิสดารอยู่ในปฐมสมโพธิบริเฉทมารวิชัยโฉน ฯ

(ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน หน้า 126)

จากตัวอย่าง คำว่า โฉน ปรากฏหลังนามวลี ปฐมสมโพธิบริเฉทมารวิชัย ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า โฉน จึงไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะและไม่ใช้คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำที่ทำหน้าที่แสดงการเน้น นอกจากนั้น คำว่า โฉน ยังมีความหมายแสดงระยะไกลมาก ตัวอย่างนี้จึงแสดงว่า ปฐมสมโพธิบริเฉทมารวิชัย นั้นอยู่ห่างจากผู้พูดเป็นระยะไกลมาก อาจเป็นความไกลในเชิงพื้นที่หรือความรู้สึก หรือทั้งสองอย่างก็ได้

นอกจากคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่มีรูปวรรณยุกต์กำกับดังได้ยกตัวอย่างไปแล้ว ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ยังพบคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับด้วย ได้แก่ คำที่ปรากฏรูปเขียน “นิ” (นี้ หรือ นี) คำที่ปรากฏรูปเขียน “นิน” (นั้น หรือ นั้น) และคำที่ปรากฏรูปเขียน “โนน” (โน้น หรือ โน่น) จากการศึกษาพบว่า คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับเหล่านี้ทำหน้าที่ได้เหมือนกับคำที่มีรูปวรรณยุกต์กำกับซึ่งได้แสดงตัวอย่างไปแล้ว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะไม่แสดงตัวอย่างซ้ำอีก

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ทั้งหมดพบว่า มีคำระบุเฉพาะปรากฏทั้งสิ้น 1,897 คำ ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะปรากฏ 2,010 คำ ความถี่ในการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์
รัชกาลที่ 1-3

| คำระบุเฉพาะและ คำที่มีรูปเดียวกับ คำระบุเฉพาะ | หน้าที่ | | | | | รวม |
|---|-------------|--------------|-------------------------------|----------|----------|--------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | เน้น | บอกมาลา | เรียก | |
| นี่ | 336 | 470 | 127 | - | - | 933 |
| นั่น | 173 | 634 | 1,576 | - | - | 2,383 |
| นี่ | 6 | - | 3 | 3 | 1 | 13 |
| นั่น | 4 | - | 1 | - | - | 5 |
| โน้น | - | 4 | 1 | - | - | 5 |
| โพ้น | - | 5 | - | - | - | 5 |
| “นี่” | 126 | 76 | 24 | - | - | 226 |
| “นั่น” | 32 | 25 | 273 | - | - | 330 |
| “โน้น” | - | 6 | 1 | - | - | 7 |
| รวม | 677 | 1,220 | 2,006 | 3 | 1 | 3,907 |

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า คำว่า *นี่* และ *นั่น* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนาม ขยายนาม และแสดงการเน้นเช่นเดียวกับในสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา-ธนบุรี นอกจากนั้นยังสังเกตได้ว่า คำแสดงการเน้น *นั่น* ปรากฏด้วยความถี่สูงกว่าคำระบุเฉพาะทั้งที่ทำหน้าที่แทนนามและขยายนาม และยังปรากฏด้วยความถี่สูงกว่าคำแสดงการเน้นอื่น ๆ ด้วย ส่วนคำว่า *นี่* ในสมัยนี้ทำหน้าที่ได้ถึง 4 หน้าที่ ได้แก่ หน้าที่แทนนามซึ่งเคยปรากฏแล้วในสมัยสุโขทัย ส่วนหน้าที่ที่เพิ่งปรากฏได้แก่หน้าที่แสดงการเน้น บอกมาลา และเป็นคำเรียก สำหรับคำว่า *นั่น* และ *โน้น* เพิ่งปรากฏในสมัยนี้เป็นสมัยแรก คำว่า *นั่น* ทำหน้าที่แทนนามและแสดงการเน้น ส่วนคำว่า *โน้น* ทำหน้าที่ขยายนามและแสดงการเน้น ขณะที่คำว่า *โพ้น* ทำหน้าที่ขยายนามได้เพียงหน้าที่เดียว

4.4 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8

ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะปรากฏรูปวรรณยุกต์แล้วแทบทั้งสิ้น จึงไม่มีปัญหาในการตัดสินว่า รูปคำที่ปรากฏในเอกสารคือคำใด นอกจากนั้น เอกสารที่ใช้ในการเก็บข้อมูลก็มีหลากหลายประเภทมากขึ้น โดยเฉพาะบันทึกหรือจดหมายส่วนตัว บทละคร และนวนิยายซึ่งมีข้อมูลการใช้ภาษาทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด ส่งผลให้พบการใช้คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะเป็นจำนวนมากและหลากหลาย ในจำนวนคำระบุเฉพาะที่พบในสมัยนี้ มีคำว่า โนน ซึ่งเริ่มปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 4 อีกด้วย

4.4.1 คำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8

คำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 พบทั้งสิ้น 6 คำ ได้แก่ นี นั้น นี้นั้น โนน และ โนน คำระบุเฉพาะแต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

4.4.1.1 นี ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.4.1.1.1 แทนนาม

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 คำว่า นี ที่ทำหน้าที่แทนนามจะปรากฏร่วมกับคำบุพบท เช่น ดัง กว่า ที่ เท่า เพียง แต่ และมีความหมายแสดงระยะใกล้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 55

ยิ่งเหนือขึ้นไปสังเกตได้ว่า คำพูดของพวกเขาไทยมีเสียงพยัญชนะเสียงหนักน้อยเข้าทุกที คือเสียง ข ค ฉ ช ถ ท และ ผ พ ก็จะเป็นเสียง ก จ ต ป เช่น คนเป็นกน ช้างเป็นจ้าง ไทยเป็นไต พ่อเป็นป้อ ดังนี้

(เรื่องของชาติไทย หน้า 8)

จากตัวอย่าง คำว่า นี ปรากฏหลังคำบุพบท ดัง ในด้านความหมาย คำว่า นี มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงสิ่งที่ผู้พูดยกตัวอย่างมาก่อนหน้านั้น คือข้อความ คนเป็นกน ช้างเป็นจ้าง ไทยเป็นไต พ่อเป็นป้อ คำว่า นี จึงเป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเช่นนี้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท เพราะอ้างถึงเนื้อหาหรือข้อความที่ปรากฏอยู่ในปริจเฉทเดียวกัน

ถึงแม้คำระบุเฉพาะ *นี้* ที่ทำหน้าที่แทนนามส่วนใหญ่มักจะปรากฏหลังคำบุพบท แต่ในบางครั้งก็สามารถปรากฏตามลำพังในตำแหน่งต้นประโยคได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 56

ใจของคนปกติมีสติควบคุม ย่อมรู้จักมีความอาย ไม่สามารถแสดงกิริยาอันน่าบัดสีในประชุมชนได้ คนเมาสุราบางครั้งไม่รู้จักอาย ถึงเปลือยกายในประชุมชนได้ก็มี อนึ่งกรรมลับอันไม่พอที่จะรับรู้ไปถึงผู้อื่นอย่างที่เรียกว่าคอขาดบาดตาย เขาก็อาจจะขยายให้ผู้อื่นรู้ได้ *นี้* เป็นโทษประการที่ 5

(ศีลและธรรมอันดีของประชาชน หน้า 22)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏต้นประโยคและเป็นประธานของประโยค *นี้* เป็นโทษประการที่ 5 นอกจากนั้นยังมีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงโทษของสุรา คือทำให้ไม่รู้จักอาย และเปิดเผยความลับที่ไม่ควรเปิดเผยซึ่งผู้พูดได้กล่าวถึงมาแล้ว คำว่า *นี้* จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท เพราะอ้างถึงข้อความหรือเนื้อหาในปริเฉทเดียวกัน คือข้อความหรือเนื้อหาที่กล่าวถึงโทษของสุรา

4.4.1.1.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี้* จะปรากฏในตำแหน่งหลังนามวลีเท่านั้น และมีความหมายแสดงระยะใกล้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 57

เมื่อคิดเทียบกับความนิยมของประเทศทั้งปวงในสมัย *นี้* มีข้อขัดข้องอยู่ 2 อย่าง คือเหมือนหนึ่งทำการรีนเรจในเวลากำลังไว้ทุกข์อย่างหนึ่ง รีบทำไม่ใช้เวลาแก่ราชตระกูลหรือประเทศที่เป็นสัมพันธมิตรมีโอกาสได้มาช่วยงานตามอัธยาศัยแลประเพณีที่นิยมกันในประเทศนั้น ๆ อย่างหนึ่ง

(จดหมายเหตุเรื่องพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในรัชกาลที่ 6 หน้า 2-3)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ซึ่งมีความหมายแสดงระยะใกล้ปรากฏหลังนามวลี *สมัย* เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงช่วงเวลาและผู้พูดกล่าวคำพูด *สมัยนี้* จึงหมายถึงสมัยที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น

คำว่า *นี้* จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม *สมัย* ส่วนลักษณะการใช้เป็นแบบอ้างถึงภายนอก
 บริบทภาษา เนื่องจากเป็นการอ้างถึงสิ่งที่อยู่ในบริบทแวดล้อมหรือสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด

4.4.1.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.4.1.2.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะ *นั้น* ที่ทำหน้าที่แทนนามมักจะปรากฏหลังคำบุพบท เช่น
กว่า ต่อ แต่ เท่า ใน บน ในด้านความหมาย คำว่า *นั้น* มีความหมายแสดงระยะไกล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 58

วันอาทิตย์ เดือน 9 ขึ้น 12 ค่ำ เวลาสว่าง ถึงศิลาขาว ที่ศิลา
 ขาวนั้นเป็นศิลาที่งอกขึ้นพื้นน้ำบ้าง อยู่ใต้น้ำบ้าง เป็นที่น้ำกล่วเรือเข้าเรือออกจะโดนก็
 เป็นอันตรายจึงก่อหอคอยสูง จุดโคมไว้บนนั้น เรือเข้าออกจะให้เห็นเป็นที่สังเกต

(จดหมายเหตุเรื่องราวชาติไทยไปประเทศอังกฤษ ในรัชกาลที่ 4 หน้า 186)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังคำบุพบท *บน* เมื่อพิจารณาความหมาย
 จะเห็นว่า คำว่า *นั้น* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึง *หอคอย* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว *จุดโคมไว้บนนั้น*
 จึงหมายถึงจุดโคมไว้บนหอคอย ด้วยเหตุนี้ คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทน
 นาม และแสดงระยะไกลซึ่งในที่นี้หมายถึงระยะที่สูงกว่าจุดที่ผู้พูดยืนอยู่ค่อนข้างมาก เป็นระยะไกลใน
 แนวตั้ง สำหรับลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นการใช้แบบรูปอ้างตาม เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่ได้
 กล่าวถึงมาแล้ว

4.4.1.2.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะ *นั้น* ที่ปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 ส่วนใหญ่ทำ
 หน้าที่ขยายนาม โดยจะปรากฏหลังนามวลี ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 59

มาตรา 10 ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองไปนั้นจะโอนไม่ได้
 เว้นแต่จะตกทอดไปยังทายาทโดยธรรมโดยทางมรดก แต่เมื่อที่ดินนั้นได้รับคำรับรอง
 จากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประโยชน์แล้ว จึงโอนได้

(ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 50 ภาค 1 หน้า 52)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังคำนาม *ที่ดิน* ทำหน้าที่ขยายนาม *ที่ดิน* เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึง *ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองไป* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้ จึงเป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอย่างตาม

นอกจากคำระบุเฉพาะ *นั่น* ที่ทำหน้าที่ขยายจะปรากฏเป็นคำขยายนามคำเดียวดังตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังปรากฏอยู่ในรูปของคำซ้ำเป็น *นั่น ๆ* ได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 60

ทรงพระทวารกลางขึ้นไป ตั้งเสากิ่งจงบงกชชวาเทวดา
นพเคราะห์ 9 ต้น มีรูปเทวดาปักประจำทุกต้น มีเทียน รูป ดอกไม้ ฉัตร ธง ตามสีและ
ตามกำลังของเทวดา*นั่น ๆ*

(ประเพณีทำบุญวันเกิด หน้า 46)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ซึ่งอยู่ในรูปคำซ้ำ *นั่น ๆ* ปรากฏหลังคำนาม *เทวดา* ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงเทวดานพเคราะห์ที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว นอกจากนั้นยังมีความหมายเป็นพหูพจน์ด้วย ความหมายพหูพจน์ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงจำนวนทั้งหมดรวมกัน แต่มีความหมายว่า “แต่ละสิ่ง” นามวลี *เทวดา*นั่น ๆ** จึงหมายถึงเทวดานพเคราะห์แต่ละองค์ คำว่า *นั่น ๆ* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม ส่วนลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอย่างตาม เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว

4.4.1.3 *นี่* ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 คำระบุเฉพาะ *นี่* ทุกคำปรากฏรูปวรรณยุกต์และมีรูปเขียนแตกต่างกับคำระบุเฉพาะอื่น ๆ อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการตัดสินว่าคำระบุเฉพาะที่ปรากฏนั้นคือคำระบุเฉพาะคำใด คำระบุเฉพาะ *นี่* ในสมัยนี้ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่แทนนาม และบอกระยะใกล้ผู้พูด แต่ก็ปรากฏคำระบุเฉพาะ *นี่* ที่ทำหน้าที่ขยายนามด้วย

4.4.1.3.1 แทนนาม

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 คำระบุเฉพาะ *นี่* ส่วนใหญ่มักจะทำหน้าที่แทนนามและมีความหมายแสดงระยะใกล้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 61

“นานมาก และในที่สุดเธออาจจะกลายเป็นญี่ปุ่นไปเลย
เธออาจจะแต่งงานกับสตรีญี่ปุ่นซึ่งเธอเลื่อมใสมาก และตั้งรกรากอยู่ที่นี้”

(ข้างหลังภาพ หน้า 37)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ปรากฏหลังคำบุพบท *ที่* เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงสถานที่ที่ผู้พูดอยู่ขณะที่กล่าวคำพูดนั้น คือประเทศญี่ปุ่น คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้เป็นแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา เพราะต้องการอาศัยปริบทของผู้พูดในการตีความ ผู้ฟังจะรู้ว่า *ที่นี่* หมายถึงที่ใดย่อมจะต้องรู้ว่าผู้พูดอยู่ที่ใดขณะกล่าวคำพูดนั้นหรืออยู่ในสถานที่เดียวกับผู้พูดขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น

นอกจากนั้น คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* ยังปรากฏเป็นประธานของประโยคได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 62

ฝรั่งเศสว่า การเรียนนิดหน่อยเป็นของที่น่าจะมีอันตราย *นี่*
เป็นของที่จริงมาก ยิ่งเมื่อเรานึกถึงผู้ที่ได้เรียนนิดหน่อยแล้วหลงไปว่ามีความรู้มาก
(หม่อมเจ้าอากาศดำเกิงกับงานประพันธ์ หน้า 181)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ปรากฏต้นประโยคและหน้าภาคแสดง เป็นของที่จริงมาก ทำหน้าที่แทนนามที่เป็นประธานของประโยค ในด้านความหมาย คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงข้อความ *การเรียนนิดหน่อยเป็นของที่น่าจะมีอันตราย* ทั้งหมด คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม ลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท คือใช้คำระบุเฉพาะอ้างถึงเนื้อหาหรือข้อความในปริจเฉท

ถึงแม้จะพบคำว่า *นี่* ที่เป็นประธานของประโยคตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 แต่ก็พบตัวอย่างน้อย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 เริ่มมีของประเภทของเอกสารที่ใช้ในการศึกษาหลากหลายยิ่งขึ้น จึงพบคำว่า *นี่* ที่เป็นประธานของประโยคเพิ่มขึ้นด้วย ในสมัยต่อมา คำว่า *นี่* ที่เป็นประธานของประโยคก็ยิ่งปรากฏมากขึ้น ในขณะที่คำว่า *นี่* ที่ทำหน้าที่เดียวกันปรากฏน้อยลง

4.4.1.3.2 ขยายนาม

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 ถึงแม้ว่าคำระบุเฉพาะ *นี่* ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่แทนนาม แต่ก็ยังมีบางคำที่สามารถทำหน้าที่ขยายนามได้ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 63

หลวงราชภักดี ถ้ายังงั้นหล่อนไม่ต้องวิตก ปีนนี้มันไม่ได้ประจู่ไว้ดอก (โยนปีนลงบนโต๊ะ)

มาลัย อ้อ ! ยังงั้นดอกหรือ ก็แล้วไปนะซี ! (กลับออกมา นั่งตามเดิม)

(น้อยอินทเสน หน้า 68)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ปรากฏหลังคำนาม *ปีน* ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงปีนที่อยู่ในมือของผู้พูดซึ่งในที่นี้คือ *หลวงราชภักดี* นอกจากนั้นยังแสดงระยะห่างระหว่างผู้พูดกับสิ่งอ้างถึง แสดงว่าสิ่งอ้างถึงซึ่งก็คือปีนอยู่ใกล้ผู้พูดอีกด้วย คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา เนื่องจากอ้างถึงปีนซึ่งปรากฏในสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด หรือปรากฏอยู่ภายนอกปริบทภาษาของผู้พูด

4.4.1.4 *นั่น* ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม

4.4.1.4.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะ *นั่น* ส่วนใหญ่มักจะทำหน้าที่แทนนามและมีความหมายแสดงระยะไกลในเชิงพื้นที่ ระยะไกลที่กล่าวถึงนี้เป็นระยะที่ไกลกว่าคำว่า *นี่* และ *นี่* แต่ก็ยังไม่ไกลเท่าคำว่า *โน้น* และ *โน่น* ตัวอย่างการปรากฏคำระบุเฉพาะแทนนาม *นั่น* เป็นดังนี้

ตัวอย่างที่ 64

ช่างตัดผมนี้ไม่ได้รับผลประโยชน์อันใดในเรือเลย นอกจากค่าจ้างคนมาตัดผม มีห้องอยู่ในแถวชั้นที่ 1 สองหน้าต่างรวมเป็นห้องเดียวกัน มีตู้แลหิ้งต่าง ๆ กับทั้งที่ล้างหน้าอยู่ริมฝา มีเก้าอี้ยาว ใครจะไปคอยตัดผมก็นั่งที่นั่น ตัวช่างเองก็นอนที่นั่น

(ไกลบ้าน หน้า 102)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ทั้ง 2 คำปรากฏหลังคำบุพบท ที่มีความหมายชี้เฉพาะอ้างอิง *แก้วเขียว* ที่มีไว้สำหรับนั่งคอยตัดผมและเป็นที่นั่งนอนของช่างตัดผมดังได้กล่าวถึงมาแล้ว คำว่า *นั่น* ทั้ง 2 คำในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้เป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เนื่องจากอ้างอิงสิ่งที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว

นอกจากนั้น คำระบุเฉพาะแทนนาม *นั่น* ยังปรากฏเป็นประธานของประโยคได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 65

ปรากฏว่า นายลี บุญตา ได้รับเงินก้อนหนึ่ง ซึ่งไม่มีใครทราบจำนวน พร้อมด้วยสร้อยไหม เสื้อกางเกงสากลหนึ่งชุด เสื้อเชิ้ต 2 หรือ 3 ตัว ทั้งนี้ โดยไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้จัดส่งมาให้ แต่นั่นก็เป็นรางวัลอันหนึ่งที่ ลี บุญตา รู้สึกกระหยิ่มอึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง ถึงแก่พลั้งปากกล่าวออกมาว่า “ท่านจะมารับผมกลับบ้านแล้ว--!!”

(ยุคพิมพ์ หน้า 60)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏต้นประโยคและหน้าภาคแสดง ก็เป็นรางวัลอันหนึ่งที่ ลี บุญตา รู้สึกกระหยิ่มอึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง ทำหน้าที่แทนนามซึ่งเป็นประธานของประโยค เมื่อพิจารณาถึงความหมายจะเห็นว่าคำว่า *นั่น* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างอิงเงินไม่ทราบจำนวน และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายต่าง ๆ ที่นายลี บุญตาได้รับ คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้เป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เพราะอ้างอิงสิ่งที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว

4.4.1.4.2 ขยายนาม

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 ถึงแม้ว่าคำระบุเฉพาะ *นั่น* ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่แทนนาม แต่ก็สามารถทำหน้าที่ขยายนามได้ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 66

เดวิดนั้นท่านทั้งหลายคงจะเคยได้ยินโดยมาก แต่แรกก็เป็นผู้ที่ไม่มื่ออิทธิฤทธิ์อันใด จนภายหลังได้ไปรบยักษ์ชื่อ “โคลิอัส” เป็นคนแรกที่ได้ใช้อาวุธเครื่องประหารอันขว้างไปจากตัว จะว่าเป็นผู้แรกคิดอาวุธปืนก็ได้ แต่อาวุธที่เดวิดใช้นี้

หาใช้ป็นไม้ แท้จริงเป็นก้อนศิลาอันวางไว้ในบ่วงแล้วแกว่งบ่วงนี้รอบหัวแล้วปล่อยสาย
เชือกข้าง 1 ศิลา ก็ไปถูกยักษ์นั้นตาย

(เทศนาเสือป่า หน้า 34)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังคำนาม *ยักษ์* ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงยักษ์ *โคลิธ* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม ลักษณะการใช้เป็นแบบรูปอ้างตาม

4.4.1.5 *โน้น* ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม

จากการศึกษาเอกสารในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 พบว่า คำระบุเฉพาะ *โน้น* ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ คือ ขยายนาม และแทนนาม สำหรับความหมายแสดงระยะนั้น คำว่า *โน้น* จะแสดงว่าสิ่งอ้างถึงอยู่ห่างจากผู้พูดเป็นระยะไกลมาก

4.4.1.5.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะ *โน้น* ที่ปรากฏในสมัยนี้ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ขยายนาม แม้กระนั้นก็ปรากฏคำที่ทำหน้าที่แทนนามด้วย แต่จะปรากฏหลังคำบุพบทเท่านั้น ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นประธานหรือเป็นกรรมของคำกริยาได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 67

ถ้าอยากจะทรงทราบพอประมาณตอนมาถึงชาแล้วก็พอทูล
ได้ว่า เวลาเสด็จเที่ยวในชวา นอกจากเวลาประทับบ้านหม่อมฉัน มีค่าโฮเต็ลเป็นสำคัญ
ซึ่งถ้าคิดเฉลี่ยถูกบ้างแพงบ้างต่างกันเป็นแห่ง ๆ คนหนึ่งวันละ 7 ถึง 8 กิลเดอร์เห็นจะ
ได้ ค่าพาหนะเสด็จทางรถยนต์ ใ้รถของหม่อมฉันไม่ต้องเสีย เว้นแต่ตอนบาทลี้ต้อง
เช่ารถทาง*โน้น* รวมทั้งค่ารถค่าเรือค่าโฮเต็ล

(ไปชวา หน้า 3)

จากตัวอย่าง คำว่า *โน้น* ปรากฏหลังคำว่า *ทาง* ซึ่งในที่นี้ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทบอกทิศทาง ไม่ใช่คำนาม ด้วยเหตุที่ปรากฏหลังคำบุพบท คำว่า *โน้น* ในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่แทนนาม มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึง *บาทลี้* ข้อความ *ต้องเช่ารถทางโน้น* ก็หมายถึงต้องเช่ารถที่ *บาทลี้* ดังนั้น คำว่า *โน้น* จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม นอกจากนั้น เนื่องจากคำว่า *โน้น* มีความหมายแสดง

ระยะไกลมาก จึงแสดงว่า *บาทลี* อยู่ห่างจากสถานที่ที่ผู้พูดอยู่เป็นระยะไกลมากอีกด้วย ส่วนลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เพราะอ้างอิงถึงคำนาม *บาทลี* ซึ่งผู้พูดได้กล่าวถึงมาแล้ว

4.4.1.5.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะ *โน้น* ที่ปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 ส่วนใหญ่ทำหน้าที่ขยายนาม โดยจะปรากฏหลังนามวลีและมีความหมายแสดงระยะไกลมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 68

บัดนี้ข้างพังเผือกนั้นมาอยู่ที่โรงพัก ตำบลเพนียด กรุงศรีอยุธยาเก่า จะได้รับมากรุงเทพฯ อมรรัตนโกสินทร์นี้ในเดือน 9 ข้างขึ้น ข้างนี้สี่ตัวแลขนแลเล็บขาวกว่าพระยาเสวตรไอยราที่ส่งมาแต่เมืองเชียงใหม่แลพระยาเสวตรคชลักษณ์ที่ส่งมาแต่เมืองน่านครั้งโน้นเป็นแน่

(พระราชหัตถเลขา รัชกาลที่ 4 หน้า 72)

จากตัวอย่าง คำว่า *โน้น* ปรากฏหลังคำนาม *ครั้ง* ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างอิงช่วงเวลาหรือเหตุการณ์ที่ *พระยาเสวตรไอยรา* ถูกส่งมาจากเชียงใหม่และ *พระยาเสวตรคชลักษณ์* ถูกส่งมาจากเมืองน่าน คำว่า *โน้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนามและมีความหมายแสดงระยะไกลมากในเชิงเวลา *ครั้งโน้น* จึงมีนัยว่าช่วงเวลาหรือเหตุการณ์นั้นผ่านมานานมากแล้ว สำหรับลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะในตัวอย่างนี้เป็นแบบอ้างอิงสิ่งที่รู้ร่วมกัน³⁰ (recognitional use) ในตัวอย่างนี้ ผู้พูดไม่ได้อ้างอิงสิ่งที่เคยกล่าวถึงมาก่อน และไม่ได้อ้างอิงสิ่งที่อยู่ในสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด แต่อ้างอิงสิ่งที่อยู่นอกเหนือไปนั้นซึ่งผู้พูดคิดว่าผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจร่วมกับผู้พูด กล่าวคือ ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังจะสามารถเข้าใจได้ว่า ผู้พูดกำลังอ้างอิงสิ่งใดโดยไม่ต้องระบุอย่างชัดเจน เนื่องจากเคยมีประสบการณ์ร่วมกับผู้ฟังมาก่อน ในตัวอย่างนี้ ผู้พูดไม่จำเป็นต้องระบุว่า *ครั้งโน้น* คือครั้งไหน วันที่เท่าไร ปีอะไร เพราะเชื่อว่าผู้ฟังจะเข้าใจความหมายได้ตรงกัน

4.4.1.6 โน้น ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แทนนาม

คำระบุเฉพาะ *โน้น* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่คือแทนนาม นอกจากจะแสดงการชี้เฉพาะแล้ว ยังแสดงระยะไกลมากอีกด้วย ดังตัวอย่าง

³⁰ ดูบทที่ 2 หัวข้อ 2.1.2.2.4 การใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างอิงสิ่งที่รู้ร่วมกัน (recognitional use)

ตัวอย่างที่ 69

พอหล่อนย่างเข้าไป ประสมลูกจากที่นั่งไปยืนข้างตู้ หล่อนชำเลื่องดู
เขาและเสียใจที่หน้าของเขาบังเงาอยู่ หาเห็นดวงตาและสีหน้าของเขาไม่ หล่อนนั่งลง
บนเก้าอี้ตรงกันข้ามกับเขานั่งอยู่เมื่อครู่ก่อน แล้วมองดูนาฬิกา

“จะไปดูโรงโหนดวันนี้ ถึงแต่งตัวเสียสวยเซ่ง” ท่านบิดาถาม

“พัฒนากรคะ เอ๊ะ เมื่อกี้คุณพ่อนั่งอยู่คนเดียวหรือคะ ?”

“นั่งอยู่กับพ่อประสม อ้าว ! แน่ะไปยืนแอบอยู่โน่น มานี่ซิ นั่งกับลูก
สาวฉันเป็นอะไรไป มาเถอะพวกเราไม่ถื่อ”

(ศัตรูของเจ้าหล่อน หน้า 44)

จากตัวอย่าง คำว่า โหนด ปรากฏหลังกริยาวลี ไปยืนแอบอยู่ ทำหน้าที่แทนคำนาม
บอกสถานที่เพื่อบอกให้รู้ว่าประธานของประโยค (ในที่นี้ละประธาน คือ ประสม) ทำกริยานั้นที่ได้ เมื่อ
พิจารณาความหมายจะเห็นได้ว่า คำว่า โหนด มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงบริเวณข้างตู้ที่ ประสม
ยืนอยู่ นอกจากนั้น เนื่องจากคำว่า โหนด เป็นคำระบุเฉพาะที่แสดงระยะไกลมาก จึงแสดงว่าผู้พูดอยู่
ไกลจากสถานที่ที่ประสมยืนอยู่มากตามความรู้สึกของผู้พูด ดังนั้น คำว่า โหนด จึงเป็นคำระบุเฉพาะ
และทำหน้าที่แทนนาม สำหรับลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะนั้น ต้องพิจารณาว่าผู้กล่าวข้อความ
“แน่ะไปยืนแอบอยู่โน่น” คือตัวละครในเรื่อง การที่ตัวละครอ้างถึงสถานที่ที่ปรากฏอยู่ในบริบทหรือ
ในสถานการณ์ขณะที่ตัวละครนั้นกล่าวคำพูดเป็นการอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา

นอกจากจะปรากฏเป็นคำบอกสถานที่แล้ว คำระบุเฉพาะแทนนาม โหนด ยังปรากฏ
เป็นประธานของประโยคได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 70

ก็ซึ่งเป็นโลหิตตกนั้นก็ดูคล้ายกับกรมวิศุนารถเมื่อปลายมือ ฤทัง
อุจจาระมีโลหิตปัสสาวะมีเป็นขุ่นเป็นเปลว ดูคล้ายกับอาการวังหน้าเมื่อกลางพรรษาปี
ฉลุ แต่โน่นท่านประจวบมานาน ชูบผอมมากกว่านี้

(พระราชหัตถเลขา รัชกาลที่ 4 หน้า 81-82)

จากตัวอย่าง คำว่า โฉนด ปรากฏหลังคำเชื่อมประโยค แต่ และปรากฏหน้าประโยค *ท่านประจวบมานาน ชุบหอมมากกว่านี้* จะเห็นได้ว่า คำว่า โฉนด มีลักษณะเป็นคำนามคำเดียววางซ้อนกับประธานของประโยคที่ตามมา คือ *ท่าน* เมื่อพิจารณาความหมายจะเห็นว่า คำว่า โฉนด มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึง *วังหน้า*³¹ ผู้พูดใช้คำว่า โฉนด อ้างถึงตัวบุคคลคือ *วังหน้า* ก่อน จากนั้นจึงกล่าวถึงสิ่งที่ต้องการให้ข้อมูลเพิ่มเติม คือ *ท่านประจวบมานาน ชุบหอมมากกว่านี้* คำว่า โฉนด จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม และมีความหมายแสดงระยะไกลมาก แสดงว่าผู้ที่อ้างถึงนั้น ไม่ได้อยู่ในสถานที่เดียวกับผู้พูด หรืออยู่ห่างจากผู้พูดเป็นระยะไกลมาก และยังแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่อ้างถึงเป็นบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ตัวผู้พูดเองหรือบุคคลที่ผู้พูดกำลังสนทนาด้วย ส่วนลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะในตัวอย่างนี้เป็นแบบรูปอ้างตาม เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว

4.4.2 คำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8

สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 พบคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้งหมด 6 คำ ได้แก่ *นี้ นั้น นี นั่น โฉนด* และ *โพน* คำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะแต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

4.4.2.1 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นไม่มีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะอีกต่อไป แต่ยังคงแสดงระยะใกล้เช่นเดียวกับคำระบุเฉพาะ คำแสดงการเน้นจะปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์เพื่อแสดงว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีหรืออนุพากย์นั้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 71

พวกจีนที่อพยพมาครั้งหนึ่งราชวงศ์หงวน เห็นจะมาเริ่มตั้งทำเครื่อง
ถ้วยชามในประเทศสยามนี้เป็นที่แรก

(สาส์นสมเด็จพระเจ้า 7 หน้า 24)

จากตัวอย่าง หากพิจารณาความหมายและการชี้เฉพาะจะเห็นว่า คำว่า *ประเทศสยาม* เป็นคำที่มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นี้* จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้เฉพาะเพื่อบอกให้รู้ว่าผู้พูดกำลังอ้างถึงประเทศใด แต่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญหรือมุ่งความสนใจไปยัง *ประเทศสยาม*

³¹ กรมพระราชวังบวรสถานมงคล

คำว่า *นี้* จึงเป็นคำแสดงการเน้น และเนื่องจากคำว่า *นี้* มีความหมายแสดงระยะใกล้ จึงแสดงว่าผู้พูด อยู่ใกล้หรือรู้สึกใกล้ชิดคุ้นเคยกับ *ประเทศสยาม*

คำว่า *นี้* ที่แสดงการเน้นอาจปรากฏหลังคำ *วลี* หรืออนุพากย์ที่เป็นแก่นความได้ อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 72

ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ ความชื่นชมยินดีในพระมหากรุณาธิคุณ ซึ่งทรงพระราชอุทิศสาหะเสด็จมาโปรดเกล้าฯ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายถึงเมืองแพร่ในครั้ง *นี้* อันเมืองแพร่ *นี้* แม้ถึงมิใช่เป็นหัวเมือง ไหญ่โต ก็เป็นเมืองตั้งมาแต่โบราณรุ่งเรืองคราวเดียวกันกับเมืองอื่นในมณฑลพายัพ

(จดหมายเหตุเสด็จเลียบมณฑลฝ่ายเหนือและมณฑลพายัพ หน้า 57)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหลังนามวลี *เมืองแพร่* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นี้* จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำแสดงการเน้น ทำหน้าที่เน้นนามวลี *เมืองแพร่* เพื่อบอกให้ผู้รู้ ว่าผู้พูดกำลังสนใจหรือให้ความสำคัญกับ *เมืองแพร่* และเนื่องจากนามวลี *เมืองแพร่* เป็นแก่นความ ของประโยค คำว่า *นี้* ที่ปรากฏหลังแก่นความจึงสามารถบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย ส่วนในด้าน ความหมายแสดงระยะพิจารณาว่า ขณะที่กล่าวคำพูดนั้นผู้พูดอยู่ในเมืองแพร่ จึงใช้คำว่า *นี้* ในการ เน้น เพื่อแสดงว่า *เมืองแพร่* อยู่ใกล้ผู้พูดทั้งในเชิงพื้นที่ (อยู่ในเมืองแพร่) และความรู้สึก (คุ้นเคย ใกล้ชิดกับเมืองแพร่)

4.4.2.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 1หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า *นั้น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นจะแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดกำลังสนใจหรือให้ ความสำคัญกับนามวลีหรืออนุพากย์ที่อยู่ด้านหน้า นอกจากนั้นยังมีความหมายแสดงระยะไกล หรือ อาจแสดงว่านามวลีหรืออนุพากย์ที่ปรากฏด้านหน้าถูกกล่าวถึงแล้วอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 73

สมเด็จพระบรมมहाไปยกาธิบดีอาศัยอยู่ ณ เมืองพิษณุโลกไม่ช้าก็ ทรงพระประชวรแล้วเสด็จสวรรคตอยู่ในเมืองพิษณุโลก *นั้น*

(ปฐมวงศ์ ในประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 4 หน้า 28)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังนามวลี *เมืองพิษณุโลก* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะ อยู่แล้ว คำว่า *นั่น* จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำแสดงเน้น ทำหน้าที่เน้นนามวลี *เมืองพิษณุโลก* เพื่อบอกให้รู้ว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับเมืองดังกล่าว นอกจากนี้ยังแสดงว่า ผู้พูดได้กล่าวถึงเมืองพิษณุโลกมาแล้ว และต้องการเน้นว่ากำลังกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน *เมืองพิษณุโลกนั้น* จึงอาจหมายถึง *เมืองพิษณุโลกที่ได้กล่าวมาแล้ว (นั้น)*

คำว่า *นั่น* ที่แสดงการเน้นอาจปรากฏหลังนามวลีหรืออนุภาคย์ที่เป็นแก่นความ จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 74

ที่บางเวลากลับทำสัญญาเป็นสัมพันธมิตรกับนโปเลียนเอง เช่น รัสเซีย และออสเตรียก็มี ออสเตรียนั้นได้สนิทสนมมากถึงกับเอมเปอเรอพรานซิส ยอมยกพระราชบุตรให้อภิเษกเป็นมเหสีของนโปเลียนดังกล่าวมาแล้ว

(คองเกรสแห่งเวียนนา หน้า 18)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังนามวลี *ออสเตรีย* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นั่น* จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าแสดงการเน้น เพื่อบอกให้รู้ว่า ผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับ *ออสเตรีย* อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดได้กล่าวถึงประเทศออสเตรียไปแล้ว และต้องการเน้นว่ากำลังกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน เมื่อพิจารณาโครงสร้างประโยค จะเห็นว่า *ออสเตรีย* เป็นแก่นความของประโยค คำว่า *นั่น* ซึ่งปรากฏหลังแก่นความจึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความด้วย

4.4.2.3 นี้ ทำหน้าที่ได้ 4หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกมาลา เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

4.4.2.3.1 แสดงการเน้น

จากการศึกษาคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบว่า คำว่า *นี้* ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เช่นเดียวกับคำว่า *นี่* และ *นั่น* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 75

แต่มีสเตอร์คะนิเลียต ปรึศเลนัน, ตั้งใจว่าจะอยู่เรียน
หนังสือต่าง ๆ สัก 7 ปี, แล้วจึงจะกลับเข้ามายังกรุงเทพฯ นี้อีก
(หนังสือจดหมายเหตุ หน้า 91)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ปรากฏหลังนามวลี *กรุงเทพฯ* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นี่* จึงไม่ได้แสดงการชี้เฉพาะ แต่แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับ *กรุงเทพฯ* และเนื่องจากคำว่า *นี่* มีความหมายแสดงระยะใกล้ผู้พูด จึงแสดงให้เห็นว่า *กรุงเทพฯ* อยู่ใกล้ผู้พูดอีกด้วย คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำแสดงการเน้น

คำว่า *นี่* ที่เป็นคำแสดงการเน้นอาจปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ที่เป็นแก่นความ จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 76

ตวนอ่องเห็นกอกิวเตะตะกร้อดี จึงถามว่าเจ้า*นี่*มาแต่ข้าง
ไหน กอกิวบอกว่าเฮงจินเค่งใช้ข้าพเจ้าเอาสิงโตหยกกับหยกพาดพุกันมาให้ท่าน
(ชองกั้ง หน้า 16)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ปรากฏหลังคำสรรพนามบุรุษที่ 2 *เจ้า* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะถึงผู้ฟัง คือ *กอกิว* คำว่า *นี่* จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่เน้นคำว่า *เจ้า* ซึ่งหมายถึงตัวผู้ฟัง เพื่อบอกให้รู้ว่า ผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับผู้ฟัง เมื่อพิจารณาความหมายแสดงระยะจะเห็นว่า คำว่า *นี่* มีความหมายแสดงระยะใกล้ แสดงว่าผู้พูดอยู่ใกล้ผู้ฟัง (ในเชิงพื้นที่) หรือกำลังให้ความสนใจผู้ฟัง (ในเชิงความรู้สึก) คำว่า *นี่* จึงเป็นคำแสดงการเน้น ในขณะเดียวกัน คำว่า *เจ้า* ในตัวอย่างนี้ก็เช่นกันเป็นแก่นความของประโยค คำว่า *นี่* จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย

4.4.2.3.2 บอกลา

คำบอกลาจะปรากฏในบทสนทนาเพื่อแสดงเจตนาหรือท่าทีของผู้พูด ส่วนใหญ่จึงมักจะพบในเอกสารประเภทนวนิยายซึ่งมีบทสนทนาของตัวละคร คำบอกลา *นี่* จะปรากฏท้ายประโยค ดังตัวอย่าง

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ปรากฏร่วมกับคำบอกมาลา *นะ* และปรากฏอยู่หน้าประโยคที่ *หลวงวรเวส* พูดกับ *อินทเสน* คือ “แกก็ดูหน้าตาเป็นผู้ดี” แต่จะก่อนพูดกับ *อินทเสน* นั้น *หลวงวรเวส* พูดกับ *มลิ* อยู่ก่อน เมื่อจะเปลี่ยนมาพูดกับ *อินทเสน* จึงใช้คำว่า *นี่* เรียกความสนใจจากผู้ฟัง คือ *อินทเสน* ก่อนที่จะกล่าวข้อความต่อไป จะเห็นว่า คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้ไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำเรียกที่ใช้ดึงความสนใจของผู้ฟังมายังผู้พูดก่อนกล่าวข้อความอื่น ๆ ต่อไป

ถึงแม้ส่วนใหญ่ผู้พูดจะกล่าวคำเรียกก่อนจะกล่าวข้อความสำคัญดังตัวอย่างด้านบน แต่บางครั้งเมื่อผู้พูดสนทนาไปได้ระยะหนึ่งอาจใช้คำเรียกเพื่อเรียกความสนใจจากผู้ฟังระหว่างการสนทนาก็ได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 79

เสวตร์

จริงนะครับ เดียวนี้มันไม่เหมือนแต่ก่อน ใคร ๆ มันก็เข้ามา
เป็นนักเรียนได้ทั้งนั้น ใคร ๆ มันก็เป็นนายทหารได้ทั้งนั้น

จรรุญ

คุณพูดยั้งนั่นแล้วละก็ทำไมต้องฆ่าเรื่องมาทางผมด้วยล่ะ

กิม

คุณก็ไม่ควรทำพิวบางไปเลย อย่ามัวเถียงกันในเรื่องเหลว
แหลกเสียหน่อยเลย นี่แน่ครับ ผมจะต้องขอความอดทน
ของคุณทั้งสองสักหน่อย คุณนะถึงแม้จะเป็นนายทหารแล้ว
ก็จริง แต่ต้องเข้าใจว่าคุณจะรู้จักนักเรียนนายร้อยได้ดีกว่า
ผม เพราะยังทัน ๆ ได้เป็นเพื่อนนักเรียนอยู่ด้วยกันบ้าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY (ความดีมีชัย หน้า 92)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ไม่ได้ปรากฏในตอนเริ่มพูด แต่ปรากฏหลังจากที่ได้กล่าวข้อความอื่นไปแล้ว อย่างไรก็ตาม คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้ก็ทำหน้าที่เรียกความสนใจมายังผู้พูดเช่นเดียวกัน นอกจากนั้น ข้อความที่ปรากฏก่อนและหลังคำเรียก *นี่* ก็ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน ก่อนกล่าวคำเรียก *นี่* ผู้พูดกล่าวถึงการพูดจากถกเถียงกันของผู้ฟังทั้ง 2 คนคือ *เสวตร์* และ *จรรุญ* ส่วนหลังกล่าวคำเรียก *นี่* ผู้พูดกล่าวถึงเรื่องที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้ฟังทั้ง 2 คน ดังนั้น คำเรียก *นี่* ที่ผู้พูดกล่าวจึงเรียกความสนใจของผู้ฟังจากเรื่องเดิม (การพูดจากถกเถียงกันของ *เสวตร์* และ *จรรุญ*) ไปยังเรื่องใหม่ (การขอความช่วยเหลือจาก *เสวตร์* และ *จรรุญ*) อีกด้วย

4.4.2.3.4 เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ *นี้* ทำหน้าที่แสดงการเชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำ กับปริบทของถ้อยคำนั้น ปริบทนั้นอาจเป็นสถานการณ์ขณะที่พูดหรือปริบทของเรื่องราวที่กำลังพูดถึง ก็ได้ ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความจะปรากฏหน้าประโยค และปรากฏเฉพาะในบทสนทนา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 80

| | |
|---------|--|
| กิม | อ้อ ! นายสวัสดิ์กลับมาที่นี่เดี่ยว (นายสวัสดิ์กลับมาเย็นระวัง ตรงอยู่ตรงหน้านายกิม) |
| กิม | นี่แกจะเอากล้องถ่ายรูปไปด้วยไหม? |
| สวัสดิ์ | ผม-ผม-อ้อ- |
| กิม | เอาไปหรือ? |
| สวัสดิ์ | มิได้ขอรับ |

(ความดีมีไชย หน้า 107)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหน้าประโยค *แกจะเอากล้องถ่ายรูปไปด้วยไหม* และไม่ได้มีความสัมพันธ์กับประโยคที่ตามมาในฐานะที่เป็นประธาน หรือเป็นกรรม เมื่อพิจารณา ด้านความหมายจะเห็นได้ว่า คำว่า *นี้* ไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะ จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่ทำหน้าที่ เชื่อมโยงข้อความ *แกจะเอากล้องถ่ายรูปไปด้วยไหม* กับปริบท คือสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด ตัวอย่างนี้ ผู้พูด (*กิม*) ต้องการสื่อว่า ในสถานการณ์ขณะที่กำลังสนทนากันอยู่นั้น (*นี้*) ผู้ฟัง (*สวัสดิ์*) เตรียมหรือตัดสินใจว่าจะนำกล้องถ่ายรูปไปด้วยหรือไม่ คำว่า *นี้* ทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อความที่ผู้พูด กล่าวกับปริบทดังกล่าว จึงทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

4.4.2.4 *นั่น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า *นั่น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้น นอกจากจะแสดงว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับ สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ยังมีความหมายแสดงระยะไกลด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 81

“ถ้าอิมณฑาทฤษฎศไม่หอบเอาเครื่องเพชรเงินทองเป็นกำยเป็นกองหนีไปกะซู้ เราก็ไม่เข้าตาจนอย่างนี้ แต่ลำพังกำไลมือคู่เดียวขายเสียก็พอใช้หนี้พ่อเล็กหรือแหวนอีกสองวงก็เหลือแหล่ เพราะอิชาติชั่วมณฑานันท์ทั้งนั้น”

(วนิดา หน้า 38-39)

จากตัวอย่าง คำว่า *นันท์* ปรากฏหลัง นามวลี *อิชาติชั่วมณฑา* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นันท์* จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี *มณฑา* เพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่า เป็นสิ่งที่ผู้พูดให้ความสำคัญหรือต้องการเน้นย้ำ นอกจากนั้น คำแสดงการเน้น *นันท์* ยังมีความหมายแสดงระยะไกลด้วย จึงแสดงว่า *มณฑา* อยู่ห่างจากผู้พูด อาจเป็นความไกลในเชิงพื้นที่หรือความรู้สึก หรือทั้งสองอย่างก็เป็นได้ และยังแสดงว่าผู้พูดได้กล่าวถึง *มณฑา* ไปแล้ว เมื่อกล่าวถึงอีกครั้งจึงใช้คำว่า *นันท์* ประกอบกับนามวลี *มณฑา* เพื่อบอกให้ผู้ฟังรู้ว่า ผู้พูดกำลังกล่าวถึง *มณฑา* ซึ่งได้พูดถึงมาก่อนแล้ว คำว่า *นันท์* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำแสดงการเน้น

4.4.2.5 โน้น ทำหน้าที่ได้ 1หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า *โน้น* ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เช่นเดียวกับคำที่มีรูปเดียวกับกับคำระบุเฉพาะคำอื่น ๆ นอกจากนั้น ยังมีความหมายแสดงระยะไกลมากอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 82

ทำจิ้นนี้เป็นที่สินค้าขึ้น เรือขึ้นจากทะเลมาตามลำน้ำได้สะดวกจนถึงที่นี่ เมื่อเจ้าคุณเทศาร้องสั่งนายตำรวจให้นำเสด็จไปทำจิ้น ผมนี่ออกขัน ดูเหมือนหนึ่งว่าจะไปทำจิ้นสมุทรสาครโน้น

(จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ หน้า 125)

จากตัวอย่าง คำว่า *โน้น* ปรากฏหลังนามวลี *ท่าจิ้นสมุทรสาคร* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *โน้น* จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี *ท่าจิ้นสมุทรสาคร* นอกจากนั้น คำว่า *โน้น* ยังมีความหมายแสดงระยะไกลมาก จึงแสดงว่า *ท่าจิ้นสมุทรสาคร* อยู่ห่างจากผู้พูดขณะที่กล่าวคำพูดนั้นเป็นระยะไกลมาก คำว่า *โน้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำแสดงการเน้น

4.4.2.6 โฟ้น ทำหน้าที่ได้ 1 หน้า ที่คือ แสดงการเน้น

ถึงแม้ว่าในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 จะไม่พบคำว่า โฟ้น ที่เป็นระบุเฉพาะแล้ว แต่ยังปรากฏคำว่า โฟ้น ที่เป็นคำแสดงเน้นอยู่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 83

แล้วบรรจุใส่ในพระเจดีย์ศิลาตายกับใบพระมหาโพธิ ที่มีพีชพันธุ์สืบ
มาแต่ไม้พระมหาโพธิซึ่งเป็นที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่พระโพธิญาณ ณ *อรุเวลาประเทศ*
โฟ้น

(ประชุมพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 4 หน้า 104)

จากตัวอย่าง คำว่า โฟ้น ปรากฏหลังนามวลี *อรุเวลาประเทศ* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า โฟ้น จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี *อรุเวลาประเทศ* เพื่อแสดงว่า ผู้พูดกำลังให้ความสำคัญหรือสนใจ *อรุเวลาประเทศ* ในขณะเดียวกันก็แสดงระยะห่างระหว่างผู้พูดกับสิ่งที่เน้นด้วย เนื่องจากคำว่า โฟ้น มีความหมายแสดงระยะไกลมาก จึงแสดงว่า *อรุเวลาประเทศ* ห่างจากสถานที่ที่ผู้พูดอยู่เป็นระยะไกลมาก คำว่า โฟ้น ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำแสดงการเน้น

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 ทั้งหมดพบว่า มีคำระบุเฉพาะปรากฏทั้งสิ้น 16,701 คำ และมีคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้งสิ้น 9,941 คำ ความถี่ในการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำเป็นดังนี้

ตารางที่ 8 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์
รัชกาลที่ 4-8

| คำระบุเฉพาะและ คำที่มีรูปเดียวกับ คำระบุเฉพาะ | หน้าที่ | | | | | | รวม |
|---|-------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-------------------|--------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | ดัชนี ปริจเฉทฯ | |
| นี้ | 1,812 | 6,859 | 2,034 | - | - | - | 10,705 |
| นั้น | 1,590 | 5,420 | 7,746 | - | - | - | 14,756 |
| นี่ | 646 | 11 | 42 | 60 | 39 | 7 | 805 |
| นั่น | 270 | 17 | 6 | - | - | - | 293 |
| โน้น | 14 | 48 | 5 | - | - | - | 67 |
| โน่น | 14 | - | - | - | - | - | 14 |
| โพน | - | - | 2 | - | - | - | 2 |
| รวม | 4,346 | 12,355 | 9,835 | 60 | 39 | 7 | 26,642 |

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า คำระบุเฉพาะ *นี้* *นั้น* *นั่น* และ *โน้น* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม และยังเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้อีกด้วย ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบความถี่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้งหมดจะเห็นว่า คำว่า *นั่น* ปรากฏด้วยความถี่สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า *นั่น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้น ส่วนคำว่า *นี่* ทำหน้าที่ได้ 6 หน้าที่ *นี่* ที่เป็นคำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม ส่วน *นี่* ที่เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทำหน้าที่ทั้งแสดงการเน้น บอกมาลา เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ สำหรับคำว่า *โน้น* เพิ่งปรากฏในสมัยนี้เป็นสมัยแรก ทำหน้าที่แทนนามได้เพียงหน้าที่เดียว ในขณะที่คำว่า *โพน* ซึ่งเคยปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 1-3 ในสมัยนี้พบแต่เพียงที่ ทำหน้าที่แสดงการเน้นเท่านั้น

4.5 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2490-2559)

ในสมัยปัจจุบันปรากฏคำระบุเฉพาะที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนอีก 2 คำ ได้แก่ *นุ่น* และ *นุ่น* ขณะที่คำว่า *โพ้น* ที่ปรากฏมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 4-8 กลับไม่ปรากฏแล้วในสมัยนี้ นอกจากนี้แล้ว คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะคำอื่น ๆ ก็ยังคงปรากฏได้เช่นเดิม

4.5.1 คำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน

คำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9 พบทั้งสิ้น 8 คำ ได้แก่ *นี้* *นั้น* *นี่* *นั่น* *โน้น* *โน่น* *นุ่น* และ *นุ่น* คำระบุเฉพาะแต่ละคำทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

4.5.1.1 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.5.1.1.1 แทนนาม

คำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แทนนามจะปรากฏหลังคำบุพบท เช่น *กว่า จาก ตั้งตั้งแต่ เทว* และมีความหมายแสดงระยะใกล้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 84

เรื่องราวทุกอย่างในหนังสือจากนี้ไปจะเป็นเรื่องของการทำความเข้าใจร่างกายและจิตใจผ่านทฤษฎีวิวัฒนาการ เราจะไปเริ่มแกะรอยเรื่องราวต่าง ๆ ของเราและธรรมชาติอื่น ๆ ที่ซ่อนอยู่ด้วยการไปหาที่มาของแขนและขาเรา

(เรื่องเล่าจากร่างกาย หน้า 24)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *จาก* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงเนื้อหาหรือข้อความที่กำลังกล่าวในขณะนั้น นั่นคือข้อความที่ปรากฏบุพบท *จากนี้* ดังนั้น คำว่า *นี้* ในตัวอย่างดังกล่าวจึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ทั้งนี้ ถึงแม้จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของบุพบท *จากนี้* ประกอบด้วยคำบุพบท *จาก* กับคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี้* แต่บุพบท *นี้* ดังกล่าวก็มีความตรงแน่นสูง เนื่องจากคำบุพบท *จาก* และคำระบุเฉพาะ *นี้* มักจะปรากฏร่วมกันบ่อยครั้ง สำหรับลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะเป็นตัวบ่งบอกปริจเฉท เนื่องจากใช้คำระบุเฉพาะอ้างถึงเนื้อหาหรือข้อความที่ปรากฏในปริจเฉทเดียวกัน

4.5.1.1.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี้* จะปรากฏหลังนามวลีเท่านั้น ในด้านความหมาย นอกจากจะแสดงการชี้เฉพาะแล้ว ยังมีความหมายแสดงระยะใกล้ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 85

เดือนกรกฎาคมที่แล้วฝนทิ้งช่วงมาก ทางบ้านนอกเริ่มหว่านข้าวหนักไปแล้ว แต่ฝนทิ้งชวงนาน คิดว่าคงแย่แน่ปีนี้ แต่ยงดีที่ทางบ้านของเรามีการเลี้ยงวัวนมทดแทนช่วยได้มาก

(จดหมายจากโอซากา-กรุงเทพ หน้า 16)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏร่วมกับคำนาม *ปี* เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงปีที่ผู้พูดหรือผู้เขียนกล่าวคำพูดนั้น คำว่า *นี้* จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา เนื่องจากผู้พูดอ้างถึงปีที่กำลังเขียนจดหมายฉบับนี้เป็นการอ้างถึงสิ่งที่ปรากฏอยู่ในปริบทแวดล้อมผู้พูด หรือสถานการณ์ขณะทีผู้พูดกล่าวคำพูดนั้นซึ่งสอดคล้องกับการอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา

4.5.1.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ ได้แก่ แทนนาม และขยายนาม

4.5.1.2.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะ *นั้น* ที่ทำหน้าที่แทนนามมักจะปรากฏหลังคำบุพบท เช่น *กว่า จาก ตั้ง ตั้งแต่ ใน* และมีความหมายแสดงระยะไกล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 86

หมู่เกาะกาลาปากอสเป็นหมู่เกาะที่มีเกาะขนาดเล็กใหญ่อยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก หนึ่งในนั้นมีเกาะที่มีขนาดเล็กมาก ๆ อยู่เกาะหนึ่งชื่อว่าเกาะแดฟนีเมเจอร์

(เรื่องเล่าจากร่างกาย หน้า 49)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ปรากฏในตำแหน่งหลังคำบุพบท *ใน* ซึ่งเป็นตำแหน่งของนามวลี เมื่อพิจารณาความหมายจะเห็นว่า คำว่า *นั้น* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึง

เกาะขนาดเล็กขนาดใหญ่ที่อยู่ใน *หมู่เกาะกาลาปากอส* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้ จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นการใช้แบบรูปอ้างอิงตาม

4.5.1.2.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะ *นั้น* ที่ทำหน้าที่ขยายนามจะปรากฏหลังนามวลีเท่านั้น และมีความหมายแสดงระยะไกล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 87

เวลา 7 นาฬิกา 57 นาที พระมหाराชครูพิธีศรีสุทธุคุณ
วิบูลย์เวทย์บรมหงส์ พรหมพงศ์พฤตมาจารย์ อำนวยการบวงสรวงสังเวทยศดาบุชา
ฤกษ์ ขณะนั้นเจ้าหน้าที่พราหมณ์บันลือสังข์ ลั่นฆ้องชัย และโกวบันฑฑะว

(จดหมายเหตุงานฉลองพระชันษา 100 ปี สมเด็จพระสังฆราช หน้า 141)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังคำนาม *ขณะ* และทำหน้าที่ขยายนาม ดังกล่าวเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงช่วงเวลาขณะที่ *พระมหाराชครูพิธีศรีสุทธุคุณ วิบูลย์เวทย์บรมหงส์ พรหมพงศ์พฤตมาจารย์* อำนวยการบวงสรวงสังเวทยศดาบุชาฤกษ์ คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว

คำระบุเฉพาะ *นั้น* ที่ทำหน้าที่แทนนามส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในรูปคำขยาย นามคำเดียวดังตัวอย่างข้างต้น แต่ก็มีคำที่ปรากฏในรูปคำซ้ำ *นั้น ๆ* ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 88

มาตรา 124 สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่ละสภา มี
ประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานสภาคนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรง
แต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา

(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 6 รัฐสภา หน้า 70)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ซึ่งอยู่ในรูปคำซ้ำ *นั้น ๆ* ปรากฏหลังคำนาม *สภา* ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึง *สภาผู้แทนราษฎร* และ *วุฒิสภา* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว จึงเป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม นอกจากนั้น จะสังเกต

ได้ว่า คำว่า *นั้น* ๆ อ้างถึงสภาทั้ง 2 สภา สอดคล้องกับการใช้คำระบุเฉพาะที่อยู่ในรูปคำซ้ำ *นั้น* ๆ ซึ่งมีความหมายเป็นพหูพจน์ และมีความหมายว่า “แต่ละ (ส่วน)” นามวลี *สภานั้น* ๆ จึงหมายถึงสภา (ทั้ง 2 แห่ง) แต่ละแห่ง

4.5.1.3 นี้ ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม

4.5.1.3.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะ *นี้* ส่วนใหญ่มักจะทำหน้าที่แทนนามซึ่งอาจปรากฏเป็นประธาน เป็นกรรม หรือคำบอกสถานที่ก็ได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 89

ผมมาเรียนปริญญาโทสถาปัตย์ฯ ที่นิวเจอร์ซีย์ เทอมนี้เป็น
เทอมแรก ผมตัดสินใจมาเรียนที่นี่เพราะอยากจะได้ความรู้ฝั่งตะวันตกบ้าง หลังจาก
ใช้เวลาห้าปีเรียนสาขาสถาปัตยกรรมไทยที่จุฬาฯ มาแล้ว

(คุยกับหนอน หน้า 23)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหลังคำบุพบท *ที่* ทำหน้าที่แทนนาม มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงรัฐ *นิวเจอร์ซีย์* ที่ผู้พูดมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท คำว่า *นี้* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม และเป็นคำบอกสถานที่ ส่วนลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว

นอกจากคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี้* จะเป็นคำบอกสถานที่ได้แล้ว ยังใช้เป็นคำแทนนามทั่วไป และปรากฏเป็นประธานหรือกรรมของประโยคได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 90

อีกประเด็นหนึ่งที่คล้ายกันก็คือการคิดตรงกับคนอื่น *นี้* เป็น
เรื่องปกติมาก แต่สิ่งที่ต้องรู้คือ ใครก็ตามที่ผลิตงานออกมาก่อนจะเป็นคนที่ได้รับ
เครดิต

(คุยกับหนอน หน้า 60)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏต้นประโยคและหน้าภาคแสดง เป็นเรื่องปกติ
มาก ทำหน้าที่แทนนามที่เป็นประธานของประโยค ในด้านความหมาย คำว่า *นี้* ในตัวอย่างนี้มี

ความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึง การคิดตรงกับคนอื่นทั้งหมด คำว่า นี้ ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบรูปอ้างอิงตาม

4.5.1.3.2 ขยายนาม

คำระบุเฉพาะ นี้ ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่แทนนาม แต่กระนั้นก็ยังมีความหมายที่สามารถทำหน้าที่ขยายนามได้ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 91

“อุงนี้ เขาใช้ทำอะไรคะ คุณวาทม์” เดือนสิบบถามหัวหน้า
คณะ ชายหนุ่มจึงพลิกให้ดูหูแว่นที่อยู่ด้านหลัง
“เขาเอาไว้ใส่พวกซ้อน พวกของใช้อะไรก็ได้ที่มีด้าม หรือจะ
ติดผนังตรงไหนไว้โชว์ของก็สุดแต่เราชอบนะครับ”

(ข้ามสี่พันตร หน้า 23)

จากตัวอย่าง คำว่า นี้ ปรากฏหลังนามวลี อุง และทำหน้าที่ขยายนามวลีดังกล่าวเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงอุงที่ วาทม์ ถืออยู่ และเนื่องจากคำว่า นี้ เป็นคำที่แสดงระยะใกล้ จึงแสดงว่าอุงที่ผู้พูดกล่าวถึงอยู่ใกล้ผู้พูดอีกด้วย คำว่า นี้ ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบอ้างอิงภายนอกบริบทภาษา เนื่องจากการอ้างถึงสิ่งที่อยู่ในบริบทหรือสถานการณ์เดียวกับผู้พูดซึ่งนอกเหนือไปจากถ้อยคำหรือข้อความที่ผู้พูดกล่าว ผู้ฟังจะรู้ว่าผู้พูดหมายถึงอุงใบใดก็ย่อมจะต้องอยู่ในสถานการณ์เดียวกับผู้พูด

4.5.1.4 นั้น ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที คือ แทนนาม และขยายนาม

4.5.1.4.1 แทนนาม

คำระบุเฉพาะ นั้น ส่วนใหญ่มักจะทำหน้าที่แทนนามและมีความหมายแสดงระยะไกล โดยอาจแทนนามที่เป็นประธาน เป็นกรรม หรือเป็นคำบอกสถานที่ก็ได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 92

วันที่ฟ้าไปเกี่ยวโตนั้น อากาศที่นั่นราว 15-18°c เย็นสบาย

(จดหมายจากโอซากา-กรุงเทพ หน้า 92)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังคำบุพบท ที่มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงเมือง *เกียวโต* ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว *อากาศที่นั่น* จึงหมายถึงอากาศที่เมือง *เกียวโต* คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้เป็นแบบรูปอ้างอิงตาม

นอกจากนั้น คำระบุเฉพาะแทนนาม *นั่น* ยังปรากฏเป็นประธานของประโยคได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 93

นักเลงโบราณปฏิบัติต่อลูกน้องอย่างกันเองก็ได้ เพราะ*นั่น* คือการแสดงความยอมรับอย่างหนึ่ง เรียกว่าเอ็นดู แต่เอ็นดูเป็นความสัมพันธ์จากบนลงล่าง ซึ่งในปัจจุบันกลับทำประเจิดประเจ้อเกินไปไม่ได้เสียแล้ว เพราะไปกระทบต่อสำนึกความเสมอภาคของคนไทย

(โมงยามไม่ผันแปร หน้า 64)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏต้นประโยคและหน้าภาคแสดง คือการแสดง *ความยอมรับอย่างหนึ่ง* ทำหน้าที่แทนนามซึ่งเป็นประธานของประโยค เมื่อพิจารณาด้านความหมาย จะเห็นว่าคำว่า *นั่น* มีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงการที่นักเลงโบราณปฏิบัติต่อลูกน้องอย่างกันเอง คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม ลักษณะการใช้เป็นแบบรูปอ้างอิงตาม เพราะอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว

4.5.1.4.2 ขยายนาม

แม้ว่าคำระบุเฉพาะ *นั่น* ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่แทนนาม แต่ก็ยังมีบางคำที่สามารถทำหน้าที่ขยายนามได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 94

“อยากเดินดูอะไรก็ไปเถอะลูก แม่นั่งที่*ม้านั้น*ดีกว่า สบายดี”
เธอขยับปากไปที่มียาวริมทางเท้ารอบรั้วกันคนละด้านกับนางรื่นเรียง พลังก็ก้าวตรงไปหย่อนร่างลงเหยียดขาออกไปจนสุด

(ข้ามสีทันดร หน้า 31)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังคำนาม *มั่ว* ทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงม้านั่งที่ผู้พูดเห็นในขณะที่กล่าวคำพูดนั้น คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม และมีความหมายแสดงระยะไกล แสดงว่าม้านั่งที่กล่าวถึงนั้นอยู่ไกลจากผู้พูด ส่วนลักษณะการใช้เป็นแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา เนื่องจากคำว่า *นั่น* อ้างถึงสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด ผู้ฟังจะรู้ว่าผู้พูดอ้างถึงม้านั่งตัวใดย่อมจะต้องอยู่ในสถานการณ์เดียวกับผู้พูด

4.5.1.5 ไน้ น ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม

4.5.1.5.1 แทนนาม

คำว่าระบุเฉพาะ *ไน้ น* ที่ทำหน้าที่แทนนามมักจะปรากฏหลังคำบุพบท และมีความหมายแสดงระยะไกลมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 95

“บ้านตรง*ไน้ น*คู่อ่อนนารีรักจิงนะคะ” เดือนสิบชี้ชวนให้เขา
ดูหมู่บ้านกลางทุ่งของเกษตรกรผู้มีอาชีพเลี้ยงวัวพันธุ์ดี ท้องทุ่งทั่วไปแล้งเกรียม หาก
กระหย่อมที่สอดเขียวอันล้อมบ้านน้อยหลังคามุงหญ้า มีสายล่อฟ้าปักไว้ป้องกันไฟจาก
ฟ้าผ่า คุ่มรีนสุขสบาย

(ข้ามสีทันดร หน้า 82)

จากตัวอย่าง คำว่า *ไน้ น* ปรากฏหลังคำบุพบท *ตรง* ทำหน้าที่แทนนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงที่ตั้งของบ้านที่ผู้พูด (ในที่นี้คือ *เดือนสิบ*) ชี้ชวนให้ผู้ฟังดู คำว่า *ไน้ น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม และด้วยเหตุที่คำว่า *ไน้ น* มีความหมายแสดงระยะไกลมาก จึงแสดงว่าบริเวณที่ตั้งของบ้านที่อ้างถึงอยู่ห่างจากสถานที่ที่ผู้พูดอยู่เป็นระยะไกลมาก ส่วนลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะในตัวอย่างนี้เป็นแบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา เพราะอ้างถึงสิ่งที่อยู่ในสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด ผู้ฟังจะรู้ว่าผู้พูดอ้างถึงบริเวณใดก็ต่อเมื่ออยู่ในสถานการณ์เดียวกับผู้พูด

4.5.1.5.2 ขยายนาม

คำว่า *ไน้ น* ที่ปรากฏส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ขยายนาม โดยจะปรากฏหลังนามวลี และมีความหมายแสดงระยะไกลมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 96

เที่ยงวันฟังชีวาตม์เล่าแล้วค่อย ๆ เพลินมากขึ้น จึงถาม
มารดา “แม่ไปเดินดูของที่เดินที่โน้นไหม หรือแดร์ออน”

(ข้ามสี่ทศวรร หน้า 20)

จากตัวอย่าง คำว่า *โน้น* ปรากฏหลังคำนาม *เดินที่* และทำหน้าที่ขยายนาม
ดังกล่าว ถึงแม้จากข้อความจะไม่ได้บอกว่าผู้พูดอ้างถึงเดินที่หลังใด แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทจะเห็น
ว่า ผู้พูดกำลังอ้างถึงเดินที่หลังใดหลังหนึ่งอยู่อย่างแน่นอน ผู้ฟัง คือ *แม่* ซึ่งอยู่ในสถานที่และช่วงเวลา
เดียวกับผู้พูดก็ย่อมจะเข้าใจได้ว่าผู้พูดหมายถึงเดินที่หลังใด ลักษณะการอ้างถึงเช่นนี้เป็นการอ้างถึง
ภายนอกบริบทภาษา คำว่า *โน้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ

4.5.1.6 โน้น ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แทนนาม

คำระบุเฉพาะ *โน้น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แทนนาม ในด้านความหมาย นอกจาก
จะมีความหมายชี้เฉพาะแล้ว ยังมีความหมายแสดงระยะไกลมากอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 97

“ถ้าอยากนั่งพักก็มีเก้าอี้ให้นั่งพักนะฮะ...*โน้น*” ชายหนุ่มหันหน้าคณะ
หันไปยังม้านั่งไต้ริมไม้ริมบึงใหญ่ปากทางเข้า พอนั่งได้สองสามคน

(ข้ามสี่ทศวรร หน้า 20)

จากตัวอย่าง คำว่า *โน้น* ปรากฏเป็นคำแทนนามคำเดียวซึ่งแสดงการชี้เฉพาะและ
อ้างถึง *ม้านั่งไต้ริมไม้ริมบึงใหญ่ปากทางเข้า* ทางด้านความหมายแสดงระยะ เนื่องจากคำว่า *โน้น* เป็น
คำระบุเฉพาะที่แสดงระยะไกลมาก จึงแสดงว่าผู้พูดอยู่ห่างจากม้านั่งที่กล่าวถึงเป็นระยะไกลมาก
(ตามความคิดของผู้พูดในขณะนั้น) ดังนั้น คำว่า *โน้น* จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม
ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา เนื่องจากสิ่งที่อ้างถึงปรากฏอยู่ใน
บริบทหรือสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูด

4.5.1.7 **นุ่น** ทำหน้าที่ได้ 2หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม

คำว่า **นุ่น** เป็นคำระบุเฉพาะที่เพิ่งพบในเอกสารสมัยนี้เป็นสมัยแรก แม้กระนั้นก็พบว่า คำว่า **นุ่น** ทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม ทางด้านความหมายแสดงระยะ คำว่า **นุ่น** มีความหมายแสดงระยะไกลมากที่สุดในบรรดาคำระบุเฉพาะกลุ่ม **นี้ นั้น โน้น นุ่น**

4.5.1.7.1 **แทนนาม**

คำระบุเฉพาะแทนนาม **นุ่น** มักจะปรากฏหลังคำบุพบท และมีความหมายแสดงระยะไกลมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 98

ผีเสื้อตัวน้อย ๆ หลากสี ค่ำบ้าง เหลืองบ้าง ขาวบ้าง ลาย ๆ
บ้าง บินโฉบฉิวไปตามดอกบัวสีขาวนวลกลางสระ ต้นไม้ด้าน**นุ่น**ยืนอยู่อย่างแข็งแรง
ประกอบไว้ด้วยกอกกล้วยไม้สีม่วงเข้มแซมขาว

(จิตวิทยาตะวันออกกับความงอกงามของมนุษย์ หน้า 55)

จากตัวอย่าง คำว่า **นุ่น** ปรากฏหลังคำว่า **ด้าน** ซึ่งในที่นี้ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ ไม่ใช่คำนาม³² คำว่า **นุ่น** ที่ปรากฏหลังคำบุพบทจึงทำหน้าที่แทนนาม อ้างถึงบริเวณใดบริเวณหนึ่งของพื้นที่ซึ่งต้นไม้ดังกล่าวขึ้นอยู่ ถึงแม้ว่าในข้อความจะไม่ปรากฏว่า **ด้านนุ่น** คือบริเวณใด แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทจะเห็นว่า คำว่า **นุ่น** มีความหมายชี้เฉพาะถึงบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่อยู่ไกลมากเพียงบริเวณเดียว ดังนั้น คำว่า **นุ่น** ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ สำหรับลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา เนื่องจากเป็นการอ้างถึงสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสถานการณ์หรือบริบทของผู้พูดขณะที่กล่าวคำพูด

4.5.1.7.2 **ขยายนาม**

คำระบุเฉพาะ **นุ่น** ที่ทำหน้าที่ขยายนามจะปรากฏหลังนามวลี และมีความหมายแสดงระยะไกลมาก ดังตัวอย่าง

³² คำว่า **ด้าน** จะเป็นคำนามก็ต่อเมื่อหมายถึงส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ (นววรรณ พันธุเมธา, 2554: 94) ในกรณีนี้ คำว่า **ด้าน** ไม่ได้หมายถึงด้านของต้นไม้ แต่หมายถึงด้านหนึ่งของพื้นที่ หรือบริเวณที่ต้นไม้ที่อ้างถึงปรากฏจึงเป็นคำบุพบท ไม่ใช่คำนาม

ตัวอย่างที่ 99

ฉันทั่งนึ่ง ๑ อย่างสงบอยู่ข้างบึงน้ำเล็ก ๆ บรรยากาศรอบ ๆ
ตัวเจียบสงบอ่อนโยนด้วยบรรยากาศในยามเย็น ต้นไม้ใหญ่ ๆ ริมบึงด้านหน้าทาบทา
ด้วยแสงทองของดวงตะวันยามเย็นคูนุ่มนวล เมื่อลมพัดเบา ๆ กิ่งไม้ทั้งกิ่งก็เคลื่อนไหว
รับรู้การสัมผัสของสายลมอย่างอ่อนโยน

(จิตวิทยาตะวันออกกับความมอกงามของมนุษย์ หน้า 55)

จากตัวอย่าง คำว่า *นูน* ปรากฏหลังคำว่า *ดวน* เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 98
แต่ในตัวอย่างนี้ คำว่า *ดวน* เป็นคำนาม หมายถึงด้านหรือแถบหนึ่งของบึง³³ คำว่า *นูน* ที่ปรากฏหลัง
คำนาม *ดวน* จึงทำหน้าที่ขยายนามเพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึง (ริมบึง) ด้านที่อยู่ไกลออกไปจากผู้พูด
ถึงแม้ในตัวอย่างจะไม่ได้ระบุตำแหน่งหรือด้านดังกล่าวอย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทจะเห็น
ได้ว่า ผู้พูดกำลังอ้างถึงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวโดยเฉพาะ คำว่า *นูน* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุ
เฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม ลักษณะการใช้เป็นแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา

4.5.1.8 *นูน* ทำหน้าที่ได้ 1หน้าที่ คือ แทนนาม

คำว่า *นูน* เป็นคำระบุเฉพาะที่เพิ่งพบในสมัยนี้เป็นสมัยแรก ทำหน้าที่แทนนามได้
เพียงหน้าที่เดียว และมีความหมายแสดงระยะไกลมากที่สุดในกลุ่มคำ *นี้ นั้น โน่น นูน* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 100

...ไม่เห็นมีอะไรเลย...พวกเราสายหัว แกล้งล้อเธอ

...พวกนายบินได้อย่างมันหรือเปล่า...ผมกลั่นหายใจ ชั่วขณะหนึ่งคิด

ว่าอันจะปล่อยมือแล้วทะยาน

...ไม่เห็นอยากบินอย่างผีเสื้อเลย ถ้าจะบินต้อง*นูน*...ซีไปที่เครื่องบิน

(วรรณกรรมตลกสรรเสริญ หน้า 85)

³³ นววรรณ พันธุมธา (2554: 94) อธิบายเกี่ยวกับคำที่เป็นได้ทั้งคำนามและคำบุพบท (คำเชื่อม) ว่า หาก
คำนั้นหมายถึงส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ จะทำหน้าที่เป็นคำนาม เช่น “ข้างโต๊ะทาสีขาว” คำว่า *ข้าง* ในประโยคนี้
เป็นคำนาม ส่วนคำว่า *ข้าง* ในประโยค “เก้าอี้อยู่ข้างโต๊ะ” เป็นคำบุพบท ไม่ใช่คำนาม เพราะไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ
โต๊ะ แต่เป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์ทางสถานที่

จากตัวอย่าง คำว่า *นุ่น* ปรากฏหลังกริยาวิเศษณ์ซึ่งละคำกริยา มีเพียงคำช่วยหน้ากริยา ต้อง ปรากฏอยู่ข้างหน้าเท่านั้น อย่างไรก็ตาม คำว่า *นุ่น* ในตัวอย่างนี้ก็ยังคงทำหน้าที่แทนนาม เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงเครื่องบินที่ผู้พูดชี้ นอกจากนั้น คำว่า *นุ่น* ยังมีความหมายแสดงระยะไกลมากด้วย แสดงให้เห็นว่าเครื่องบินที่กล่าวถึงอยู่ห่างจากผู้พูดเป็นระยะไกลมาก ส่วนลักษณะการใช้เป็นการใช้คำระบุเฉพาะแบบอ้างถึงภายนอกบริบทภาษา เนื่องจากอ้างถึงสิ่งที่อยู่ในสถานการณ์ขณะและผู้พูดกล่าวคำพูด ดังจะสังเกตได้ว่าผู้พูดมีการใช้ท่าทางคือการชี้ประกอบการพูดด้วย

4.5.2 คำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2490-2559)

ในสมัยปัจจุบันพบคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้งหมด 6 คำ ได้แก่ *นี้ นั้น นี่ นั้น โน่น* และ *โน่น* คำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะดังกล่าวทำหน้าที่ได้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

4.5.2.1 *นี้* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า *นี้* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นจะปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์เพื่อแสดงว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีหรืออนุพากย์นั้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 101

สมองจะใหญ่ขึ้นได้มันต้องมีประโยชน์ที่ทำให้สิ่งที่มีสมองใหญ่
ได้เปรียบกว่าสิ่งอื่น ๆ ดังนั้น คำถามที่เราจะต้องตอบคือ อะไรคือประโยชน์ของสมองที่
ใหญ่ขึ้นเล็กน้อยนี้?

(เรื่องเล่าจากร่างกาย หน้า 105)

จากตัวอย่าง นามวลี *สมองที่ใหญ่ขึ้นเล็กน้อย* มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นี้* ที่ปรากฏหลังนามวลีดังกล่าวจึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่แสดงการเน้น ทำให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีดังกล่าว คำว่า *นี้* จึงเป็นคำแสดงการเน้น นอกจากนั้น ยังมีความหมายว่า ผู้พูดได้กล่าวถึงวิวัฒนาการที่สมองของมนุษย์ใหญ่ขึ้นเล็กน้อยมาแล้ว *สมองที่ใหญ่ขึ้นเล็กน้อยนี้* จึงมีความหมายว่า “สมองที่ใหญ่ขึ้นเล็กน้อยดังที่กล่าวมาแล้ว (*นี้*)”

คำว่า *นี้* ที่แสดงการเน้นอาจปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ที่เป็นแก่นความได้ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 102

ผมอยากจะเสนอว่า เรื่องสั้น ‘ขอทาน’ นี้มีพล็อตสองพล็อตที่ขัดแย้งกันอยู่ในตัว ขณะที่ตัวละครรอบ ๆ สองผิวเมียพยายามใช้คนทั้งสองเป็นวัตถุบิในพล็อตชีวิตของพวกเขา ตากุคยายแหละเองก็พยายามเขียนพล็อตของตัวเองเช่นกัน หรือไม่ก็พยายามที่จะลบล้างพล็อตที่คนอื่นเขียนให้พวกเขา

(เรียงร้อยถ้อยวิจารณ์ หน้า 23)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี้* ปรากฏหลังนามวลี *เรื่องสั้น ‘ขอทาน’* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นี้* จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้เฉพาะเพื่อบอกให้รู้ว่าผู้พูดกำลังอ้างถึงเรื่องสั้นเรื่องใด แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี *เรื่องสั้น ‘ขอทาน’* เพื่อแสดงว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญหรือสนใจนามวลีดังกล่าว นอกจากนั้น เนื่องจากคำว่า *นี้* ปรากฏหลังนามวลี *เรื่องสั้น ‘ขอทาน’* ซึ่งเป็นแก่นความ คำว่า *นี้* จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย

4.5.2.2 *นั้น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที คือ แสดงการเน้น

คำว่า *นั้น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นจะปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ เพื่อแสดงแสดงว่าผู้พูดกำลังสนใจนามวลีนั้น นอกจากนั้นยังมีความหมายแสดงระยะไกล และอาจแสดงว่านามวลีหรืออนุพากย์นั้นถูกกล่าวถึงแล้ว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 103

เราจะรู้ได้อย่างไรว่าทฤษฎีไหนถูกหรือเป็นไปได้มากกว่ากัน ในเมื่อวิธีที่จะบอกได้คือ ต้องหาหลักฐานฟอสซิลมาให้ได้มากพอที่เราจะสามารถไล่เรื่องราวจากอดีตมาหาปัจจุบัน แต่ปัญหาคือเราไม่มีหลักฐานอย่างที่ว่ามานั้น

(เรื่องเล่าจากร่างกาย หน้า 112)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังนามวลี *หลักฐานอย่างที่ว่ามา* อ้างถึง *หลักฐานฟอสซิล* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นั้น* ที่ปรากฏหลังนามวลีจึงไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี *หลักฐานอย่างที่ว่ามา* ซึ่งก็คือ *หลักฐานฟอสซิล* เพื่อบอกให้รู้ว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญหลักฐานดังกล่าวนั้น นอกจากนั้น ยังแสดงให้เห็นว่าผู้พูดได้กล่าวถึงหลักฐานดังกล่าวแล้ว และกำลังกล่าวถึงสิ่งเดียวกันอีกด้วย

คำว่า นั่น ที่แสดงการเน้นอาจปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ที่เป็นแก่นความ จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 104

ความไม่แยกแยะทำให้ไม่มีใครอยาก “ล้าเส้น” เพราะไม่มีใครรู้แน่ชัดว่า “เส้น” ที่ว่านั้นอยู่ตรงไหน ล้าไปแล้วจะเจอโทษอะไร ทุกคนยอมขีดเส้นไว้ให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

(โมงยามไม่แปรผัน หน้า 79)

จากตัวอย่าง คำว่า นั่น ปรากฏหลังนามวลี “เส้น” ที่ว่า หมายถึง “เส้น” ที่ผู้พูดกล่าวว่าไม่มีใครอยากล้าซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้ว ดังนั้น นามวลี “เส้น” ที่ว่า จึงมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า นั่น จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่เน้นนามวลี “เส้น” ที่ว่า เพื่อแสดงว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีดังกล่าว และยังมีความหมายเน้นว่าได้กล่าวถึงสิ่งนั้นไปแล้วอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้พูดกล่าวถึง “เส้น” ที่ได้กล่าวไปแล้ว และต้องการเน้นว่ากำลังกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน นอกจากนั้น คำว่า นั่น ในตัวอย่างนี้ยังเป็นตัวบ่งชี้แก่นความด้วย เนื่องจากนามวลีที่ปรากฏด้านหน้า คือ “เส้น” ที่ว่า เป็นแก่นความของประโยค

4.5.2.3 นี้ เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่มีหน้าที่มากที่สุด ทั้งหมด 4 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกรวม เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

4.5.2.3.1 แสดงการเน้น

จากการศึกษาคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบว่า คำว่า นี้ ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เช่นเดียวกับคำว่า นี่ และ นั่น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 105

ที่ชอบที่สุดเห็นจะเป็นวีรบุรุษไร้น้ำตาครับ หักมุม กินใจ ปีบคั้นใจคนอ่าน สุดยอดเลยครับ ผมชอบมากที่การหักมุม กลับกลอก แฝงคำคม และปีบคั้นใจอย่างมากครับ ผมนี้ชอบทั้งตัวร้ายและตัวเอกพอ ๆ กันเลยครับ

(คุยกับหนอน หน้า 31)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ปรากฏหลังคำสรรพนามบุรุษที่ 1 *ผม* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว เพราะหมายถึงผู้พูดหรือผู้เขียน คำว่า *นี่* จึงไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะ แต่มีความหมายแสดงว่า ผู้พูดกำลังเน้นหรือให้ความสำคัญกับตัวผู้พูดเอง เนื่องจากกำลังกล่าวถึงเรื่องของตนเอง นอกจากนั้น คำว่า *นี่* เป็นคำแสดงระยะใกล้ ผู้พูดจึงใช้คำดังกล่าวเมื่อต้องการเน้นตัวผู้พูดเองหรือสิ่งที่อยู่ใกล้ตนเอง ฉะนั้น คำว่า *นี่* จึงเป็นคำแสดงการเน้น ในขณะเดียวกัน คำว่า *ผม* ในตัวอย่างนี้ก็เช่นกันเป็นแก่นความของประโยค คำว่า *นี่* จึงเป็นตัวบ่งชี้แก่นความได้อีกด้วย

4.5.2.3.2 บอกมาลา

คำว่า *นี่* เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะเพียงคำเดียวที่ทำหน้าที่บอกมาลาได้ คำว่า *นี่* ที่ทำหน้าที่บอกมาลาจะปรากฏในบทการสนทนา เพื่อแสดงเจตนาหรือท่าทีของผู้พูด ได้แก่ เจตนาถาม และเจตนาบอกเล่า สำหรับเจตนาบอกเล่านี้มักจะแฝงนัยอื่น ๆ เช่น แสดงการโต้แย้ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 106

พี่ทราบแต่เพียงว่าที่ไอซากา -2°C หิมะตก ไม้จะจริงรีเปล่า
อยากเห็นหิมะตกจริง ๆ ว่ามันจะเป็นอย่างไร คนที่เคยไปเมืองนอกอย่างเมืองหนาว
ทางยุโรปและอเมริกา เคยรู้ เคยเห็น เคยสัมผัสหิมะและอากาศหนาวมาแล้ว คงจะนึก
เวทนาพี่ ที่อยากรู้อะไรต่อมิอะไรที่ไร้สาระ แต่ช่างเถอะนะ เราไม่รู้จริง ๆ นี่ ใครเขาจะ
มองอย่างไรก็ช่างเขา

(จดหมายจากไอซากา-กรุงเทพ หน้า 83)

จากตัวอย่าง คำว่า *นี่* ปรากฏท้ายประโยค *เราไม่รู้จริง ๆ* ทำหน้าที่บอกมาลา คือแสดงเจตนาบอกเล่าของผู้พูด แต่การบอกเล่านี้มีนัยของการโต้แย้งด้วย จะเห็นได้ว่าก่อนหน้านั้น ผู้พูดกล่าวถึงผู้ที่นึกเวทนาตนเองที่อยากรู้เรื่องราวต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงได้กล่าวข้อความ *แต่ช่างเถอะนะ เราไม่รู้จริง ๆ* *นี่* เพื่อบอกเล่าเป็นเชิงโต้แย้งว่า ถึงใครจะเวทนาหรือมองผู้พูดอย่างไรก็ไม่เป็นไร เพราะตนเองไม่รู้จริง ๆ คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่บอกมาลา

4.5.2.3.3 เป็นคำเรียก

คำเรียก *นี่* ทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังสนใจผู้พูดหรือสนใจสิ่งที่ผู้พูดจะกล่าว อาจปรากฏในช่วงต้นบทสนทนา หรือระหว่างบทสนทนาก็ได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 107

“นี่มันหน้าที่พลเมืองดินะ”

“ก็เสียภาษีให้รัฐบาลแล้วไง ตั้งร้อยละยี่สิบ แล้วจะเอายังไง อีก นี้ เหน่งเอ๊ย เป็นวัยรุ่นเสียเปล่า คนเราสมัยนี้ไม่ทำอะไรเพียงเพราะมีคนบอกว่าเป็นหน้าที่หรือ ไม่เคยได้ยินหรือไง รัฐบาลถูกจัดตั้งด้วยคนชั้นกลาง แต่ถูกโค่นล้มโดยชนชั้นกลาง”

(วรรณกรรมตลกสรร หน้า 51)

จากตัวอย่าง คำว่า นี้ ที่ขีดเส้นใต้ และชื่อเฉพาะ เหน่ง ที่ปรากฏข้างหน้าทำหน้าที่เรียกความสนใจจากบุรุษที่ 2 หรือผู้ฟังมายังผู้พูด ก่อนจะกล่าวข้อความสำคัญที่ผู้พูดต้องการสื่อสารกับผู้ฟัง เมื่อพิจารณาทางด้านวากยสัมพันธ์และความหมายจะเห็นว่า คำว่า นี้ ในตัวอย่างนี้ไม่ได้ทำหน้าที่แทนนามหรือขยายนาม และไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำเรียกที่ใช้ดึงความสนใจของผู้ฟังมายังผู้พูดเท่านั้น จากตัวอย่างนี้จะเห็นว่า ถึงแม้ผู้พูดจะสนทนากับผู้ฟังไปสักระยะหนึ่งแล้วก็อาจจะใช้คำเรียกกระหว่างการสนทนาได้ ทั้งนี้ เพื่อดึงความสนใจของผู้ฟังให้พร้อมจะฟังสิ่งที่กล่าวต่อไปซึ่งมักจะเป็นเรื่องใหม่

4.5.2.3.4 เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

คำว่า นี้ ที่เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความจะปรากฏที่ตำแหน่งแรกสุดของประโยค เพื่อแสดงการเชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำที่ปรากฏตามมากับบริบทของถ้อยคำ บริบทดังกล่าว เช่น สภาพเหตุการณ์หรือสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 108

“นี้ ถ้าไม่ตัดสินใจมา คงเสียดายตายเลย...ใช้ไหมลูก” นาง

สวาทเอ๊ยขึ้น เสียงของเธอมีกังวาน จึงเหมือนดังมากทุกครั้งทีพูดกับลูกชาย

(ข้ามสี่พันตร หน้า 14)

จากตัวอย่าง คำว่า นี้ ปรากฏหน้าประโยค ถ้าไม่ตัดสินใจมา คงเสียดายตายเลย และไม่ได้เป็นประธานหรือกรรมของประโยคนี้นี้ เมื่อพิจารณาด้านความหมายจะเห็นว่า คำว่า นี้ ในตัวอย่างนี้ไม่ได้มีความหมายชี้เฉพาะ จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

ทำหน้าที่เชื่อมโยงถ้อยคำ *ถ้าไม่ตัดสินใจมา คงเสียดายตายเลย* กับปริบท คือสถานการณ์ปัจจุบันของผู้ฟัง กล่าวคือ ผู้พูดต้องการจะบอกว่า ณ ขณะที่กล่าวคำพูดนั้น ถ้าผู้พูดไม่ตัดสินใจมาอยู่ ณ ที่นั้นคงจะเสียดายมาก

4.5.2.4 *นั่น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า *นั่น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้น นอกจากจะแสดงว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีหรืออนุพากย์นั้นแล้ว ยังมีความหมายแสดงระยะไกลด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 109

“เงินทองมากมายนักริ้จะ” ผู้เป็นแม่ถามยิ้ม ๆ “ถึงได้โทร.ข้ามไปข้ามมาไม่เว้นแต่ละวัน”

“โทร.ครั้งแรก*นั่น* จากสิงคโปร์เอง” ลำธารตอบเป็นเชิงแก้ตัวให้หญิงสาว “โทร.คราวนี้เพราะเขา...เอ้อ...เขาเหงา...แล้วเขาก็พูดแค่สามนาทิจึง

(ข้ามสี่ทศวรร หน้า 60)

จากตัวอย่าง คำว่า *นั่น* ปรากฏหลังกริยาวลี *โทร.ครั้งแรก* ซึ่งในที่นี้ทำหน้าที่เหมือนนามวลีและมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นั่น* จึงไม่ทำหน้าที่ชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่เน้นกริยาวลี *โทร.ครั้งแรก* เพื่อบอกให้รู้ว่า ผู้พูดกำลังสนใจหรือให้ความสำคัญกับ (*การ*) *โทร.ครั้งแรก* นอกจากนั้น คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้ยังมีความหมายแสดงระยะไกลด้วย แสดงว่าเหตุการณ์การโทรศัพท์ครั้งแรกผ่านมานานแล้ว (แสดงระยะไกลในเชิงเวลา) ดังนั้น คำว่า *นั่น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำแสดงการเน้น

4.5.2.5 *โน้น* ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

คำว่า *โน้น* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นจะปรากฏหลังนามวลีหรืออนุพากย์ เพื่อแสดงว่าผู้พูดกำลังสนใจหรือให้ความสำคัญกับนามวลีนั้น นอกจากนั้นยังแสดงระยะไกลอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 110

ดอกบัวสีขาวนวลโอนเอนไหวตามแรงลม งดงามอยู่กลางบึงน้ำสะอาด
ชู่องามอยู่เหนือน้ำ เหมือนนิกจะตีมด่ากับท้องฟ้าสีครามซึ่งงดงามอยู่เบื้องบนอันไกล
โน้น

(จิตวิทยาตะวันออกกับความงอกงามของมนุษย์ หน้า 57)

จากตัวอย่าง คำว่า โน่น ปรากฏหลังนามวลี *ท้องฟ้าสีครามซึ่งดงามอยู่เบื้องบนอันไกล* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า โน่น จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำแสดงการเน้น ทำหน้าที่เน้นนามวลีเพื่อแสดงว่า ผู้พูดกำลังให้ความสำคัญกับนามวลีที่ปรากฏด้านหน้านั้น นอกจากนั้น ยังแสดงระยะห่างระหว่างผู้พูดกับสิ่งที่เน้นด้วย ในตัวอย่างนี้แสดงว่า ผู้พูดกับสิ่งที่เน้น คือ *ท้องฟ้าสีคราม* อยู่ห่างกันเป็นระยะไกลมาก เนื่องจากคำว่า โน่น มีความหมายแสดงระยะไกลมาก

4.5.2.6 โน่น ทำหน้าที่ได้ 1 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น

นอกจากคำว่า โน่น แล้ว คำว่า โน่น ก็ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เช่นกัน และยังมี ความหมายแสดงระยะไกลมากเช่นเดียวกันอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 111

“ขอให้คุณป่าฝันดิ้นะคะ...ใจหนูนะ บินล่องหน้าไปถึงซาฟารีโน่นแล้ว” แต่ใจจริง ๆ ของหล่อนกำลังหดหู่ถึงที่สุด...อยากร้องไห้เป็นกำลัง

(ข้ามสีทันดร หน้า 79)

จากตัวอย่าง คำว่า โน่น ปรากฏหลังนามวลี *ซาฟารี* ซึ่งในที่นี้มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า โน่น จึงไม่ได้แสดงการชี้เฉพาะ แต่ทำหน้าที่เน้นนามวลี *ซาฟารี* เพื่อบอกให้รู้ว่าผู้พูดกำลังมุ่งความสนใจไปยังนามวลีดังกล่าว นอกจากนั้น ด้วยเหตุที่คำว่า โน่น มีความหมายแสดงระยะไกลมาก จึงแสดงว่าซาฟารีอยู่ห่างจากผู้พูดเป็นระยะไกลมากอีกด้วย คำว่า โน่น ในตัวอย่างนี้จึงทำหน้าที่แสดงการเน้น

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในปัจจุบัน พบคำระบุเฉพาะทั้งสิ้น 3,991 คำ และคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ 906 คำ ความถี่ในการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ความถี่ในการปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน

| คำระบุเฉพาะและ คำที่มีรูปเดียวกับ คำระบุเฉพาะ | หน้าที่ | | | | | | รวม |
|---|-------------|--------------|-------------------------------|-------------|-----------------|-------------------|--------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | ดัชนี ปริจเฉทฯ | |
| นี้ | 291 | 1,947 | 184 | - | - | - | 2,422 |
| นั้น | 257 | 1,086 | 578 | - | - | - | 1,921 |
| นี่ | 170 | 14 | 83 | 23 | 1 | 20 | 311 |
| นั่น | 168 | 20 | 14 | - | - | - | 202 |
| โน้น | 5 | 9 | 1 | - | - | - | 15 |
| โน่น | 15 | - | 2 | - | - | - | 17 |
| นูน | 2 | 2 | - | - | - | - | 4 |
| นุ่น | 5 | - | - | - | - | - | 5 |
| รวม | 913 | 3,078 | 862 | 23 | 1 | 20 | 4,897 |

จากผลการศึกษาจะเห็นว่า คำว่า *นี้* *นั้น* *นั่น* และ *โน้น* ที่เป็นคำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ทั้ง แทนนามและขยายนาม ส่วนที่เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เพียง หน้าที่เดียว ขณะที่คำว่า *นี่* ที่เป็นคำระบุเฉพาะทำหน้าที่แทนนามและขยายนามได้เช่นกัน และที่เป็น คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะนั้นทำหน้าที่ได้ถึง 4 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกมาลา เป็นคำ เรียก และเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ สำหรับคำว่า *นูน* ปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะเท่านั้น ทำ หน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม คำว่า *โน่น* และ *นุ่น* ที่เป็นคำระบุเฉพาะทำหน้าที่แทนนามได้ อย่างเดียว แต่คำว่า *โน่น* พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้ ขณะที่คำว่า *นุ่น* ไม่ปรากฏเป็นคำที่มีรูป เดียวกับคำระบุเฉพาะ ส่วนคำว่า *โพน* ซึ่งเคยปรากฏมาจนถึงในสมัยรัชกาลที่ 4-8 นั้นไม่ปรากฏเป็น คำระบุเฉพาะหรือคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยนี้อีกต่อไป แต่จะปรากฏร่วมกับคำอื่นเป็นวลี ตายตัว เช่น *โกลโพน โพนทะเล*

คำระบุเฉพาะในภาษาไทยมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการปรากฏคำระบุเฉพาะใหม่ ๆ และการขยายหน้าที่ของคำระบุเฉพาะ พัฒนาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคำระบุเฉพาะแต่ละคำไม่ได้ ปรากฏขึ้นพร้อมกัน พัฒนาการของคำระบุเฉพาะแต่ละคำเป็นดังนี้

ตารางที่ 10 พัฒนาการของคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

| คำระบุเฉพาะและ คำที่มีรูปเดียวกับ คำระบุเฉพาะ | หน้าที่ | ช่วงสมัย | | | | |
|---|---------------|----------|-------------------|--------------------|------------------|----------|
| | | สุโขทัย | อยุธยา- ธนบุรี | รัชกาลที่ ร.1-3 | รัชกาลที่ 4-8 | ปัจจุบัน |
| นี้ | แทนนาม | | | | | |
| | ขยายนาม | | | | | |
| | แสดงการเน้น | | | | | |
| นั้น | แทนนาม | | | | | |
| | ขยายนาม | | | | | |
| | แสดงการเน้น | | | | | |
| นี่ | แทนนาม | | | | | |
| | ขยายนาม | | | | | |
| | แสดงการเน้น | | | | | |
| | บอกมาลา | | | | | |
| | เป็นคำเรียก | | | | | |
| | เชื่อมโยงความ | | | | | |
| อั้น | แทนนาม | | | | | |
| | ขยายนาม | | | | | |
| | แสดงการเน้น | | | | | |
| หั้น | แทนนาม | | | | | |
| | ขยายนาม | | | | | |
| โพ้น | ขยายนาม | | | | | |
| | แสดงการเน้น | | | | | |
| นั่น | แทนนาม | | | | | |
| | ขยายนาม | | | | | |
| | แสดงการเน้น | | | | | |
| โน้น | แทนนาม | | | | | |
| | ขยายนาม | | | | | |
| | แสดงการเน้น | | | | | |
| โน่น | แทนนาม | | | | | |
| | แสดงการเน้น | | | | | |
| นูน | ขยายนาม | | | | | |
| | แทนนาม | | | | | |
| นุ่น | แทนนาม | | | | | |

จากตารางที่ 10 จะเห็นว่า คำว่า **นี้ นั้น** และ **นี่** ปรากฏตั้งแต่สมัยสุโขทัยและมีพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า **นี้** และ **นั้น** ที่ทำหน้าที่แทนนาม ขยายนาม และ

แสดงการเน้น ส่วนคำว่า *นี่* เริ่มขยายหน้าที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 และพัฒนาจนทำหน้าที่ได้ทุกหน้าที่ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 จนถึงปัจจุบัน

สำหรับคำว่า *อัน* และ *หั้น* ซึ่งปรากฏในสมัยสุโขทัยเช่นเดียวกับ *นี่* *นั่น* และ *นี้* ไม่ปรากฏในสมัยต่อ ๆ มา ส่วนคำว่า *ไพบ* ปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ทำหน้าที่ขยายนามจนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ 4-8 ไม่พบคำว่า *ไพบ* ที่ทำหน้าที่ขยายนามอีกต่อไป แต่กลับพบว่าทำหน้าที่แสดงการเน้น ครั้นถึงสมัยปัจจุบันก็ไม่ปรากฏคำว่า *ไพบ* ที่เป็นคำระบุเฉพาะหรือคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะอีกต่อไป

คำว่า *นั่น* และ *โน้น* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ในช่วงแรก คำว่า *นั่น* ทำหน้าที่แทนนามและแสดงการเน้น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4-8 จึงทำหน้าที่ขยายนามได้ ส่วนคำว่า *โน้น* ในช่วงแรกทำหน้าที่ขยายนามและแสดงการเน้น จนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ 4-8 จึงทำหน้าที่แทนนามได้

คำว่า *โน้น* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 เมื่อเริ่มปรากฏทำหน้าที่แทนนามเพียงหน้าที่เดียว จนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบันจึงพัฒนาไปทำหน้าที่แสดงการเน้นได้ ส่วนคำว่า *นู้น* และ *นูน* ซึ่งเพิ่งปรากฏในสมัยปัจจุบันนั้น คำว่า *นู้น* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม ส่วนคำว่า *นูน* ทำหน้าที่แทนนามเพียงหน้าที่เดียว จากเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูลยังไม่พบคำว่า *นู้น* และ *นูน* ที่พัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

เมื่อพิจารณาการปรากฏของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำจะสังเกตได้ว่า คำระบุเฉพาะที่แสดงระยะไกลมากนั้นเพิ่งจะปรากฏขึ้นมาในภายหลัง ขณะที่คำระบุเฉพาะที่แสดงระยะใกล้หรือไม่ไกลมากนั้นปรากฏมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

สำหรับพัฒนาการของคำระบุเฉพาะนั้นจะเห็นว่า คำว่า *นี่* มีพัฒนาการที่หลากหลายและซับซ้อนมากที่สุด เพราะสามารถพัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่น ๆ ได้ถึง 4 ชนิด ได้แก่ คำแสดงการเน้น คำบอกมาลา คำเรียก และดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ ขณะที่คำระบุเฉพาะอื่น ๆ พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้เพียงชนิดเดียวเท่านั้น

ในการศึกษาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยนั้น ถึงแม้ผู้วิจัยจะกำหนดเกณฑ์และกรอบประโยคทดสอบเพื่อใช้ในการจำแนกคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ออกจากกัน แต่คำเหล่านั้นก็ไม่ได้มีลักษณะที่แตกต่างกันจนสามารถตัดขาดออกจากกันได้อย่างสิ้นเชิง เช่นตัวอย่าง “หลังพระที่นั่งจักรวรรดินี้มีกำแพงชั้นใน ฤๅเขื่อนเพชรหันหน้าเข้าข้างใน

หน้ากำแพงนั้นมีโรงช้าง ในกำแพงเข้าไปเป็นพระคลังพิเศษ” (พระราชมนเทียรในกรุงเก่า) คำระบุเฉพาะ นั้น ในประโยคตัวอย่างทำหน้าที่เป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม แต่ก็มี ความหมายแสดงการเน้นแฝงอยู่ด้วย โดยเน้นว่าเป็นกำแพงที่ได้กล่าวถึงมาแล้วและเป็นสิ่งที่ผู้พูดกำลังให้ความสนใจ หน้า ที่แสดงการเน้นที่แฝงอยู่นี้ทำให้คำระบุเฉพาะสามารถพัฒนาไปเป็นคำที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นซึ่งมี ความเป็นไวยากรณ์มากขึ้นได้ และลักษณะดังกล่าวนี้ก็สอดคล้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ใน ขณะเดียวกัน คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะซึ่งพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะนั้นก็อาจจะยังคงเค้า ความหมายเดิมของคำระบุเฉพาะอยู่เช่นกัน ในหลายบริบทจึงสามารถวิเคราะห์หน้าที่ของคำที่ปรากฏ ได้มากกว่า 1 หน้า ที่ เนื่องจากหน้าที่เหล่านี้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การที่ผู้วิจัยกำหนดกรอบขึ้นมา จำแนกชนิดของคำออกจากกันเป็นหมวด ๆ อย่างชัดเจนนั้นก็เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ การที่ ผู้วิจัยจำแนกให้คำนั้น ๆ ทำหน้าที่ใดก็ได้ก็ด้วยเห็นว่าคำนั้น ๆ มีลักษณะเป็นคำที่ทำหน้าที่นั้นมากกว่า หน้า ที่อื่น ๆ แต่ไม่ได้หมายความว่า คำนั้น ๆ ไม่มีลักษณะของคำที่ทำหน้าที่อื่นอยู่เลย เช่น คำระบุ เฉพาะอาจมีความหมายแสดงการเน้นแฝงอยู่ ส่วนคำที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นก็อาจจะมีเค้า ความหมายของคำระบุเฉพาะอยู่เช่นกัน

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ปรากฏใน สมัยต่าง ๆ ทำให้เห็นว่า นอกจากคำระบุเฉพาะแต่ละคำจะปรากฏไม่พร้อมกันแล้ว ยังมีพัฒนาการที่ แตกต่างกันอีกด้วย ทั้งนี้ การที่คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะนั้นเกี่ยวข้อง กับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยอาศัยปัจจัยและกระบวนการทางภาษาต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะได้ วิเคราะห์และนำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 5

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย

ถึงแม้ว่าคำระบุเฉพาะจะมีลักษณะเป็นคำไวยากรณ์อยู่แล้ว แต่ก็ยังพัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่นที่มีความเป็นไวยากรณ์มากกว่า ได้แก่ คำแสดงการเน้น คำบอกมาลา คำเรียก และดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ การที่คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่นดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะทั้งหมด 5 เส้นทาง พร้อมทั้งอภิปรายถึงปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์และกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นกับคำระบุเฉพาะในแต่ละเส้นทางด้วย ทั้งนี้ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของไฮเนอและคูทาวา (Heine & Kutava, 2007) เป็นหลักในการวิเคราะห์ แต่ในบางกรณีที่กรอบแนวคิดของไฮเนอและคูทาวาไม่สามารถอธิบายกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะได้อย่างครอบคลุม ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกรอบแนวคิดของนักภาษาศาสตร์คนอื่น ๆ เพิ่มเติม

เส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะทั้ง 5 เส้นทางมีดังนี้

- 1) คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี่ นั้น โน้น* > คำแสดงการเน้น *นี่ นั้น โน้น*
- 2) คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่ นั้น โน้น* > คำแสดงการเน้น *นี่ นั้น โน้น*
- 3) คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > คำบอกมาลา *นี่*
- 4) คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > คำเรียก *นี่*
- 5) คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ *นี่*

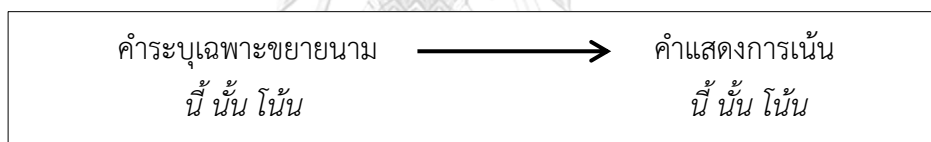
5.1 คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี่ นั้น โน้น* > คำแสดงการเน้น *นี่ นั้น โน้น*

จากการศึกษาเอกสารในสมัยต่าง ๆ พบว่า ในสมัยสุโขทัยได้ปรากฏคำแสดงการเน้นขึ้นแล้ว คำแสดงการเน้นในสมัยสุโขทัยนั้นปรากฏในความถี่สูงใกล้เคียงกับคำระบุเฉพาะแทนนามและคำระบุเฉพาะขยายนามสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน การใช้ความถี่ในการพิจารณาการกลายเป็นคำไวยากรณ์จึงอาจไม่ได้ช่วยให้ได้ข้อมูลมากนัก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความหมายของคำระบุเฉพาะและคำแสดงการเน้นจะเห็นว่า คำระบุเฉพาะมีความหมายอ้างอิงและบอกระยะใกล้ไกลระหว่างผู้พูดกับสิ่งที่

อ้างอิง ส่วนคำแสดงการเน้นนั้นแทบจะไม่มีลักษณะของคำเนื้อหาอยู่เลย กล่าวคือ คำระบุเฉพาะยังแสดงการอ้างอิงบางสิ่งบางอย่าง ความหมายของคำระบุเฉพาะจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่อ้างอิง ขณะที่คำแสดงการเน้นได้สูญเสียลักษณะการอ้างอิงเช่นนี้ไปแล้ว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าคำแสดงการเน้นมีความเป็นไวยากรณ์มากกว่าคำระบุเฉพาะ เส้นทางการพัฒนาจากคำระบุเฉพาะไปสู่คำแสดงการเน้นจึงเกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ทั้งนี้ คำระบุเฉพาะขยายนามที่จะกล่าวถึงในหัวข้อนี้ คือ คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี้ นั้น* และ *โน้น* เท่านั้น เนื่องจากกระบวนการทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะคำอื่นหรือคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่อื่นนั้นแตกต่างกัน

คำแสดงการเน้นได้สูญเสียคุณสมบัติการบ่งบอกซึ่งเป็นคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะไปแล้ว เมื่อพิจารณาตำแหน่งในการปรากฏเห็นได้ว่า คำแสดงการเน้นจะปรากฏหลังคำ วลี หรืออนุภาคที่ทำหน้าที่เป็นนามเช่นเดียวคำระบุเฉพาะขยายนาม จึงสันนิษฐานได้ว่าคำแสดงการเน้นพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะขยายนามโดยอาศัยปัจจัยและกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.1.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะขยายนาม *นี้ นั้น โน้น* ไปเป็นคำแสดงการเน้น *นี้ นั้น โน้น*



แผนภูมิที่ 1 เส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะขยายนาม *นี้ นั้น โน้น* เป็นคำแสดงการเน้น *นี้ นั้น โน้น*

ตัวอย่าง 1-4 ที่จะแสดงต่อไปนี้แสดงให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะที่กลายเป็นคำแสดงการเน้น ตัวอย่างที่ 1 และ 2 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า *นั้น* เป็นคำระบุเฉพาะ แต่ในตัวอย่างที่ 2 คำว่า *นั้น* ปรากฏในบริบทที่เอื้อต่อการตีความเป็นคำแสดงการเน้นได้ ส่วนตัวอย่างที่ 3 และ 4 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า *นั้น* เป็นคำแสดงการเน้นซึ่งไม่มีคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะอีกต่อไป แต่ทั้งนี้ คำแสดงการเน้นในตัวอย่างที่ 3 และ 4 ก็มีลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อย ดังจะได้แสดงต่อไป

ตัวอย่างที่ 1 (คำระบุเฉพาะขยายนาม)

ใช้แต่สมเด็จพระราชเทวีสร้างโสภากรมอันเดียวนี้ ทั้งทักษิณารามเสด็จแม่-
อยู่หัวก็สร้างแกมหาวันรัตนเถร แล้วท่านประดิษฐานาร้อยหนึ่งเป็นชาวสิบเกวียน ไพโร
สิบเรือนแต่งพยาบาลไว้ นั้น ทั้งลังการามก็แล้ว คำนับกับทั้งบูรพารามก็แล้ว

(ศิลาจารึกโสภากรม, 1, 27-31)

ตัวอย่างที่ 2 (คำระบุเฉพาะขยายนาม)

หลังพระที่นั่งจักรวรรดินี้มีกำแพงชั้นใน ฤๅเขื่อนเพชรหันหน้าเข้าข้างใน หน้า
กำแพงนี้มีโรงช้าง ในกำแพงเข้าไปเป็นพระคลังพิเศษ

(พระราชมนเทียรในกรุงเก่า ในประมวลพระราชนิพนธ์เบ็ดเตล็ด

ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้า 62)

ตัวอย่างที่ 3 (คำแสดงการเน้น)

แลเมื่อพระสงฆ์จะฉันนั้นให้ยกรูปเทวดาเข้าตั้งไว้ในเครื่อง แลบาตรตักข้างใน
40 บาตร ส่งออกมาข้างหน้ายกถวายพระสงฆ์ฉันในพระเมรุ

(รายงานพระเมรุครั้งกรุงเก่า ในประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา หน้า 112)

จากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นว่า คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังนามวลี *วัด* และทำหน้าที่ขยายนาม *วัด*
เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึงวัด *ทักษิณาราม* คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ

สำหรับตัวอย่างที่ 2 คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังนามวลี *กำแพง* และทำหน้าที่ขยายนามดังกล่าว
เพื่อชี้เฉพาะและอ้างถึง *กำแพงชั้นใน* หลังพระที่นั่งจักรวรรดิ แต่นามวลี *กำแพง* ที่ถูกขยายนั้นปรากฏ
ในบริบทที่สามารถละคำระบุเฉพาะได้ กล่าวคือ ถึงแม้จะไม่ปรากฏคำว่า *นั้น* ผู้ฟังก็สามารถเข้าใจได้
ว่าผู้พูดหมายถึงกำแพงใด เนื่องจากผู้พูดเพิ่งจะกล่าวถึงกำแพงที่อ้างถึงไป สังเกตได้ว่าประโยค
หลังจากนั้น คือ *ในกำแพงเข้าไปเป็นพระคลังพิเศษ* ผู้พูดก็ไม่ได้ใช้คำระบุเฉพาะ แต่ผู้ฟังก็สามารถ
เข้าใจได้ ฉะนั้น เมื่อคำว่า *นั้น* ปรากฏในบริบทที่ไม่จำเป็น คือ บริบทที่สามารถละคำระบุเฉพาะได้ คำ
ว่า *นั้น* ที่ปรากฏหลังนามวลีจึงอาจถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำแสดงการเน้น อย่างไรก็ตาม คำว่า *นั้น* ใน
ตัวอย่างที่ 2 ก็มีคุณสมบัติแสดงการบ่งบอก จึงเป็นคำระบุเฉพาะ จะเห็นได้ว่าบริบทการปรากฏคำ
ระบุเฉพาะเช่นนี้อาจทำให้เกิดการตีความใหม่ แต่ก็ยังสามารถตีความแบบเดิมได้เช่นกัน

ส่วนตัวอย่างที่ 3 คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังอนุพากย์ *เมื่อพระสงฆ์จะฉัน* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะ
อยู่แล้ว การที่นามวลีข้างหน้ามีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้วส่งผลต่อการวิเคราะห์ให้คำว่า *นั้น* ที่
ตามมาไม่มีคุณสมบัติชี้เฉพาะและอ้างถึงอีกต่อไป เพราะเพียงแค่นามวลีหลักเพียงวลีเดียวก็สามารถ
แสดงการชี้เฉพาะถึงสิ่งนั้น ๆ ได้อยู่แล้ว คำว่า *นั้น* ในตัวอย่างที่ 3 นี้จึงถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำแสดง
การเน้นเพื่อบอกให้รู้ว่าผู้พูดสนใจสิ่งนั้น และสิ่งนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้พูดกำลังจะกล่าวถึงต่อไป

นอกจากคำแสดงการเน้นเช่นในตัวอย่างที่ 3 แล้ว ยังพบคำแสดงการเน้นที่มีลักษณะแตกต่างกัน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4 (คำแสดงการเน้น)

ที่บางเวลากลับทำสัญญาเป็นสัมพันธมิตรกับนโปเลียนเอง เช่น รุสเซีย และ ออสเตรียก็มี ออสเตรียนั้นได้สนิทสนมมากถึงกับเอมเปอเรอพรานซิสซอมยกพระราชบุตรให้อภิเษกเป็นมเหสีของนโปเลียนดังกล่าวมาแล้ว

(คองเกรสแห่งเวียนนา หน้า 18)

จากตัวอย่างที่ 4 จะเห็นว่า คำว่า *นั้น* ปรากฏหลังวิสามานยนาม *ออสเตรีย* ซึ่งมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำว่า *นั้น* จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ขยายนาม แต่เป็นคำแสดงการเน้น การเกิดคำแสดงการเน้นในลักษณะนี้แตกต่างกับคำแสดงการเน้นในตัวอย่างที่ 3 จะเห็นว่าคำแสดงการเน้นดังเช่นตัวอย่างที่ 4 จะปรากฏหลังนามวลีชี้เฉพาะใด ๆ ก็ตามเพื่อเน้นว่านามวลีนั้นเป็นสิ่งเดียวกับสิ่งที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว นามวลี *ออสเตรียนั้น* จึงมีนัยว่า “ออสเตรียซึ่งได้กล่าวมาแล้ว” คำแสดงการเน้นลักษณะนี้ ผู้วิจัยพิจารณาว่าพัฒนามาจากการใช้คำระบุเฉพาะขยายนามแบบรูปอ้างอิงตาม (ดูบทที่ 2 หัวข้อ 2.1.2.2) คือการใช้คำระบุเฉพาะอ้างอิงถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว เมื่อคำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้สูญเสียคุณสมบัติการบ่งบอก แต่ยังคงคุณสมบัติ “เชื่อมโยง” ถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาก่อนเอาไว้

5.1.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี้ นั้น โน้น* พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น *นี้ นั้น โน้น*

การที่คำระบุเฉพาะขยายนามได้ขยายหน้าที่ไปเป็นคำแสดงการเน้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางภาษาที่สำคัญ 3 กระบวนการ ได้แก่ การขยายปริบทการปรากฏ การจางทางความหมาย และการแข็งแกร่งขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ

1) การขยายปริบทการปรากฏ (Extension)

การขยายปริบทการปรากฏ คือ กระบวนการที่รูปภาษาหนึ่ง ๆ ปรากฏใช้ในปริบทใหม่เพิ่มขึ้นจากปริบทเดิม ทำให้เกิดความหมายใหม่ซึ่งเป็นความหมายทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น (Heine & Kutava, 2003: 2 ; 2007: 34) ในกรณีของคำระบุเฉพาะขยายนามที่พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น จะเห็นได้ว่า คำระบุเฉพาะขยายนามจะต้องปรากฏหลังนามที่มีความหมายไม่ชี้เฉพาะเท่านั้น ดังเช่น

คำระบุเฉพาะขยายนาม นั้น ที่ปรากฏหลังนามวลี วัด ซึ่งมีความหมายไม่ชี้เฉพาะในตัวอย่างที 1 ในตัวอย่างนี้หากไม่ปรากฏคำระบุเฉพาะ นั้น ผู้ฟังจะไม่สามารถเข้าใจได้ว่าผู้พูดกำลังอ้างถึงวัดแห่งใด คำว่า นั้น จึงจำเป็นต้องปรากฏเพื่อทำหน้าที่อ้างถึงและชี้เฉพาะ แต่เมื่อคำระบุเฉพาะขยายนามได้พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นแล้วจะสามารถปรากฏหลังนามวลีที่มีความหมายชี้เฉพาะได้ดังที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 3 และ 4 การที่คำแสดงการเน้นซึ่งพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะปรากฏหลังอนุภาคยและนามวลีที่มีความหมายชี้เฉพาะได้เช่นนี้เป็นผลมาจากกระบวนการขยายปรับทการปรากฏ

2) การจางทางความหมาย (Desemanticization) และการแข็งแกร่งขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ (Pragmatic strengthening)

การจางทางความหมาย คือ กระบวนการที่ทำให้รู้ภาษาหนึ่ง ๆ มีรายละเอียดหรือองค์ประกอบทางความหมายบางส่วนหายไป ส่งผลให้มีความหมายกว้างขึ้นและสามารถปรากฏในบริบทที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น (Heine & Kutava, 2007; กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา, 2559) ส่วนการแข็งแกร่งขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ คือ การที่ความหมายเชิงวัจนปฏิบัติซึ่งเกิดเคียงคู่กับความหมายเชิงเนื้อหาปรากฏเด่นชัดขึ้นจนกลายเป็นความหมายประจำรูปความหมายใหม่ (กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา, 2559)

ในกรณีของคำระบุเฉพาะขยายนามที่พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นนั้นเกิดจากการที่คำระบุเฉพาะขยายนามสูญเสียคุณสมบัติทางความหมายบางประการ และในขณะเดียวกันความหมายทางวัจนปฏิบัติก็แข็งแกร่งขึ้นจนเด่นชัดกว่าความหมายเชิงเนื้อหา คุณสมบัติทางความหมายที่สูญเสียไป คือ การบ่งบอกหรือการชี้เฉพาะ ส่วนความหมายทางวัจนปฏิบัติที่แข็งแกร่งขึ้นนั้น คือ การเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่ผู้พูดอ้างถึง เนื่องจากเมื่อผู้พูดอ้างถึงสิ่งใด ๆ ย่อมหมายความว่าผู้พูดกำลังมุ่งความสนใจไปยังสิ่งนั้นหรือกำลังให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น ด้วยเหตุนี้ความหมายดังกล่าวจึงได้กลายเป็นความหมายแสดงการเน้นอันเป็นความหมายในทางวัจนปฏิบัติที่เด่นชัดกว่าความหมายเชิงเนื้อหาที่สูญเสียไป

ทั้งนี้ นอกจากการจางทางความหมายและการแข็งแกร่งขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติแล้ว คำแสดงการเน้นซึ่งพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะขยายนามก็ยังคงเค้าความหมายเดิม (Persistence) บางประการเอาไว้ด้วย ความหมายเดิมที่คงไว้นั้นจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มตามลักษณะของการเน้น กลุ่มแรก คือ คำแสดงการเน้นที่แสดงว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น ดังเช่นในตัวอย่างที่ 3 คำแสดงการเน้นกลุ่มนี้จะยังคงความหมายแสดงระยะเพียงอย่างเดียว ส่วนกลุ่มที่ 2 คือ คำแสดง

การเน้นที่แสดงว่าผู้พูดให้ความสำคัญและได้กล่าวถึงสิ่งนั้นไปแล้ว ดังเช่นตัวอย่างที่ 4 คำแสดงการเน้นกลุ่มนี้นอกจากจะยังคงความหมายแสดงระยะแล้ว ก็ยังคงความหมายแสดงการเชื่อมโยงที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่เน้นนั้นถูกกล่าวถึงมาแล้ว ดังนี้

| | | |
|--|---|---|
| <u>คำระบุเฉพาะขยายนาม</u> | > | <u>คำแสดงการเน้นบอกความสำคัญ</u> |
| <div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; width: fit-content; margin: auto;"> <p>+ ปงบอก</p> <p>+ เชื่อมโยง</p> <p>+ เรียกความสนใจ</p> <p>+ แสดงระยะ</p> </div> | | <div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; width: fit-content; margin: auto;"> <p>+ เน้น</p> <p>+ แสดงระยะ</p> </div> |

| | | |
|--|---|--|
| <u>คำระบุเฉพาะขยายนาม</u> | > | <u>คำแสดงการเน้นบอกความสำคัญและการกล่าวถึงแล้ว</u> |
| <div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; width: fit-content; margin: auto;"> <p>+ ปงบอก</p> <p>+ เชื่อมโยง</p> <p>+ เรียกความสนใจ</p> <p>+ แสดงระยะ</p> </div> | | <div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; width: fit-content; margin: auto;"> <p>+ เน้น</p> <p>+ เชื่อมโยง</p> <p>+ แสดงระยะ</p> </div> |

5.1.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี้ นั้น โน้น* พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น *นี้ นั้น โน้น*

สำหรับปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะขยายนามพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีมาจาก **ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์** เนื่องจากคำระบุเฉพาะขยายนามจะปรากฏหลังนามวลีเช่นเดียวกับคำแสดงการเน้น ตำแหน่งในการปรากฏที่เหมือนกันเช่นนี้เอื้อให้เกิดการตีความใหม่ ส่งผลให้คำระบุเฉพาะขยายนามที่ปรากฏในบริบทเช่นตัวอย่างที่ 2 ถูกตีความให้เป็นคำแสดงการเน้นได้ ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน คือ **ปัจจัยทางวจนปฏิบัติ** เนื่องจากคำระบุเฉพาะเป็นคำที่มีหน้าที่ในทางวจนปฏิบัติ ทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่ผู้พูดอ้างถึง (Diesel, 1999) เมื่อผู้เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมหมายความว่าผู้พูดกำลังให้ความสำคัญหรือต้องการเน้นสิ่งนั้น ผู้พูดจึงใช้คำระบุเฉพาะเมื่อต้องการแสดงการเน้นได้ และเมื่อใช้บ่อยครั้งหน้าที่และความหมายแสดงการเน้นก็เด่นกว่าหน้าที่และความหมายแสดงการชี้เฉพาะ คำระบุเฉพาะขยายนามจึงพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นในที่สุด

5.2 คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่ นั่น โน่น* > คำแสดงการเน้น *นี่ นั่น โน่น*

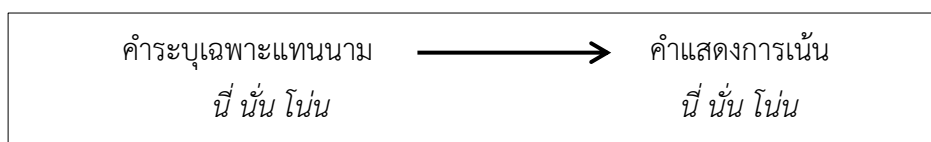
ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การที่คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เนื่องจากคำระบุเฉพาะยังคงมีความหมายชี้เฉพาะและอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่คำแสดงการเน้นที่ได้สูญเสียความหมายและคุณสมบัติดังกล่าวไปแล้ว กล่าวคือ คำระบุเฉพาะมีความเป็นไวยากรณ์น้อยกว่าคำแสดงการเน้นซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ในหัวข้อ 5.1 แสดงให้เห็นว่า คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี่ นั่น โน่น* สามารถพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้ แต่นอกจากคำระบุเฉพาะขยายนามแล้ว คำระบุเฉพาะแทนนามก็สามารถพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้เช่นกัน แต่พัฒนาการดังกล่าวจะเกิดขึ้นกับคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่ นั่น* และ *โน่น* เท่านั้น

เมื่อเปรียบเทียบตำแหน่งในการปรากฏระหว่างคำระบุเฉพาะแทนนามกับคำแสดงการเน้น จะเห็นว่า คำแสดงการเน้นจะปรากฏหลังวลี หรืออนุพากย์ที่ทำหน้าที่เป็นนาม ส่วนคำระบุเฉพาะแทนนามสามารถปรากฏได้หลายตำแหน่ง เช่น หน้ากริยา ดังตัวอย่าง “*นี่*ของใคร” หลังกริยา ดังตัวอย่าง “*คุณนั่น*สิ” หลังคำบุพบท ดังตัวอย่าง “กินข้าวที่*นี้*แหละ เดี่ยวค่อยไป” แต่เมื่อพิจารณาจากข้อมูลพบว่า คำระบุเฉพาะแทนนามที่เอื้อต่อการพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นคือคำที่ปรากฏหน้าคำกริยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำค่านั้นปรากฏต้นประโยค และอ้างถึงนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่ปรากฏข้างหน้า (การใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างตาม) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นต้องอาศัยปัจจัยและกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.2.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่ นั่น โน่น* ไปเป็นคำแสดงการเน้น *นี่ นั่น โน่น*

โน่น



แผนภูมิที่ 2 เส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่ นั่น โน่น* เป็นคำแสดงการเน้น *นี่ นั่น โน่น*

ตัวอย่าง 5-8 ที่จะแสดงต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะที่กลายเป็นคำแสดงการเน้น ตัวอย่างที่ 5 และ 6 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า *นี่* เป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม แต่ในตัวอย่างที่ 6 คำว่า *นี่* ปรากฏในบริบทที่เอื้อต่อการตีความเป็นคำแสดงการเน้นได้ ส่วน

ตัวอย่างที่ 7 และ 8 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า *นี่* เป็นคำแสดงการเน้น และไม่มีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะอีกต่อไป แต่ทั้งนี้ คำแสดงการเน้นในตัวอย่างที่ 7 และ 8 ก็มีลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อย ดังจะได้แสดงต่อไป

ตัวอย่างที่ 5 (คำระบุเฉพาะแทนนาม)

พูดแล้วก็ขึ้นไปบนรถอุ้มบุตรชายมามอบให้กิดฮุนคนหนึ่ง ว่านี่แหละคือบุตรของท่าน ท่านจงทำนุบำรุงเลี้ยงไว้เถิดนานไปเด็กนี้จะมีวาสนา

(ไซจิ้น หน้า 25)

ตัวอย่างที่ 6 (คำระบุเฉพาะแทนนาม)

ฝรั่งเขาว่า การเรียนนิดหน่อยเป็นของที่น่าจะมีอันตราย นี่เป็นของที่จริงมากยิ่งขึ้นเมื่อเรานึกถึงผู้ที่ได้เรียนนิดหน่อยแล้วหลงไปว่ามีความรู้มาก

(หม่อมเจ้าอากาศดำเกิงกับงานประพันธ์ หน้า 181)

ตัวอย่างที่ 7 (คำแสดงการเน้น)

ที่ชอบที่สุดเห็นจะเป็น “วีรบุรุษไร่น้ำตา” ครับ หักมุม กินใจ บีบคั้นใจคนอ่านสุดยอดเลยครับ ผมชอบมากที่การหักมุม กลับกลอก แฝงคำคมและบีบคั้นใจอย่างมากครับ ผมนี่ชอบทั้งตัวร้ายและตัวเอกพอ ๆ กันเลยครับ

(คุยกับหนอน หน้า 31)

ตัวอย่างที่ 8 (คำแสดงการเน้น)

อยากสัมภาษณ์คนธรรมดาที่ไม่ได้ประสบความสำเร็จอะไรในชีวิต แต่มีเรื่องราวน่าสนใจเล่าให้คนอื่นฟัง แรก ๆ ก็หาจากเพื่อนนี่แหละ แต่ไม่ใช่ทุกคนหรอกที่เหมือนไอ้หนูย ส่วนใหญ่อายุปูนนี้ก็ใช้ชีวิตไปวัน ๆ แล้วละ ถาม ๆ ดูก็ไปได้เพื่อนของเพื่อนของเพื่อนเป็นนัก (อยาก) แต่งเพลง เข้าทางเราเลย ไอ้พวกอยากนู่นอยากนี่แล้วไม่ได้ทำนี่

(วรรณกรรมตลกสรร หน้า 35)

จากตัวอย่างที่ 5 จะเห็นว่า คำว่า *นี่* (แหละ) ปรากฏหน้าภาคแสดง คือบุตรของท่าน ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค นอกจากนั้นยังอ้างถึงเด็กชายที่ (ผู้พูดข้อความดังกล่าว) อุ้มมาส่งให้กิดฮุน คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม

ต่อมาในตัวอย่างที่ 6 คำว่า *นี่* ปรากฏหน้าภาคแสดง เป็นของที่จริงมาก และอ้างถึงข้อความที่ปรากฏข้างหน้า คือ “การเรียนนิดหน่อยเป็นของที่น่าจะมีอันตราย” คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามเช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 5 แต่ในตัวอย่างนี้ คำว่า *นี่* ซึ่งเป็นประธานของประโยค “นี่เป็นของที่จริงมาก” ปรากฏต่อจากอนุพากย์ “การเรียนนิดหน่อยเป็นของที่น่าจะมีอันตราย” บริบทดังกล่าวเอื้อให้เกิดการวิเคราะห์โครงสร้างของถ้อยคำใหม่โดยวิเคราะห์ว่าอนุพากย์ “การเรียนนิดหน่อยเป็นของที่น่าจะมีอันตราย” เป็นประธานของประโยคความซ้อน “การเรียนนิดหน่อยเป็นของที่น่าจะมีอันตรายนี่เป็นของที่จริงมาก” เมื่อเป็นเช่นนั้น คำว่า *นี่* จึงอาจถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำแสดงการเน้นซึ่งปรากฏติดกับอนุพากย์ที่เป็นประธานได้ โดยเฉพาะเมื่อปรากฏในบริบทการพูด

ส่วนในตัวอย่างที่ 7 คำว่า *นี่* ได้พัฒนามาเป็นคำแสดงการเน้นแล้ว สังเกตได้จากการปรากฏติดกับบุรุษสรรพนาม *ผม* ซึ่งเป็นประธานของประโยค อีกทั้งยังสูญเสียความหมายที่แสดงการอ้างถึงเหลือแต่เพียงความหมายที่แสดงการเน้น นอกจากนี้จะเห็นว่า คำแสดงการเน้นจะสอดคล้องกับสิ่งที่เน้น ผู้พูดจึงใช้คำว่า *นี่* ซึ่งมีความหมายแสดงระยะใกล้เพื่อเน้นว่าเป็นตัวผู้พูดเองที่เป็นเช่นนั้น คำแสดงการเน้นจึงมีความหมายแสดงระยะด้วย

ตัวอย่างที่ 8 แสดงให้เห็นว่า คำแสดงการเน้น *นี่* ไม่จำเป็นต้องปรากฏหลังนามวลีที่อยู่ต้นประโยคเสมอไป จะเห็นว่าประโยคตัวอย่างขึ้นต้นด้วยภาคแสดง *เข้าทางเราเลย* หลังจากนั้นจึงปรากฏนามวลีที่เป็นประธานของประโยค *ไอ้พวกอยากงู้น้อยๆนี่แล้วไม่ได้ทำ* ตามด้วยคำแสดงการเน้น *นี่* เพื่อเน้นว่าเป็นกลุ่มคนที่ผู้พูดให้ความสนใจ ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า คำแสดงการเน้นมีพัฒนาการไปอีกขั้น จากขั้นแรก คำระบุเฉพาะแทนนามปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค ตำแหน่งดังกล่าวนี้เอื้อให้เกิดการวิเคราะห์โครงสร้างของถ้อยคำใหม่ คำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งเป็นประธานของประโยคนั้นจึงถูกวิเคราะห์ให้กลายเป็นคำแสดงการเน้นของนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่ปรากฏข้างหน้า จากนั้น เนื่องจากคำแสดงการเน้นมีความใกล้ชิดกับนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่ปรากฏด้านหน้ามากกว่าภาคแสดงที่ตามมา จึงสามารถย้ายไปปรากฏท้ายประโยคตามนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่ปรากฏข้างหน้าได้

5.2.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่ นั้น โน่น* พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น *นี่ นั้น โน่น*

การที่คำระบุเฉพาะแทนนามได้ขยายหน้าที่ไปเป็นคำแสดงการเน้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางภาษาที่สำคัญ 3 กระบวนการ ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ การจางทางความหมาย และการแข็งแกร่งขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ

1) การวิเคราะห์ใหม่ (Reanalysis)

การวิเคราะห์ใหม่ คือ การวิเคราะห์โครงสร้างของคำหรือรูปภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งต่างไปจากโครงสร้างเดิม ฮอปเปอร์และทรอกอต (Hopper & Traugott, 2003: 50) อธิบายว่า การวิเคราะห์ใหม่เกิดจากการที่ผู้ฟังเข้าใจโครงสร้างและความหมายของรูปภาษาหนึ่ง ๆ ต่างจากผู้พูด

ในกรณีของคำระบุเฉพาะแทนนามที่พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น เมื่อคำระบุเฉพาะแทนนามปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค และมีความหมายอ้างถึงนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่ปรากฏข้างหน้า เช่นคำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 6 คำระบุเฉพาะแทนนามนั้นอาจถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายเป็นคำแสดงการเน้นของนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่ปรากฏข้างหน้าได้ และเมื่อคำระบุเฉพาะแทนนามนั้นถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำแสดงการเน้นแล้ว โครงสร้างของข้อความจะเปลี่ยนแปลงไปดังแผนภาพตัวอย่างต่อไปนี้

[นามวลี/อนุพากย์/ประโยค] [*นี่* (คำระบุเฉพาะแทนนาม) + ภาคแสดง]_{ประโยค}

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การวิเคราะห์ใหม่
CHULALONGKORN UNIVERSITY

[นามวลี/อนุพากย์นาม + *นี่* (คำแสดงการเน้น) + ภาคแสดง]_{ประโยค}

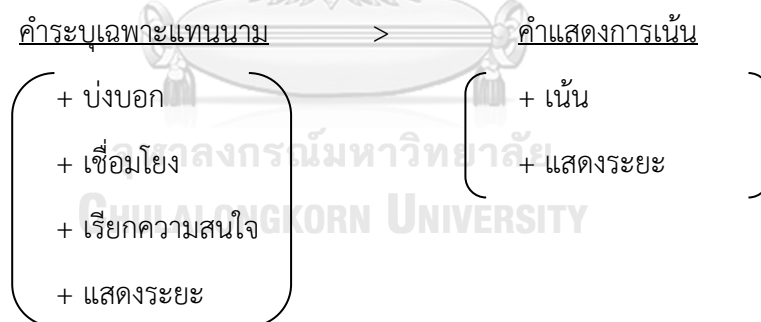
จากแผนภาพจะเห็นว่า ก่อนเกิดการวิเคราะห์ใหม่ ประโยคที่ปรากฏคำระบุเฉพาะแทนนามเป็นประโยคที่แยกออกจากรวมนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่อยู่ข้างหน้า คำว่า *นี่* ในตัวอย่างทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคหลัง แต่เมื่อเกิดการวิเคราะห์ใหม่แล้ว คำว่า *นี่* ซึ่งกลายเป็นคำแสดงการเน้นรวมทั้งภาคแสดงที่ตามมาจะกลายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของโครงสร้างประโยคที่ถูกวิเคราะห์ใหม่ ส่วนนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคเดิมที่ปรากฏข้างหน้าก็จะกลายเป็นนามวลีหรืออนุพากย์นาม และกลายเป็นส่วนหนึ่งของประโยคเช่นกัน

2) กระบวนการจากทางความหมาย และการแข็งแกร่งขึ้นของความหมายทาง วจนปฏิบัติ

การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะแทนนามไปเป็นคำแสดงการเน้นเกิดจากการที่คำระบุเฉพาะแทนนามสูญเสียความหมายบางความหมาย ได้แก่ ความหมายแสดงบ่งบอก และความหมายแสดงการเชื่อมโยง ฉะนั้น คำแสดงการเน้นจึงไม่สามารถทำหน้าที่ชี้เฉพาะได้อีกต่อไป ขณะเดียวกัน ความหมายทางวจนปฏิบัติคือการเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งอ้างอิงก็แข็งแกร่งขึ้นและปรากฏเด่นชัดกว่าความหมายเชิงเนื้อหา

เนื่องจากการเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งอ้างอิงนี้มีนัยว่าผู้พูดกำลังเน้นหรือให้ความสำคัญกับสิ่งที่อ้างอิงนั้นด้วย การเรียกความสนใจของผู้ฟังซึ่งเป็นความหมายทางวจนปฏิบัติจึงกลายเป็นความหมายแสดงการเน้นและเป็นองค์ประกอบสำคัญของคำแสดงการเน้น

นอกจากนั้น เมื่อคำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นแล้วก็ยังคงรักษาเค้าความหมายบางความหมายเอาไว้ คือ ความหมายแสดงระยะ การเลือกใช้คำแสดงการเน้นจึงมักจะสัมพันธ์กับระยะห่างระหว่างผู้พูดกับสิ่งที่ต้องการเน้น และนอกจากความหมายเดิมที่ยังคงอยู่แล้ว ก็ยังมีความหมายแสดงการเน้นเพิ่มเข้ามาอีกด้วย ดังนี้



5.2.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม มี นัย โน้น พัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้น มี นัย โน้น

สำหรับปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนามกลายเป็นคำแสดงการเน้นนั้น ผู้วิจัยพิจารณาว่ามาจากปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ เนื่องจากคำระบุเฉพาะแทนนามที่จะพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้จะต้องปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค และเป็นประธานของประโยคที่ไม่ได้ปรากฏเป็นประโยคแรก ตำแหน่งที่ปรากฏดังกล่าวนี้เอื้อให้เกิดการวิเคราะห์ใหม่ ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนามที่เป็นประธาน

ของประโยคคุณตีความให้เป็นคำแสดงการเน้นของนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่ปรากฏข้างหน้า ส่วนนามวลี อนุพากย์ หรือประโยคที่ปรากฏหน้าคำแสดงการเน้นก็จะถูกวิเคราะห์ใหม่ให้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคที่ปรากฏคำแสดงการเน้นนั้น

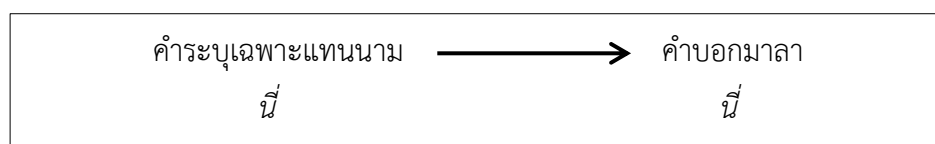
นอกจากปัจจัยทางวากยสัมพันธ์แล้ว **ปัจจัยทางวจนปฏิบัติ** ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนามไปเป็นคำแสดงการเน้นเช่นกัน เนื่องจากหน้าที่ในทางวจนปฏิบัติของคำระบุเฉพาะคือการเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งอ้างอิง และเมื่อผู้พูดอ้างอิงสิ่งใดก็มั่นใจว่าผู้พูดกำลังมุ่งความสนใจไปยังสิ่งนั้นหรือกำลังให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น อาจกล่าวได้ว่า คำระบุเฉพาะนั้นมีความหมายหรือหน้าที่แสดงการเน้นแฝงอยู่แล้ว หน้าที่ดังกล่าวนี้เองที่ทำให้คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้

5.3 คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > คำบอกมาลา *นี่*

การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะแทนนามไปเป็นคำบอกมาลานั้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เนื่องจากคำระบุเฉพาะมีความหมายแสดงการบ่งบอก ความหมายของคำระบุเฉพาะนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งที่อ้างอิง จึงพิจารณาว่ายังพอมีความหมายเชิงเนื้อหาอยู่บ้าง ส่วนคำบอกมาลานั้นได้สูญเสียความหมายแสดงการบ่งบอกไปแล้ว กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่บอกเจตนาหรือท่าทีของผู้พูด ได้แก่ เจตนาถาม เจตนาบอกเล่าโดยมีนัยแสดงการโต้แย้ง และเจตนาบอกเล่าโดยมีนัยว่าผู้พูดเพิ่งค้นพบข้อเท็จจริงที่ได้บอกเล่าไป ดังนั้น การที่คำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งมีความเป็นคำไวยากรณ์น้อยกว่าพัฒนาไปเป็นคำบอกมาลาซึ่งมีความเป็นคำไวยากรณ์มากกว่าจึงสอดคล้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

คำบอกมาลา *นี่* พัฒนามาจากคำระบุเฉพาะแทนนามโดยอาศัยปัจจัยและกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.3.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* ไปเป็นคำบอกมาลา *นี่*



แผนภูมิที่ 3 เส้นทางเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* เป็นคำบอกมาลา *นี่*

ตัวอย่าง 9-11 ที่จะแสดงต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* ที่กลายเป็นคำบอกมาลา ตัวอย่างที่ 9 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า *นี่* เป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม ซึ่งปรากฏในบริบทที่เอื้อให้ตีความเป็นคำบอกมาลาได้ ส่วนตัวอย่างที่ 10 และ 11 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า *นี่* เป็นคำบอกมาลาซึ่งไม่มีคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะอีกต่อไป แต่คำบอกมาลาในตัวอย่างที่ 10 และ 11 ก็มีลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อย ดังจะได้แสดงต่อไป

ตัวอย่างที่ 9 (คำระบุเฉพาะแทนนาม)

“ก็ทำไมไม่เขียนเสียเองแล้วให้พ่อเซ็นเล่า และก่อนอื่นจดหมายถึงใครกันนะ”

“คุณพ่ออ่านดูก่อนซีครับ”

“ข้าไม่อ่าน ซี้เกียจ เขียนมาเถอะแล้วจะเซ็นให้”

“ผมเขียนไม่ได้ดอกครับ พธิจะแตกเสียหมด จดหมายนี้ถึงเจ้าคุณไม่ตรี”

“มันอะไรกันนะนี่นะ บอกซี้ข้าจะเขียนให้”

(ศัตรูของเจ้าหล่อน หน้า 26)

ตัวอย่างที่ 10 (คำบอกมาลา)

“อ้าว เดียวนี้คิดเสียเถิด แกจะต้องแต่งงานละ”

“แต่นิดไม่อยากแต่งงานเลย”

“อี จะได้หรือ มันเป็นความประสงค์ของพ่อนี่นะ”

“แต่ไม่ใช่ความประสงค์ของนิด”

“พ่อก็ต้องเป็นใหญ่กว่าแกสิ”

(วนิดา หน้า 68)

ตัวอย่างที่ 11 (คำบอกมาลา)

“นกดีนีนะ อยากรหนีหนาวไปหาอุ่นเมื่อไรก็ไปได้” เตือนสิบเปรย “แต่คนซี อยากรหนีหนาวไปหาอุ่น ก็ไม่เคยทำได้อย่างใจ...”

“คนไม่มีปีกนี่ครับ” อรรถการลากเสียง

“แต่เรือบินก็พาเรามาได้...มายืนอยู่ตรงนี้ได้ มันไม่น่าอัศจรรย์กว่านกอีกหรือ” กิ่งคำพูดด้วยกิริยาท่าที่สดชื่นเหมือนเด็ก ๆ

(ข้ามสี่พันตร หน้า 33)

จากตัวอย่างที่ 9 คำว่า *นี่* เป็นคำระบุเฉพาะแทนนามที่ปรากฏเป็นคำแทนนามคำเดียว (ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประโยค) ซึ่งผู้พูดกล่าวเพื่อขยายความประโยค “*มันอะไรกันนะ*” ที่ปรากฏข้างหน้า และอ้างถึงสิ่งที่ลูกชายต้องการให้ผู้พูดซึ่งเป็นพ่อทำให้ ณ ขณะนั้น การที่ผู้พูดกล่าวข้อความ “*มันอะไรกันนะนี่นะ*” ก็เพื่อถามว่าสิ่งที่คู่สนทนาต้องการให้ทำ (*มัน* และ *นี่*) คือสิ่งใด แต่เนื่องจากคำว่า *นี่* ซึ่งเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามในตัวอย่างนี้ปรากฏต่อจากประโยค “*มันอะไรกันนะ*” จึงเอื้อให้เกิดการตีความใหม่ได้ว่า คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* เป็นส่วนหนึ่งของประโยคที่ปรากฏด้านหน้า อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้ยังคงมีความหมายแสดงการบ่งบอก นอกจากนั้น ยังสามารถสลับตำแหน่งมาวางไว้หน้าประโยค “*มันอะไรกันนะ*” เป็น “*นี่ (นะ) มันอะไรกันนะ*” ได้ คำว่า *นี่* จึงยังมีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะ

ส่วนตัวอย่างที่ 10 คำว่า *นี่* ปรากฏท้ายประโยค “*มันเป็นความประสงค์ของพ่อ*” ทำหน้าที่เป็นคำบอกมาลาซ้อนกับคำบอกมาลา *นะ* ที่ปรากฏตามมา ทั้งนี้ นววรรณ พันธุมธา (2554: 130) กล่าวว่า คำบอกมาลา *นี่* และ *นะ* ที่ใช้ซ้อนกันจะปรากฏในประโยคแจ้งให้ทราบ และใช้แสดงความรู้สึกหรือความเชื่อของผู้พูดเป็นเชิงโต้แย้งซึ่งก็สอดคล้องกับตัวอย่างที่ 10 กล่าวคือ *นิด* ซึ่งเป็นลูกสาวบอกกับพ่อว่าไม่อยากแต่งงาน พ่อจึงกล่าวว่าลูกสาวไม่สามารถหลีกเลี่ยงการแต่งงานได้ เพราะเป็นความประสงค์ของตน โดยใช้คำบอกมาลา *นี่* ซ้อนกับ *นะ* ในประโยค “*มันเป็นความประสงค์ของพ่อนี่นะ*” เพื่อบอกให้ทราบและมีนัยโต้แย้งลูกสาว อย่างไรก็ตาม ถึงแม้คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จะกลายเป็นคำบอกมาลาแล้ว แต่ก็ยังมีเค้าความหมายที่แสดงการอ้างถึงอยู่ โดยอ้างถึง “การแต่งงานของนิด” ประโยค “*มันเป็นความประสงค์ของพ่อนี่นะ*” จึงพิจารณาได้ว่าประกอบด้วย “มันเป็นความประสงค์ของพ่อ” + *นี่* (การแต่งงานของนิด) *นะ* แม้กระนั้น ความหมายแสดงการอ้างถึงดังกล่าวก็เลือนลงมาก และคำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้ก็สามารถละได้โดยไม่ได้ทำให้ความหมายของถ้อยคำเปลี่ยนแปลงไปอีกด้วย จึงมีลักษณะเป็นคำบอกมาลามากกว่าคำระบุเฉพาะ

เมื่อพิจารณาตัวอย่างที่ 11 พบว่า คำว่า *นี่* ที่ปรากฏหลังประโยค “*คนไม่มีปีก*” ไม่ได้มีความหมายอ้างถึงหรือแสดงการบ่งบอกอีกต่อไป จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำที่ทำหน้าที่แสดงเจตนาของผู้พูด คือเจตนาบอกเล่าซึ่งมีนัยโต้แย้ง จากตัวอย่าง *เดือนลิบ* กล่าวว่าคนไม่สามารถหนีหนาวได้เหมือนนก *อรรถการ* จึงกล่าวแย้งว่า “*คนไม่มีปีกนี่คร่ำบ (คร่ำ)*” เพื่อบอกว่าสาเหตุที่คนไม่สามารถหนีหนาวได้เหมือนนกเพราะคนไม่มีปีก ถึงแม้ว่า คำว่า *นี่* จะแสดงความเชื่อมโยงกับเรื่องที่กำลังกล่าวถึง คือ “การที่คนไม่สามารถหนีหนาวได้เหมือนนก” แต่ก็ไม่ได้มีความหมายอ้างถึงหรือ

เท่ากับ “การที่คนไม่สามารถหนีหนาวได้เหมือนนก” ดังนั้น คำว่า **นี้** ในประโยคนี้จึงเป็นคำบอกมาลา และไม่สามารถตีความหรือวิเคราะห์ให้เป็นคำระบุเฉพาะดังเช่นในตัวอย่างที่ 10 ได้

5.3.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม **นี้** พัฒนาไปเป็นคำบอกมาลา **นี้**

การที่คำระบุเฉพาะแทนนามได้ขยายหน้าที่ไปเป็นคำบอกมาลาเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางภาษาที่สำคัญ 4 กระบวนการ ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่ การจางทางความหมาย การคงเค้าความหมายเดิม และการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

1) การวิเคราะห์ใหม่

การที่คำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นคำบอกมาลานั้นเกิดจากการวิเคราะห์โครงสร้างของถ้อยคำใหม่ กรณีที่ 1 คือเมื่อคำระบุเฉพาะแทนนาม **นี้** ที่เป็นคำแทนนามคำเดียวปรากฏต่อจากประโยคใด ๆ คำระบุเฉพาะแทนนามนั้นอาจถูกวิเคราะห์ใหม่ให้เป็นส่วนหนึ่งของประโยคที่ปรากฏข้างหน้าโดยทำหน้าที่เป็นคำบอกมาลา ส่วนกรณีที่ 2 คือ คำระบุเฉพาะแทนนาม **นี้** ที่เป็นประธานหรือเป็นกรรมของประโยคถูกย้ายมาไว้ท้ายประโยค เช่นในตัวอย่างที่ 9 ตำแหน่งดังกล่าวนี้เป็นตำแหน่งเดียวกับคำบอกมาลา คำระบุเฉพาะ **นี้** จึงถูกวิเคราะห์ใหม่ให้เป็นคำบอกมาลาได้ ดังเช่นคำว่า **นี้** ในตัวอย่างที่ 10 โครงสร้างของข้อความก่อนและหลังการวิเคราะห์ใหม่เป็นดังแผนภาพตัวอย่างต่อไปนี้

กรณีที่ 1

[ประธาน + ภาคแสดง]_{ประโยค} [**นี้** (คำระบุเฉพาะแทนนามคำเดียว)]

ตัวอย่าง มันคืออะไร **นี้** (นะ)

การวิเคราะห์ใหม่

[ประธาน + ภาคแสดง + **นี้** (คำบอกมาลา)]_{ประโยค}

ตัวอย่าง มันคืออะไร**นี้**

กรณีที่ 2

[ประธาน + ภาคแสดง + **นี่** (คำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งเป็นกรรมของประโยค)]_{ประโยค}

ตัวอย่าง เขาจะชอบไหม **นี่** (นะ)

การวิเคราะห์ใหม่

[ประธาน + ภาคแสดง + **นี่** (คำบอกมาลา)]_{ประโยค}

ตัวอย่าง เขาจะชอบไหม**นี่**

ในกรณีที่ 2 หากคำว่า **นี่** เป็นประธานของประโยค เมื่อเกิดการวิเคราะห์ใหม่ ประโยคที่วิเคราะห์ใหม่จะไม่มีประธาน

[ภาคแสดง + **นี่** (คำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งเป็นประธานของประโยค)]_{ประโยค}

ตัวอย่าง ดีทีเดียวเลย **นี่** (นะ)

การวิเคราะห์ใหม่

[ภาคแสดง + **นี่** (คำบอกมาลา)]_{ประโยค}

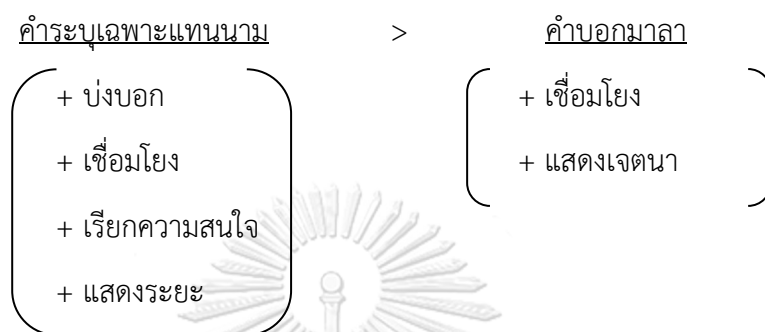
ตัวอย่าง ดีทีเดียวเลย**นี่**

2) การจางทางความหมาย และการคงเค้าความหมายเดิม

การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะแทนนามไปเป็นคำบอกมาลาเกิดจากการที่คำระบุเฉพาะแทนนามสูญเสียความหมายบางความหมาย ได้แก่ ความหมายแสดงการบ่งบอก ความหมายแสดงการเรียกความสนใจ และความหมายแสดงระยะ ขณะที่ความหมายแสดงการเชื่อมโยงนั้นยังคงอยู่และสืบทอดต่อมาเมื่อกลายเป็นคำบอกมาลา ความหมายแสดงการเชื่อมโยงนี้เป็นความหมายเชิงวัจนปฏิบัติที่เชื่อมโยงคำระบุเฉพาะกับสิ่งที่อ้างถึง เช่นเมื่อผู้พูดชี้ที่บ้านหลังหนึ่งแล้วกล่าวว่า “บ้านหลังนี้ร้างมานานแล้ว” คำว่า **นี่** จะทำหน้าที่เชื่อมโยงถึงบ้านที่ผู้พูดชี้ เมื่อพัฒนาไปเป็นคำบอกมาลา ความหมายดังกล่าวจะแสดงการเชื่อมโยงถ้อยคำของผู้พูดกับบริบทหรือเรื่องที่กำลังกล่าวถึง เช่น เมื่อคู่สนทนากำลังกล่าวถึงการเลื่อนประชุม แล้วพูดว่า “**เขารู้หรือยังนี่**” คำว่า **นี่** ในที่นี้ก็เชื่อมโยงกับเรื่องการเลื่อนประชุมซึ่งเป็นประเด็นในการสนทนา หรือในตัวอย่างที่ 11 คำบอกมาลา **นี่** ในประโยค “คน

ไม่มีปีกนี้คร่ำบ” นอกจากจะแสดงเจตนาแล้ว ยังแสดงความเชื่อมโยงกับเรื่องที่เป็นประเด็นในการสนทนา คือการที่คนไม่สามารถหนีหนาวได้อย่างนอกรีตด้วย

การที่คำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นคำบอกมาลาและเกิดกระบวนการจางทางความหมายแสดงเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้



3) การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (Decategorialization)

การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม คือ การที่คำเนื้อหาหรือคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมที่เคยเป็นสมาชิก (Heine & Kutava, 2007: 34) เช่น บางภาษาคำนามต้องแสดงการก พจน์ เพศ แต่เมื่อกลายเป็นคำไวยากรณ์แล้วคุณสมบัติแสดงการก พจน์ และเพศสูญหายไป คำคำนั้นจึงไม่ใช่คำนามอีกต่อไปและกลายเป็นคำในหมวดคำอื่น การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมจึงมักจะนำไปสู่การเปลี่ยนหมวดคำด้วย สำหรับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษารูปคำโดดจะใช้ตำแหน่งและหน้าที่ในการระบุหมวดคำ (กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา, 2559: 105) ดังนั้นหากคำใดปรากฏในตำแหน่งที่แตกต่างจากคำอื่น ๆ ในหมวดคำเดิม และทำหน้าที่แตกต่างจากคำอื่น ๆ ในหมวดคำเดิม ย่อมแสดงว่าคำนั้นได้สูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมแล้ว

คำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งอยู่ในหมวดคำแทนนามมีคุณสมบัติและลักษณะสำคัญ คือ ปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา หรือหลังคำบุพบทได้³⁴ ดังตัวอย่าง “นี้ใช้ทำอะไร” “ไม่เอานี้ได้

³⁴ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 48) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของคำนามเอาไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) ไม่ปรากฏกับ ไม่ 2) ปรากฏหน้าคำขยายนาม (คำคุณศัพท์) ได้ และ 3) ปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา หรือหลังคำบุพบทได้ คำนามในที่นี้หมายถึงคำแทนนาม (คำสรรพนาม) ด้วย แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาว่าคำแทนนามไม่สามารถปรากฏหน้าคำขยายนามได้ เช่น *ครูชอบเขาเก่ง *ฉันจะซื้อนี้ขาว ในขณะที่คำนามปรากฏหน้าคำขยายนามได้ เช่น ครูชอบเด็กเก่ง ฉันจะซื้อเสื้อขาว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่กล่าวถึงคุณสมบัติประการนี้ ส่วนการปรากฏกับ ไม่ นั้น

ใหม่” “จากนี้ไปอีกไกลใหม่” นอกจากนั้น ยังทำหน้าที่อ้างอิงสิ่งต่าง ๆ และใช้แทนนามด้วย เช่น ผู้พูดหยิบหนังสือขึ้นมาแล้วถามว่า “นี่ของใคร” คำว่า *นี่* ทำหน้าที่อ้างอิงหนังสือเล่มที่หยิบขึ้นมา และใช้แทนนาม *หนังสือ* ด้วย ครั้นเมื่อคำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นคำบอกมาลาจะไม่สามารถปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา หรือหลังคำบุพบทได้ดั้งเดิม แต่จะปรากฏในตอนท้ายของภาคแสดงเท่านั้น เช่น “เมื่อวานก็เห็นเขายังดี ๆ อยู่*นี่*” ส่วนในด้านหน้าที่จะเห็นว่า คำบอกมาลาไม่สามารถทำหน้าที่อ้างอิงและแทนนามได้ ด้วยเหตุนี้ จึงพิจารณาว่าคำบอกมาลาได้สูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม คือ คำระบุเฉพาะแทนนาม

5.3.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* พัฒนาไปเป็นคำบอกมาลา *นี่*

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนามกลายเป็นคำบอกมาลา คือ **ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์** ดังได้กล่าวแล้วว่า คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* ที่จะพัฒนาไปเป็นคำบอกมาลาได้นั้น จะต้องเป็นคำแทนนามคำเดียวที่ปรากฏต่อจากประโยค หรือเป็นประธานหรือกรรมของประโยคที่ถูกย้ายมาวางไว้ท้ายประโยค ตำแหน่งที่ปรากฏดังกล่าวนี้เอื้อให้เกิดการวิเคราะห์ใหม่ ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* ถูกตีความให้เป็นคำบอกมาลา ทำหน้าที่เชื่อมโยงความกับบริบทหรือเรื่องที่กำลังกล่าวถึง ขณะเดียวกันก็แสดงเจตนาบางอย่างของผู้พูดอีกด้วย

นอกจากปัจจัยทางวากยสัมพันธ์แล้ว **ปัจจัยทางวจนปฏิบัติ** ก็เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้คำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นคำบอกมาลาด้วย เนื่องจากคำระบุเฉพาะมีความหมายเชื่อมโยงกับสิ่งที่อ้างอิงซึ่งเป็นความหมายทางวจนปฏิบัติ ความหมายแสดงการเชื่อมโยงดังกล่าวนี้ได้กลายมาเป็นความหมายแสดงการเชื่อมโยงถ้อยคำกับบริบทหรือเรื่องที่กำลังกล่าวถึง และด้วยเหตุที่มีความหมายแสดงการเชื่อมโยง จึงมักจะปรากฏในบริบทที่ผู้พูดต้องการกล่าวถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น (เชื่อมโยงคำพูดกับสิ่งที่เกิดขึ้น) หรือเรื่องที่กำลังกล่าวถึง (เชื่อมโยงคำพูดกับสิ่งที่กล่าวถึง) เช่น ในบริบทการถาม ผู้พูดกล่าวว่า “ตกลงเขาจะมาไหม*นี่*” เพื่อแสดงความเชื่อมโยงกับสภาพเหตุการณ์ในขณะนั้น ในบริบทบอกเล่าโดยมีนัยเป็นเชิงโต้แย้ง ผู้พูดกล่าวว่า “ฉันจะรู้ได้ยังไงว่าเขาป่วย ก็ไม่มีใครบอกฉันเลย*นี่*” เพื่อแสดงความเชื่อมโยงกับเรื่องที่กำลังสนทนา คือ เรื่องที่ *เขา* ป่วย เมื่อคำว่า *นี่* ปรากฏในบริบทที่ผู้

ทั้งคำแทนนามและคำบอกมาลาต่างก็ไม่ปรากฏกับ *ไม่* อยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงไม่กล่าวถึงเพราะไม่ได้แสดงความแตกต่างระหว่างหมวดคำทั้ง 2 หมวดคำนี้

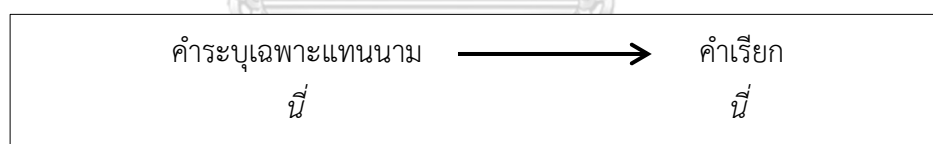
พูดใช้แสดงเจตนาแบบเดิมบ่อยครั้ง คำว่า *นี่* ในลักษณะเช่นนี้จึงมีความหมายแสดงเจตนาของผู้พูดด้วย

5.4 คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > คำเรียก *นี่*

หน้าที่ในทางวจนปฏิบัติของคำระบุเฉพาะคือการเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่ผู้พูดอ้างถึง หน้าที่ดังกล่าวนี้มีส่วนทำให้คำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่น รวมทั้งคำเรียกด้วย

เมื่อเปรียบเทียบระดับความเป็นไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะแทนนามกับคำเรียกจะเห็นว่าถึงแม้คำระบุเฉพาะแทนนามจะเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ แต่ก็ยังมีความหมายเชิงเนื้อหาอยู่บ้าง ความหมายของคำระบุเฉพาะแทนนามจะขึ้นอยู่กับสิ่งที่อ้างถึง เช่น ผู้พูดยกดูกระดาษขึ้นมาแล้วถามว่า “นี่คืออะไร” คำว่า *นี่* ที่ผู้พูดกล่าวหมายถึงดูกระดาษที่ผู้พูดยกขึ้นมาซึ่งเป็นสิ่งที่คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* อ้างถึง ส่วนคำเรียกเป็นคำที่มีระดับความเป็นไวยากรณ์สูงกว่าคำระบุเฉพาะ เพราะไม่มีความหมายเชิงเนื้อหา การใช้คำเรียก *นี่* เป็นเพียงการเรียกความสนใจจากผู้ฟัง แต่ไม่ได้อ้างถึงสิ่งใด แม้แต่ผู้ฟังหรือตัวผู้พูดเอง ดังนั้น การที่คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* พัฒนาไปเป็นคำเรียก *นี่* จึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

5.4.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* ไปเป็นคำเรียก *นี่*



แผนภูมิที่ 4 เส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* เป็นคำเรียก *นี่*

ตัวอย่าง 12-14 ที่จะแสดงต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะที่กลายเป็นคำเรียก ตัวอย่างที่ 12 และ 13 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า *นี่* เป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม แต่ในตัวอย่างที่ 13 คำว่า *นี่* ปรากฏในบริบทที่เอื้อให้ตีความเป็นคำแสดงการเน้นได้ ส่วนตัวอย่างที่ 14 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า *นี่* เป็นคำเรียก และไม่สามารถตีความให้เป็นคำระบุเฉพาะได้อีกต่อไป

ตัวอย่างที่ 12

เอ๊ยชุนว่าท่านอย่าประมาท ชื่อเงินคนเดียวไม่มีใครสู้ได้ จูบูว่าเราได้ยินเขาเล่า ลือมาว่า ชื่อเงินสติปัญญาดีฝีมือเข้มแข็งนักอย่าไปเลย ต้นตัดว่าท่านทั้งสองมา

กล้วยซื้อจินนักรหน้า มิใช่ซื้อจินสามหน้าหกรมือถืออาวุธมากเราจะได้กล้วย นี้ก็เป็นคนเหมือนกัน ท่านทั้งสองอย่ากล้วยไปเลย

(ชองกั้ง หน้า 31)

ตัวอย่างที่ 13

แม่ปรุงรชหักดอกบัวให้ข้าพเจ้า เมื่อหล่อนยื่นดอกบัวให้ ข้าพเจ้าเห็นนัยนตา หล่อนโดยตระหนักเป็นคราวแรก ตากลมกับคมขำเป็นมัน เป็นนัยนตาอันมีเสน่ห์ยิ่งนัก หล่อนมอบรักไว้ให้เต็มขนาด โดยใช้อากการมอตั้งตาเท่านั้น

หล่อนว่า “นี่คะ ดอกไม้ คุณชอบไหม?”

ข้าพเจ้าตอบว่า “ชอบที่สุด ชอบใจที่สุด”

(ความไม่พยายาม หน้า 37)

ตัวอย่างที่ 14

“นี่วิสูตร” ท่านกล่าวพลางจ้องดูข้าพเจ้าอย่างพินิจพิเคราะห์ “แม่จะไปอยู่ ‘บ้านสวน ’”

(ละครแห่งชีวิต หน้า 65)

จากตัวอย่างที่ 12 คำว่า *นี่* เป็นประธานของประโยค “*นี่ก็เป็นคนเหมือนกัน*” ทำหน้าที่แทนนามและอ้างถึง *ซื้อจิน* ซึ่งถูกกล่าวถึงมาแล้ว เป็นการใช้คำระบุเฉพาะแบบรูปอ้างอิงตาม ประโยค “*นี่ก็เป็นคนเหมือนกัน*” จึงหมายความว่าซื้อจินก็เป็นคนเหมือนกัน ผู้พูดกล่าวคำพูดดังกล่าวเพื่อให้ผู้ฟังตระหนักว่า แม่ซื้อจินจะเก่งแต่ก็ไม่ใช่ผู้วิเศษ จึงไม่จำเป็นต้องกล้วย คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม

ส่วนตัวอย่างที่ 13 คำว่า *นี่* แสดงการบ่งบอกและอ้างถึงดอกบัวซึ่งอยู่ในมือผู้พูด จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม ลักษณะการใช้คำระบุเฉพาะเป็นแบบอ้างอิงภายนอกบริบทภาษาซึ่งเป็นการอ้างถึงสิ่งที่อยู่ในสถานการณ์ขณะและผู้พูดกำลังกล่าวคำพูดนั้น ไม่ได้อ้างถึงสิ่งที่เคยกล่าวถึงมาแล้วเช่นในตัวอย่างที่ 12 เมื่อพิจารณาตำแหน่งและโครงสร้างในการปรากฏจะเห็นว่า คำว่า *นี่* ปรากฏหน้านามวลี *ดอกไม้* โครงสร้างในการปรากฏเช่นนี้เอื้อต่อการตีความใหม่ให้คำว่า *นี่* ซึ่งทำหน้าที่แทนนามและอ้างถึงดอกไม้ในมือของผู้พูดกลายเป็นคำที่ใช้เรียกความสนใจของผู้ฟังมายังผู้พูด เพื่อที่จะกล่าวข้อความต่อไป นอกจากนั้น เนื่องจากคำระบุเฉพาะมีหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อ้างถึง

คำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 13 จึงทั้งอ้างถึงและเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังดอกบัวในมือผู้พูดด้วย ดังนั้นเมื่อคำระบุเฉพาะซึ่งมีหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติในการเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อ้างถึงปรากฏในตำแหน่งแรกสุดของโครงสร้างก็ยิ่งเอื้อให้เกิดการตีความเป็นคำเรียกได้มากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาตัวอย่างที่ 14 จะเห็นว่า คำว่า *นี่* ไม่ได้ปรากฏติดกับภาคแสดงเช่นตัวอย่างที่ 12 และตัวอย่างที่ 13 แต่ปรากฏติดกับชื่อเฉพาะ *วิสูตร* ซึ่งใช้เป็นคำเรียกได้ คำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 14 นี้ไม่ได้มีความหมายบ่งบอกจึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำเรียกเช่นเดียวกับชื่อ *วิสูตร* ทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังมายังผู้พูด จะเห็นได้ว่าผู้พูดเรียกผู้ฟังด้วยคำเรียก “*นี่วิสูตร*” ก่อนกล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ต้องการบอกผู้ฟัง คือ “แม่จะไปอยู่ ‘บ้านสวน ’”

5.4.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* พัฒนาไปเป็นคำเรียก *นี่*

การที่คำระบุเฉพาะแทนนามได้ขยายหน้าที่ไปเป็นคำเรียกเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางภาษาที่สำคัญ 3 กระบวนการ ได้แก่ การจางทางความหมาย การแข็งแรงแรงขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ และการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

1) การจางทางความหมาย และการแข็งแรงแรงขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ

การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะแทนนามไปเป็นคำเรียกเกิดจากการที่คำระบุเฉพาะแทนนามสูญเสียความหมายแสดงการบ่งบอก ความหมายแสดงการเชื่อมโยง และความหมายแสดงระยะ คำระบุเฉพาะแทนนามคำนั้นจึงไม่มีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะอีกต่อไป ถึงแม้จะดูเหมือนว่าคำระบุเฉพาะนั้นได้สูญเสียความหมายสำคัญไปหมดทุกความหมาย แต่ก็ยังคงความหมายเรียกความสนใจซึ่งเป็นความหมายทางวัจนปฏิบัติเอาไว้ แสดงเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{array}{ccc} \text{คำระบุเฉพาะแทนนาม} & > & \text{คำเรียก} \\ \left(\begin{array}{l} + \text{ บ่งบอก} \\ + \text{ เชื่อมโยง} \\ + \text{ เรียกความสนใจ} \\ + \text{ แสดงระยะ} \end{array} \right) & & \left(\begin{array}{l} + \text{ เรียกความสนใจ} \end{array} \right) \end{array}$$

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า คำระบุเฉพาะมีหน้าที่ในทางวัจนปฏิบัติ คือ เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อ้างถึง เมื่อความหมายแสดงการบ่งบอก ความหมายแสดงการเชื่อมโยง และ

ความหมายแสดงระยะจางลง ประกอบกับความหมายทางวจนปฏิบัติคือการเรียกความสนใจของผู้ฟัง ไปยังสิ่งที่อ้างถึงแข็งแกร่งขึ้น คำว่า *นี่* ซึ่งเคยเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามจึงกลายเป็นคำเรียก เพราะความหมายทางวจนปฏิบัติที่เด่นกว่าความหมายทางไวยากรณ์ ดังเช่นตัวอย่างที่ 14 คำว่า *นี่* ไม่ได้แสดงการบ่งบอกหรืออ้างถึงสิ่งใด และไม่ได้แสดงระยะห่างระหว่างผู้พูดกับสิ่งที่อ้างถึง แต่ทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังผู้พูดก่อนจะกล่าวข้อความ

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างที่ 12-14 จะเห็นได้ว่า การเรียกความสนใจของคำระบุเฉพาะกับคำเรียกมีลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อย คำระบุเฉพาะนั้นจะเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อ้างถึงโดยตรง เช่น ในตัวอย่างที่ 12 คำระบุเฉพาะ *นี่* อ้างถึง *ชื่อจิม* และทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยัง *ชื่อจิม* ด้วย แต่ในตัวอย่างที่ 14 คำเรียก *นี่* ทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังผู้พูด แต่ไม่ได้อ้างถึงผู้พูด คำเรียก *นี่* ในตัวอย่างที่ 14 จึงเพียงแต่ทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังเท่านั้น แต่ไม่ได้อ้างถึงสิ่งใด

2) การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

คำระบุเฉพาะแทนนามที่พัฒนาไปเป็นคำเรียกนั้นนอกจากจะสูญเสียความหมายบางความหมายแล้ว ยังสูญเสียคุณสมบัติบางประการที่เคยมีเมื่อเป็นสมาชิกของหมวดคำเดิมด้วย

คำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งจัดอยู่ในหมวดคำนามมีคุณสมบัติหรือลักษณะที่สำคัญ คือ ปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา หรือหลังคำบุพบทได้ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2553: 48) เช่น “*นี่* คือน้องสาวของฉัน” “ฉันกิน*นี่*ดีกว่า คุณากินดี” “เขาถูกรถชนที่*นี่*แหละ” นอกจากนั้นยังทำหน้าที่อ้างถึงสิ่งต่าง ๆ และใช้แทนนามด้วย เช่น “พ่อบอกผมว่าคนขยันไม่มีวันอดตาย *นี่*เป็นคำสอนที่ผมยึดถือมาเสมอ” คำว่า *นี่* ทำหน้าที่อ้างถึงข้อความ “คนขยันไม่มีวันอดตาย” และใช้แทนข้อความ “คนขยันไม่มีวันอดตาย” ด้วย เมื่อคำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นคำเรียกจะไม่สามารถปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา หรือหลังคำบุพบทได้ดังเดิม แต่จะปรากฏอยู่หน้าประโยคเพื่อเรียกความสนใจของผู้ฟัง แล้วจึงตามด้วยประโยคซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการบอกผู้ฟัง เช่น “*นี่* เมื่อวานฉันเจอแม่เธอที่ตลาดด้วย” ในด้านหน้าที่จะเห็นว่า คำเรียกไม่สามารถทำหน้าที่อ้างถึงและแทนนามได้ ด้วยเหตุนี้จึงพิจารณาว่าคำเรียกได้สูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมคือคำระบุเฉพาะแทนนาม

5.4.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* พัฒนาไปเป็นคำเรียก *นี่*

สำหรับปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนามกลายเป็นคำเรียก ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ และปัจจัยทางวัจนปฏิบัติ

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์นั้นเกี่ยวข้องกับตำแหน่งในการปรากฏคำระบุเฉพาะแทนนามและคำเรียก เนื่องจากคำระบุเฉพาะแทนนามปรากฏในตำแหน่งหน้าประโยคได้ เช่น “*นี่* กระจ่างตาของคุณ” ตำแหน่งที่คำระบุเฉพาะปรากฏในตัวอย่างนี้เป็นตำแหน่งเดียวกับคำเรียก ดังนั้น คำระบุเฉพาะที่ปรากฏในตำแหน่งนี้จึงถูกตีความให้เป็นคำเรียกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเป็นคำระบุเฉพาะที่ใช้แบบอ้างถึงภายนอกปริบทภาษา เพราะทำหน้าที่เรียกความสนใจเหมือนกัน เพียงแต่คำระบุเฉพาะนั้นทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อยู่ในปริบทหรือสถานการณ์ที่ผู้พูดกล่าวคำพูด ส่วนคำเรียกนั้นจะทำหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังมายังผู้พูด

ส่วนปัจจัยทางวัจนปฏิบัตินั้นเกิดจากการที่คำระบุเฉพาะมีหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติในการเรียกความสนใจของผู้ฟังมายังสิ่งที่อ้างถึง เมื่อผู้พูดอ้างถึงสิ่งใดย่อมแสดงว่าผู้พูดเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งนั้น หน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังซึ่งเป็นหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติจึงได้กลายมาเป็นหน้าที่หลักเมื่อคำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำเรียก

5.5 คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > ดชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ *นี่*

ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ *นี่* เป็นคำที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำกับปริบทของถ้อยคำ ทั้งปริบทที่เป็นสถานการณ์หรือสภาพเหตุการณ์ขณะที่พูดและปริบทของเรื่องราวที่กำลังพูดถึง ดังตัวอย่าง “*นี่* เขาจะมาแน่หรือ” คำว่า *นี่* ทำหน้าที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำ “เขาจะมาแน่หรือ” กับสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น แสดงว่าผู้พูดต้องการถามว่า ในสถานการณ์นั้น *เขา* จะมาหรือไม่ บางครั้งดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ *นี่* ก็ยังแสดงความเชื่อมโยงกับเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ถูกกล่าวถึงมาแล้วด้วย แต่ไม่ได้อ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเหมือนคำระบุเฉพาะ เช่น ผู้พูดคนแรกกล่าวว่า “*ฉัน* ว่าเขาไม่ได้ป่วยจริงหรอก” ผู้พูดคนที่สองจึงกล่าวว่า “*นี่* เธอคิดว่าเขาโกหกอย่างนั้นหรือ” คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้ไม่ได้อ้างถึงสิ่งใด จึงไม่ใช่คำระบุเฉพาะ สังเกตได้ว่า ถึงแม้จะละคำว่า *นี่* ก็ไม่ได้ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป แต่คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้แสดงความเชื่อมโยงระหว่างประโยค “เธอคิดว่าเขาโกหกอย่างนั้นหรือ” กับเนื้อหาหรือประเด็นที่ผู้พูดคนแรกได้กล่าวมาก่อนหน้านั้น คือการที่ผู้พูดคนแรกคิดว่า *เขา* ไม่ได้ป่วยจริง

การแสดงความเชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำกับบริบทดังกล่าวนี้เป็นร่องรอยที่แสดงให้เห็นว่า ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความมีความสัมพันธ์กับคำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งแสดงการบ่งบอกและการเชื่อมโยง เมื่อพิจารณาระดับความเป็นคำไวยากรณ์พบว่า คำระบุเฉพาะแทนนามมีความเป็นคำไวยากรณ์น้อยกว่าดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ เนื่องจากคำระบุเฉพาะแทนนามยังแสดงการอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แม้จะไม่มี ความหมายประจำรูปคำที่แน่นอน แต่ก็มี ความหมายที่ขึ้นอยู่กับสิ่งอ้างถึง แต่ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความไม่มีความหมายเชิงเนื้อหา มีแต่หน้าที่ในปริจเฉทเท่านั้น การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะแทนนามไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความจึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ นี้ พัฒนามาจากคำระบุเฉพาะแทนนาม นี้ โดยอาศัยปัจจัยและกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.5.1 การกลายจากคำระบุเฉพาะแทนนาม นี้ ไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ นี้



แผนภูมิที่ 5 เส้นทาง การเปลี่ยนแปลงของคำระบุเฉพาะแทนนาม นี้ เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ นี้

ตัวอย่าง 15-17 ที่จะแสดงต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของคำระบุเฉพาะแทนนามที่กลายเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ ตัวอย่างที่ 15 และ 16 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า นี้ เป็นคำระบุเฉพาะ แต่ในตัวอย่างที่ 16 คำว่า นี้ ปรากฏในบริบทที่เอื้อให้ตีความเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ ส่วนตัวอย่างที่ 17 เป็นตัวอย่างการใช้คำว่า นี้ เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความและไม่สามารถตีความให้เป็นคำระบุเฉพาะได้อีกต่อไป

ตัวอย่างที่ 15 (คำระบุเฉพาะแทนนาม)

เทศกาลตรุษสงกรานต์ควรที่ราษฎรจะชักชวนกันทำบุญให้ทานกระทำการกุศลจึงจะชอบ นี้หาดังนั้นไม่ คนที่เป็นพาลสันดานหยาบชวนกันเสพสุราแล้วพากันไปเที่ยวกลางถนนหนทาง พุดจาทำทายเป็นภัยให้เกิดการก่อวิเวทชกตีกัน

(ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 หน้า 85)

ตัวอย่างที่ 16 (คำระบุเฉพาะแทนนาม)

มิ่งเป็นพวกโจรอย่าพูดให้เหลิงเจ้านัก ธรรมดาจะเป็นกษัตริย์ก็ย่อมมีขุนนาง
ทั้งปวงยกขึ้นแล้วจึงจะเป็นฮ่องเต้ได้ นี่มิ่งนี่จะเป็นฮ่องเต้เอง ไหนเลยพวกจูเข้าทั้ง
แปดทิศที่เขาจะยอมให้มิ่งเป็นฮ่องเต้นั้นอย่าคิดเลย

(ไคเก็ก หน้า 85)

ตัวอย่างที่ 17 (ดัชนีปริศนาเชื่อมโยงความ)

“เธอคงไม่ทราบว่ามีอายุถึง 35 ปีแล้ว”

ด้วยคำพูดประโยคนี้ ข้าพเจ้าตะลึง และมองจ้องเธออย่างไม่สุภาพ แต่ครั้น
แล้วข้าพเจ้าก็หัวเราะ

“คุณหญิงปดผม ผมรู้ว่าคุณหญิงพูดล้อผม”

“อะไรกัน? นี่เธอคิดว่าฉันมีอายุเท่าไรกันเล่า บอกฉันเร็วทีไรว่าเธอเดาฉัน
ไว้อย่างไร?”

(ข้างหลังภาพ หน้า 28-29)

ตัวอย่างที่ 15 คำว่า นี่ เป็นประธานของประโยค “นี่หาดังนั้นไม่” มีความหมายแสดงการบ่ง
บอก อ้างถึงสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น ในตัวอย่างนี้ผู้พูดต้องการจะบอกว่า เทศกาลช่วง
ตรุษสงกรานต์นั้นราษฎรควรจะทำบุญ แต่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น (แทนด้วยคำว่า นี่) ไม่ได้
เป็นดังที่ควรจะเป็น เพราะพวกคนพาลมักเสพสุราและทะเลาะวิวาทกัน จะเห็นว่า คำว่า นี่ เป็นคำที่มี
หน้าที่สำคัญและไม่สามารถละได้ เพราะทำให้ถ้อยคำสูญเสียความหมายแสดงการชี้เฉพาะ คำว่า นี่
ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะซึ่งทำหน้าที่แทนนาม

เมื่อพิจารณาตัวอย่างที่ 16 คำว่า นี่ ปรากฏหน้าประโยค “นี่มิ่งนี่จะเป็นฮ่องเต้เอง” แต่ไม่ได้
ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคเหมือนดังตัวอย่างที่ 15 ซ้ำยังปรากฏซ้อนกับประธานของประโยค
คือ มิ่ง อีกด้วย แต่เมื่อพิจารณาความหมายแสดงการบ่งบอกจะเห็นว่า คำว่า นี่ ในตัวอย่างนี้มี
ความหมายอ้างถึงเหตุการณ์ในขณะนั้น “นี่มิ่งนี่จะเป็นฮ่องเต้เอง” จึงหมายความว่า ในเหตุการณ์
ขณะที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น (แทนด้วยคำว่า นี่) ผู้ฟัง (แทนด้วยคำว่า มิ่ง) ตั้งตัวขึ้นมาเป็นฮ่องเต้เอง ใน
ตัวอย่างนี้ หากละคำว่า นี่ ถึงแม้จะไม่ได้ทำให้ความหมายของถ้อยคำทั้งหมดผิดจากเดิมมากนัก แต่ก็
สูญเสียความหมายแสดงการชี้เฉพาะที่ผู้พูดต้องการอ้างถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ฉะนั้น คำว่า

นี่ในตัวอย่างนี้จึงเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งทำหน้าที่คล้ายคำบอกสถานที่หรือช่วงเวลา ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า คำว่า *นี่* ในตัวอย่างนี้ไม่ได้เป็นประธานของประโยค อีกทั้งประโยคที่ตามมาก็มีประธานอยู่แล้ว คำว่า *นี่* ในบริบทเช่นนี้จึงอาจถูกตีความให้เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความได้

ส่วนตัวอย่างที่ 17 คำว่า *นี่* ไม่ได้แสดงการบ่งบอกเพราะไม่ได้อ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เพียงแต่เชื่อมโยงข้อความ “เธอคิดว่าฉันมีอายุเท่าไรกันแล้ว” กับสภาพเหตุการณ์ในขณะที่กล่าวคำพูดนั้น ข้อความ “นี่เธอคิดว่าฉันมีอายุเท่าไรกันแล้ว” จึงหมายความว่า ในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นหรือขณะที่กล่าวคำพูดนั้นผู้ฟังคิดว่าผู้พูดมีอายุเท่าไร นอกจากนั้น คำว่า *นี่* ยังแสดงความเชื่อมโยงระหว่างข้อความที่ปรากฏตามมากับเนื้อหาหรือประเด็นที่คู่สนทนาได้กล่าวมาแล้ว คือการที่ผู้ฟังไม่เชื่อว่าผู้พูดมีอายุ 35 ปีแล้ว คำว่า *นี่* จึงทำหน้าที่เชื่อมโยงเพื่อแสดงความหมายว่า ที่ผู้ฟังไม่เชื่อว่าผู้พูดอายุ 35 นั้น (นี่) ผู้ฟังคิดว่าผู้พูดอายุเท่าไร เหตุผลทั้งหมดนี้แสดงว่า คำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 17 ไม่ใช่คำระบุเฉพาะแต่เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

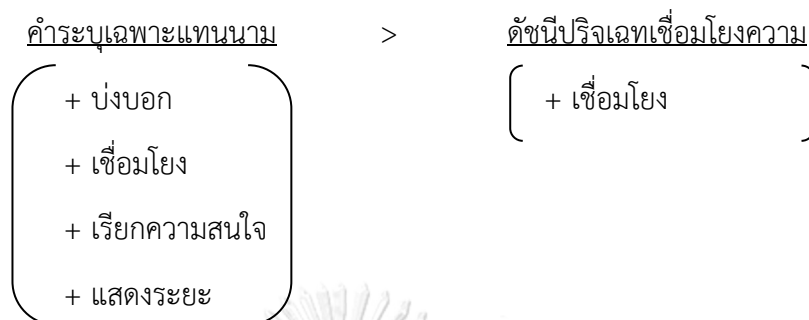
5.5.2 กระบวนการที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* พัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ *นี่*

การที่คำระบุเฉพาะแทนนามได้ขยายหน้าที่ไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางภาษาที่สำคัญ 3 กระบวนการ ได้แก่ การจางทางความหมาย การคงเค้าความหมายเดิม และการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

1) การจางทางความหมาย และการคงเค้าความหมายเดิม

การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะแทนนามไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความเกิดจากการที่คำระบุเฉพาะแทนนามสูญเสียความหมายแสดงการบ่งบอก ความหมายเรียกความสนใจ และความหมายแสดงระยะ ฉะนั้น ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความจึงไม่สามารถแสดงการชี้เฉพาะได้อีกต่อไป ขณะเดียวกัน เมื่อคำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความแล้วก็ยังคงรักษาความหมายแสดงการเชื่อมโยงเอาไว้ ความหมายที่คงอยู่ดังกล่าวทำให้ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความทำหน้าที่เชื่อมโยงถ้อยคำกับบริบทได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ 15 และตัวอย่างที่ 17 ในตัวอย่างที่ 15 นั้น คำว่า *นี่* ซึ่งเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามอ้างถึงสถานการณ์หรือสภาพเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่ผู้พูดกล่าวคำพูดนั้น แสดงทั้งความหมายบ่งบอกและเชื่อมโยง แต่คำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 17 ซึ่งเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความไม่มีความหมายบ่งบอกอีกต่อไป แต่ยังคงความหมายเชื่อมโยง โดยแสดงการเชื่อมโยงถ้อยคำกับบริบท ทั้งบริบทที่เป็นสถานการณ์ขณะที่พูดและบริบทของเรื่องราวที่กำลังพูดถึง

การที่คำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ และมีกระบวนการจางทางความหมายและกระบวนการคงเค้าความหมายเดิมเกิดขึ้น แสดงเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้



2) การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อคำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ นอกจากจะสูญเสียความหมายบางความหมายแล้ว ยังสูญเสียคุณสมบัติหรือลักษณะสำคัญที่เคยมีเมื่อเป็นสมาชิกของคำแทนนามด้วย คุณสมบัติที่สูญเสียไปดังกล่าวคือการปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา และหลังคำบุพบท เช่น “นี่ไม่ใช่รองเท้าฉัน” “อย่าลืมเอานี่ไปด้วย” “จากนี่ไปถึงตลาดอีกไกลไหม” จะเห็นว่าคำระบุเฉพาะแทนนามสามารถปรากฏในตำแหน่งเหล่านี้ได้ และทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมได้เช่นเดียวกับคำแทนนามอื่น ๆ แต่ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความจะปรากฏหน้าประโยคหรืออนุพากย์เท่านั้น และจะไม่มีความสัมพันธ์กับประโยคหรืออนุพากย์ที่ตามมาในฐานะที่เป็นประธาน หรือเป็นกรรม เช่น “นี่ถ้าเขายังไม่มา ฉันจะกลับแล้วนะ” คำว่า *นี่* ปรากฏหน้าอนุพากย์ “ถ้าเขายังไม่มา” ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นประธาน หรือเป็นกรรมของอนุพากย์ที่ตามมา เพียงแต่ทำหน้าที่เชื่อมโยงถ้อยคำกับบริบทเท่านั้น นอกจากนี้ ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความยังไม่สามารถทำหน้าที่แทนนามและแสดงการอ้างถึงได้อีกต่อไป ต่างกับคำระบุเฉพาะแทนนามที่จะมีคุณสมบัติอ้างถึงใดสิ่งหนึ่งและทำหน้าที่แทนนามที่อ้างถึงนั้นด้วย เช่น ผู้พูดหยิบแก้วน้ำขึ้นมาแล้วถามว่า “นี่ของใคร” คำว่า *นี่* ทำหน้าที่อ้างถึงแก้วน้ำที่ผู้พูดถืออยู่ และขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่แทนนาม *แก้วน้ำ* อีกด้วย

5.5.3 ปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* พัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

สำหรับปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามาจาก ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาคำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 15-17 จะเห็นว่า

ตำแหน่งในการปรากฏคำทั้งสองชนิดนี้คล้ายคลึงกันมาก คือจะปรากฏเป็นคำแรก แต่คำว่า *นี่* ซึ่งเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามในตัวอย่างที่ 15 จะปรากฏต้นประโยค ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคซึ่งไม่สามารถละได้ ส่วนคำว่า *นี่* ซึ่งเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความในตัวอย่างที่ 17 จะปรากฏหน้าประโยคหรืออนุพากย์ และเป็นแต่เพียงคำที่แสดงความเชื่อมโยงอนุพากย์กับบริบทซึ่งสามารถละได้ ครั้นเมื่อคำว่า *นี่* ที่เป็นคำระบุเฉพาะถูกใช้เพื่ออ้างถึงสถานการณ์หรือสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นในตัวอย่างที่ 16 และปรากฏหน้าประโยคได้เหมือนดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ อีกทั้งยังไม่ได้เป็นประธานหรือกรรมของประโยคที่ตามมา คำว่า *นี่* ในตัวอย่างที่ 16 จึงอาจถูกตีความให้เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความได้

นอกจากปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ **ปัจจัยทางวจนปฏิบัติ** ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้คำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ คำระบุเฉพาะเป็นคำที่แสดงการอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การที่ผู้พูดอ้างถึงสิ่งใดโดยอ้อมหมายถึงผู้พูดกำลังเชื่อมโยงถ้อยคำกับสิ่งที่อ้างถึงนั้น เช่น ผู้พูดกล่าวว่า “ฉันอยู่นี่” แสดงว่าผู้พูดเชื่อมโยงคำว่า *นี่* กับสถานที่ที่ผู้พูดอยู่ในขณะที่กล่าวคำพูดนั้น ความหมายแสดงการเชื่อมโยงนี้ทำให้คำว่า *นี่* สามารถพัฒนาไปเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความได้ นอกจากนั้น ในการสนทนา ผู้พูดมักจะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำที่พูดกับบริบทในการสนทนา ผู้พูดจึงใช้คำที่มีความหมายแสดงการเชื่อมโยงเช่นคำระบุเฉพาะในการทำหน้าที่ดังกล่าว เมื่อใช้คำระบุเฉพาะเพื่อแสดงการเชื่อมโยงเพียงอย่างเดียว คำระบุเฉพาะซึ่งใช้เชื่อมโยงนั้นจึงกลายเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความซึ่งไม่มีความหมายแสดงการบ่งบอกหรืออ้างถึงอีกต่อไป

การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะแทนนามและขยายนามไปเป็นคำชนิดอื่น ๆ ได้แก่ คำแสดงการเน้น คำบอกมาลา คำเรียก และตัวบ่งชี้ปริจเฉทเชื่อมโยงความเป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางอรรถวากยสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้งสิ้น เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงของคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น แต่นอกจากนั้นก็ยังมี การเปลี่ยนแปลงทางอรรถวากยสัมพันธ์ของคำระบุเฉพาะที่สวนทางกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ด้วย การเปลี่ยนแปลงลักษณะดังกล่าวคือการเปลี่ยนแปลงจากคำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งมีความเป็นไวยากรณ์มากไปเป็นคำระบุเฉพาะขยายนามซึ่งมีความเป็นไวยากรณ์น้อย

การพิจารณาว่าคำระบุเฉพาะแทนนามมีความเป็นไวยากรณ์มากกว่าคำระบุเฉพาะขยายนาม นั้นมาจากเหตุผล 2 ประการ คือ

1) โดยทั่วไป คำแทนนามมีความเป็นไวยากรณ์มากกว่าคำขยายนาม เมื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติความเป็นไวยากรณ์ของคำแทนนามและคำขยายนามในภาพรวมจะเห็นว่า คำแทนนามเป็นคำที่ใช้แทนที่นาม จึงมีความหมายเชิงเนื้อหา น้อย ความหมายของคำแทนนามนั้นจะขึ้นอยู่กับบริบท เช่น *ฉัน เธอ ท่าน ใคร อะไร* ส่วนคำขยายนามนั้นเป็นคำที่ทำหน้าที่เพิ่มรายละเอียดให้นาม จึงยังคงมีความหมายเชิงเนื้อหาอยู่มาก เช่น *แดง ดำ สวย ดี เร็ว* คำขยายนามจึงเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยกว่าคำแทนนาม

นอกจากนั้น ไฮเนอและคูเทวา (Heine & Kutava, 2007: 111) ก็ได้เสนอแผนภูมิแสดงลำดับชั้นความเป็นไวยากรณ์ของคำชนิดต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำขยายนาม (adjective) มีความเป็นไวยากรณ์น้อย ขณะที่คำแทนนาม (pronoun) มีความเป็นไวยากรณ์มากกว่า

2) คำระบุเฉพาะแทนนามนอกจากจะทำหน้าที่ชี้เฉพาะพร้อมทั้งบอกระยะ และทำหน้าที่เหมือนคำนาม เช่น เป็นประธานหรือกรรมของประโยคแล้ว ยังทำหน้าที่ “แทนที่” คำนาม นามวลี หรืออนุพากย์นามด้วย ขณะที่คำระบุเฉพาะขยายนามจะทำหน้าที่ชี้เฉพาะพร้อมทั้งบอกระยะ และทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำหลักเท่านั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่าคำระบุเฉพาะแทนนามมีหน้าที่ทางไวยากรณ์มากกว่าคำระบุเฉพาะขยายนาม และมีความเป็นไวยากรณ์มากกว่าคำระบุเฉพาะขยายนาม

ด้วยเหตุนี้การที่คำระบุเฉพาะแทนนามพัฒนาไปเป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม จึงเป็นการพัฒนาจากคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยซึ่งไม่สอดคล้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 18 (คำระบุเฉพาะแทนนาม)

คือให้หญิงสกันยืนตรงชายคาเรือนเอาน้ำสาดออกไป น้ำตกลงไหนชื่อว่าเขตเรือนถึงนั้น

(กฎหมายตราสามดวง หน้า 243)

ตัวอย่างที่ 19 (คำระบุเฉพาะขยายนาม)

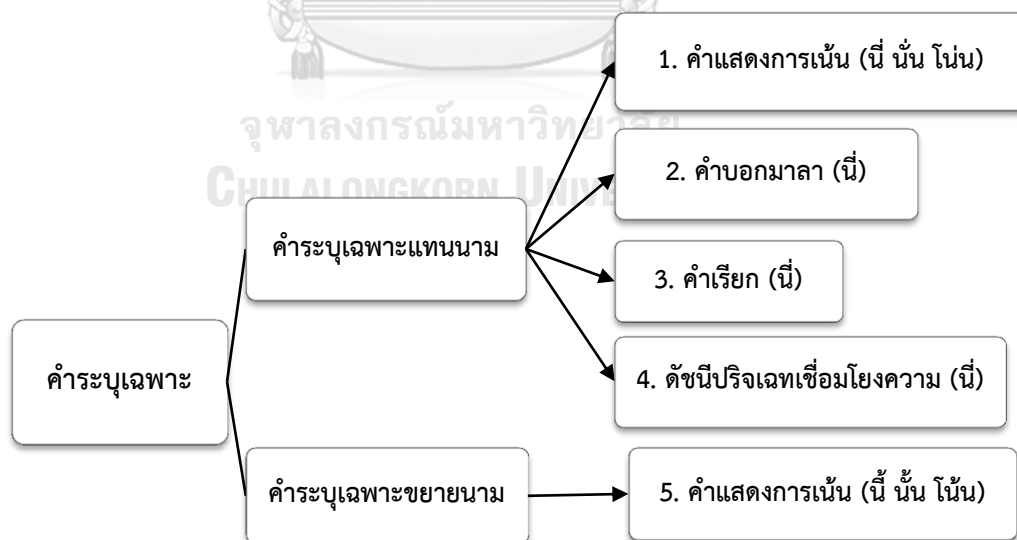
ทันใดสายตาทล่อนเหลือบไปพบกุหลาบขาวที่กำลังออกดอกบานอยู่สะพรั่ง เปลี่ยนสีหน้าให้ชื่นขึ้น หล่อนลุกขึ้นยืนพูดว่า “แหม ดอกกุหลาบนั้นน่าเก็บจริงเดี๋ยวจะกะ ลูกจะเก็บไปปักแจกันสักหน่อย”

(ศัตรูของเจ้าหล่อน หน้า 85)

ตัวอย่างที่ 18 เป็นตัวอย่างคำระบุเฉพาะแทนนาม *นั้น* ซึ่งปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 มีความหมายอ้างอิงถึงสถานที่ที่น้ำสาตไปถึง ในสมัยนี้พบคำระบุเฉพาะ *นั้น* ทำหน้าที่แทนนามเพียงหน้าที่เดียว ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4-8 คำระบุเฉพาะแทนนาม *นั้น* ขยายหน้าที่เป็นไปคำระบุเฉพาะขยายนามได้ดังตัวอย่างที่ 19 *ดอกกุหลาบนั้น* หมายถึง ดอกกุหลาบที่อยู่ในสถานที่ที่ไกลจากผู้พูด³⁵ สังเกตได้ว่า คำว่า *นั้น* ที่ทำหน้าที่ขยายนามเช่นในตัวอย่างนี้ก็ยังมีนัยของการอ้างอิงสถานที่อยู่

นอกจากคำระบุเฉพาะ *นั้น* ดังได้ยกตัวอย่างมาแล้ว คำระบุเฉพาะ *นี้* ก็ได้ขยายหน้าที่ไปเป็นคำขยายนามเช่นกัน การขยายหน้าที่ของคำระบุเฉพาะกลุ่มนี้ไม่ได้เป็นไปตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ส่วนคำระบุเฉพาะ *โน่น* และ *นู่น* จากเอกสารที่ศึกษาไม่พบว่าทำหน้าที่ขยายนาม แต่ก็มีแนวโน้มว่าจะสามารถขยายหน้าที่เป็นไปคำระบุเฉพาะขยายนามได้เช่นกัน

ถึงแม้ว่าการพัฒนาจากคำระบุเฉพาะแทนนามไปเป็นคำระบุเฉพาะขยายนามจะไม่เป็นไปตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ แต่การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะนั้นล้วนสอดคล้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาเส้นทางในการพัฒนาพบว่า คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละชนิดพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะโดยตรง ไม่ได้พัฒนามาจากคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะชนิดอื่น เส้นทางกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแต่ละชนิดจึงมีลักษณะเฉพาะ และแยกออกจากกันเป็น 5 เส้นทาง ดังนี้



แผนภูมิที่ 6 เส้นทางกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย

³⁵ วิจิตรนั ภาณุพงศ์ (2543: 72) กล่าวว่า คำระบุเฉพาะ *นี้ นั้น โน่น นู่น* เมื่อปรากฏหลังนามวลีจะมีความหมายบ่งสถานที่ของนามวลีนั้นด้วย เช่น *รถนี้* หมายถึง รถที่จอดอยู่ในสถานที่ที่ใกล้ผู้พูด

การกลายเป็นคำไวยากรณ์แต่ละเส้นทางเกิดจากกระบวนการทางภาษาที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน กระบวนการทางภาษาที่สำคัญและปรากฏอยู่แทบทุกเส้นทางได้แก่ **การจางทางความหมาย การคงเค้าความหมายเดิม และการแข็งแกร่งขึ้นของความหมายทางวัจนปฏิบัติ** ทำให้คำระบุเฉพาะสูญเสียความหมายเชิงเนื้อหา กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์และวัจนปฏิบัติโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้ ยังมี**การวิเคราะห์ใหม่**ซึ่งเป็นกระบวนการทางวากยสัมพันธ์ ทำให้คำระบุเฉพาะ ถูกตีความเป็นคำชนิดอื่น ๆ รวมถึง**การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม**ซึ่งทำให้คำที่พัฒนามาจากคำระบุเฉพาะชนิดต่าง ๆ ไม่มีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะชนิดนั้น ๆ อีกต่อไป ส่วนปัจจัยที่กระตุ้นให้คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะชนิดต่าง ๆ ได้แก่ **ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์** คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตำแหน่งในปรากฏซึ่งเอื้อให้เกิดการวิเคราะห์ใหม่ได้ และ**ปัจจัยทางวัจนปฏิบัติ** คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับความหมายและหน้าที่ในทางวัจนปฏิบัติของคำระบุเฉพาะ

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรากฏและหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และศึกษาความสัมพันธ์เชิงพัฒนาการของคำระบุเฉพาะกับคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยต่าง ๆ ในบทนี้ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ และเสนอแนวทางสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกัน

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า คุณสมบัติสำคัญของคำระบุเฉพาะ คือ แสดงการบ่งบอก และแสดงระยะห่างระหว่างจุดอ้างอิงกับสิ่งอ้างอิง คุณสมบัติดังกล่าวนี้เป็นคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ที่ใช้จำแนกคำระบุเฉพาะกับคำที่ไม่ใช่คำระบุเฉพาะออกจากกัน ทำให้จำแนกคำได้เป็น 2 กลุ่ม คือ “คำระบุเฉพาะ” ซึ่งมีคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ดังกล่าวทั้ง 2 ประการ และ “คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ” ซึ่งบางชนิดอาจมีเฉพาะคุณสมบัติแสดงระยะห่าง ขณะที่บางชนิดไม่มีคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ทั้ง 2 ประการที่กล่าวถึงเลย

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบว่า คำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ 2 หน้าที่ คือ แทนนาม และขยายนาม ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทำหน้าที่ได้ 4 หน้าที่ คือ แสดงการเน้น บอกรวม เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ ทั้งนี้ คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำในแต่ละสมัยก็ทำหน้าที่ได้แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เชิงพัฒนาการของคำระบุเฉพาะกับคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบว่า คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะล้วนพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะโดยผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ พัฒนาการของคำแต่ละชนิดนั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยและกระบวนการทางภาษาที่แตกต่างกันดังจะได้นำเสนอต่อไป

6.1.1 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยต่าง ๆ

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันพบว่า สามารถแบ่งช่วงสมัยตามการปรากฏของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะได้

เป็น 5 สมัย ได้แก่ 1. สมัยสุโขทัย 2. สมัยอยุธยา-ธนบุรี 3. สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 4. สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 และ 5. สมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2490-2559) แต่ละช่วงสมัยปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแตกต่างกัน นอกจากนั้น คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ปรากฏในแต่ละสมัยก็ทำหน้าที่แตกต่างกันด้วย

6.1.1.1 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัย

ในสมัยสุโขทัยปรากฏคำระบุเฉพาะทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* *นี้* *อัน* และ *หั้น* ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบทั้งสิ้น 3 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* และ *อัน* อย่างไรก็ตาม ในสมัยสุโขทัยยังปรากฏคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับด้วย ได้แก่ “*นี้*” และ “*นนวน*” หรือ “*นิน*” จึงไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นคำใด

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะแต่ละคำพบว่า *นี้* *นั่น* *อัน* และ *หั้น* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนาม และขยายนาม คำว่า *นี้* และ *นั่น* มักจะทำหน้าที่ขยายนามเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่คำว่า *อัน* เกือบทั้งหมดทำหน้าที่แทนนาม และมักจะปรากฏร่วมกับคำบุพบท *ดั่ง* เป็น *ดั่งอัน* ส่วนคำว่า *หั้น* พบข้อมูลน้อย จากข้อมูลพบว่า คำว่า *หั้น* ที่ทำหน้าที่แทนนามและขยายนามมีจำนวนใกล้เคียงกันคือ 1 คำและ 2 คำตามลำดับ

คำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยส่วนใหญ่ทำหน้าที่ได้ทั้ง 2 หน้าที่ มีเพียงคำว่า *นี้* ซึ่งพบเพียงหน้าที่เดียวคือแทนนาม อย่างไรก็ตาม คำว่า *นี้* ซึ่งมีรูปเขียนแตกต่างกับคำว่า *นี้* อย่างชัดเจนในสมัยสุโขทัยพบเพียง 3 คำเท่านั้น และทำหน้าที่แทนนามทั้งสิ้น ในอนาคตหากมีการค้นพบหลักฐานเพิ่มเติมอาจจะทำให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า คำว่า *นี้* ในสมัยสุโขทัยทำหน้าที่อื่นได้หรือไม่

ถึงแม้ว่าคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยจะปรากฏถึง 5 คำ แต่คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะนั้นปรากฏเพียง 3 คำเท่านั้น เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะทั้ง 3 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* และ *อัน* พบว่าทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียวเหมือนกันทั้ง 3 คำ คือ แสดงการเน้น นอกจากคำว่า *นี้* *นั่น* และ *อัน* แล้ว ยังพบคำว่า *โพน* และ *พูน* ที่ทำหน้าที่เหมือนคำแสดงการเน้นด้วย แต่เนื่องจากในสมัยสุโขทัยไม่ปรากฏคำระบุเฉพาะ *โพน* และ *พูน* จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า คำแสดงการเน้น *โพน* และ *พูน* เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะหรือไม่

6.1.1.2 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี

ในสมัยอยุธยา-ธนบุรีปรากฏคำระบุเฉพาะทั้งหมด 3 คำ ได้แก่ *นี้* *นั่น* และ *นี่* ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะปรากฏเพียง 2 คำ ได้แก่ *นี้* และ *นั่น* อย่างไรก็ตาม ในสมัยอยุธยา-

ธนบุรี คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะจำนวนมากไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ คำระบุเฉพาะที่ปรากฏรูป “นี่” และ “นนน” หรือ “นั่น” จึงไม่สามารถระบุได้ว่าคือคำใด

เมื่อพิจารณาคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรีทั้ง 3 คำพบว่า คำว่า *นี่* และ *นั่น* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม แต่คำว่า *นี่* และ *นั่น* ที่ทำหน้าที่ขยายนามปรากฏมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด ส่วนคำว่า *นี่* ทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียว คือ ขยายนาม แตกต่างกับสมัยสุโขทัยที่คำว่า *นี่* จะทำหน้าที่แทนนามเพียงอย่างเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเอกสารในขอบเขตข้อมูลสมัยอยุธยา-ธนบุรีที่กำหนด พบคำระบุเฉพาะ *นี่* ซึ่งทำหน้าที่ขยายนามเพียงคำเดียวเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อมูลสมัยอยุธยา-ธนบุรีมีไม่เพียงพอ หรืออาจเป็นเพราะคำระบุเฉพาะจำนวนมากไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับและไม่มีรูปเขียนที่แสดงความแตกต่างระหว่างคำว่า *นี่* และ *นี่* อย่างชัดเจน จึงไม่สามารถระบุได้ว่าคำระบุเฉพาะที่ปรากฏรูปเขียน “นี่” ในตำแหน่งต่าง ๆ นั้นคือคำว่า *นี่* หรือ *นี่*

เมื่อพิจารณาคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรีทั้ง 2 คำพบว่า ทั้งคำว่า *นี่* และ *นั่น* ทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียว คือ แสดงการเน้น นอกจากนั้น ยังพบคำที่ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เช่นเดียวกับคำว่า *นี่* และ *นั่น* คือคำว่า *โพน* ซึ่งจะใช้แสดงการเน้นสิ่งที่อยู่ในระยะไกลมาก แต่เนื่องจากในสมัยอยุธยา-ธนบุรีรวมทั้งสมัยสุโขทัยซึ่งเป็นสมัยก่อนหน้านี้ไม่ปรากฏคำว่า *โพน* ที่เป็นคำระบุเฉพาะ ผู้วิจัยจึงไม่ได้จำแนกคำแสดงการเน้น *โพน* ให้เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยอยุธยา-ธนบุรี

6.1.1.3 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ปรากฏคำระบุเฉพาะทั้งหมด 6 คำ ได้แก่ *นี่* *นั่น* *นี่* *นั่น* *โน้น* และ *โพน* ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบทั้งสิ้น 5 คำ ได้แก่ *นี่* *นั่น* *นี่* *นั่น* และ *โน้น* อย่างไรก็ตาม ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 มีคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะจำนวนหนึ่งไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ ได้แก่ “*นี่*” “*นั่น*” และ “*โน้น*” จึงไม่สามารถระบุได้ว่าคำที่มีรูปเขียนดังนี้คือคำใด

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะแต่ละคำในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 พบว่า คำระบุเฉพาะ *นี่* และ *นั่น* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม แต่จะปรากฏคำที่ทำหน้าที่ขยายนามมากกว่า ส่วนคำระบุเฉพาะ *นี่* และ *นั่น* ทำหน้าที่แทนนามได้เพียงหน้าที่เดียว ขณะที่คำระบุเฉพาะ *โน้น* และ *โพน* ปรากฏว่าทำหน้าที่ขยายนามเพียงหน้าที่เดียวเท่านั้น

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 พบว่า คำว่า *นี้ นั้น นั่น* และ *โน้น* ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้เพียงหน้าที่เดียว ส่วนคำว่า *นี่* ซึ่งไม่ได้ปรากฏเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา-ธนบุรีมาก่อนกลับทำหน้าที่ได้ถึง 3 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกรวม และเป็นคำเรียก

6.1.1.4 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 ปรากฏคำระบุเฉพาะทั้งหมด 6 คำ ได้แก่ *นี้ นั้น นี่ นั้น โน้น* และ *โน้น* ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบทั้งสิ้น 6 คำเช่นกัน แต่คำที่ปรากฏนั้นแตกต่างกัน ได้แก่ *นี้ นั้น นี่ นั้น โน้น* และ *โพน* จะเห็นได้ว่าคำว่า *โน้น* ที่เป็นคำระบุเฉพาะเริ่มปรากฏในสมัยนี้ และยังไม่มีการพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ขณะที่คำว่า *โพน* ซึ่งปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 1-3 ไม่ปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะในสมัยนี้ แต่ปรากฏเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 พบว่า คำว่า *นี้ นั้น นี่ นั้น* และ *โน้น* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม แต่คำว่า *นี้ นั้น* และ *โน้น* ทำหน้าที่ขยายนามมากกว่าแทนนามอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่คำว่า *นี่* และ *นั่น* ก็ทำหน้าที่แทนนามได้มากกว่าขยายนามอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ส่วนคำว่า *โน้น* ซึ่งเพิ่งปรากฏในสมัยนี้ทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียวคือแทนนาม จะเห็นได้ว่าคำระบุเฉพาะที่มีรูปวรรณยุกต์โทมักจะทำหน้าที่ขยายนามมากกว่าแทนนาม และคำระบุเฉพาะที่มีรูปวรรณยุกต์เอกก็มักจะทำหน้าที่แทนนามมากกว่าขยายนาม

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 พบว่า คำว่า *นี้ นั้น นั่น โน้น* รวมถึง *โพน* ทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียว คือ แสดงการเน้น ขณะที่คำว่า *นี่* ทำหน้าที่ได้ถึง 4 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกรวม เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ

6.1.1.5 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบัน

ในสมัยปัจจุบันพบคำระบุเฉพาะทั้งหมด 8 คำ ได้แก่ *นี้ นั้น นี่ นั้น โน้น โน้น นั้น* และ *นู่น* ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะพบทั้งสิ้น 6 คำ ได้แก่ *นี้ นั้น นี่ นั้น โน้น* และ *โน้น* จะเห็นได้ว่าในสมัยนี้มีคำระบุเฉพาะปรากฏเพิ่มอีก 2 คำ ได้แก่ *นั่น* และ *นู่น* ส่วนคำว่า *โน้น* ซึ่งใน

สมัยก่อนหน้าเป็นคำระบุเฉพาะเพียงอย่างเดียว ในสมัยนี้มีการพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะได้ ในขณะที่คำว่า *โพน* ไม่ปรากฏในสมัยนี้อีกต่อไป

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบันพบว่า คำว่า *นี้ นั้น นี นั้น โน้น* และ *นู่น* ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม แต่คำระบุเฉพาะที่มีรูปวรรณยุกต์โท *นี้ นั้น* และ *โน้น* จะทำหน้าที่ขยายนามมากกว่าแทนนาม ขณะที่คำว่า *นู่น* ซึ่งปรากฏเพียง 4 ตัวอย่างทำหน้าที่ทั้ง 2 หน้าที่ได้เท่ากัน ในทางตรงกันข้าม คำระบุเฉพาะที่มีรูปวรรณยุกต์เอก *นี่* และ *นั่น* จะทำหน้าที่แทนนามมากกว่าขยายนาม ส่วนคำว่า *โน่น* และ *นู่น* ทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียว คือ แทนนาม

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในสมัยปัจจุบันพบว่า คำว่า *นี้ นั้น นั้น โน้น* และ *โน้น* ทำหน้าที่ได้เพียงหน้าที่เดียว คือ แสดงการเน้น ในขณะที่คำว่า *นี่* ทำหน้าที่ได้ถึง 4 หน้าที่ ได้แก่ แสดงการเน้น บอกมาลา เป็นคำเรียก และเป็นดัชนีปริศนาคำเชื่อมโยงความ

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันทำให้เห็นว่า มีคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะบางคำปรากฏแล้วในสมัยสุโขทัย คำบางคำที่ปรากฏตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยยังคงปรากฏใช้มาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่คำบางคำไม่ปรากฏใช้อีกต่อไป เมื่อพิจารณาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำสามารถสรุปได้ดังนี้

1) *นี้*

คำว่า *นี้* ปรากฏใช้แล้วในสมัยสุโขทัย เป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม นอกจากนั้นยังเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แสดงการเน้นได้อีกด้วย คำว่า *นี้* ทำหน้าที่ทั้ง 3 หน้าที่ดังกล่าวนี้มาจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 11 หน้าทีของคำว่า **นี้** ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าทีของคำว่า นี้ | | | | | |
|---------------|---------------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |

2) **นั้น**

คำว่า **นั้น** ปรากฏใช้แล้วในสมัยสุโขทัย เป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่**ทั้งแทนนาม และขยายนาม** และยังเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่**แสดงการเน้น**ได้อีกด้วย คำว่า **นั้น** ทำหน้าที่ดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบันเช่นเดียวกับคำว่า **นี้**

ตารางที่ 12 หน้าทีของคำว่า **นั้น** ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าทีของคำว่า นั้น | | | | | |
|---------------|----------------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |

3) **นี่**

คำว่า **นี่** ปรากฏใช้แล้วในสมัยสุโขทัย เป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่**แทนนาม** แต่ในสมัยอยุธยา-ธนบุรี ปรากฏว่าทำหน้าที่**ขยายนาม** เมื่อมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 กลับพบคำว่า **นี่** ที่เป็นคำระบุเฉพาะแทนนามเท่านั้น แต่ก็พัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่**แสดงการเน้น บอกมาลา และเป็นคำเรียก**ได้อีกด้วย ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8

ปรากฏคำระบุเฉพาะ *นี้* ที่ทำหน้าที่ขยายนามอีกครั้ง ขณะเดียวกันก็ปรากฏคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ *นี้* ซึ่งทำหน้าที่เป็น**ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ**ด้วย คำว่า *นี้* จึงทำหน้าที่ครบทุกหน้าที่ได้ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 สืบเนื่องมาจนปัจจุบัน

ตารางที่ 13 หน้าที่ของคำว่า *นี้* ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า <i>นี้</i> | | | | | |
|---------------|----------------------------|---------|-------------------------------|---------|-------------|-------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดงการเน้น | บอกมาลา | เป็นคำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✓ | ✗ | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ |
| ปัจจุบัน | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ |

4) *อื่น*

คำว่า *อื่น* ปรากฏใช้ในสมัยสุโขทัย เป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ได้ทั้ง**แทนนาม**และ**ขยายนาม** และยังเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่**แสดงการเน้น**ได้อีกด้วย ทั้งนี้ จากเอกสารที่ศึกษาตามขอบเขตการวิจัยพบว่า คำว่า *อื่น* ไม่ปรากฏในสมัยต่อมา

ตารางที่ 14 หน้าที่ของคำว่า *อื่น* ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า <i>อื่น</i> | | | | | |
|---------------|-----------------------------|---------|-------------------------------|---------|-------------|-------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดงการเน้น | บอกมาลา | เป็นคำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |

5) หั้น

คำว่า หั้น ปรากฏใช้ในสมัยสุโขทัยเท่านั้น เป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่ได้ทั้งแทนนามและขยายนาม จากเอกสารที่ศึกษาตามขอบเขตการวิจัยไม่พบคำว่า หั้น ที่เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ และไม่พบคำว่า หั้น ในสมัยต่อมา

ตารางที่ 15 หน้าที่ของคำว่า หั้น ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า หั้น | | | | | |
|---------------|----------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |

6) โพน

คำว่า โพน เริ่มปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ทำหน้าที่ขยายนาม ส่วนคำว่า โพน ที่ปรากฏก่อนหน้านั้น คือในสมัยอยุธยา-ธนบุรี รวมทั้งในสมัยสุโขทัยซึ่งปรากฏในจารึกอักษรขอมพบว่ามีลักษณะคล้ายคำแสดงการเน้น ไม่ใช่คำระบุเฉพาะ ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 คำว่า โพน ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นคำระบุเฉพาะอีกต่อไป แต่เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แสดงการเน้น ครั้นถึงสมัยปัจจุบันไม่พบคำว่า โพน ที่เป็นคำระบุเฉพาะหรือคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะอีกต่อไป

ตารางที่ 16 หน้าที่ของคำว่า *โพน* ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า <i>โพน</i> | | | | | |
|---------------|----------------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✗ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✗ | ✗ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |

7) *นั้*

คำว่า *นั้* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 เป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่แทนนาม และยังเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แสดงการเน้นด้วย ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 คำว่า *นั้* ที่เป็นคำระบุเฉพาะสามารถทำหน้าที่ขยายนามเพิ่มขึ้นได้ ตั้งแต่นั้น คำว่า *นั้* ก็สามารถทำหน้าที่ทั้ง 3 หน้าที่ได้มาจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 17 หน้าที่ของคำว่า *นั้* ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า <i>นั้</i> | | | | | |
|---------------|----------------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✓ | ✗ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |

8) *โน้*

คำว่า *โน้* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 เป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ขยายนาม นอกจากนั้นยังเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แสดงการเน้นด้วย ครั้น

ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 คำว่า *โน้น* ที่เป็นคำระบุเฉพาะมีหน้าที่แทนนามเพิ่มขึ้น คำว่า *โน้น* จึงทำหน้าที่ทั้ง 3 หน้าที่ดังกล่าวได้มาจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 18 หน้าที่ของคำว่า *โน้น* ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า <i>โน้น</i> | | | | | |
|---------------|-----------------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✗ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✓ | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |

9) *โน้น*

คำว่า *โน้น* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 เมื่อเริ่มปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนามได้เพียงหน้าที่เดียว จนกระทั่งในสมัยปัจจุบันจึงพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แสดงการเน้นเพิ่มขึ้นอีก 1 หน้าที่

ตารางที่ 19 หน้าที่ของคำว่า *โน้น* ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า <i>โน้น</i> | | | | | |
|---------------|-----------------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✓ | ✗ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ |

10) *นั่น*

คำว่า *นั่น* เริ่มปรากฏในสมัยปัจจุบัน ปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่ได้ทั้งขยายนามและแทนนาม

ตารางที่ 20 หน้าที่ของคำว่า *นุ่น* ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า <i>นุ่น</i> | | | | | |
|---------------|-----------------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✓ | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |

11) *นุ่น*

คำว่า *นุ่น* เริ่มปรากฏในสมัยปัจจุบัน ปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แทนนาม เพียงหน้าที่เดียวเท่านั้น

ตารางที่ 21 หน้าที่ของคำว่า *นุ่น* ในสมัยต่าง ๆ

| ช่วงสมัย | หน้าที่ของคำว่า <i>นุ่น</i> | | | | | |
|---------------|-----------------------------|---------|-------------------------------|-------------|-----------------|-----------------------------------|
| | คำระบุเฉพาะ | | คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ | | | |
| | แทนนาม | ขยายนาม | แสดง การเน้น | บอก มาลา | เป็น คำเรียก | เป็นดัชนีปริจเฉท เชื่อมโยงความ |
| สุโขทัย | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| อยุธยา-ธนบุรี | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 1-3 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-6 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| รัชกาลที่ 4-8 | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |
| ปัจจุบัน | ✓ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ | ✗ |

6.1.2 ความสัมพันธ์เชิงพัฒนาการของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

จากการศึกษาหน้าที่และความหมาย รวมทั้งข้อมูลคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันพบว่า คำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะล้วนพัฒนามาจากคำระบุเฉพาะโดยตรง เส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะที่พัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะมี 5 เส้นทางดังนี้

- 1) คำระบุเฉพาะขยายนาม *นี่ นั่น โน่น* > คำแสดงการเน้น *นี่ นั่น โน่น*
- 2) คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่ นั่น โน่น* > คำแสดงการเน้น *นี่ นั่น โน่น*
- 3) คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > คำบอกมาลา *นี่*
- 4) คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > คำเรียก *นี่*
- 5) คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* > ดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ *นี่*

ถึงแม้ว่าคำระบุเฉพาะจะพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแล้ว แต่ก็ยังคงปรากฏใช้คำระบุเฉพาะคำนั้นอยู่ ไม่ได้สูญหายไป ดังเช่นคำว่า *นี่* ที่ปัจจุบันเป็นได้ทั้งคำแสดงการเน้น คำบอกมาลา คำเรียก และดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ แต่ก็ยังเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามและขยายนามได้

นอกจากนี้ยังพบการขยายหน้าที่ของคำระบุเฉพาะที่ไม่เป็นไปตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นไวยากรณ์ด้วย นั่นคือการขยายหน้าที่จากคำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งมีความเป็นไวยากรณ์มากไปเป็นคำระบุเฉพาะขยายนามซึ่งมีความเป็นไวยากรณ์น้อย อย่างไรก็ตาม การขยายหน้าที่นี้เป็นการพัฒนาจากคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่หนึ่งไปเป็นคำระบุเฉพาะที่ทำหน้าที่อื่นซึ่งแตกต่างจากการพัฒนาจากคำระบุเฉพาะไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะ โดยจะกล่าวถึง 2 ประเด็น คือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ และกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

6.1.2.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะมี 2 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งในการปรากฏของคำ 2) ปัจจัยทางวจนปฏิบัติ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาในบริบทการใช้

1) ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ตำแหน่งในการปรากฏคำระบุเฉพาะเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการวิเคราะห์ใหม่ ส่งผลให้คำระบุเฉพาะถูกตีความให้เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะได้ ตำแหน่งที่เอื้อให้เกิดการวิเคราะห์ใหม่และเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะมีดังนี้

- ปรากฏในตำแหน่งหลังนามวลี

คำระบุเฉพาะขยายนามจะปรากฏหลังนามวลี แต่ตำแหน่งดังกล่าวก็สามารถปรากฏคำแสดงการเน้นได้เช่นเดียวกัน ฉะนั้น เมื่อคำระบุเฉพาะขยายนามปรากฏหลังนามวลี

ที่มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว คำระบุเฉพาะขยายนามนั้นจึงไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ชี้เฉพาะอีกต่อไป และถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำแสดงการเน้นแทน เช่น “เรื่องสั้น ‘ขอทาน’ นี้มีพล็อตสองพล็อตที่ขัดแย้งกันอยู่ในตัว”

- ปรากฏในตำแหน่งหน้าประโยค

เมื่อคำระบุเฉพาะแทนนามปรากฏในตำแหน่งหน้าประโยคและมีความหมายอ้างถึงประโยค อนุพากย์ หรือนามวลีที่ปรากฏอยู่ข้างหน้า คำระบุเฉพาะแทนนามนั้นจะถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายเป็นคำแสดงการเน้น ส่วนประโยค อนุพากย์ หรือนามวลีที่ปรากฏข้างหน้าก็กลายเป็นนามที่ถูกเน้น เช่น “ผมนี้ชอบทั้งตัวร้ายและตัวเอกพอ ๆ กันเลยครับ” แต่หากคำระบุเฉพาะแทนนามที่ปรากฏในตำแหน่งหน้าประโยคมีความหมายอ้างถึงสภาพเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นขณะที่กล่าวคำพูด หรืออ้างถึงเรื่องที่กำลังเป็นหัวข้อสนทนาในขณะนั้น คำระบุเฉพาะแทนนามนั้นก็จะถูกวิเคราะห์ให้เป็นดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความ เช่น “นี่เธอคิดว่าฉันมีอายุเท่าไรกันเล่า”

- ปรากฏในตำแหน่งคำแทนนามคำเดียว

เมื่อคำระบุเฉพาะแทนนามปรากฏเป็นคำแทนนามคำเดียว หรืออาจปรากฏร่วมกับคำลงท้าย เช่น “นี่!” “นี่ละ” “นั่นแน่ะ” “นั่นไง” และมีความหมายอ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว หรือเรื่องที่กำลังเป็นหัวข้อสนทนาในขณะนั้น คำระบุเฉพาะนั้นอาจถูกวิเคราะห์ใหม่กลายเป็นคำบอกมาลาของประโยคข้างหน้าแทน เช่น “ฮี้ จะได้หรือ มันเป็นความประสงค์ของพ่อนี่นะ” แต่หากคำระบุเฉพาะแทนนามนั้นอ้างถึงสิ่งที่กำลังจะกล่าวถึงต่อมา เช่น “นี่คะ ดอกไม้ คุณชอบไหม?” คำระบุเฉพาะนั้นก็อาจถูกวิเคราะห์ใหม่ กลายเป็นคำเรียกได้อีกด้วย

2) ปัจจัยทางวัจนปฏิบัติ

คำระบุเฉพาะเป็นคำที่มีหน้าที่ในทางวัจนปฏิบัติ หน้าที่สำคัญของคำระบุเฉพาะ คือ อ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเมื่อผู้พูดอ้างถึงสิ่งใดย่อมแสดงว่า ผู้พูดกำลังมุ่งความสนใจไปยังสิ่งนั้นหรือให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นด้วยเช่นกัน เช่นเมื่อกล่าวว่า “ผู้หญิงคนนั้นเป็นใคร” คำว่า นั้น นอกจากจะทำหน้าที่อ้างถึงและชี้เฉพาะแล้ว ยังแสดงว่าผู้พูดกำลังสนใจหรือให้ความสำคัญกับผู้หญิงคนที่อ้างถึงด้วย หน้าที่ดังกล่าวนี้ทำให้คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นซึ่งทำหน้าที่เพิ่มน้ำหนัก แสดงความสำคัญ หรือเน้นว่าผู้พูดกำลังมุ่งความสนใจไปยังสิ่งนั้น

หน้าที่ของคำระบุเฉพาะอีกประการหนึ่ง คือ เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อ้างถึงด้วย เช่นเมื่อกล่าวว่า “เด็กนี้ลูกใคร” นอกจากคำว่า นี้ จะมีหน้าที่อ้างถึงและชี้เฉพาะแล้ว

ยังมีหน้าที่เรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังเด็กที่ผู้พูดกำลังกล่าวถึงด้วย หน้าที่ในการเรียกความสนใจนี้ ทำให้คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำเรียกซึ่งทำหน้าที่เรียกให้ผู้ฟังมาสนใจสิ่งที่ผู้พูดกำลังจะกล่าวต่อไป นอกจากนั้น เนื่องจากคำระบุเฉพาะทำหน้าที่ในการอ้างถึงสิ่งต่าง ๆ จึงมี นัยของการแสดงความเชื่อมโยงระหว่างถ้อยคำกับสิ่งที่อ้างถึงด้วย เช่น เมื่อผู้พูดกล่าวว่า “โต๊ะตัวนี้ ย้ายออกไปไว้ข้างนอกดีกว่า” คำว่า *นี้* นอกจากจะทำหน้าที่ชี้เฉพาะแล้ว ยังเชื่อมโยงถ้อยคำ *โต๊ะตัวนี้* กับสิ่งที่อ้างถึงคือ “โต๊ะ” ตัวที่ผู้พูดกล่าวถึงด้วย การแสดงความเชื่อมโยงนี้มีส่วนทำให้คำระบุเฉพาะ พัฒนาไปเป็นคำบอกมาลาและดัชนีปริจเฉทเชื่อมโยงความซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงถ้อยคำกับปริบท

6.1.2.2 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

กระบวนการสำคัญที่ทำให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำระบุเฉพาะมี 6 กระบวนการ แบ่งเป็นกระบวนการทางวากยสัมพันธ์ 3 กระบวนการ ได้แก่ การขยายปริบทการ ปรากฏ การวิเคราะห์ใหม่ และการสูญคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการทางอรรถศาสตร์ อีก 3 กระบวนการ ได้แก่ การจางทางความหมาย การคงเค้าความหมายเดิม และการแข็งแกร่งขึ้น ของความหมายทางวัจนปฏิบัติ

การขยายปริบทการปรากฏ คือ การที่คำหรือรูปภาษาหนึ่ง ๆ สามารถปรากฏใน ปริบทที่แตกต่างไปจากเดิมได้ การปรากฏในปริบทใหม่จะทำให้คำหรือรูปภาษานั้นมีความหมาย ในทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นด้วย ตัวอย่างเช่นคำว่า *โน้น* ซึ่งเป็นระบุเฉพาะจะปรากฏหลังนามวลีที่มีความหมายไม่ชี้เฉพาะเท่านั้น ต่อมาคำว่า *โน้น* สามารถปรากฏหลังนามวลีที่มีความหมายชี้เฉพาะ เพิ่มขึ้นได้ และมีความหมายแสดงการเน้นเพิ่มเข้ามา แต่ก็กลายเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ ทำหน้าที่แสดงการเน้น ไม่ได้เป็นคำระบุเฉพาะอีกต่อไป

การวิเคราะห์ใหม่ คือ การวิเคราะห์โครงสร้างของประโยคหรือหน่วยทางภาษา อย่างใดอย่างหนึ่งต่างไปจากเดิม ทำให้องค์ประกอบของประโยคหรือหน่วยทางภาษานั้นถูกตีความให้ มีความหมายใหม่หรือทำหน้าที่ใหม่ เช่นเมื่อคำระบุเฉพาะ *นี้* ปรากฏเป็นคำแทนนามคำเดียว และ ปรากฏต่อจากประโยคใด ๆ คำว่า *นี้* อาจถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายเป็นคำบอกมาลาและเป็นส่วนหนึ่ง ของประโยคที่อยู่ข้างหน้าได้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

[(ประธาน) + ภาคแสดง]_{ประโยค} [นี่ (คำระบุเฉพาะแทนนาม)]

ทำอะไร นี้ (สิ่งที่ทำ)

การวิเคราะห์ใหม่

[(ประธาน) + ภาคแสดง + นี้ (คำบอกมาลา)]_{ประโยค}

ทำอะไรนี้ (บอกมาลาแสดงการถาม)

การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม คือ การที่คำสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำที่เคยเป็นสมาชิก เมื่อไม่มีคุณสมบัติของหมวดคำเดิมแล้วจึงไม่นับว่าเป็นสมาชิกของหมวดคำนั้นอีกต่อไป และกลายเป็นสมาชิกของหมวดอื่นแทน ตัวอย่างเช่น คำนามมีคุณสมบัติในการปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา และหลังคำบุพบทได้ คำระบุเฉพาะแทนนาม นี้ ซึ่งทำหน้าที่คล้ายคำนามจึงมีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ด้วย นอกจากนั้นยังทำหน้าที่อ้างอิงถึงสิ่งต่าง ๆ และทำหน้าที่แทนนามด้วย แต่เมื่อคำระบุเฉพาะแทนนาม นี้ พัฒนาไปเป็นคำบอกมาลาแล้วจะปรากฏในตอนท้ายของภาคแสดงเท่านั้น ไม่สามารถปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา และหลังคำบุพบทได้ แสดงว่าได้สูญเสียคุณสมบัติของคำนามไปแล้ว อีกทั้งยังไม่สามารถทำหน้าที่อ้างอิงหรือทำหน้าที่แทนนามได้อีกด้วย

การจางทางความหมาย และการคงเค้าความหมายเดิม การจางทางความหมาย คือ การที่คำหรือรูปภาษาหนึ่ง ๆ สูญเสียองค์ประกอบทางความหมายบางส่วนไป ส่วนการคงเค้าความหมายเดิม คือ การที่คำหรือรูปภาษาหนึ่ง ๆ ยังคงรักษาคุณสมบัติทางความหมายเดิมเอาไว้ ตัวอย่างเช่น เมื่อคำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นจะสูญเสียความหมายแสดงการบ่งบอก ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของคำระบุเฉพาะ และมีความหมายแสดงการเน้นเพิ่มเข้ามา ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาองค์ประกอบทางความหมายของคำระบุเฉพาะบางส่วนเอาไว้ คือ ความหมายแสดงระยะ ดังนั้น คำแสดงการเน้นจึงแสดงระยะใกล้เคียงกับคำระบุเฉพาะ แต่ไม่ได้แสดงการบ่งบอกอีกต่อไป

การแข็งแรงแรงขึ้นของความหมายทางวจนปฏิบัติ คือ การที่ความหมายทางวจนปฏิบัติซึ่งมีอยู่ในคำหรือรูปภาษาหนึ่ง ๆ ร่วมกับความหมายเชิงเนื้อหาปรากฏเด่นชัดจนกลายเป็นความหมายใหม่ประจำคำหรือรูปภาษานั้น ตัวอย่างเช่น คำระบุเฉพาะมีความหมายในเชิงวจนปฏิบัติคือการเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อ้างอิง เมื่อคำระบุเฉพาะแทนนาม นี้ สูญเสียความหมายแสดงการบ่งบอก และความหมายแสดงระยะห่าง ความหมายการเรียกความสนใจนี้จึงเด่นชัดขึ้นจน

กลายเป็นความหมายประจำคำของคำว่า *นี้* ซึ่งกลายเป็นคำเรียก และไม่มีคุณสมบัติของคำระบุเฉพาะอีกต่อไป

6.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นการปรากฏและหน้าที่ของของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในแต่ละสมัย รวมทั้งกระบวนการและปัจจัยที่ทำให้คำระบุเฉพาะพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ แต่นอกจากผลการวิจัยดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจจากการศึกษาอีกหลายประเด็นดังนี้

6.2.1 คำระบุเฉพาะแต่ละคำไม่ได้ปรากฏขึ้นพร้อมกัน

จากการศึกษาการปรากฏของคำระบุเฉพาะในแต่ละสมัยพบว่า คำระบุเฉพาะแต่ละคำไม่ได้ปรากฏขึ้นพร้อมกัน คำระบุเฉพาะ *นี้* *นั่น* และ *นี่* ปรากฏมาตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย คำระบุเฉพาะ *นั่น* และ *โน้น* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 คำระบุเฉพาะ *โน้น* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 ขณะที่คำระบุเฉพาะ *นั่น* และ *นู่น* เริ่มปรากฏในสมัยปัจจุบัน ส่วนคำระบุเฉพาะ *หั้น* และ *อั้น* ซึ่งปรากฏในสมัยสุโขทัย และคำระบุเฉพาะ *ไพบ* ซึ่งปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 8 ³⁶ไม่ปรากฏใช้แล้วในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน แต่คำบางคำอาจยังปรากฏใช้อยู่ในภาษาไทยถิ่น เช่นคำว่า *หั้น* ที่ยังคงปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นเหนือ ถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือ และถิ่นใต้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, ผู้รวบรวม, 2534; พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2535; พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2550 ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา, 2551)

ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คำระบุเฉพาะพัฒนาขึ้นตามความจำเป็นในการสื่อสาร กล่าวคือ เนื่องจากคำระบุเฉพาะที่แสดงระยะไกลมากมีหน้าที่ในการสื่อสารน้อยกว่าคำระบุเฉพาะที่แสดงระยะใกล้และระยะไกล คำระบุเฉพาะที่แสดงระยะไกลมากจึงมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นช้ากว่าคำระบุเฉพาะที่แสดงระยะใกล้และระยะไกล

³⁶ ในสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา-ธนบุรีพบคำว่า *ไพบ* ที่ทำหน้าที่แสดงการเน้น แต่ไม่พบคำว่า *ไพบ* ที่เป็นคำระบุเฉพาะ นอกจากนั้น คำว่า *ไพบ* ที่ปรากฏในสมัยสุโขทัยก็พบเฉพาะในจารึกที่บันทึกด้วยอักษรขอมซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของงานวิจัยนี้

ถึงแม้ว่าคำระบุเฉพาะที่แสดงระยะไกลมากจะเริ่มปรากฏอย่างชัดเจนในสมัยรัตนโกสินทร์ แต่ในสมัยก่อนหน้านั้นก็ปรากฏคำที่สันนิษฐานว่าน่าจะมีความหมายแสดงระยะไกลมาก ได้แก่คำว่า *โพ้น* ที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย และสมัยอยุธยา-ธนบุรี และคำว่า *พุ้น* ที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย แต่คำว่า *โพ้น* และ *พุ้น*³⁷ ที่พบในสมัยดังกล่าวก็เป็นคำแสดงการเน้น ไม่ใช่คำระบุเฉพาะ อย่างไรก็ตาม จากหลักฐานในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 พบว่า คำว่า *โพ้น* ทำหน้าที่เป็นคำระบุเฉพาะขยายนามได้ ขณะที่ในสมัยเดียวกันนี้ก็ปรากฏคำระบุเฉพาะขยายนาม *โน้น* ซึ่งใช้แสดงระยะไกลมากเช่นเดียวกันอีกด้วย

เมื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของคำว่า *โพ้น* และ *โน้น* ทั้งที่เป็นคำระบุเฉพาะและคำแสดงการเน้นพบว่า คำว่า *โพ้น* ปรากฏน้อยกว่าคำว่า *โน้น* และปรากฏน้อยลงจนกระทั่งไม่ปรากฏใช้อย่างเป็นอิสระอีกต่อไปในปัจจุบัน คำว่า *โพ้น* จะปรากฏได้ก็ต่อเมื่อปรากฏร่วมกับคำบางคำ ได้แก่ *ไกลโพ้น* และ *โพ้นทะเล* เท่านั้น ในขณะที่คำว่า *โน้น* ซึ่งเริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-3 ยังคงปรากฏใช้อย่างเป็นอิสระมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งที่เป็นคำระบุเฉพาะและเป็นคำแสดงการเน้น จึงมีความเป็นไปได้ว่า คำว่า *โน้น* เป็นคำแสดงระยะไกลมากที่มาปรากฏแทนที่คำว่า *โพ้น*

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 จะให้ความหมายของ *โพ้น* ว่า “โน้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 852) แต่พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวงระบุว่า *โพ้น* หมายถึง “พ้น – นอกเขตออกไป” (อุดม รุ่งเรืองศรี, ผู้รวบรวม, 2534: 897) จึงอาจเป็นไปได้ว่าคำว่า *โพ้น* มีความหมายว่า “ไกลมากจนออกนอกเขตไป” เช่น *ฝั่งโพ้น* หมายถึง ฝั่งที่อยู่ไกลออกไปมาก *ที่โพ้น* หมายถึง ที่ที่อยู่ไกลออกไปมาก แม้กระนั้น การจะสรุปหน้าที่และความหมายของคำว่า *โพ้น* อย่างชัดเจนอาจต้องอาศัยหลักฐานในการปรากฏมากกว่านี้ คำว่า *โพ้น* อาจเป็นคำที่มีความหมายว่า “ไกลมาก” และขยายหน้าที่ไปเป็นคำระบุเฉพาะแสดงระยะไกลมาก หรือแท้จริงแล้วอาจไม่ใช่คำระบุเฉพาะ แต่เป็นคำขยายที่มีความหมายว่า *พ้นออกไป* ก็เป็นไปได้ เนื่องจากมีเสียงและความหมายใกล้เคียงกัน ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของการแปลงคำในภาษาไทย

สำหรับคำระบุเฉพาะ *โน้น* ซึ่งแสดงระยะไกลมากคู่กับ *โน้น* เริ่มปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4-8 ส่วนคำว่า *นุ้น* และ *นุ่น* ซึ่งอาจบอกระยะไกลมากกว่า *โน้น* และ *โน้น* เพิ่งปรากฏในสมัยปัจจุบัน

³⁷ จากเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูล ไม่พบคำว่า *พุ้น* ในสมัยต่อมา พบแต่ในสมัยสุโขทัยเท่านั้น

ที่มาของคำว่า *นุ่น* และ *นูน* นั้นผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้เป็น 2 แนวทาง แนวทางแรก คือ คำว่า *นุ่น* และ *นูน* มาจากคำว่า *โน้น* และ *โน่น* เนื่องจากคำทั้ง 2 คำนี้เป็นคำที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงสระหลัง³⁸ เช่นเดียวกัน คือ หน่วยเสียงสระอุ และหน่วยเสียงสระโอ คำว่า *โน้น* และ *โน่น* ที่ออกเสียงแบบเน้นหรือลากเสียงจึงอาจแปรไปเป็น *นุ่น* และ *นูน* ได้ แนวทางที่ 2 คือ คำว่า *นุ่น* และ *นูน* เกิดจากการใช้คำว่า *พูน* ซึ่งน่าจะเป็นคำบอกระยะไกลมากมาเป็นแนวเทียบ อย่างไรก็ตามคำว่า *พูน* นั้นพบเฉพาะที่เป็นคำแสดงการเน้นในสมัยสุโขทัยเท่านั้น ไม่พบว่าเป็นคำระบุเฉพาะ และไม่ได้มีการพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาคำในกลุ่ม *ที่ โพน พูน* ซึ่งไม่ปรากฏใช้แล้วในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน เปรียบเทียบกับคำระบุเฉพาะ *นี้ โนน นุ่น* ที่ยังปรากฏใช้อยู่ในปัจจุบันจะเห็นว่า คำทั้ง 2 กลุ่มมีเสียงสระที่เหมือนกันเป็นคู่ ๆ นอกจากนั้น เสียงสระที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มก็มีความหมายแสดงระยะห่างที่แตกต่างกันด้วย คือ *นี้-ที่* แสดงระยะใกล้ *โน่น-โพน* และ *นุ่น-พูน* แสดงระยะไกลมาก อย่างไรก็ตาม ในเบื้องต้นอาจสันนิษฐานได้เพียงว่า คำว่า *โน้น* และ *นุ่น* อาจเกิดจากการใช้แนวเทียบกับคำว่า *โพน* และ *พูน* แต่สำหรับคำว่า *นี้* น่าจะปรากฏมาแต่เดิมอยู่แล้ว เนื่องจากพบคำที่คล้ายกับคำระบุเฉพาะ *นี้* ในภาษาตระกูลไทอื่น ๆ และจากการสืบสร้างภาษาตระกูลไทของพิทยาภรณ์ (Pittayaporn, 2009: 377, 389) ก็พบคำว่า *naj^c หรือ *ni^c เป็นคำที่ปรากฏในภาษาไทยดั้งเดิม (proto-Tai) ด้วย

6.2.2 พัฒนาการทางด้านหน้าที่ของคำระบุเฉพาะแต่ละคำแตกต่างกัน

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะในภาษาไทยพบว่า คำว่า *นี้* คือคำระบุเฉพาะที่มีพัฒนาการมากที่สุด นอกจากจะเป็นคำระบุเฉพาะแทนนามและขยายนามแล้ว ยังพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับระบุเฉพาะได้ถึง 4 ชนิด คือ คำแสดงการเน้น คำบอกมาลา คำเรียก และดัชนีปริเฉทเชื่อมโยงความ นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า ปัจจุบันมีการใช้คำว่า *นี้* เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ด้วย โดยใช้แทนตัวผู้พูดเมื่อไม่ต้องการบอกสถานะของตนเอง หรือไม่แน่ใจว่าควรจะใช้คำสรรพนามคำใดแทนตนเอง เนื่องจากไม่ทราบสถานะของผู้ฟัง เช่น “นี้เพิ่งผ่านมาเหมือนกันคะ” “นี้ก็เหนื่อยเหมือนกัน แต่ก็ต้องอดทน” คำว่า *นี้* จากตัวอย่างทั้ง 2 ตัวอย่างนี้เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 หรือเป็นคำแทนนามที่ใช้แทน

³⁸ หน่วยเสียงสระหลัง คือ หน่วยเสียงสระที่เกิดจากการใช้ลิ้นส่วนหลัง หน่วยเสียงสระหลังในภาษาไทย ได้แก่ หน่วยเสียงสระอุ อุ โอะ โอ เอาะ และออ (กาญจนา นาคสกุล, 2556)

ตัวผู้พูด การใช้คำว่า *นี่* ในลักษณะนี้มักปรากฏในบริบทการสนทนากับคนแปลกหน้า หรือคนที่เพิ่งรู้จัก หรือปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่จำกัดผู้รับสาร ผู้พูดจึงพยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำบุรุษ-สรรพนามที่บอกสถานภาพหรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง อย่างไรก็ตาม คำว่า *นี่* ที่ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 นี้ ผู้วิจัยเห็นตัวอย่างจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน แต่ไม่พบในเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูล จึงไม่ได้ปรากฏในผลการวิจัย

ขณะที่คำว่า *นี่* พัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย คำระบุเฉพาะ *นี่ นั้น นั่น ไน้* และ *ไ้น* สามารถพัฒนาไปเป็นคำแสดงการเน้นได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนคำว่า *นั่น* และ *นั่น* จากการศึกษาจากเอกสารในขอบเขตการวิจัยไม่พบว่าทำหน้าที่อื่นนอกจากเป็นคำระบุเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพิจารณาว่าคำว่า *นั่น* และ *นั่น* ในปัจจุบันก็อาจทำหน้าที่แสดงการเน้นได้ เช่น “อย่าไปพูดถึงเลย เรื่องมันนานมาแล้ว ตั้งแต่สมัยก่อนนั่น” “เขาอุตส่าห์เดินทางมาจากเชียงรายนั่น”

สาเหตุที่คำระบุเฉพาะ *นี่* มีพัฒนาการมากที่สุดอาจเป็นเพราะคำว่า *นี่* มักจะทำหน้าที่เป็นคำระบุเฉพาะแทนนามซึ่งปรากฏได้หลายตำแหน่งและหลายบริบท การปรากฏในตำแหน่งและบริบทที่หลากหลายทำให้คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* ถูกวิเคราะห์ใหม่ได้ง่าย และในที่สุดจึงถูกตีความให้เป็นคำชนิดอื่น นอกจากนั้น คำว่า *นี่* ยังเป็นคำแสดงระยะใกล้ซึ่งน่าจะมีโอกาสพัฒนาไปเป็นคำชนิดอื่นได้มากกว่าคำที่มีความหมายแสดงระยะไกล เนื่องจากคำแสดงระยะใกล้นั้นทำหน้าที่เรียกความสนใจจากผู้ฟังให้เข้ามาใกล้ตัวผู้พูด ทำให้ผู้ฟังสนใจผู้พูด สิ่งที่อยู่ใกล้ผู้พูด หรือบทสนทนาที่ผู้พูดกำลังร่วมสนทนาในขณะนั้น จึงมีโอกาสดูถูกตีความให้เป็นคำที่ทำหน้าที่อื่นได้ง่าย ต่างจากคำที่แสดงระยะไกลซึ่งจะถูกตีความให้เป็นคำที่ทำหน้าที่อื่นได้ยากกว่า

6.2.3 ความหมายทางวัจนปฏิบัติมีผลต่อการขยายหน้าที่ของคำระบุเฉพาะ

คำระบุเฉพาะเป็นคำที่มีหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติในการเรียกความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อ้างถึง หน้าที่ดังกล่าวนี้ทำให้คำระบุเฉพาะมีความหมายทางวัจนปฏิบัติซึ่งกลายมาเป็นความหมายประจำคำเมื่อคำระบุเฉพาะนั้นพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ เช่น คำเรียกซึ่งใช้เรียกความสนใจของผู้ฟังมายังผู้พูดเกิดจากการที่ความหมายในการเรียกความสนใจของคำระบุเฉพาะนั้นแข็งแกร่งขึ้นจนกลายเป็นความหมายประจำคำ

นอกจากนั้น การใช้คำระบุเฉพาะในสถานการณ์จริงก็อาจทำให้เกิดความหมายบ่งชี้เป็นนัยซึ่งกลายมาเป็นความหมายประจำคำด้วย ตัวอย่างเช่น การใช้คำระบุเฉพาะอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความหมายบ่งชี้เป็นนัยว่าผู้พูดกำลังสนใจหรือให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น คำระบุเฉพาะจึงพัฒนาไปเป็น

คำแสดงการเน้นได้ ความหมายที่ว่าผู้พูดกำลังสนใจหรือให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นถือเป็นความหมายทางวัจนปฏิบัติเช่นกัน

6.2.4 พัฒนาการของคำระบุเฉพาะส่วนใหญ่อุตค้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์

การพัฒนาจากคำระบุเฉพาะไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะเป็นการพัฒนาจากคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น พัฒนาการดังกล่าวจึงสอดคล้องกับแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบว่า คำระบุเฉพาะที่เมื่อแรกปรากฏทำหน้าที่แทนนาม (นี้ และ นั้น) สามารถพัฒนาไปทำหน้าที่ขยายนามในสมัยต่อมาได้ พัฒนาการเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เนื่องจากเป็นการพัฒนาจากคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาดังกล่าวก็เป็นการพัฒนาจากคำระบุเฉพาะไปเป็นคำระบุเฉพาะอีกชนิดหนึ่ง แตกต่างกับการพัฒนาจากคำระบุเฉพาะไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะที่ทุกเส้นทางในการพัฒนาแล้วสอดคล้องกับแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้งสิ้น

6.2.5 การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำชนิดอื่นมีผลต่อการวิเคราะห์หน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ของคำระบุเฉพาะ

คำระบุเฉพาะในภาษาไทยปรากฏได้ทั้งตำแหน่งหลังคำบุพบทและหลังคำนาม คำระบุเฉพาะที่ปรากฏหลังคำบุพบทคือคำระบุเฉพาะแทนนาม ส่วนคำระบุเฉพาะที่ปรากฏหลังคำนามคือคำระบุเฉพาะขยายนาม ในการพิจารณาหน้าที่ของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยจึงต้องวิเคราะห์หน้าที่ของคำที่ปรากฏหน้าคำระบุเฉพาะด้วยว่าเป็นคำบุพบทหรือคำนาม จากการเก็บข้อมูลพบว่า มีหลายปริบทที่คำระบุเฉพาะปรากฏหลังคำที่เป็นได้ทั้งคำบุพบทและคำนาม เช่น *ที่ ทาง ตรง ชั่ว* คำเหล่านี้เมื่อปรากฏในปริบทที่แตกต่างกันก็จะทำหน้าที่แตกต่างกันด้วย ดังตัวอย่าง

- 1) ก. *ทาง*นี้ น่าจะปลอดภัยที่สุด
ข. ฉันจำได้ว่าต้องไป*ทาง*นี้
- 2) ก. *ตรง*นี้ เขียนผิด แก้ไขด้วยนะ
ข. ย็น*ร*ตรงนี้ ย่ำไปไหนล่ะ

จากตัวอย่าง 1) คำว่า *ทาง* ในประโยค ก. เป็นคำนาม หมายถึง เส้นทาง ส่วนประโยค ข. เป็นคำบุพบทซึ่งมีความหมายแสดงทิศทาง ตัวอย่าง 2) ประคำที่ว่า *ตรง* ในประโยค ก. ก็ทำหน้าที่เป็นคำนาม หมายถึง “ที่แห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 456) ส่วนประโยค ข.

เป็นคำบุพบทบอกสถานที่ เมื่อเป็นเช่นนี้ คำว่า *นี้* ในประโยค ก. และ ข. จึงทำหน้าที่ต่างกัน คำว่า *นี้* ในประโยค ก. ทั้ง 2 ตัวอย่างเป็นคำระบุเฉพาะขยายนาม เพราะปรากฏหลังคำนาม ส่วนคำว่า *นี้* ในประโยค ข. นั้นเป็นคำระบุเฉพาะแทนนาม เพราะปรากฏหลังคำบุพบท

การที่คำว่า *ทวง* และ *ตรง* เป็นได้ทั้งคำนามและคำบุพบทน่าจะเกิดจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำนามซึ่งเป็นคำเนื้อหาพัฒนาไปเป็นคำบุพบทซึ่งมีความเป็นไวยากรณ์มากกว่า ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำชนิดอื่นที่ปรากฏร่วมกับคำระบุเฉพาะอาจส่งผลต่อการวิเคราะห์หน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ของคำระบุเฉพาะด้วย

6.2.6 คำระบุเฉพาะขยายนามและคำแสดงการเน้นเป็นคำที่ใช้แสดงระยะได้เช่นเดียวกัน

จากการศึกษาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันพบว่า คำระบุเฉพาะขยายนามและคำแสดงการเน้นปรากฏคู่กันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยซึ่งเป็นสมัยแรกในการศึกษา และมีการใช้คำทั้ง 2 ชนิดนี้ควบคู่กันมาโดยตลอด เนื่องจากทั้งคำระบุเฉพาะขยายนามและคำแสดงการเน้นต่างก็มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันมาก คือ ปรากฏหลังนามวลี แสดงระยะห่างระหว่างผู้พูดกับสิ่งที่อ้างถึง และทำหน้าที่แสดงความสำคัญหรือดึงความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่อ้างถึงเช่นกัน แตกต่างกันที่คุณสมบัติแสดงการบ่งบอกเท่านั้น การใช้คำแสดงการเน้นที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะจึงเกิดขึ้นตามธรรมชาติของผู้ใช้ภาษาไทยเมื่อต้องการแสดงระยะห่างและดึงความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่กล่าวถึงโดยไม่ได้แบ่งแยกว่าสิ่งที่กล่าวถึงนั้นมีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้วหรือไม่ ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้พูดกล่าวถึงประเทศจีน อาจใช้คำแสดงการเน้น *โน้น* เพื่อบอกระยะไกลมาก เช่น “ปู่เขามาจากเมืองจีนโน้น” ทั้งที่นามวลี *เมืองจีน* ก็มีความหมายชี้เฉพาะอยู่แล้ว

ดังนั้น ถึงแม้ว่าเมื่อพิจารณาด้วยเกณฑ์ของคำระบุเฉพาะแล้ว คำระบุเฉพาะขยายนามและคำแสดงการเน้นจะมีลักษณะแตกต่างกันและถือเป็นคำคนละชนิดกัน แต่จากข้อมูลการใช้คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยอาจสะท้อนให้เห็นว่า ในการรับรู้ของผู้ใช้ภาษาไทย ทั้งคำระบุเฉพาะขยายนามและคำแสดงการเน้นต่างก็เป็นคำที่แสดงระยะและใช้เน้นหรือดึงความสนใจของผู้ฟังไปยังสิ่งที่กล่าวถึงหรือสิ่งที่กำลังให้ความสำคัญเช่นกัน

6.2.7 คำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำปรากฏในเอกสารต่าง ๆ ได้ไม่เท่ากัน

ประเภทเอกสารมีผลต่อการปรากฏของคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะ เนื่องจากคำระบุเฉพาะเป็นคำที่มีหน้าที่ในทางวัจนปฏิบัติ ดังนั้น บริบทที่จะปรากฏคำระบุเฉพาะส่วน

ใหญ่มักจะเป็นปริบทการสนทนา หรือการบรรยายที่ใช้ภาษาถึงทางการหรือภาษาระดับสนทนา เช่น บทสนทนาในนวนิยาย บทความแสดงความคิดเห็น สารคดี จดหมายส่วนตัว ส่วนคำที่มีรูปเดียวกับคำ ระบุเฉพาะนั้น หากเป็นคำแสดงการเน้น โดยเฉพาะ *นี้* และ *นั่น* จะปรากฏได้ในเอกสารทุกประเภท แม้กระทั่งเอกสารที่ใช้ภาษาระดับทางการ แต่คำบอกมาลา คำเรียก และดัชนีปริเฉทเชื่อมโยงความ จะปรากฏในบทสนทนาเท่านั้น

ดังนั้น ถึงแม้ว่าในสมัยสุโขทัยและอยุธยา-ธนบุรีไม่พบคำเรียก คำบอกมาลา ดัชนีปริเฉท เชื่อมโยงความก็ไม่อาจสรุปได้ในทันทีว่า ในสมัยสุโขทัยและอยุธยา-ธนบุรียังไม่ปรากฏคำที่ทำหน้าที่ ดังกล่าวเหล่านี้ เพราะเอกสารส่วนใหญ่ที่ปรากฏในสมัยสุโขทัยและอยุธยา-ธนบุรีเป็นจารึก พงศาวดาร และจดหมายเหตุซึ่งไม่ปรากฏบทสนทนา จึงไม่ปรากฏคำเหล่านี้อยู่แล้ว การไม่ปรากฏคำ เหล่านี้อาจเป็นเพราะคำเหล่านี้ไม่ปรากฏในภาษาเขียนก็เป็นได้

เมื่อพิจารณาคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะแต่ละคำในแต่ละสมัยพบว่า คำว่า *นี้* *นั่น* *นี่* และ *นั้น* จะปรากฏในความถี่สูงกว่าคำที่แสดงระยะไกลมาก คือ *โน้น* *โน่น* *นู่น* และ *นู่น* โดยเฉพาะคำว่า *นี้* และ *นั่น* ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำแสดงการเน้นและบ่งชี้แก่ความได้จึงปรากฏได้ใน เอกสารแทบทุกประเภท ขณะที่คำว่า *โน้น* *โน่น* *นู่น* และ *นู่น* ทำหน้าที่เป็นคำระบุเฉพาะเป็นส่วน ใหญ่ มักจะใช้ในปริบทที่ผู้พูดต้องการอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จึงปรากฏได้น้อยกว่า

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่ายังมีประเด็นอื่น ๆ ที่ น่าสนใจ และสามารถศึกษาเพิ่มเติมหรือนำมาใช้เป็นแนวทางในงานวิจัยอื่น ๆ ได้ดังนี้

6.3.1 ศึกษาคำระบุเฉพาะหรือคำบอกระยะ³⁹ในภาษาไทยถิ่นและภาษาตระกูลไท

จากการค้นคว้าเบื้องต้นพบว่า คำระบุเฉพาะในภาษาไทยหลายคำปรากฏเป็นคำระบุเฉพาะ หรือคำบอกระยะในภาษาไทยถิ่นและภาษาตระกูลไทอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ในภาษาลาวมี คำว่า /ni:/ ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์และคำสรรพนาม มีความหมายเท่ากับ ‘this’ และหากทำ

³⁹ ผู้วิจัยใช้ “คำบอกระยะ” เนื่องจากศึกษาจากเอกสารประเภทพจนานุกรมซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้แสดง ตัวอย่างการใช้คำ ดังนั้น จึงไม่อาจสรุปได้ว่าคำบอกระยะที่ปรากฏนั้นมีคุณสมบัติเป็นคำระบุเฉพาะหรือไม่ นอกจากนั้น คำบอกระยะจะหมายรวมไปถึงคำแสดงการเน้นด้วย

หน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์จะมีความหมายเท่ากับ ‘here’ (Kerr, 1992: 685) ในภาษาไทยเรามีคำว่า /ni⁴⁵/ ซึ่งมีความหมายเท่ากับ ‘here’ และ /ni³¹/ ซึ่งมีความหมายเท่ากับ ‘this’ (Hudak, 2001: 100) ส่วนในภาษาไทยถิ่นเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้ก็มีคำว่า “*หั้น*”⁴⁰ ภาษาไทยถิ่นเหนือมีคำว่า “*อั้น*” ดังที่เคยปรากฏในสมัยสุโขทัย เป็นต้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, ผู้รวบรวม, 2534; พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2535; พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2550 ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา, 2551)

การศึกษาคำระบุเฉพาะหรือคำบอกระยะในภาษาไทยถิ่นและภาษาตระกูลไทภาษาต่าง ๆ จะทำให้มองพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า *อั้น* *หั้น* และ *โพน* ซึ่งไม่ปรากฏแล้วในภาษาไทยมาตรฐานปัจจุบัน รวมไปถึงคำว่า *พุ้น* และ *พี้* ที่ปรากฏตัวอย่างการใช้บ่อยจนไม่สามารถวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ได้ นอกจากนั้น ยังอาจช่วยยืนยันข้อค้นพบว่าในสมัยสุโขทัยมีคำที่ใช้บอกระยะเพียง 2 ระยะ คือ ระยะใกล้ เช่น *นี้* และระยะไกล เช่น *นั่น* ซึ่งสอดคล้องกับภาษาส่วนใหญ่ในโลกที่แสดงระยะที่แตกต่างกันเพียง 2 ระยะ ส่วนคำบอกระยะไกลมากขึ้นเพิ่งปรากฏในภายหลัง ภาษาไทยปัจจุบันจึงมีระบบการแสดงระยะที่แตกต่างกันถึง 3 หรือ 4 ระยะ

การศึกษาคำระบุเฉพาะในภาษาไทยนอกจากนี้อาจมุ่งเน้นศึกษาคำระบุเฉพาะในภาษาไทยถิ่นหรือภาษาตระกูลไทภาษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทยก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาว่าคำระบุเฉพาะในภาษาไทยถิ่นหรือภาษาตระกูลไทภาษาอื่น ๆ สามารถพัฒนาไปเป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะได้หรือไม่ และพัฒนาการเหล่านั้นเหมือนหรือแตกต่างกับพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยอย่างไร

6.3.2 ศึกษาความหมายของคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี้* *นั่น* *โน่น* และ *นู่น* ในเชิงพัฒนาการ

จากการศึกษาพัฒนาการของคำระบุเฉพาะในภาษาไทยพบว่า คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี้* *นั่น* *โน่น* และ *นู่น* ทำหน้าที่อ้างอิงถึงสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังตัวอย่างคำระบุเฉพาะแทนนาม *นี้*

⁴⁰ การออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยแต่ละถิ่นแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะใช้รูปเขียนเดียวกันเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคำคำเดียวกันเท่านั้น รูปเขียนที่ปรากฏจึงอาจไม่ได้ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละท้องถิ่น

- ก. คนตีตกรน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ นี่คือสิ่งที่ผมเชื่อมาเสมอ
- ข. นี่เป็นกำหนดการคร่าว ๆ สำหรับงานวันพรุ่งนี้
- ค. เอานี่ไปด้วยสิ (ผู้พูดยื่นซองเอกสารให้ผู้ฟัง)

คำว่า *นี่* ในตัวอย่าง ก. อ้างถึงข้อความ *คนตีตกรน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้* ตัวอย่าง ข. อ้างถึง “กำหนดการ” และตัวอย่าง ค. อ้างถึง “ซองเอกสาร” ที่ผู้พูดยื่นให้ จะเห็นว่า คำว่า *นี่* ทำหน้าที่แทนนามและอ้างถึงสิ่งใดก็ได้ ไม่ได้จำกัดวงความหมายของสิ่งที่อ้างถึง

ปัจจุบันคำว่า *นี่* ทำหน้าที่แทนนามได้อย่างหลากหลาย แต่ในสมัยสุโขทัย คำระบุเฉพาะแทนนาม *นี่* ที่ปรากฏมีความหมายอ้างถึงสถานที่ทั้งสิ้น ในด้านการปรากฏ คำระบุเฉพาะ *นี่* ที่อ้างถึงสถานที่จะปรากฏหลังคำบุพบทหรืออาจปรากฏลำพังก็ได้

แม้ว่าในปัจจุบันคำว่า *นี่* *นั่น* *โน่น* และ *นู่น* จะทำหน้าที่แทนนามได้หลายวงความหมาย แต่ส่วนหนึ่งก็ยังมีความหมายบ่งสถานที่อยู่ จึงน่าสนใจว่าการใช้คำระบุเฉพาะแทนนามกลุ่ม *นี่* *นั่น* *โน่น* รวมถึง *นู่น* มีพัฒนาการในการใช้อย่างไร ในระยะแรกที่ปรากฏนั้น ทำหน้าที่แทนนามที่อ้างถึงสถานที่เพียงอย่างเดียวหรือไม่ และขยายความหมายไปใช้แทนนามที่หมายถึงสิ่งอื่น ๆ ตั้งแต่เมื่อใด และหากหน้าที่เดิมของคำกลุ่มดังกล่าวใช้อ้างถึงสถานที่ มีปัจจัยหรือกระบวนการใดที่ทำให้คำระบุเฉพาะที่มีความหมายบอกสถานที่ขยายความหมายไปอ้างถึงสิ่งอื่น ๆ ได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกวรรณ วารีเชตต์. (2556). การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ในภาษาไทย

สมัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กมล มโนชญากร, รองอำมาตย์ตรี. (2558). **จดหมายเหตุ เสด็จพระราชดำเนินเลียบบมณฑลฝ่ายเหนือ**

พระพุทธศักราช 2469. กรุงเทพฯ: สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัด

นายกรัฐมนตรี ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า.

กฤษณา อโศกสิน. (2541). **ข้ามสี่พันตร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

ก่องแก้ว วีระประจักษ์, บรรณาธิการ. (2530). **จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 3**. กรุงเทพฯ:

หอสมุดแห่งชาติ.

กาญจนา นาคสกุล. (2556). **ระบบเสียงภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 7 ฉบับแก้ไขปรับปรุง. กรุงเทพฯ:

โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา. (2559). **กระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ Grammaticalization**.

กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ ฝ่ายวิจัย คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กุหลาบ สายประดิษฐ์. (2548). **มนุษย์ไม่ได้กินเกลือ**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอำนวยการจัดงาน

100 ปี ศรีบูรพา.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุ พระราชพิธีสมมงคลพระชนมายุเท่า

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พุทธศักราช 2543. (2545). **ตำรา 12**

เดือน คัดแต่สมุดขุนทิพมนเทียรชาววังไว้. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี.

(2510). **ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา**. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

จดหมายเหตุพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2553). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1173. (2514). พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ.

- จตุพร ศิริสัมพันธ์ และคนอื่น ๆ. (2545). **ตำราช่าง ฉบับรัชกาลที่ 1**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- จรัสดาว อินทรทัศน์. (2539). **กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2548ก). **รวมพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง ชุมนุมพระบรมราชาธิบายและประชุมพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 4**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.
- จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2548ข). **รวมพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.
- จาริกชะลอพระพุทธไสยาสน์วัดป่าโมกข์ [ออนไลน์]. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). แหล่งที่มา: <http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/uploads/file/ath1-wat-pa-mok-tr.pdf> ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย [16 พฤศจิกายน 2559].
- จาริกวัดเขมา [ออนไลน์]. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). แหล่งที่มา: http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_detail.php?id=222 ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย [2 ตุลาคม 2559].
- จิรัชย์ ทิรัญรัต. (2550). **การศึกษาความหมายของคำว่า ‘เอา’ ในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2514). **ประเพณีทำบุญวันเกิด**. พระนคร: กรมศิลปากร.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2516). **จดหมายเหตุพระราชกิจรายวันในรัชกาลที่ 5 ปีมะโรง พ.ศ. 2411-ปีระกา พ.ศ. 2416**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2528). **พระราชพิธีสิบสองเดือน**. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2551). **พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน ฉบับมีรูปภาพ**.

พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โกลบอลอินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2556). **ประชุมพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 5 ภาค**

ปกิณกะ 1. นนทบุรี: ต้นฉบับ.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2557ก). **ประมวลพระราชนิพนธ์เบ็ดเตล็ดใน**

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2557ข). **พระราชหัตถเลขาส่วนพระองค์สมเด็จพระ**

พระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชทานแต่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี ในเวลาที่ทรงสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ เมื่อเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรป พ.ศ. 2440.

กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า. (2505). **คองเกรสแห่งเวียนนา**. พระนคร: คลังวิทยา.

ซัชพล เกียรติขจรธาดา. (2554). **เรื่องเล่าจากร่างกาย : เข้าใจร่างกาย พฤติกรรมและธรรมชาติ**

ผ่านกระบวนการวิวัฒนาการ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, บรรณาธิการ. (2547). **ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้า

ประเทศไทย และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ชาติ เอี่ยมกระสุนธุ์. (2519). **หม่อมเจ้าอากาศดำเกิงกับงานประพันธ์**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรตติ้ง.

โชฎิกราชเศรษฐี, พระยา, ผู้แปล. (2549). **ไคเก็ก : ตำนานกำเนิดโลก**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์.

ซ้องกั๋ง. (2514). พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.

ไซจิ้น. (2507). พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.

ดอกไม้สด. (2517). **ศัตรูของเจ้าหล่อน**. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระ. (2464). **ตำนานเรื่องลครอิเหนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทย.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระ. (2519). **ประชุมปาฐกถาของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ**

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจันทร์.

- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2551). **จดหมายถึงหญิงใหญ่ (ฉบับชำระใหม่)**. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2553). **ตำนานวังหน้า**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ตรีศิลป์ บุญขจร, บรรณาธิการ. (2552). **เรียงร้อยถ้อยวิจารณ์ : รวมบทวิจารณ์คัดสรรสาขาวรรณกรรมและภาพยนตร์**. กรุงเทพฯ: สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เทียนวรรณ. (2544). **รวมงานเขียนของเทียนวรรณ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 นนทบุรี: ต้นฉบับ.
- ชนิด อยู่โพธิ์. (2479). **ความเป็นอยู่ของประชาชนสมัยพุทธกาล**. พระนคร: กรมศิลปากร.
- ธรรมโกศาจารย์, พระ. (2474). **ศีลและธรรมอันดีของประชาชน**. [ม.ป.ท.]: โรงพิมพ์อักษรนิติ.
- ธรรมนิเทศทวยหาญ, พระ. (2477). **เรื่องความเพียรของชาติ**. [ม.ป.ท.]: โรงพิมพ์ทรงธรรม.
- ธรรมปรีชา (แก้ว), พระยา, ผู้เรียบเรียง (2520). **ไตรภูมิโลกวินิจฉยภคา ฉบับที่ 2 (ไตรภูมิฉบับหลวง)**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- นนท์ ภารดา และประยงค์ จันทร์บาง. (ม.ป.ป.). **จดหมายจากไอซากา-กรุงเทพ 2520**. กรุงเทพฯ: เทพนิมิตรการพิมพ์.
- นพรัฐ เสน่ห์. (2556). **การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ “ด้วย”**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพวรรณ เมืองแก้ว. (2556). **คำแสดงการขอร้องในภาษาไทย: การศึกษาตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริศรานุกวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา. (2504). **สาส์นสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา**. พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.
- นริศรานุกวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา. (2514). **ไปชวา : ลายพระหัตถ์และบันทึกเมื่อคราวเสด็จชวา พ.ศ. 2480-2481**. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์.
- นริศรานุกวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา. (2533). **สาส์นสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา ฉบับที่ยังไม่เคยตีพิมพ์ พ.ศ. 2475**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และหม่อมเจ้าจงจิตรถนอมดิศกุล.

- นริศรานุวัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา. (2534). **สาส์นสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา**. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัตติวงศ์ มูลนิธิสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา
ดำรงราชานุภาพ และองค์การค้ำของครูสภา.
- นริศรานุวัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา. (2538). **สาส์นสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา**. ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัตติวงศ์ มูลนิธิสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยา
ดำรงราชานุภาพ และองค์การค้ำของครูสภา.
- นworรณ พันธุมธธา. (2554). **ไวยากรณ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงาน
วิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัทธิชนัน เยาวพัฒน์. (2551). **พัฒนาการของพหูพจน์ที่ของคำว่า “ซึ่ง” ในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทริยา ลำเจียกเทศ. (2539). **คำไวยากรณ์ที่กลายมาจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชใน
ภาษาไทยล้านนา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัยนา แยมสาขา, บรรณาธิการ. (2558). **จดหมายเหตุงานฉลองพระชันษา 100 ปี สมเด็จพระ
ญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก 3 ตุลาคม 2556**. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นายฉันทนา. (2544). **X.O.Group เรื่องภายในขบวนเสรีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
กระท่อม ป.ล.
- นายสำราญ. (2544). **ความไม่พยายาม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดับเบิลยู.บี.บี.
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (2558). **โมงยามไม่ผันแปร**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นียะดา เหล่าสุนทร, บรรณาธิการ. (2544). **ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:
คณะสงฆ์วัดพระเชตุพน.
- บุญเดือน ศรีวรพจน์, บรรณาธิการ. (2543). **จินตตามณี**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์
ของชาติ.
- บุญเดือน ศรีวรพจน์, บรรณาธิการ. (2545). **ปุมราชธรรม : เอกสารสมัยอยุธยาจากหอสมุด
แห่งชาติกรุงปารีส**. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

- ประมาณุชิตชินโนรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระ. (2537). **ปฐมสมโพธิกถา (ฉบับกรมการศาสนา)**. พระนคร: คณะสงฆ์วัดพระเชตุพน.
- ประกาศพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดต่าง ๆ ในรัชกาลที่ 5.** (2442). พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ.
- ประกาศพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ 6.** (2467). [ม.ป.ท.]: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ.
- ประกาศพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ 6 ร.ศ. 130.** (2454). พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ.
- ประกาศพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2469.** (2469). พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ.
- ประกาศพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2475.** (2475). พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ.
- ประกาศอักษรกิจ, พระยา. (2497). **จดหมายเหตุบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช 2468 (ออกเป็นราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ แล้วแก้ไขตามพระดำริห์สมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข ในราชกิจจานุเบกษาฉบับเพิ่มเติม) กับจดหมายเหตุภาษาอังกฤษซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์แจกในงานนั้น**. พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเชชม.
- ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 4.** (2542). กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- ประชุมหมายรับสั่ง ภาค 4 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.** (2536). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย และจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- ประสิทธิ์ แสงทับ, บรรณาธิการ. (2550). **ประชุมพระราชปวงษา.** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ประเสริฐอักษรนิติ์, หลวง. (2547). **พระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประเสริฐ.** พิมพ์ครั้งที่ 19. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีดี พิศภูมิวิถี. (2555). **ประชุมจดหมายเหตุออกพระวิสุทสุนทร (โกษาปาน).** กรุงเทพฯ: สถาบันพิพิธภัณฑการเรือนรู้แห่งชาติ.

พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2550 ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา. (2551). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มูลนิธิร่วมพัฒนาภาคใต้ สถาบันทักษิณคดีศึกษา.

พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2535). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ

วัฒนธรรมแห่งชาติ.

พรหมธิบาล, พระ. (2501). **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 30 จดหมายเหตุของพระณรงศ์วิชิต (จอน**

บุณนาค) เรื่องราชทูตไทยไปประเทศฝรั่งเศสในรัชกาลที่ 4 เมื่อปีระกา พ.ศ. 2404.

พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์.

พระราชสาส์นถึงพระเจ้าดอนฟิลิปแห่งโปรตุเกส. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์กรมหาชน). แหล่งที่มา: [http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/](http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_detail.php?id=1390)

[inscribe_detail.php?id=1390](http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_detail.php?id=1390) ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย [9 สิงหาคม 2560].

พายัพ โรจนวิภาต. (2554). **ยุคทมิฬ : บันทึกนักโทษฝ่ายกบฏบวรเดช.** พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี:

ศรีปัญญา.

พิชิตปรีชากร, กรมหลวง. (2493). **ประชุมพระนิพนธ์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพิชิตปรีชากร**

(พระองค์เจ้าคัคณางค์ยุคล). พระนคร: โรงพิมพ์ตรีณสาร.

พิมพ์ บำรุงสุข. (2515). **คำหลายหน้าที่ในภาษาไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์. (2544). หน่วยที่ 13 ความหมาย. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3,**

287-368. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไพทยา มีสัตย์. (2540). **การศึกษาคำช่วยหน้ากริยาที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาณุ ตรีเวช. (2548). **วรรณกรรมตกระ.** กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2515). **บทละครพูดเรื่อง น้อยอินทเสน, ความดีมีชัย,**

เจ้าข้า, สารวัต!, เห็นแก่ลูก, ตั้งจิตคิดคลัง. กรุงเทพฯ: องค์การตำราของคุรุสภา.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2539). **เทศนาเสือป่า.** กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2553). **บทความหนังสือพิมพ์เรื่อง โคลนติดล้อ ของ**

อศวาพาหุ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2558). **จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้.**

กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์. (2546). **การศึกษาเชิงประวัติของคำว่า 'แล้ว' 'อยู่' 'อยู่แล้ว'.** วิทยานิพนธ์

ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยิ้ม ปั่นทองยงกูร และคนอื่น ๆ. (2523). **ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ 1 สมัยกรุงธนบุรี.** กรุงเทพฯ:

คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี.

ยิ้ม ปั่นทองยงกูร และคนอื่น ๆ. (2525). **ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ 2 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาล**

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการพิจารณาและ
จัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี.

ยิ้ม ปั่นทองยงกูร และคนอื่น ๆ. (2528). **ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ 3 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาล**

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์
เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2554 ลง

ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2554. (2554). กรุงเทพฯ:

กลุ่มพลังวิชาการเพื่ออนาคต.

ราชกิจจานุเบกษาในรัชกาลที่ 4. (2540). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ต้นฉบับ.

ราโชทัย, หม่อม. (2553). **นิราศลอนดอนและจดหมายเหตุเรื่องราชทูตไทยไปประเทศอังกฤษ ใน**

รัชกาลที่ 4 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ศยาม.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ:

ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). **กฎหมายตราสามดวง ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ:

ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554.** พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รุ่งอรุณ ทีฆชอุณหเถียร. (2545). **อนิยมสรรพนามและปฤจฉาสรรพนาม: การศีกษาเชิงประวัติ.**

วิทยานิพนธ์ปฤญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณสิริ. (2534). **วนิดา.** กรุงเทพฯ: ผดุงศีกษา.

วัชรพล บุพนิมิต. (2539). **ดัชนีปฤจเฉทในบทสนทนาแบบกันเองของผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ.**

วิทยานิพนธ์ปฤญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจิตรมาตรา, ขุน. (2516ก). **ประวัติการคำไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

วิจิตรมาตรา, ขุน. (2516ข). **หลักไทย.** กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

วิจินตน์ ภาณุพงศ์. (2543). **โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์.** พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิจินตน์ ภาณุพงศ์ และคนอื่น ๆ. (2552). **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3 : ชนิดของคำ วลี ประโยค**

และสัมพันธสาร. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศีกษา
สำนักคณะกรรมการการศีกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศีกษาธิการ.

วินทร์ เลียววาริณ. (2552). **วินทร์ เลียววาริณ คุยกับหนอน.** กรุงเทพฯ: 113.

วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ. (2534). **ประชุมศิลจารึก ภาคที่ 7 ประมวลจารึกที่พบใน**

ประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยฯ สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี.

วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ. (2553). **100 เอกสารสำคัญ : สรรพสาระประวัติศาสตร์ไทย**

ลำดับที่ 5 : จารึกเอกสารตะวันตก และวรรณคดี. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย.

วินัย พงศ์ศรีเพียร, บรรณาธิการ. (2554). **100 เอกสารสำคัญ : สรรพสาระประวัติศาสตร์ไทย**

ลำดับที่ 9 : นิทานสิบสองเหลี่ยมและไตรเพท. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย.

ศรีบูรพา. (2545). **ข้างหลังภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 36. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.

ศานติ ภัคดีคำ, ผู้ตรวจสอบชำระและบรรณาธิการ. (2552). **จดหมายเหตุวัดพระเชตุพน สมัย**

รัชกาลที่ 1-4. กรุงเทพฯ: คณะสงฆ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และมูลนิธิ "ทุนพระ
พุทธยอดฟ้า" ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ศิลปากร, กรม. (2527). **จารึกสมัยสุโขทัย.** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

ศิลาจารึกปูนจิตขุนจอต [ออนไลน์]. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การ
มหาชน). แหล่งที่มา: [http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_image_](http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_image_detail.php?id=110)
[detail.php?id=110](http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_image_detail.php?id=110) ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย [9 สิงหาคม 2560].

ศิลาจารึกวัดพระยืน [ออนไลน์]. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
แหล่งที่มา: [http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_image_](http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_image_detail.php?id=190)
[detail.php?id=190](http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_image_detail.php?id=190) ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย [7 ธันวาคม 2559].

ศูนย์ข้อมูลมติชน. (2559). **มติชนบันทึกประเทศไทยปี 2558.** กรุงเทพฯ: มติชน.

สมบัติบริหาร, พระยา. (2548). **จดหมายเหตุรัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศ
มลายู พ.ศ. 2467.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันต์ธวัช ธัญวงศ์. (2557). **กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำ “ไว้”.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานศาลยุติธรรม. (2557). **รวมพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา เล่ม 1.** กรุงเทพฯ:
สำนักงานศาลยุติธรรม.

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง. (2552). **วิจัยปฏิบัติการศาสตร์เบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท.

สุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ. (2551). **“ยัง”: การศึกษาเชิงประวัติ.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ. (2555). **พัฒนาการของคำว่า “เป็น” ในภาษาไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสถียร ลายลักษณ์. (ม.ป.ป.). **ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 49 กฎหมาย พ.ศ. 2479.** [ม.ป.ท.]:
โรงพิมพ์เดลิแมล์.

เสถียร ลายลักษณ์. (ม.ป.ป.). **ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 50 (ภาค 1) กฎหมาย พ.ศ. 2480.**

[ม.ป.ท.]: โรงพิมพ์เดลิเมล์.

โสริช โพธิ์แก้ว. (2536). **จิตวิทยาตะวันออกกับความงอกงามของมนุษย์ = Eastern psychology and human growth.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือจดหมายเหตุ = The Bangkok Recorder. (2537). กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ.

หมายรับสั่งและใบบอกในรัชกาลที่ 5. (2510). พระนคร: กรมศิลปากร.

หอสมุดแห่งชาติ, กรมศิลปากร. (2529). **จารึกในประเทศไทย เล่ม 5.** กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร.

อนุমানราชชน, พระยา. (2553). **เรื่องของชาติไทย.** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2553). **ชนิดของคำในภาษาไทย: การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ = Parts of speech in Thai : A syntactic analysis.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรพินท์ คำสอน และธัชมา วีรเกียรติสุนทร, บรรณาธิการ. (2554ก). **100 เอกสารสำคัญ :**

สรรพสาระประวัติศาสตร์ไทย ลำดับที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อรพินท์ คำสอน และธัชมา วีรเกียรติสุนทร, บรรณาธิการ. (2554ข). **100 เอกสารสำคัญ :**

สรรพสาระประวัติศาสตร์ไทย ลำดับที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อรพินท์ คำสอน และธัชมา วีรเกียรติสุนทร, บรรณาธิการ. (2554ค). **100 เอกสารสำคัญ :**

สรรพสาระประวัติศาสตร์ไทย ลำดับที่ 11 : เอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ภาคใต้

พระราชกำหนดเก่า ฉบับที่ 11 และกฎหมายโจรห้าเส้น จุลศักราช 1199. กรุงเทพฯ:

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อรพินท์ คำสอน, ธัชมา วีรเกียรติสุนทร และศุภการ สิริไพศาล, บรรณาธิการ. (2555). **100 เอกสาร**

สำคัญ : สรรพสาระประวัติศาสตร์ไทย ลำดับที่ 14 : เอกสารเกี่ยวกับรัชกาลสมเด็จพระ

พระเจ้ากรุงธนบุรี. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อากาศดำเกิง รพีพัฒน์, หม่อมเจ้า. (2558). **ละครแห่งชีวิต.** กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.

อิงอร สุพันธ์ุณี. (2527). **วิวัฒนาการอักษรและอักษรวิธีไทย.** กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่

ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม รุ่งเรืองศรี, ผู้รวบรวม. (2534). **พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง**. [ม.ป.ท.]: มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง.

อุดมสมบัติ (จัน), หลวง. (2554). **จดหมายหลวงอุดมสมบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุง. นนทบุรี: ศรีปัญญา.

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2544). **หลักภาษาไทย : อักษรวิธี วจิวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ภาษาต่างประเทศ

Anderson, S. R., & Keenan, E. L. (1985). Deixis. In Shopen, T. (Ed.), **Language Typology and Syntactic Description Vol. 3**, pp. 259-308. Cambridge: Cambridge University Press.

Brinton, L. J., & Traugott, E. C. (2005). **Lexicalization and language change**. New York: Cambridge University Press.

Brown, E. K., & Miller, J. E. (2013). **The Cambridge Dictionary of Linguistics**. Cambridge: Cambridge University Press.

Bybee, J. L., Perkins, R., & Pagliuca, W. (1994). **The Evolution of Grammar : Tense, Aspect, and Modality in the Languages of The World**. Chicago: University of Chicago Press.

Campbell, R. N. (1969). **Noun Substitutes in Modern Thai : A Study of Pronominality**. The Hague: Mouton.

Diessel, H. (1999). **Demonstratives : Form, Function, and Grammaticalization**. Amsterdam: John Benjamins Publishing.

Diessel, H. (2006). Demonstratives. In Brown, E. K. & Anderson, A. H. (Eds.), **Encyclopedia of Language and Linguistics Vol. 3**, pp. 430-435. London: Elsevier.

Diessel, H. (2013a). Distance Contrasts in Demonstratives [Online]. In Dryer, M. S. & Haspelmath, M. (Eds.), **The World Atlas of Language Structures Online**.

- Leipzig: Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology. Available from:
<http://wals.info/chapter/41> [2016, July 10].
- Diessel, H. (2013b). Pronominal and Adnominal Demonstratives [Online]. In Dryer, M. S. & Haspelmath, M. (Eds.), **The World Atlas of Language Structures Online**. Leipzig: Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology. Available from <http://wals.info/chapter/42> [2016, July 10].
- Diller, A. V. N., & Juntanamalaga, P. (1988). Deictic Derivation in Thai. In Bradley, D., Henderson, E. J. A. , & Mazaudon, M. (Eds.), **Prosodic analysis and Asian linguistics : to honour R.K.Sprigg.**, pp. 169-196. Canberra: Australian National University, Research School of Pacific Studies, Dept. of Linguistics.
- Fillmore, C. J. (1971). Towards a Theory of Deixis. **The PCCLLU Papers (Department of Linguistics, University of Hawaii)** 3, 4: 219-241.
- Frajzyngier, Z. . (1997). Grammaticalization of Number: From Demonstratives to Nominal and Verbal Plural. **Linguistic Typology** 1: 193-242.
- Fraser, B. . (2015). The combining of Discourse Markers : A beginning. **Journal of Pragmatics**, 86: 48-53.
- Givón, T. . (1990). **Syntax (A Functinal-Typological Introduction vol. 2)**. Amsterdam: John Benjamins.
- Glinert, L. (1989). **The Grammar of Modern Hebrew**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gundel, J. K., Hedberg, N., & Zacharski, R. (1993). Cognitive Status and the Form of Referring Expression in Discourse. **Language** 69: 274-307.
- Harris, A. C., & Campbell, L. (1995). **Historical Syntax in Cross-Linguistic Perspective**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Harris, M. (1978). **The Evolution of French Syntax: A comparative approach**. London: Longman.

- Harrison, S. P. (1976). **Mokilese Reference Grammar**. Honolulu: University of Hawaii Press.
- Heine, B., & Kutava, T. (2002). **World Lexicon of grammaticalization**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heine, B., & Kutava, T. (2007). **The Genesis of Grammar: A Reconstruction**. Oxford: Oxford University Press.
- Himmelmann, N. (1997). **Deiktikon, Artikel, Nominalphrase: Zur Emergenz syntaktischer Struktur**. Tübingen: Niemeyer.
- Hopper, P. J. (1991). On Some Principle of Grammaticization. In Traugott, E. C. (Ed.), **Approaches to grammaticalization**, pp. 17-35. Amsterdam: John Behjamins Publishing.
- Hopper, P. J., & Traugott, E. C. (2003). **Grammaticalization**. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hudak, T. J. (2001). **Minot's White Tai Dictionary : A Phonetic Version**. Arizona: Program for Southeast Asian Studies Monograph Series, Arizona State University.
- Iwasaki, S., & Ingkaphirom, P. (2005). **A reference grammar of Thai**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jaworska, E. (1986). Prepositional Phrases as Subjects and Objects. **Journal of Linguistics**, 22, 2: 355-374.
- Kerr, A. D. (1992). **Lao-English Dictionary**. 2nd ed. Bangkok: White Lotus.
- Koehn, E., & Koehn, S. (1986). Apalai. In Derbyshire, D. C. & Pullum, G. K. (Eds.), **Handbook of Amazonian Languages**, pp. 33-127. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Kornfilt, J. (1997). **Turkish: Descriptive Grammars**. London: Routledge.
- Kroeger, P. R. . (2004). **Analyzing Syntax : A Lexical-Functional Approach**. Cambridge: Cambridge University Press.

- Kullavanijaya, P. (1974). **Transitive Verbs in Thai**. Doctoral dissertation, University of Hawaii.
- Kullavanijaya, P. (2008). A Historic Study of /thii/ in Thai. In Diller, A. V. N., Edmondson, J. A., & Luo, Y. (Eds.), **The Tai-Kadai Languages**, pp. 445-467. London & New York: Routledge.
- Kurylowicz, J. (1975 [1965]). The Evolution of Grammatical Categories. In **Esquisses Linguistiques II**, pp. 38-54. Munich: Wilhelm Fink Verlag.
- Lehmann, C. (1985). Grammaticalization: Synchronic Variation and Diachronic Change. **Lingua E stile** 20: 303-318.
- Levinson, S. C. (1987). **Pragmatics**. 5th ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lyons, J. (1978). **Semantics 2**. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- McMahon, A. M. S. (1994). **Understanding language change**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Meillet, A. . (1992). L'évolution des forms grammaticales. **Scientia** 12, 26(6): 384-400.
- Norde, M. . (2009). **Degrammaticalization**. Oxford: Oxford University Press.
- Noss, R. B. . (1964). **Thai Reference Grammar**. Washington, D.C. : Foreign Service Institute, Department of State.
- Pallegoix. (2007). **Grammatica linguae Thai**. Bangkok: ChulaPress.
- Palmer, A. S. . (1974). **Small talk (A.U.A Language Center Thai Course, dialog book A)**. Bangkok: A.U.A. Language Center.
- Pittayaporn, P. (2009). **The phonology of proto-Tai**. Doctoral dissertation, Faculty of Graduate School of Cornell University.
- Prasithratsint, A. (1999). The Syntactic and Semantic Feature of /nii/ 'this' and /nán/ 'that' in Sukhothai Thai. **Language and Linguistic 2 (January - June)**: 69-83.
- Prasithratsint, A. (2000). What Part os Speech is nii 'this' in Thai? **Oceanic Linguistics Special Publication** 29, (2000): 129-140.
- Saeed, J. I. . (2009). **Semantics**. 3rd ed. Malden, MA: Wiley-Blackwell.

- Sanchoff, G. , & Brown, P. (1976). The Origins of Syntax in Discourse: A Case Study of Tok Pisin Relatives. **Language** 52: 631-666.
- Schiffmann, H. F. (1983). **A Reference Grammar of Spoken Kannada**. Seattle: University of Washington Press.
- Schiffrin, D. (1988). **Discourse markers**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stowell, T. A. (1981). **The Origins of Phrase Structure**. Unpublished dissertation, MIT.
- Strazny, P. (2005). **Encyclopedia of linguistics**. New York: Fitzroy Dearborn.
- Swan, M. (2005). **Practical English Usage**. Oxford: Oxford University Press.
- Thepkanjana, K., & Uehara, S. (2005). Pragmatic Inferencing in Grammaticalization: A Case Study of Directional verbs in Thai. In Tyler, A., Takada, M., Kim, Y., & Marinova, D. (Eds.), **Language in Use: Cognitive and Usage-based Approaches to Languages and Language Learning**, pp. 176-187. Washington, D.C.: Georgetown University Press.
- Webber, B. L. (1991). Structure and Ostension in the Interpretation of Discourse Deixis. **Language and Cognitive Processes** 6: 107-135.
- Wolff, H. E. (1993). **Referenzgrammatik des Hausa: Zur Begleitung des Fremdsprachenunterrichts und zur Einführung in das Selbststudium**. Hamburg: LIT Verlag.



ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูลคำระบุเฉพาะและคำที่มีรูปเดียวกับคำระบุเฉพาะในภาษาไทย
สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

| ลำดับที่ | สมัย | ชื่อเอกสาร |
|----------|---------|---|
| 1 | สุโขทัย | จารึกคำอธิษฐาน |
| 2 | | จารึกเขตพน |
| 3 | | จารึกฐานพระพุทธรูปทิดไสทอง |
| 4 | | จารึกฐานพระพุทธรูปนายทิดไส |
| 5 | | จารึกฐานพระพุทธรูปผ้าขาวทอง |
| 6 | | จารึกฐานพระพุทธรูปพระนายคัมภอง |
| 7 | | จารึกฐานพระพุทธรูปวัดช้างค้ำ องค์ที่ 3 |
| 8 | | จารึกฐานพระพุทธรูปวัดพญาภู องค์ที่ 1 |
| 9 | | จารึกฐานพระพุทธรูปวัดพญาภู องค์ที่ 2 |
| 10 | | จารึกฐานพระพุทธรูปศิลาเขียววัดข้าวสาร |
| 11 | | จารึกที่เจดีย์อานันทะ เมืองพุกาม |
| 12 | | จารึกที่ฐานพระพุทธรูปสุโขทัย (เจ้าสรัด) |
| 13 | | จารึกที่ฐานพระพุทธรูปสุโขทัย (นายญี่ปุ่น) |
| 14 | | จารึกบ้านางเมาะ |
| 15 | | จารึกแผ่นตึกวัดมหาธาตุ |
| 16 | | จารึกพระยาศรียศราช วัดหงส์รัตนารามฯ |
| 17 | | จารึกพ่อขุนพลราม |
| 18 | | จารึกลานทองสมเด็จพระมหาเถรจุฑามณี |
| 19 | | จารึกวัดเขมา |
| 20 | | จารึกวัดบูรพาราม |
| 21 | | จารึกวัดสุวรรณมหาวิหาร เพาะ |
| 22 | | จารึกแสดงผลกรรมนำสู่นิพพาน |
| 23 | | ศิลาจารึกกฎหมายลักษณะโจร |
| 24 | | ศิลาจารึกเขาสุมณภู |
| 25 | | ศิลาจารึกคำปู่สบล |
| 26 | | ศิลาจารึกเจดีย์น้อย |
| 27 | | ศิลาจารึกนครชุม |
| 28 | | ศิลาจารึกบ้านางคำเยี้ย |
| 29 | | ศิลาจารึกปู่ขุนจิตขุนจอด |
| 30 | | ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง |

| ลำดับที่ | สมัย | ชื่อเอกสาร |
|----------|---------|---|
| 31 | สุโขทัย | ศิลาจารึกวัดกำแพงงาม |
| 32 | | ศิลาจารึกวัดเขากบ |
| 33 | | ศิลาจารึกวัดช้างล้อม |
| 34 | | ศิลาจารึกวัดตาเถรชิงหนิง |
| 35 | | ศิลาจารึกวัดบางสนุก |
| 36 | | ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง ภาษาไทย หลักที่ 1 |
| 37 | | ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง ภาษาไทย หลักที่ 2 |
| 38 | | ศิลาจารึกวัดพระยืน |
| 39 | | ศิลาจารึกวัดศรีชุม |
| 40 | | ศิลาจารึกวัดสรศักดิ์ |
| 41 | | ศิลาจารึกวัดหินตั้ง |
| 42 | | ศิลาจารึกวัดอโศการาม |
| 43 | | ศิลาจารึกสองแคว |
| 44 | อยุธยา | จดหมายเหตุสมัยกรุงศรีอยุธยา เรื่องรายงานพระเมรุครั้งกรุงเก่า จ.ศ. 1097 |
| 45 | | จารึกขุนศรีไชยราชมณฑลเทพ |
| 46 | | จารึกชะลอพระพุทไธยาสน์วัดป่าโมกข์ |
| 47 | | จารึกวัดแวง อำเภอไชยา สุราษฎร์ธานี |
| 48 | | จารึกวัดส่องคบ 3 |
| 49 | | จินตตามณีของพระโหราธิบดี ครั้นสมเด็จพระนารายณ์มหาราช |
| 50 | | จินตตามณีครั้งแผ่นดินพระเจ้าบรมโกศ |
| 51 | | นันทโพนันทสูตรคำหลวง (ข้อความท้ายเรื่อง) |
| 52 | | บันทึกรายวันของออกพระวิสุทสุนทร |
| 53 | | ปุมราชธรรม |
| 54 | | พระราชพงศาวดารในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระราชพงศาวดารที่ 6-10 |
| 55 | | พระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประเสริฐ |
| 56 | | พระราชสาส์นถึงพระเจ้าดอนฟิลิปแห่งโปรตุเกส |
| 57 | | สำเนาจารึกฐานพระอิศวร กำแพงเพชร |
| 58 | | สำเนาศิลาจารึก วัดจุฬามณี พิชณุโลก |
| 59 | | หนังสือออกญาไชยาเมืองตะนาวศรี อนุญาตให้พ่อค้าเดนมาร์คเข้ามาค้าขายยังประเทศไทย |
| 60 | | หนังสือออกพระจอมเมือง อนุญาตให้พ่อค้าเดนมาร์คเข้ามาค้าขายยังประเทศไทย |
| 61 | | หนังสือออกพระจอมเมืองศรีราชโกษา กรมการเมืองตะนาวศรี อนุญาตให้พ่อค้าเดนมาร์คเข้ามาค้าขายยังประเทศไทย |

| ลำดับที่ | สมัย | ชื่อเอกสาร |
|----------|-------------|--|
| 62 | ธนบุรี | จดหมายเหตุรายวันที่พระรัชกาลสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงตีเมืองพุทไธมาศและ กัมพูชา |
| 63 | | ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ 1 สมัยกรุงธนบุรี |
| 64 | รัชกาลที่ 1 | กฎหมายตราสามดวง |
| 65 | | จดหมายเหตุเรื่องจารึกพระราชกุศลวัดพระเชตุพน จ.ศ. 1163 |
| 66 | | จดหมายเหตุสำเนาจารึกแผ่นศิลาว่าด้วยการปฏิสังขรณ์วัดโพธาราม จ.ศ. 1163 |
| 67 | | ตำรา 12 เดือน คัดแต่สมุดขุนทิพมนตรีชาววังไว้ |
| 68 | | ตำราช่าง ฉบับรัชกาลที่ 1 |
| 69 | | นิทานสิบสองเหลี่ยมฉบับหลวง รัชกาลที่ 1 |
| 70 | | ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ 2 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช |
| 71 | | พระราชปุจฉาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระราชปุจฉาที่ 1-25, 28 และ 29 |
| 72 | รัชกาลที่ 2 | จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1173 |
| 73 | | ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ 3 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย |
| 74 | รัชกาลที่ 3 | Grammatica linguae Thai |
| 75 | | กฎหมายโจรห้าเส้น จ.ศ. 1199 ว่าด้วยมาตรการรักษาความสงบเรียบร้อยของ ชุมชนไทย |
| 76 | | จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ |
| 77 | | จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 เล่ม 1 |
| 78 | | ปฐมสมโพธิกถา ปริจเฉทที่ 4-6 |
| 79 | | ประชุมจารึกวัดพระเชตุพนฯ |
| 80 | | ประชุมหมายรับสั่ง ภาค 4 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 1-2 |
| 81 | | พระราชปุจฉาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชปุจฉาที่ 1, 2 และ 5 |
| 82 | รัชกาลที่ 4 | จดหมายเหตุของพระณรงศ์วิจิต (จอน บุนนาค) เรื่องราชทูตไทยไปประเทศฝรั่งเศส ในรัชกาลที่ 4 |
| 83 | | จดหมายเหตุเรื่องราชทูตไทยไปประเทศอังกฤษ ในรัชกาลที่ 4 |
| 84 | | ชุมนุมพระบรมราชาธิบายและประชุมพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 4 |
| 85 | | ซ่องกั้ง |
| 86 | | ไซจีน |
| 87 | | ปฐมวงศ์ พระราชพงศาวดารย่อ |

| ลำดับที่ | สมัย | ชื่อเอกสาร |
|----------|-------------|---|
| 88 | รัชกาลที่ 4 | ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 |
| 89 | | ประวัติเรื่องพระนาบีมะหะหมัด (จ.ศ. 1227) |
| 90 | | พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว |
| 91 | | ราชกิจจานุเบกษาในรัชกาลที่ 4 |
| 92 | | หนังสือจดหมายเหตุ = The Bangkok Recorder |
| 93 | รัชกาลที่ 5 | ไคเม็ก : ตำนานกำเนิดโลก |
| 94 | | จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักขี้ไต้. |
| 95 | | จดหมายเหตุพระราชกิจรายวันในรัชกาลที่ 5 ปีมะโรง พ.ศ. 2411-ประกาศ พ.ศ. 2416 |
| 96 | | ธรรมสารวินิจฉัย (กรมหลวงพิชิตปรีชากร) |
| 97 | | บทละครพูดเรื่องอิเหนา ตอนศึกท้าวกะหมังกุหนิงตีกรุงดากา |
| 98 | | ประกาศพระราชบัญญัติแลพระราชกำหนดต่าง ๆ ในรัชกาลที่ 5 |
| 99 | | พระบรมราชาธิบายว่าด้วยลายจีนซึ่งเขียนเครื่องถ้วยกระเบื้องกังไส (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) |
| 100 | | พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน |
| 101 | | พระราชพิธีสิบสองเดือน. |
| 102 | | พระราชหัตถเลขาส่วนพระองค์ สมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชทานแด่ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี ในเวลาที่ทรงสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ เมื่อเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรป พ.ศ. 2440 |
| 103 | | รวมงานเขียนของเทียนวรรณ |
| 104 | | เรื่องทำนา (กรมหลวงพิชิตปรีชากร) |
| 105 | | เรื่องประเพณีทำบุญวันเกิด (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) |
| 106 | | เรื่องพระราชมนเทียรในกรุงเก่า (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) |
| 107 | | เรื่องวังหน้า (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) |
| 108 | | วัดพระนามบัญญัติ วัดราชประดิษฐ (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) |
| 109 | | ว่าด้วยนามพระเจ้าแผ่นดิน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) |
| 110 | | หมายรับสั่งและใบบอกในรัชกาลที่ 5 |
| 111 | รัชกาลที่ 6 | ความไม่พยายาท |
| 112 | | จดหมายเหตุพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว |
| 113 | | จดหมายเหตุรัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศมะลายู พ.ศ. 2467 |
| 114 | | ตำนานเรื่องละครอิเหนา (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ) |

| ลำดับที่ | สมัย | ชื่อเอกสาร |
|----------|-------------|---|
| 115 | รัชกาลที่ 6 | ตำนานวังหน้า (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ) |
| 116 | | เทศนาเสือป่า |
| 117 | | บทความหนังสือพิมพ์เรื่อง "โคลนติดล้อ" |
| 118 | | บทละครพูดเรื่อง "ความดีมีไชย" |
| 119 | | บทละครพูดเรื่อง "น้อยอินทเสน" |
| 120 | | ประกาศพระราชบัญญัติ และ พระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ 6 ร.ศ. 130 |
| 121 | | ประกาศพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2467) |
| 122 | | สาส์นสมเด็จพระเจ้ามงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เล่ม 1 |
| 123 | รัชกาลที่ 7 | กองเกรสสแห่งเวียนนา |
| 124 | | จดหมายตอบ ม.จ.อากาศดำเกิง ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ |
| 125 | | จดหมายถึงหญิงใหญ่ |
| 126 | | จดหมายเหตุ เสด็จพระราชดำเนินเรียบมณฑลฝ่ายเหนือ พระพุทธศักราช 2469 |
| 127 | | จดหมายเหตุบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระพุทธศักราช 2468 |
| 128 | | ชีวิตของประชาชน (กุหลาบ สายประดิษฐ์) |
| 129 | | ประกาศพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2469 |
| 130 | | ประกาศพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2475 |
| 131 | | พระโอวาทของสมเด็จพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ประทานที่โรงเรียนเมืองปัตตานี เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2472 |
| 132 | | มนุษย์ภาพ (กุหลาบ สายประดิษฐ์) |
| 133 | | เรื่องความเพริศพรึงของชาติ |
| 134 | | ละครแห่งชีวิต |
| 135 | | วิจารณ์เรื่อง "ผิวเหลืองหรือผิวขาว" ของหม่อมเจ้าอากาศดำเกิง |
| 136 | | วิจารณ์เรื่อง "ละครแห่งชีวิต" ของม.จ.อากาศดำเกิง |
| 137 | | ศัตรูของเจ้าหล่อน |
| 138 | | ศิลปะและธรรมเนียมอันดีของประชาชน |
| 139 | | สาส์นสมเด็จพระเจ้ามงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับที่ยังไม่เคยตีพิมพ์ พ.ศ. 2475 |
| 140 | | สาส์นสมเด็จพระเจ้ามงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เล่ม 2 |
| 141 | | หม่อมเจ้าอากาศฯ รับสั่งตอบวิจารณ์ของพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ |
| 142 | | หลักไทย |
| 143 | รัชกาลที่ 8 | X.O.Group เรื่องภายในขบวนเสรีไทย |
| 144 | | การวางยาแก้โรคเงินเฟ้อ (กุหลาบ สายประดิษฐ์) |
| 145 | | ข้างหลังภาพ |

| ลำดับที่ | สมัย | ชื่อเอกสาร |
|----------|-------------|---|
| 146 | รัชกาลที่ 8 | ข่าวในหนังสือพิมพ์ไทย (กุหลาบ สายประดิษฐ์) |
| 147 | | ความกาลิแห่งอำนาจ (กุหลาบ สายประดิษฐ์) |
| 148 | | ความเป็นอยู่ของประชาชนสมัยพุทธกาล |
| 149 | | จดหมายถึงหญิงใหญ่ |
| 150 | | ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 49 กฎหมาย พ.ศ. 2479 |
| 151 | | ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 50 (ภาค 1) กฎหมาย พ.ศ. 2480 |
| 152 | | ประวัติการค้าไทย |
| 153 | | ไปชวา : ภายพระหัตถ์และบันทึกเมื่อคราวเสด็จชวา พ.ศ. 2480-2481 |
| 154 | | ยุคทมิฬ : บันทึกนักโทษฝ่ายกบฏบวรเดช |
| 155 | | ระบบหัวโชน (กุหลาบ สายประดิษฐ์) |
| 156 | | เรื่องของชาติไทย |
| 157 | | สาส์นสมเด็จพระเจ้า 7 |
| 158 | | เสรีภาพ (กุหลาบ สายประดิษฐ์) |
| 159 | ปัจจุบัน | จิตวิทยาตะวันออกกับความงอกงามของมนุษย์ |
| 160 | | ข้ามสี่พันคร |
| 161 | | จดหมายจากโอซากา-กรุงเทพฯ 2520 |
| 162 | | จดหมายเหตุงานฉลองพระชันษา 100 ปี สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก 3 ตุลาคม 2556 |
| 163 | | มติชนบันทึกประเทศไทยปี 2558 |
| 164 | | โมงยามไม่ผันแปร |
| 165 | | รวมพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา เล่ม 1 |
| 166 | | รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2554 ลงประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2554 |
| 167 | | เรียงร้อยถ้อยวิจารณ์ : รวมบทวิจารณ์คัดสรรสาขาวรรณกรรมและภาพยนตร์ |
| 168 | | เรื่องเล่าจากร่างกาย : เข้าใจร่างกาย พฤติกรรมและธรรมชาติผ่านกระบวนการวิวัฒนาการ |
| 169 | | วรรณกรรมตกระ |
| 170 | | วินทร์ เลียววาริณ คู่กับหนอง |

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววาสิฎฐี สุวรรณพาณิชย์ เกิดเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2535 ที่อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปี 2556 ต่อมาในปี 2557 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2557 และ 2558 ได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาจากโครงการสู่ความเป็นเลิศด้านภาษาและวรรณคดีไทย ของภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

